

SEYYİD VEHBİ
VE
DİVANININ KARSILAŞTIRMALI METNİ

CİLT: II

T. C.
Yükseköğretim Kurulu
Dokümantasyon Merkezi

Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Dem. No:	95125
Tas. No:	T811-218 DİK-S

T. C.

I. Tarihler :

1

Tārīḥ-i İrsāl-i Liḥye-i Huddām-ı 'Ulemā Bā-Hatt-ı Hümāyūn

- 1 Hak mu'ammer ide Hān Ahmed-i 'ālī-şanı
Emri hep mā-şadak-ı meslek-i mesnun geldi
- 2 Mū-be-mū hatla idüp neşr-i mehāsin dehre
Şer'-i qarrāya mutābık yeñi kānun geldi
- 3 İlticā ile vakūr itmek için etbā'ın
Müte'ammimlere fermān-ı hümāyun geldi
- 4 İlticā ile saḳal başı dağıtdı ḥademe
Sanma ol zümreye teşviş-i cırā çün geldi
- 5 Mevsim-i 'ıyde düşüp vak'a-i irsāl-i liḥā
Şu'arāya yine bir mevsim-i mażmun geldi
- 6 Hüsne 'ıydıyye siyeh cāme biçildi gūyā
Çihre-i sāde-ruḥāne ḥat-ı şeb-gun geldi
- 7 Eyledi baḥr-i siyān-ı ḥat-ı ḥūban tūfān
'Āşıkun dīdesine cūşış-i ceyḥun geldi
- 8 'ıydqeh seyrine 'azm eyleyen erbāb-ı dilūn
Çoḡı mesrūr gidüp ḥāneye maḥzun geldi
- 9 Hep şümār eylediler ḡuşsa-keşān-ı dehri
'Ulemā tā'ifesi cümleden efzun geldi
- 10 Cays-i ḥatt ser-be-kemīn olmış iken her yüzden
Eyleyüp kaşd-ı dile 'azm-i şebihun geldi
- 11 Medd-i āhiyle bu vech üzre yazıldı tāriḥ
Hüsni 'azl eylemege ḥatt-ı hümāyun geldi

Vezni: Fe'ilātūn/ fe'ilātūn/ fe'ilātūn/ fe'ilūn
(Fā'ilātūn) (fa'ilūn)

Tārīḥ-i Tüfeng-endāhten ve Zer-şikesten-i Aḥmed Hân-ı
Sālīs*

- 1 Cehan-bân-ı mu‘azzam Cem-ḥaşem şāhenşeh-i ‘ālem
Ki şān u şevketi kem-nām ider ferr-i Ferīdūn’ı
- 2 Şehenşāh-ı sipihr-evreng Sultān Aḥmed-i Sālīs
Ki der-bān eylemez dergāhına Keyvan gerdūnı
- 3 Hudāvend-ı Kādīr-kudret ki her ne kāra ‘azm itse
Delīl olur aña te’yīd-i Bārī ‘avn-i bī-çūnı
- 4 ‘İlāve eylemiş Ḥak ‘unsur-ı İcādına anuñ
‘Atā-yı Ca‘fer’i ḥilm-i Reşīd’i ‘afv-ı Me‘mūn’ı
- 5 Yetişmez maşraf-ı yek-rūzesine itseler farzā
Zamīme daḥme-i Efrāsiyāb’a māl-ı Kārūn’ı
- 6 O sultān-ı Süleyman-bārgēh mānende-i ḥurşīd
Biniş takrībi ile geşt iderken Deşt-i Māmūrı
- 7 Müşerref eyleyüp günlerde bir gün bu feraḥ-cāyı
Nişāna kuruşun atmak istedi ṭab‘-ı ḥümāyūnı
- 8 Firengī bir zer āmac itdi seksen beş adım yirden
Tüfeng-i zer-nişanla bu maḥalden atdı kuruşunı
- 9 Ṭabanca çaḳdı bozdı çihre-i taşvīr-i Çāsārı
Göz irmez yirde iken dīdesinden urdı mel‘ūnı
- 10 ‘Aceb kundaḳ bıraḳdı ḥāne-i sāmān-ı a‘dāya
Bu fāl-ı ḥayr eritdi kuruşun-āsā düşmen-i dūnı
- 11 Her adım başına bir kal‘a almağa nişandur bu
Nice zāhir olur seyr eyle kevn-i sırr-ı meknūnı

2 A.151b, B.204b, 217a.

*: B nüshasında başlık, "Tārīḥ Berāy-i Zer-Sikesten-i Sultān
Aḥmed Bā-Tüfeng" şeklinde, C nüshasında ise, "Tārīḥ" şeklindedir.

4 a: İlāve eylemiş ḥak ‘unsurı İcādına anuñ A, C.

8 a: seksen beş adım yirde C.

11 b: gör bu sırr-ı meknūnı B.

- 12 Tüfeng alup atarken pā-nihāde olduğı yirde
Nişangāha mukābil dikdiler bu seng-i mevzūnı
- 13 Tüfeng atmakla kazdı sikkeyi mermerde taş dikdi
Hatādan şaklasun Hāk pādişāh-ı rub'-ı meskūnı
- 14 Biri birinden a'lā iki tārīḡ ile resm itdi
Kemīne bendesi Vehbī bu beyt-i tāze-maẓmūnı
- 15 Tüfengin eyledi zer-düz Sultān Ahmed-i Cem-cāh
Dılup bir dāne ile eyledi yüz pāre altūnı

Vezni: Mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün

3

- 1 Nizām-ı dīn ü devlet māye-i āsāyiş-i ümmet
Medār-ı emn ü rāḡat zıll-i Hāk sultān-ı Kisrā-dād
- 2 Hudāvend-i cehan-ban pādişāh-ı ma'delet-'ünvān
Musahḡar-sāz-ı İran şehriyār-ı bāhirü'l-es'ād
- 3 Şeref-baḡş-i serīr-i saltanat Sultān Ahmed kim
Mülük-i kişver-i 'ālem olur fermānına münḡād
- 4 Serīr-ārā-yı şāhī ḡādim-i beyt-i ilāhīdür
Ki eyler pādişehler ḡidmet ile kesb-i isti'dād
- 5 Der-i devlet-penāhı pādişāhan kıbleḡāhıdur
ḡarīm-i ḡāş dergāhı maḡāf-ı bende vü āzād
- 6 Ne devletdür ne 'izzetdür ne tevḡīḡ-ı sa'ādetdür
Ki ehl-i Yeşrib ü Bathā'ya olur maḡsim-i irād
- 7 Firāz-ı minberinde mescid-i sultān-ı kevneynūn
Okurlar ḡutbesin eyler du'āsın ḡudsiyān evrād
- 8 Serīr-i şevket-efrūza firār-ı taht-ı firūze
Nazīri gelmedi gelmez dahı min-ba'd ile'l-ebād
- 9 'İbāda'llāh rāḡatda bilād emn ü refāhetde
Fakāt zulm ü sitem nekbetde maḡbūs-ı 'adem-ābād

- 10 Nigeh-bân olalu dünyâda çeşm-i baht-ı bîdârı
Uyutdı sāye-i 'adlinde halkı ol şeh-i pür-dād
- 11 Nigāh-ı i'tibārıdur miḥakk-i cevher-i temyîz
Gözinden fark ider insānı ol şāhenşeh-i nakḳād
- 12 Muvaffak eylemiş Hakk ehl-i tefvîz-i emānetde
Bilür kaḡı kulında varsa istiklāle isti'dād
- 13 Hulûsın tecrîbe itdükde tefvîz-i umûr eyler
Bulur devletde ammā işte böyle şān-ı istibdād
- 14 Dü-mîzân-ı şadâkat-sencdür bak çeşm-i idrâki
Ki buldı ehlini hem şadr-ı a'zam itdi hem dāmād
- 15 Nizām-efzā-yı devlet ya'ni İbrāhîm Paşa kim
Vekîl-i mutlak idüp kıldı kadrin gün-be-gün müzdād
- 16 O da ammā getürdi kuvvet-i ihlâsı bâzûya
Bütün şındurdi ḡaşmuñ itdi çerḡ-i kunnayı berbād
- 17 Bulındı dîn ü devlet uğrına ol denlû ḡidmetde
Ki inşâf ehli rû'yâda vukû'ın eyler istib'ād
- 18 Hemîşe zıkr ü fikri rāḡat-ı zāt-ı hümâyundur
Ola şadrında dā'im rāḡat ile bâhirü'l-es'ād
- 19 Şafâsından şafâ bulmuş murādın añlamış bilmiş
Rızâ-yı emrine kılmış nihād-ı pākini mu'tād
- 20 Bak işte bu Seref-âbād'a kim seyr iden eyler mi
Şifāhân'un nazar bağıyla kaşr-ı çil-sütünün yād
- 21 Zihî kaşr-ı ferîdü'l-'aşr u ḡavî naşr-ı şevket-ḡaşr
Ki oldı şehriyār-ı fâtiḡ-i İrân için bünyād
- 22 Hevâsı can-fezâ âbı muşaffâ tarḡı ḡam-fersâ
Nukûş-ı dil-keşi ḡakkâ ki reşk-i Māni vü Bihzād
- 23 Ya bu ḡavz-ı münevver selsebîl-i rûḡ-perver kim
Biri birisinin itmekde ḡüsn ü behcetin müzdād
- 24 Zemîn-i tâzedür baḡr-ı selîs ü vâsı' u matbû'
Olursa böyle olsun nazm-ı mülke beyt-i istiḡhād

- 25 Seref-yâb-ı kudûm-i şehriyârî olmağa şâyân
Bu resme ister işte ihtirâ'-ı hâs-ı nev-icâd
- 26 Hümâyûn ide Mevlâ şehriyâr-ı ma'delet-kâra
Kudûmiyle ide bu mevki'i kât kât Şeref-âbâd
- 27 Hemîşe mesned-i şevketde eyvân-ı 'adâletde
Serîr-i saltanatda dâ'im itsun Hayy-i bî-endâd
- 28 Hem evlâd-ı kirâmin hem vezîr-i a'zamın yâ Rab
Mu'ammer eyleyüp kıl devlet ü 'izzetlerin müzdâd
- 29 Bu tarh-ı pâk bu resm-i güzîn irdükde pâyâna
İki târihi bir beyt içre Vehbî eyledüm inşâd
- 30 Bu 'âlî kasrı İbrâhîm Paşa eyledi âbâd
Şeref-âbâd-ı nev-bünyâd-ı sultânî mübârek-bâd
- Vezni: Mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün

4

Vilâdet-i Şeh-zâde Sultân Bâyezîd*

- 1 Bir şubh-dem ki 'âleme pertev salup mihr-i ümîd
Rûşen görindi âdeme bîdârî-i baht-ı sa'id
- 2 Mahzun gönüller şâd olup bünyâd-ı gam ber-bâd olup
'Âlem neşât-âbâd olup nâm-ı gam oldu nâ-bedîd
- 3 Âvâz-ı 'işret şaldılar kûs-ı beşâret çaldılar
Peygâm-ı şâdî aldılar gelmezden evvel peyk-i 'ıyd
- 4 Şâd olmasun mı kâ'inât müjdeyle doldı şeş cihât
Buldı cehan tâze hayât kim toğdı Sultân Bâyezîd
- 5 Şeh-zâde-i şâh-ı cehan pîrâye-i 'Osmâniyân
K'oldı nüvîdiyle revan her mülke bir çâpûk berîd

* A.152a, B.206b, C.217b.

*: B nüshasında başlık yoktur, C nüshasında ise, " Târih " şeklindedir.

- 6 Sāyestedür anuñla ger iklīl-i devlet bulsa fer
Zātıdır öyle bir güher kim eylemiş Mevlā ferīd
 - 7 Şanmañ nücum-ı āsuman kandīlidür pertev-feşān
İtdi donanma kudsiyan çün virdiler andan nüvīd
 - 8 Bir böyle maḥsūd-ı melek kim görmemiş mişlin felek
Sultān Ahmed Han gerek kim vire ol Hayy u Mecīd
 - 9 Şāhengeh-i çerḡ-āsītān İskender-i gītī-sitān
Māh-ı zemin şāh-ı cehan şāhib-dil ü tab'-ı Reşīd
 - 10 Efser virür şad Kayser'e gālib hezār İskender'e
Ye'cüc-i āşüb u şere dergāhıdır sedd-i sedīd
 - 11 'Adli idüp neşr-i emān āsūdedür halk-ı cehān
Gürg olmuş aqnāma şeban hıfzı virüp bīm-i şedīd
 - 12 Hem kahr u hem ihsān ider tedbīrin in ü ān ider
Ristōları ḡayrān ider anda olan re'y-i sedīd
 - 13 Nāminadur menşūr-ı taht lāyih ruḡında nūr-ı baḡt
İtmiş ezel gencūr-ı baḡt destine teslīm-i kilīd
 - 14 Eflākden defter düzer luṭfin 'Uṭārid sebt ider
Her ay hilāl ile çeker in'āmına re'y-i resīd
 - 15 Raḡsine māh u āfitāb zerrīn-zin sīmīn-rikāb
Eflākde raḡşān-ı şehāb destinde bir mevzun cirīd
 - 16 Her mūyum olsa bir zeban vaşfın muḡāl itmek beyān
Zarf-ı yem olmaz nāvdan bīhūdedür güft ü şinīd
 - 17 Vaşfın degül kābil edā gel idelüm Vehbī du'ā
Her birinün itsün Hudā ikbāl ü 'ōmrin ber-mezīd
 - 18 Artup şūkūh u şevketi pāyinde olsun devleti
Vakt-i celāl ü saṭveti tā ḡaşre dek olsun mezīd
 - 19 Şeh-zādeler encüm o şāh olsun sipihr-i baḡta māh
Her şāmḡeh her şubḡāh 'ālem bunı eyler ümīd
 - 20 Aldı 'Uṭārid kīlk-i zer tārīḡ-i mīlādın yazar
Virdi bu gūne zīb ü fer Şehzāde Sultān Bāyezīd
- Vezni: Müstef'ilün/ müstef'ilün/ müstef'ilün/ müstef'ilün

Tārīḫ-i Mūsāvī-şuden-i Rütbe-i Ka'be-i Mükerrema vü Medīne-i
Münevvere*

- 1 Felek-pāye cehan-bān-ı mu'azzam
Hümā-sāye ḥidīv-i 'arş-mesned
- 2 Şehenşāh-ı Sikender-rütbe ya'nī
Cenāb-ı ḥazret-i ḥākān-ı emced
- 3 Kerāmet-pīşe Ahmed Hān-ı Sālīs
Ki oldı mazhar-ı ikbāl-i sermed
- 4 Mutā'ı 'ālem iken ol şeh oldı
Muṭī'-i şer'-i şarrā-yı Muhammed
- 5 Muḥibb-ı ḥānedān-ı Ahmedidür
Anuñ-çün devleti oldı mü'ebbed
- 6 Nice āşāra tevfiḳ itdi Mevlā
Ki olmaz mümkin anı eylemek 'add
- 7 Huşuṣā şān-ı Fahrü'l-enbiyāya
İdüp ez-cān ü dil ikrām-ı bī-ḥad
- 8 Makarr-ı cism-i pāki şehir-i Yeşrib
Ki oldı sengi daḡı fark-ı Ferḳad
- 9 Ne Yeşrib Ka'be-i i'cāz ki ola
Maṭāf-ı kudsiyān-ı 'arş-ı emced
- 10 Vücūd-ı Ahmedī mess ile ḥāki
Bahāda müşk ile 'anberden ezyed
- 11 Gerekdür Mevleviyyet rütbesinde
Ola sā'ir menāşıbdan mümecced

5 A.152b, B.206a, 218b.

*: B nüshasında başlık, " Tārīḫ Berāy-i Terfī'-i Rütbe-i
Medīne-i Münnevver-i Sultān Ahmed " şeklinde, C nüshasında ise,
" Tārīḫ " şeklindedir.

10 b: Vücūd-ı Ahmedī mess ile B, vücūd-ı Ahmedī müşir ile C.

- 12 Menâşib rütbesin ta'yinde ammâ
Selefde olmayup kimse mukayyed
- 13 'Adâd-ı pâyede mādūn-ı mahrec
Görince anı ol hākān-ı erşed
- 14 Idüp terfî' Mekke rütbesine
Bu maẓmūn üzre yazdı hatt-ı es'ad
- 15 Sezâdur haşre dek fahr itse bi'llāh
Olur bu hizmetūñ ecri müşāhed
- 16 Naşib olmadı bir şāha bu devlet
Aña tevfiķ itdi Hayy-i bî-nedd
- 17 Zemīn ü āsumānı kıldı leb-rîz
Du'ā-yı şāneha'llāhu ve ayyed
- 18 Iderken bende Vehbî fikr-i târiḥ
Lisān-ı gaybdan geldi bu müfred
- 19 Mūsāvî itdi cāh-ı Ka'be ile
Medīne pâyesin Sultān Ahmed
- Vezni: Mefā'ilūn/ mefā'ilūn/ fa'ulūn

6

Tāriḥ Der-Ābādānî-i Meydān-ı Et*

- 1 Seh-i çerḥ-āsitan Sultān Ahmed Hān-ı dād-āver
Ki eyler sürme şāhan¹ cehan hāk-i ser-i rāhın
- 2 O şeh kim eyleyüp meydāna başt-ı cūd-ı şāhāne
'ibāda maksim-i rızķ itdi-bāb-ı devlet ü cāhın

6 A.153a, B.207a, C.219a.

*: B nüshasında başlık, " Tāriḥ Berāy-i Ta'mir-i Meydān-ı
Laḥa " şeklinde, C nüshasında ise, " Tāriḥ " şeklindedir.

1 a: Sultān Ahmed Hān-ı dārādur A.

- 3 Kapusından gelür ta'yîn alur her rûz u şeb gûyâ
İki zenbîl idüp dūşında gerdun mihr ile mähin
- 4 O sultân-ı cehan kim ğayret ü himmetde şevketde
Selefde kimseler görmiş degül emsâl ü eşbâhin
- 5 Yeter da'vâma şâhid işte Et Meydânı kim evvel
Gören bir hân-ı vîran zann iderdi bâm u dergâhın
- 6 Der-i meydânı âbâd eyledi Hân Ahmed-i emced
Idüp tecdîdine me'mûr destûr-ı hayır-hâhın
- 7 Zihî tevfiķ kim şâd itdi rûh-ı Hâci Bektaş'ı
Sülevman Hân'un ihyâ eyledi hem cân-ı âgâhın
- 8 Hele bu bâbda araladı meydân-ı ihsânı
Kapu kullarının gûş ile da'vât-ı sehergâhın
- 9 Hitâma irdügi birle didüm târihın ey Vehbî
Müzeyyen yaptı Sultân Ahmed Et Meydânı dergâhın

Vezni: Mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün

7

Târih-i Sedd-i Cedid Der-Kemerler Be-Zemân-ı Ahmed Hân-ı Sâlis*

- 1 Mülûkûn âb-ı rûyî Hazret-i Hân Ahmed-i Sâlis
Ki Mevlâ maksim etmiş dergehin cûy-i temennâya
- 2 Muhit-i şevketinden cân-ı Iskender-mekin rütbe
'Ulûvv-i himmetinden rütbe-i gerdun pesin-pâye
- 3 Şuyin buldı zemân-ı devletinde mülk-i 'Osmânî
Tarâvet virdi cûy-i 'adl ü dâdî bağ-ı dünyâya

3 a: kapusunda B, C.

4 a: ğayret-i himmetde A.

5 a: At Meydânı B.

7 b: icrâ eyledi A.

7 A.153a, B.207b, C.219b.

*: B nüsnasında başlık yoktur, C nüsnasında ise. " Târih " şeklindedir.

2 a: lûcce A, C.

- 4 Kerāmet menba'ı 'adl ü semāhat çeşmesārıdur
Cehānı eyledi dil-sır āb-ı lutf-ı vālāya
- 5 Olur seyl-i ħurūşan gibi cārī ħükmi āfāka
Ceker Iskender-āsā şevketi sed rāh-ı a'dāya
- 6 Kilīdi pāy-i taht mülkine fağfūr-ı Çin farzā
Olurdi kāse-şüy-i maṭbah ol ħākān-ı vālāya
- 7 O Iskender-nihāduñ ħüsn-i tedbīr-i cehan-gīri
Ne şüret virdi gör āyīne-i āb-ı muşaffāya
- 8 Yapup mecrāsın İstanbül'a bu ābı getürmişdi
Cenāb-ı Hazret-i Sultān Süleyman Hān-ı Cem-pāye
- 9 Kemend-i cūd u himmetle şuyı başından idüp şayd
•Fütāde eylemişdi şan'at ile dām-ı mecrāya
- 10 Vefā itmekle ol demler tedārük itmemişlerdi
Dehān-ı günge nā-güncide olan faẓla-i māye
- 11 Zemān-ı devletinde līk şāhengşāh-ı zī-şānuñ
Gelüp 'umrān ü vüs'at ol güzin şehr-i dil-ārāya
- 12 Nüfusuñ keşreti ebr-i bahāra eyledi muhtāc
Yetişmez oldu ol su şehr-i İstanbül'ı irvāya
- 13 Zarūret hiss idüp āba o sultān-ı kerem-meşreb
Hemān emr eyledi dāmādı İbrāhīm Paşa'ya
- 14 O da ħarc eyledi şu yirine sīm ü zeri ammā
Hazīne yapıdı güyā gevher-i āb-ı muşaffāya
- 15 Ne himmet ne kerem ne şefkat ü ne lutf u re'fetdūr
Bakunñ inşāf ile āşār-ı şāh-ı kār-fermāya
- 16 Yoluñ bend itdi ābuñ sed çeküp Iskender-i 'ādil
Komadı başın alup gitmege vādī vü şahrāya
- 17 Niçün yoldan çıkar tuğyān idersün diyü ħabs itdi
Olursa böyle olsun şehriyār-ı 'adl-pīrāya

- 18 Su başın urdı kayd u bende şahenşāh-ı deryā-dil
İdüp habs-i ebed-i gūng içinden ābı mecrāya
- 19 Bilüp germāda şu dībāsınun germi-i bāzārın
Kemerler tıldurup sermāda halka virdi sermāye
- 20 İdüp ihrāz hıfz-ı Sūre-i Kevser kadar icrā
Muvaffak eyledi Hāk anı bu āşār-ı 'uzmāya
- 21 Hele şād eyledi rūh-ı revān-ı Hān Süleymān'ı
Şu virdi ceddinun kabrine ol şāh-ı felek-pāye
- 22 Riyāz-ı 'izz ü cāh u şevketi her dem bahār olsun
Vücūdın eylesün Hāk gūlsitān-ı dehre pīrāye
- 23 Şulansun ābşār-ı himmetinden vārid ü şādır
Cehānı cūy-ı luṭfı itmesün muhtāc sakkāya
- 24 Bu āşār-ı celīli görmege teşneyken ey Vehbī
Olup tārīhine me'mūr vardukda temāşāya
- 25 Riyāz-ı midhatinde bir kalem şu eyleyüp icrā
İki tārīh yazdı kilik-i ter bir beyt-i vālāya
- 26 Zihī sed yaptı hakkā Hān Ahmed mecma'-ı māye
Akan şular turur bu bend-i bālā tāk-ı zībāya
- Vezni: Mefā'ilün/ mefā'ilün/ mefā'ilün/ mefā'ilün

8

Tārīh-i Kılā'-ı İrān-zemīn Der-Zemān-ı Ahmed Hān Berāy-ı Feth*

- 1 Mülk-i Tiflīsī gūşād eyleyüp evvel bī-bāk
Sonra itdi Hemedan kaşdı sipāh-ı bī-ḥad

18 a,b: Bu beyit B ve C nüshalarında yoktur.

23 a: her vārid ü şādır B.

24 a: teşne iken Vehbī B, teşne iken ey Vehbī C.

25 b: yazdı kilik bir beyt-i dil-ārāya B.

26 b: akan şular durur B.

8 A.153b, B.208a, C.220a.

*: B nüshasında başlık yoktur, C nüshasında ise, " Tārīh " şeklindedir.

- 2 Çekdi A'cām'a kılıç şer' ile sultān-ı enām
Ya'ni sultān-ı cehan-dar u necīb ü erşed
- 3 Aldı yek hamlede bir bendesi Kırmanşāh'ıuñ
Nice kal'a nice iklīmini serhad serhad
- 4 Müjde Zi'l-hicce'de ceng ile alındı Hemedān
Olmadı leşker-i Iskender-i Cem-kevkebe sedd
- 5 Naḥcivān ile alup ülke-i Urdübād'ın
Dād ile aldı Revān'ı sipeh-i Hān Ahmed
- 6 Mülk-i Islām'a olup şu'be Nihāvend ü 'Irāk
Erivan kal'asın aldı o şeh-i Cem-mesned
- 7 Geldi miftāh-ı Revān açdı der-i ümmidi
Şeh-i Dārā-sipeh ü dāver-i Iskender-ced
- 8 Şeh Tahāmasb'ı māt eyledi sultān-ı cehān
Yümn ü iclāl ile Mevlā vire 'ömr-i sermed
- 9 Aldı Tebriz ü Nihāvend nide İran'ıuñ
Hemedan Gence Revan fātihi Sultān Ahmed
- 10 Bu nuh-ebvāt'da her mısra'-ı pāk ey Vehbī
Sene-i feth ile birdür be-hisāb-ı ebced

Vezni: Fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilün
(Fā'ilātün) (fa'ilün)

9

Tārīḥ-i Diger

- 1 'Afiyetler ola ebvāb-ı Revān-ı feth u naşr
Āb-ı rüy-i Āl-i 'Osman hüsrev-i Cem-mesnede
- 2 Mest olup bî-bāde şevk ile didüm tārīḥini
Geldi miftāh-ı Revan dīvān-ı Sultān Ahmed'e

Vezni: Fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilün

6 a: Nihāvend ü 'Irāk B, C.

8.b: yūmn-i iclāl ile C.

9 a: aldı Tebriz'i C.

9 A.154a, B ve C'de yoktur.

Tārīḥ-i Feth-i Kal'a-i Revān*

- 1 Sikender-şān u Dārā-menkabet Sultān Ahmed Hān
Ki tīgīn gurre-veş āvīze itdi tāk-ı gerdūna
- 2 O ḥākān-ı muẓaffer şehriyār-ı ma'delet-güster
Ki şān u şevketi virdi ḥalel fer-i Ferīdūn'a
- 3 Cehan şāhib-kırānı pādīşehler kahramānı kim
Unutdurdı Cem ü Dārā'yı dehr-i rub'-ı meskūna
- 4 Nice Cemşīd ü Dārā'ya ider tanzīr anı 'ādem
Zarūrī cā'iz imiş tūtalum tesbīḥ mādūna
- 5 Görilmiş anların tārīḥlerde gerçi āsārı
Cehan-gīriyle ālmış nāmını her biri bir güne
- 6 Bunun gibi kim olmuş maẓhar-ı te'yīd-i Sübhānī
Emānet eyledün zāt-ı şerīfün Hayy-ı bī-çūna
- 7 Selef yārī-i şemşīr ile icrā itdüğü aḥkām
Bunun ednā nigāh-ı himmetine oldı merhūna
- 8 Giran temkīnlikde aña beñzer idi Keyḥüsrev
Hum-ı şahbā eger beñzer ise hum-ı Felātūn'a
- 9 O şāhenşāh-ı gerdun bārgāhuñ ṭab'ı mālīkdūr
Seḫā-yı Bermek'e ḥilm-i Reşīd'e 'afv-ı Me'mūn'a
- 10 Niğāh-ı saṭvet-i ḥārā-güdāzı ḳahrı ammā kim
Tokınsa kūhsāra döndürürdi Deşt-i Hāmūn'a

10 A.154a, B.208b, C.220b.

*: B nüshasında başlık yoktur, C nüshasında ise, " Tārīḥ "

şeklinde dir.

- 1 a: Sikender-şān Dārā-menkabet A.
- 5 b: cehan-gīr ile C.
- 6 b: zāt-ı şerīfin B. C.
- 7 a,b: Bu beyit B ve C nüshalarında yoktur.
- 8 a,b: Bu beyit B ve C nüshalarında yoktur.

- 11 Mişāl-i pertev-i hürşīd re'yi dehre nūr-efşān
Fūrūg-ı seyf-i berķ-efrūzı beñzer mihr-i gerdūna
- 12 Ne şevketdür ne himmetdür ne iķbāl ü ne saŗvetdür
Ki oldı olalı revnak-fezā taŗt-ı hümāyūna
- 13 Hudā iķbālin efzun devletin ĥadden birūn itsūn
Muvaffak oldı her tedbırde takdīr-i bī-ĥūna
- 14 Aña her kārda tevfiķ-ı Bārī sāz-kār oldı
Mūrā'at itmek ile her işinde şer' ü kânūna
- 15 'Acem iķlīmini ez-cümle aña eyledi teşhīr
'Azīmet-ĥan baŗtuñ mālīk itdi genc-i Kārūn'a
- 16 Ne kendi ne vezīri çekmeden renc-i sefer aŗlā
Ĥiyām-ı mū gibi bar olmadan kühsār u hāmūna
- 17 Bir iki bendesin Ĥiran-zemīne eyleyüp ta'yīn
Kızılbaş kanını itdi zāmīme cūy-i Ceyhūn'a
- 18 Ne Tiflīs ü Ravan kaldı ne Kirmanşāh u ne Gence
Katıldı kişver-i Islāmiyyan feyz-i meşhūna
- 19 Revan fethiyle rūh-ı Ĥan Murād'ı eyledi iĥyā
'Ömürler vire Mevlā pādīşāh-ı rub'-ı meskūna
- 20 Kilīd-i fethi geldükde cehan şād oldı ez-cümle
Rū'ūs almak kadar virdi şafā Vehbī-i mahzūna
- 21 Olup efser-rübā-yı Cem şeh-i 'ālem didüm tārīĥ
Kılıĥla geldi miftāh-ı Revan bāb-ı hümāyūna
- Vezni: Mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün

12 a: Ne şevketdür ne saŗvetdür ne iķbāl ü ne himmetdür B. C.
16 b: kühsār u hāmūna A, C.
21 a: didi tārīĥ B.

Tārīḥ-i Kaşr Der-Beşiktaş*

- 1 Yapdı bu dergāhı Sultān Ahmed-i deryā-nevāl
Her gūşādın ide Haḳ bir kal'anuñ fethine fāl
- 2 Böyle dergeh kim başa ol hüsrev-i devran-kadem
Tāc-dārān olsa çok mı sāhasında rüy-māl
- 3 Ol hıdīv-i 'arş-mesned kim medār-ı fahr olur
Bulsa bir şeh dergahinde küşe-i şaffu'n-ni'āl
- 4 Kaḳkı şeh bir kal'a miftāhiyle gelse pâyına
Kutlu, kapu açmış olur aña Hayy-ı lā-yezāl
- 5 Burc-ı ābīye idüp tahvīl o mihr-i saltanat
Semt-i bahre olduğında sāye-endāz-ı Celāl
- 6 Kaşr-ı vālā-yı Beşiktaş'a yapup bir şeh-nişin
Eyledi ke'l-mih dergāhın leb-i deryāya hāl
- 7 Şevketin gūyā ki bir şehbeytin itdi müstezād
Nāzım-ı dīvān-ı devlet hüsrev-i sāhib-kemāl
- 8 Berri bahri itdiyse Iskender bu bahri berr idüp
Ustine bir kaşrı yapdı sedd-i Iskender-mişāl
- 9 Bir kitāb olur o kaşruñ vaşfı tahrīr eylesem
İşte bir bāb-ı dü-faşlı bu dür-i feyz-iştimāl
- 10 Vehbi'yā bu bābda itnābı қо kıl destūñi
Mısra'-ı berceste-i nazm-ı niyāz u ibtihāl
- 11 Gerçi kim haddüñ degül ammā iki tārīḥ ile
Eyle fermān-ı hümāyūna serī'an imtişāl
- 12 Maşdar-ı feth ide Mevlā bāb-ı Sultān Ahmed'i
Nev-be-nev gelsün nice miftāh-ı kal'a bī-cidāl

11 A.154b, B.209a, C.221a.

*: B nüshasında başlık yoktur, C nüshasında ise, " Tārīḥ " şeklindedir.

7 a,b: Bu beyit B nüshasında yoktur.

12 a: Maşdar-ı feth ide C.

- 13 Kible-i ikbāl ide bu bābı Hayy-i zü'l-Celāl
Dād-ı Sultān Ahmed oldı feth-i bāb-ı naşra dāll

Vezni: Fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilün

12

Tārīh-i Nakl-i Darb-hāne Be-Sarāy-ı Hümāyūn*

- 1 Pādişāh-ı baḥr ü berr şāhib-kırān-ı nāmver
Sehriyār-ı dādger zıll-ı Hudāvend-i Mecīd
- 2 Maṭla'-ı manzūme-i devlet-ṭırāz-ı saltanat
Zebde-i dīvān-ı Şevket-müntehāb beytü'l-kaşīd
- 3 Ya'ni Sultān Ahmed-i kişver-sitan kim gelmedi
Taht-ı vālā-bahta öyle bir şehensāh-ı reşīd
- 4 Hutbesi sultān-ı berreyn-i Süleyman-menkabet
Sikkesi ḥākān-ı bahreyn-i Sikender-dād u dīd
- 5 Maşriḳine sikkesi cārī çü kurş-ı āfitāb
Hükmi baḥr u berre sārī emrine 'ālem 'abīd
- 6 Mihr ü meh şanma sebīkeyle virür sīm ü zeri
Darbgāh-ı sikkesine rüz u şeb çerḥ-i 'anīd
- 7 Anā muhtaşdur bütün dehre yürütmek sikkesin
Dökmesün biḥūde şāhān-ı cehan bār u ḥadīd
- 8 Revnak-ı nev buldı 'ahdinde 'arūs-ı saltanat
Gün-be-gün esbāb-ı şān u şevketin kıldı mezīd
- 9 Hıfz-ı nām u kām u tekml-i nizāma ihtimām
Oldı ol şāhenşehūn eyyām-ı 'adlinde bedīd

13 a,b: Bu beyit C nüshasında yoktur.

12 A.155a, B.209b, C.221b.

*: B nüshasında başlık yoktur, C nüshasında ise, " Tārīh " şeklindedir.

4 b: Sikender dār u dīd B.

7 b: bāz u ḥadīd B.

- 10 İşte ez-cümle darb-hane gibi emr-i 'azîm
Kim revâ olsa ne deñlü hıfzına sa'y-ı ekîd
- 11 Zabtıdan kalmışdı evvel kâle gelmez hâl ile
Olmış idi sikke-i enzâr himâyetden ba'îd
- 12 Simdi ammâ sâha-i devlet-serây-ı hâşına
Nakl olinsun diyü emr itdi zihî re'y-i sedîd
- 13 Yapdı bir faşş-ı niğın gibi bu tāk-ı zer-keşi
Sikke taşhîhinde koydı nām o sultān-ı sa'îd
- 14 Nakd-i vakt-i baht ü taht ol hüsrev-i nām-āverün
Hak Ta'ālā eylesün 'ömrin füzün 'ahdin medîd
- 15 Vehbi'yâ târihine me'mûr olup seyr eyledüm
Hak budur kim bî-nazîr olmuş o nev-tāk-ı meşîd
- 16 Anâ bir altun kalem ister ki târihin yazam
Kıldı cāy-ı sikkeyi Sultān Ahmed Han cedîd

Vezni: Fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilün

13

Tārîh-i Çeşme Der-Sa'd-âbâd*

- 1 Menba'-ı cüy-i sa'âdet âb-ı rüy-i saltanat
Hazret-i Sultān Ahmed Hân-ı Iskender-şîfat
- 2 Yapdurup bu kasr-ı Sa'd-âbâd'ı çün faşş-ı niğın
Şöyle bir şu virdi kim hayretde kaldı kâ'inât
- 3 Ya'ni bir nev-çeşme-i pâkîze bünyâd itdi kim
Lûlesi ibrîk-i şerbetdür suyu kand-ı nebât
- 4 Şevketin efzün idüp Hak 'ömr-i Hızr ihsân ide
Devlet-i şân u şükûhı haşre dek bulsun şebât

13 A.155a, B.210a, C.222a.

*: B nüshasında başlık yoktur, C nüshasında ise, " Tārîh " şeklindedir.

5 Âbını nûş eyleyüp Vehbî didi târîhîni
Dehre Sultân Ahmed icrâ eyledi mâ-i hayât

ezni: Fâ'ilâtun/ fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilün

14

Târîh Berây-ı Tecdîd-i Binâ-yı Ocâğ-ı Teberdârân ve Feth-i Kal'a-i
Tebrîzâ*

- 1 Hidîv-i kişver-ârâ şehriyâr-ı memleket-pîrâ
Şeh-i şâhân-ı dünyâ zîb-i evreng-i cehan-bânî
- 2 Hudâvend-i cehan Sultân Ahmed Hân-ı Sâlis kim
Odur pîrâye-bahş-i tâc-ı evreng-i Süleymânî
- 3 Cehânı 'adl ü dâdî eyledi ma'mûre-i râhat
Harâbe kalmadı illâ 'adûnun kalb-i vîrânî
- 4 Hemîşe eyleyüp ecdâdınun âşârını ihyâ
Ri'âyet eylemekde meslek-i eslâf-ı şâhânî
- 5 Kaçan bir şeh ki ma'mûr eyleye âşâr-ı eslâfı
Elinde mülkinun bâkî olur tâ haşr 'umrânî
- 6 Yeter bu müdde'âya sebt-i istişhâd bu mevki'
Ki ol Hân-ı Murâd-ı Sâlis inşâ eylemiş anı
- 7 Teberdârân-ı sultânîye taşşîs-i makâm itmiş
Yapup bu câygâh-ı dil-güşâyı sa'd-ı bünyânî
- 8 Du'â-yı hayrun âşârı teberden tîz-ter çıkmış
Kızılbaşun kesüp 'ırkın o yıl feth itmiş İrân'ı
- 9 Mürûr-ı dehr ile ammâ harâbe müşrif olmuşdı
Yıkılmışdı misâl-i kalb-i 'âşık çâr-erkânî

14 A.155b, B.210a, C.222b.

*: B nüshasında başlık yoktur, C nüshasında ise, " Kaşîde " şeklindedir.

5 b: anun da mülkinun bâkî olur B, elinde memleket bâkî olur C.

6 a: beyt-i istişhâd B, C.

T.C.

- 10 Teberdārān ocağı olmuş iken maşrık-ı ikbāl
Cehānı tutmuş iken lem'a-i feyz-i dirahşānı
 - 11 Aña hizmet idenlerden çoğı feyz-i şadākatde
Sipih-r-i devletüñ olmuşlar iken mäh-ı tābānı
 - 12 Nice erkān-ı mülke perverişgāh-ı şadākatuñ
Mülüküñ biri anuñ olmamışdur kār-ı 'umrānı
 - 13 'Aceb tevfiķ-i Yezdan'dur kerāmet dinse şāyandur
Ki mülhem eyledi Fettāh-ı bī-çun şāh-ı devrānı
 - 14 Tefe''ül eyleyüp feth-i cedīd-i mülk-i İrān'ı
Murād üzre anı tecdīde şadır oldu fermānı
 - 15 Revan fethiyle rüh-ı Han Murād'ı eyleyüp ihyā
'Acem mülkinde de itdükde icrā-yı Süleymānı
 - 16 Der ü dīvāra sath u sakf u bām-ı çār-erkānın
Şu resme eyledi zīnet ki hayrān eyler insānı
 - 17 Garābet bunda kim eşnā-yı tekml-i bināsında
Getürdi peyk-i nuşret müjde-i Tebrīz-i İrānı
 - 18 Murād-ābād idi evvel lisān-ı halkda nāmı
Sezādur şimdi telkibinde Feth-ābād 'ünvānı
 - 19 Beyān-ı vāki' ile iki tārīķ eyledi inşā
Kemīne bendesi Vehbī kuli 'abd-i şenā-ķhānı
 - 20 'Alā-vefķı'l-murād alınca Sultān Ahmed İrān'ı
Yapıldı cāy-ı vālā-yı Teberdārān-ı sultānı
- Vezni: Mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün

16 a: Der ü dīvār u sath u sakf u bām u çār-erkānın A.
17 b: Tebrīz ü İrān'ı A.

Tārīḥ-i Binā-yı Kaşr-ı Neşât-âbâd*

- 1 Hak mübârek ide bu sâhil-serây-ı hürremi
Mâlikü'l-bahreyn olan şevketlü Sultân Ahmed'e
- 2 Fâtih-i iklîm-i İran şâh-ı devran kim anuñ
Mülkini günden güne Allâh ma'mûr itmede
- 3 Cûy-i şemşîriyle dâmân-ı cehandan şüstedür
Cirk-i şirk u levş-i ilhâd u dalâl ü mefsede
- 4 Âfitâb-âsâ yürütdi her diyâra sikkesin
Hutbesi okındı ma'bed oldı bî-ḥad bütgede
- 5 Hıttâ-i Islâm'a toğı Âfitâb-ı nûr-baḥş
Kişver-i a'dâya ammâ tîğı nâr-ı mu'kade
- 6 Yüz süren dergâhına bârân-ı lutfâ ḡark olur
Âsitânında bulur ḡaşşıyyet-i seng-i yada
- 7 Sîne-i bî-kînesi âyîne-i ilhâmdur
Ceşm-i 'ibret-bîni olmışdur mihekk-i nîk dîde
- 8 Ravza-i ḡas-ı Bebek seyrine bir gün 'azm idüp
Bu maḡal manzûr olinca ol şeh-i cedd-ber-cede
- 9 İtdi tevciḡ-i niḡâh ol ḡüsrev-i nâkıd-naḡar
Kâr-sâz-ı devleti şadr-ı güzîn-i evvede
- 10 Şıhr-i ḡâsı şadr-ı mümtâzı vezîr-i a'zamı
Ya'ni İbrâhîm Paşa-yı şadâkat-maksada
- 11 Didi kim lâyıḡ mîdur eslâf-ı şâhan yapmamak
Bir mülûkî kaşr böyle mevki'-i pâkîzede

15 A.155b, B.210b, C 223 a.

*: B nüshasında başlık yoktur, C nüshasında ise, " Tārīḥ " şeklindedir.

- 1 a: Hak mübârek eyleye A.
- 3 b: dalâl-ı mefsede B.
- 5 a: ḡıbbâ-i Islâm'a A, C.
- 5 b: nâr-ı mûkade A, C.

- 12 Nāgehān feh̄m eyleyüp ol āşaf-ı rüşen-zāmīr
Bu maḥal hoş geldügin ṭab'-ı ḥidīv-i erşede
- 13 Yaptı bir kâşr-ı güşāde mevķi'-i şāhāneyi
Besmeleyle vāz'-ı pā-best itdi dāmen berzede
- 14 Ḥabbezā kâşr-ı mu'allā kim ānā vehm ü ḥayāl
Çıkşa bālādan bākār nuḥ-sakf-ı mīnā-günbede
- 15 Mehçe-i i'lāmı her bir ṭākinuñ olsa revā
Tārik-i tāt-ı tefāḥūr fark-ı necm-i Farkāde
- 16 Sengi gevher ābı kevşerdür hevāsı rūḥ-baḥş
Kīmyādur ḥāki kalb eyler nuḥāsı 'ascede
- 17 Böyle bir baḥr-i selīs üzre zemīn-i tāzede
Himmet-i şeh oldu ṭarḥ-efgen bu beyt-i müfrede
- 18 Sāḥa-i ḡabrāya deryādan biraz zamm eyledi
Raḥşına teng olduḡın gördükde vakt-i pūyede
- 19 Şanmañuz baḥr oldu bir doldurdu deryā dāmenin
Dürr ü gevherle olup sā'il o şāh-ı ecvede
- 20 Ol şeh-i devran ki İskender zemānından berü
Gelmedi bir miḡli evren-i mu'allā-mesnede
- 21 Berri baḥr itdiyse İskender bu baḥri berr idüp
Bir eşer yaptı ki İskender olur ḥayret-zede
- 22 Bir beg oldu bu maḥal kim vaşfıdur ḥadden birün
Ḥüsn virdi şāhid-i deryā-yı pür-cezr ü medde
- 23 Ortaköy'de ma'ni-i ḥayrū'l-umūr idüp zuḥūr
Gerçi söz yok kâşr-ı Feyz-ābād u Emn-ābād'da
- 24 Her neye itdiyse āḡāz oldu hep encāmı ḥayr
Bir şehenşāh olmadı maḡzar bu baḡt-ı es'ada
- 25 Her ne dem kim bir yire ṭarḥ-efgen-i būnyād ola
Tecrübe itdüm olur bir memleket zamm serḥade

12 b: nuḥās-ı 'ascede A, C.

18 b: ol cā pūyede B.

23 b: kâşr-ı Feyz-ābād Emn-ābād'da A.

24 a: her neye itse āḡāz C.

26 Fāl olup tevsī'-i mülke 'an-ķarīb ola bu da
Mevrid-i tebşir bir feth-i cedīd-i emcede

27 Rāşid ü Vehbī du'ā idüp didi tārīhini
Sa'd ola ķaşr-ı Neşāt-ābād Sultān Ahmed'e

Vezni: Fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilün

16

Tārīh-i Ceşme ve Sebīl Der-Pişgāh-ı Bāb-ı Hümāyūn*

- 1 Şāhenşeh-i 'ālī-neseb sultān-ı memdūhū'l-haseb
Ferḡān-dih-i Rūm u 'Arab Hān Ahmed-i ķişver-güşā
- 2 'Adl ü kerāmet menba'ı şems-i velāyet matla'ı
Dergāhınū her mışra'ı şehbāl-i sī-mürg ü hümā
- 3 Zātı.mülūka āb-ı rū şemşiri bāğ-ı fetha cū
Gülzār-ı mülke virdi şu mizāb-ı ķilki dā'imā
- 4 Hem pādīşehdūr hem velī zātında olmış mūncelī
'Adl-i 'Ömer cūd-ı 'Alī hulķ-ı Muhammed Muştafā
- 5 Destinde devlet hātemi ķılmış müsahhar 'ālemi
Hak resm-i ism-i a'zamı nakş-ı cebīn itmiş aña
- 6 Hayret virür şad Kayşer'e gālib hezār Iskender'e
Hükmi revan her ķişvere ferman-berī şāh u gedā
- 7 Hem hāmi-i Beytū'l-Harem hem hādīm-i şāh-ı ümem
Rūm u 'Arab mülk-i 'Acem mahkūmidur ser-tā-be-pā
- 8 Oldur imāmū'l-müslimin zıll-i hudāvend-i mu'īn
Bā-nasş-ı Kur'ān-ı Mübīn emrine vācib iktidā
- 9 Şehler aña ķişver virür ol şehlere efser virür
Seyfine düşmen ser virür oldukça tūğı ser-nümā

26 a: bu deade B.

16 A.156b, B.211b, C.224a.

*: B nüshasında başlık yoktur, C nüshasında ise, " Tārīh " şeklindedir.

- 10 Ol menba'-ı cūy-i merām ol maksim-i rızk-ı enām
Olsun ilā-yevmi'l-kıyām şāhān-ı dehre mültecā
- 11 Iskender idüp cüst-cū zulmetde gezmiş sū-be-sū
Bāb-ı hümāyūnında bu itdi revān āb-ı bekā
- 12 Bu tarh-ı pāk-i hurremi sevk itdi şadr-ı a'zamı
Dāmād-ı hāss-ı ekremi hem-nām-ı ceddü'l-enbiyā
- 13 Oldı o destūr-ı celīl bu hayr-ı cārīye delīl
Halka idüp zemzem sebīl celb itdi ol şāha du'a
- 14 Ol şehriyār-ı zer-nişār beğl itdi māl bī-şümār
Yapdı sebīl-i çeşmesār me'cūr ola rüz-ı cezā
- 15 Bu mevki'i ābād idüp bu tarh-ı nev icād idüp
Rūh-ı Hüseyñ'i şād idüp itdi sebīl āb-ı şafā
- 16 Bu 'ayne ey sāfi-derun destūñi kevşer gibi şun
Her katre-i şafvet-nümün olmakda bir 'ayn-i şifā
- 17 Ābı zülāle mā-şadak tākı felekle yek-nesak
Gök kubbenūñ altında bak var mı bu resme bir binā
- 18 Oldukça ber-cā mihr ü māl zīb-i serir olsun o şāh
Şadr-ı güzīnin yā ilāh itme rikābından cūdā
- 19 Ey hüsrev-i 'ālī-tebār āşaruña yokdur şümār
Ammā bu dil-cū çeşmesār oldı 'aceb hayret-fezā
- 20 Bak sīm ü zerden tāsına āb-ı hayāt-efzāsına
Beñzer gümüş sakķāsına bekler kapuñ şubh u mesā
- 21 Yapduñ sarāy meydānına kılduñ şıla 'atşānına
Cennatde kevşer yanına güyā ki kaşr itdūñ binā
- 22 Altun şuyın idüp sebīl yapduñ 'uyūn-ı selsebīl
Birine biñ ecr-i cezīl virsün Cenāb-ı Kibriyā
- 23 Medhinde hāmem oldı lāl izhār-ı 'aciz itdi makāl
Evsāfın eylerken hayāl hātifden irdi bir nidā

11 b: āb-ı şafā B.

16 a: destūñi göze gibi şun C.

- 24 Vehbî hamûş ol beste-leb haddüñ degül eyle edep
Senden mukaddem oldu hep şâ'irlere birden şıla
- 25 Vaşfında idüp güft-gü çok kimse dökdi âb-ı rû
İtdürdi âhir ser-fürû ol hüsrev-i şevket-nümâ
- 26 Târîh için dânişveran hayretde iken nâgehân
Buldı şehenşâh-ı cehan bir mısra'-ı 'âlem-bahâ
- 27 Her lafzı bahr-i mevc-zen ma'nâsıdur dürr-i 'Aden
Gormek dilersin anı sen ey teşne-i hüsn-i edâ
- 28 Târîhi Sultân Ahmed'ün cārî zebân-ı lûleden
Aç besmeleyle iç suyu Hân Ahmede eyle du'â
- Vezni: Müstef'ılün/ müstef'ılün/ müstef'ılün/ müstef'ılün

17

Târîh-i Âyîneli Ota*

- 1 Hakka ki bu tarh-ı hâş kim misli degül meşhûd
Her cânibi olmışdur mir'ât-ı ruḡ-i maqşûd
- 2 Şâhenşeh-i devrâna Allâh kıla mes'ûd
Encâma irişdükde bu mesned-i zîb-âlûd
- 3 Bir vech ile kim oldu Iskender'e de maḡsûd
Târîh için eylerken endîşe-i nâ-ma'dûd
- 4 Bu mısra'ı ey Vehbî feyz itdi baña Ma'bûd
Âyînelü yapdurdı bu oṭayı Hân Mahmûd
- Vezni: Mef'ûlû/ mefâ'îlün/ mef'ûlû/ mefâ'îlün

24 b: şâ'irlere bir bir şıla B.

28 b: aç besmele ile iç suyu A.

17 A.157a, B.212a, C.225a.

*: B nüshasında başlık yoktur, C nüshasında ise, " Târîh " şeklindedir.

Inhizām-ı Tābūr-ı Tahmās Kuli Hān*

1. 'Aceme çekdi kılıç şer'le sultān-ı enām
Şadme-i kahr ile İrān 'aceb oldı vīrān
 2. Bozdi Tahmās Kuli Hān'ı cünūd-ı islām
Dād-ı Bū Bekr'i 'Acem'den alup Āl-i 'Osmān
 3. Cünd-i islām'ın 'Acem oldı kılıç tīmārı
Baş kalem idi aña gülle-i şāh-ı İrān
 4. Bozdi tābūrını ordusını yıkdı başına
'Acem'e velvele şaldı sipeh-i Mahmūd Hān
 5. Künyesin itdi Ebū'n-Naşr Mü'eyyed Mevlā
Kılıcın eyledi āvīze-i 'arş-ı Rahmān
- Vezni: Fe'īlātūn/ fe'īlātūn/ fe'īlātūn/ fe'īlūn
(Fā'īlātūn) (fa'īlūn)

Inhizām-ı Tahmās Kuli Hān**

1. Tahmās Kuliyle şāhuñ temsīl-i vechi üzre
Ahvāl-i inhizāmın nakl itmege kemā-hiy
2. Bir beyt içinde Vehbī tarh itdüm iki tārīh
Aḡşāba beñzedüp ol şahsın din-i tebāhı

18 A.157a, B.212b, C.225a.

*: B nüshasında başlık yoktur, C nüshasında ise, " Tārīh " şeklindedir.

19 A.157a, B.212b, C.225a

**: B nüshasında başlık yoktur, C nüshasında ise, " Tārīh " şeklindedir.

2 b: ol şahsın din-i penāhı B.

3 Kaṭ'-ı rezimde idüp atluların piyāde
 Tarh oldı ferzi fi'l-hāl bozıldı cünd-i şahī
 Vezni: Mef'ülü/ fā'ilātün/ mef'ülü/ fā'ilātün

20

Tārīḥ-i Tecdīd-i Binā-yı Sıṭabl-ı 'Āmire*

- 1 Feresrān-ı şecā'at şehsüvār-ı sāḥa-i şevket
 Şeh-i Maḥmūd-siret pādīşāh-ı bāhirü'l-es'ād
- 2 Idüp destine tefvīz-i zimām-ı saltanat Mevlā
 Semend-i serkeş-āsā dehri kıldı emrine münkād
- 3 Hülüş-ı niyyete mebnīdūr āşār u müberrātı
 Biri ez-cümle işte bu maḥall ü tarh-ı hoş-bünyād
- 4 Ki kalmışdı fakat bir ismi āşār-ı 'imāretten
 Harāb olmuşdı mānend-i derūn-ı 'āşık-ı nā-şād
- 5 "E'iddū ma'steta'tüm min-ribāti'l-ḥayl" tıbākınca
 Selef itmişler idi düşmeni terhib için a'dād
- 6 Kemen gördükde dem çekdükce her rahş-ı mehābetden
 Arardı At Meydānı içinde ejder-i fülād
- 7 Idüp bir gün müşerref Kaşr-ı Mīr-āhūr'ı devletle
 O ḥākān-ı celīlū'ş-şan cehan-bān-ı bülend-ecdād
- 8 Su resme bī-bedel yapdurdı kim bulsa eger ruḥsat
 Düşüp at boynına taşvīrin almağa gelür Bihzād

20 A.157b, B.212b, C.225b.

*: B nüshasında başlık yoktur, C nüshasında ise, "Tārīḥ" şeklindedir.

3 a: āşār-ı müberrātı C.

3 b: Bu mücidd ü tarh-ı hoş-bünyād A, C.

5 a.b: Bu beyit C nüshasında yoktur.

5 b: tertīb için B.

- 9 Murādātına nā'il rahş-ı maşşūda sūvār itsün
Hemīşe zāt-ı pākin Hazret-i Hallāk-ı bī-endād
- 10 'Ale't-tertib anuñ hem bede' ü itmāmı tārīhi
Birer mısra'-ı müsteşnā ile kıl Vehbiyā irād
- 11 Ne zibā yaptı Han Mahmūd iştābl-ı hümāyūnı
Sıtabl-ı hāşını sultan-ı Cem-cah eyledi ābād
- Vezni: Mefā'ilün/ mefā'ilün/ mefā'ilün/ mefā'ilün

21

Tārīh Berāy-ı Çeşme-i Hazret-i Vālide Sultān-ı Mahmūd Hān*

- 1 Hazret-i Vālide Sultān ya'nī
Māder-i Hazret-i Sultān Mahmūd
- 2 Maṭla'-ı şems-i hilāfet ki anuñ
Fer'idür sāye-i Hallāk-ı Vedūd
- 3 'Amel-i şālihadur sa'yi mūdām
Kārıdur kesb-i rızā-yı Ma'būd
- 4 Havz-ı himmet kereminden memlū
Feyz-i re'fet eşerinden meşhūd
- 5 İşte ez-cümle bu āşārına bak
Lāzım ise eger ityān-ı şühūd
- 6 Nice kez yandı yıkıldı Ğalāta
Gösterüp tāt-ı 'ataş āteş ü dūd

9 a,b: Bu beyit B nüshasında yoktur.

10 a: anuñ hem edhes-i itmām-ı tārīhi B, anuñ hem bir resm-i itmāmı tārīhi C.

21 A.157b, B.213b, C.225b.

*: B nüshasında başlık yoktur, C nüshasında ise " Tārīh "

şeklindedir.

3 a: 'amel-i şālihada B.

6 a: yakıldı C.

6 b: āteş-i dūd B, C.

- 7 Kimse şü sepmedi illā keremi
Komadı teşne leb-i tāb-ālūd
- 8 Hacı A'mā dinilen semte idüp
Çeşme açmakla 'ilāc-ı Bihbūd
- 9 Oldı bir hayra muvaffak ki olur
Ecri cennetdeki havz-i mevrūd
- 10 Hem anuñ hem şeh-i devrānuñ ola
'Ömr-i Hızr ile zemānı memdūd
- 11 Oldı tārīha sezā ey Vehbī
Çeşme-i vālide-i Han Mahmūd
- Vezni: Fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilün
(Fā'ilātün) (fa'lün)

22

Tārīh Berāy-ı Mekteb-i Vālide Sultān-ı Mahmūd Hān

- 1 Eşer-i Vālide Sultān'dur bu
Bī-bedel mekteb-i dil-keş-bünyān
- 2 Güyiyā gülşen-i rahmetdür kim
Yavri bülbüller içinde sıbyān
- 3 Seyr iden resmini dir tārīhin
Bih ne dil-keş kafes-i Hak Kur'an
- Vezni: Fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilün
(Fā'ilātün) (fa'lün)

8 a,b: Bu beyit B nüshasında yoktur.
22 A.158a, B.226b, C'de yoktur.

Tārīḥ-i Diğer Berāy-ı Çeşme-i Vālide Sultān-ı Mahmūd Hān*

- 1 Menba'-ı āb-ı zülāl-i merḥamet
Lücce-i pür-cüş-ı ihsān ü 'atā
- 2 Devḥa-i pür-berg ü bār-ı saltanat
Şems-i 'işmet māder-i zıll-i Hudā
- 3 Vālide Sultan ki itmiş 'āleme
Dest-i cūdın maksim-i āb-ı 'atā
- 4 Zikr ü fikri bākiyāt-ı sālihāt
Kārı ḥayrāt-ı ḥisandur dā'imā
- 5 Fī-seb'li'llāh nice āşār idüp
Eyledi kesb-i rızā-yı Kibriyā
- 6 İşte ez-cümle bu dil-cū çeşme kim
Teşne-lebdür Hızr u Iskender anā
- 7 Cāri ḥāfızlar gibi her lūlesi
Sūre-i Kevşer okur şubḥ u mesā
- 8 Mā-ḥasal bu āb-ı can-baḥşā ile
Oldı şādan rūḥ-ı pāk-i Muştafā
- 9 Anı da cennetde sīnāb eyleye
Sāki-i kevşer 'Aliyy-i Murtażā
- 10 Didiler āb-ı ḥayātuñ vaşfını
Güş idüp söylersin ammā Vehbiyā
- 11 Bāri bir mümtāz tārīḥ eyleyüp
Vālide Sultān'ıñ iç ḥayrına mā'

Vezni: Fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilün

23 A.158a, B.213b, C.226a.

*: B nüshasında başlık, " Tārīḥ Berāy-ı Çeşme-i Vālide Sultān " şeklindedir; C nüshasında ise başlık yoktur.

9 b: 'Aliyyü'l-Murtażā C.

10 a: āb-ı ḥayātuñ A, C.

Tārīḫ-i Tecdid-i Sāhilserāy-ı Tersāne*

- 1 Yegāne gevher-i silki 'lle'āl-i 'Al-i 'Osmān
Eyā 'an-cedd cehānuñ şāh-ı şāhān-ı ser-efrāzı
- 2 Sikender-menkabet şāhenşeh-i Mehdi-'adālet kim
Sūkūh-ı saltanatda kimse olmaz anuñ enbāzı
- 3 Cehānuñ cānı mülküñ fahri tahtuñ kuvvet-i bahtı
Serirūñ başı tācı ya'ni Sultān Ahmed-i Gāzı
- 4 Ebū'n-Naşr-ı zafer-yāver vekil-i fātiḥ-i Hayber
K'anuñ destindedür te'yid-i dīn ü devlet ihrāzı
- 5 Fenāh-ı halk zātı me'men-i dīn zıll-i Rabbānı
Zemānuñ kible-i hācātı dünyānuñ mühim-sāzı
- 6 O şāh der-ceng-i evvel eyledi teshir Irān'ı
Ne Tebriz'ı kodı şāh-ı kızılbaş ne Sīrāz'ı
- 7 Ne dem āheng-i ceng-i ceng iderse muṭrib-i tigi
Sıfāhan'la karar eyler 'Acem'den idüp āgāzı
- 8 Emān-ı ḥasrı işitmez hezār efgānı gūş itmez
Heman sell itmesün bir kerre tīg-i düşmen-endāzı
- 9 O şāhenşāh-ı rūşen-dil ki olmış tab'-ı vakkādı
Sürüşān-ı yakīnūñ mahrem-i esrār-ı hem-rāzı
- 10 Nihād-ı şafı imrūzı idüp āyine-i ferdā
Delil-i rāh ider encām-ı kārā peyk-i āgāzı
- 11 Harāb-ābād-ı 'ālem devr-i 'adlinde olur ma'mūr
'Şenide olmaz oldu büm-ı şūmuñ şimdi āvāzı
- 12 Cehan ma'mūre-i şevk oldu 'ahd-i 'adl ü dād üzre
Sezādur eylese Firdevs'e her bir encūmen nāzı

24 A.158a, B.227b, C'de yoktur.

* B nüshasında başlık, " Tārīḫ-i Kaşr-ı Hümāyun Der-Serāy-ı Tersāne " şeklindedir.

12 a.b. Bu beyit B nüshasında yoktur.

- 13 Huşûsâ bu serây-ı dil-keş-i vâlâ-yı Tersâne
Ki huld olur eger âb ü hevâda olsa enbâzı
- 14 Mişâl-i hâtır-ı 'âşık olup vîrân ü süzân
Güşâyiş bulmadan me'yûs olmuşken der-i bâzı
- 15 Idüp tecdîd-i fermân itdi bir sâhil-serâ bünyân
Ki mi'mâr-ı hîred oldı esîr-i tarh-ı mümtâzı
- 16 Ya ol sâhil-serâya çok mı bu ikbâl-i dirâht kim
'Alemdâr-ı Resûlu'llâh'a eyler nazra-endâzı
- 17 Donanmâ-yı hümayûnuñ mu'zam esbâb-ı şevketdür
O şîrân-ı gazânuñ gâbıdur Tersâne boğazı
- 18 Mülûk-i 'âlemüñ reşk itdügi 'ünvân-ı devletdür
Sezâdur olmağa sermâye-i fahr u ser-efrâzı
- 19 'Adû vü dostâ manzar-ı ricâl-i devlete mefhar
Medâr-ı haşmet ü ferdür anuñ-çün hüsrev-i câzı
- 20 Idüp ihyâsına himmet kerâmet itdi bî-minnet
Hem itdi cây-ı nûzhet hem nazargâh-ı mühim-sâzı
- 21 Hem âb-ı rûy-i şahrâ oldı hem hâk-i leb-i deryâ
Ki mislin görmedi hurşîd ü mâhuñ dîde-i bâzı
- 22 Ta'âla'llâh zihî devlet-serây-ı dil-güşâ mevki'
Ki yokdur behcet ü eşraf ü ra'nâyîde enbâzı
- 23 Olur âyîne-i deryâda hüsnin seyr idüp hayrân
Görilmiş mi bakuñ bu nev-'arûs-ı hacle-i nâzı
- 24 Sürüşân-ı felek kaşrında güyâ der-kafeş bûlbûl
Hümâyûn-baht-i devlet kumri-i serv-i ser-efrâzı
- 25 Yeter Vehbî du'â-yı hayra it şimden girü âgâz
Kelâmuñ mu'teberdür çünki itnâbından icâzı
- 26 Sehenşâh-ı bülend-âşâr-ı 'âlî-himmetüñ yâ Rab
Hümâ-yı kadri itsün dâ'imâ 'arş üzre pervâzı

14 b: der ü bâzı A.

17 a,b: Bu beyit B nüshasında yoktur.

- 27 Bahār-ı devlet ü ikbāl ü 'ömri ber-devām olsun
Te'ākub itdügince birbirin dehrün kış ı yaz ı
- 28 Çalinsun nevbet-i şāhānesi hem-vāre itsün per
Tanīn-i kūs-i ferr ü cāh ı gūş-i çerh-i nā-sāz ı
- 29 Mübārek eylesün şāh-ı cehāna Hazret-i Bārī
Bu nev-ṭarh-ı safā-pervāz ü cāy-i devlet-ihrāz ı
- 30 Hurūf-ı cevherīden iki tārīḥ iki mısra'da
Bu ṭarh-ı bī-'adīle old ı revnak-baḥş-i mümtāz ı
- 31 Bu kaş ı eyledi Tersāne'ye ḥālet-fezā-y ı nev
Hümā-sāye Sikender-pāye Sultān Ahmed-i Gāzī
- Vezni: Mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün

25

Tārīḥ-i Caşme-i İbrāhīm Paşa Der-Sehr-i Ürgüp

- 1 Kazā-y ı Ürgüp içre kıllet-i māden olup āgāh
Vezīr-i a'zam İbrāhīm Paşa-y ı felek-dergāh
- 2 İdüp ferman getürdi on mahalle āb-ı rü ḥaḍrā
Kılup ihyā bu arz ı ḥayr-ı cārī eyledi bi'llāh
- 3 Bakāda kevser ile eylesün Bārī mükāfātın
Cehan ṭurdukca ṭursun līk ol destūr-ı vālā-cāh
- 4 Zebān-ı lüle itmiş şu gibi tārīḥini ezber
Sebīl old ı bu cārī mā'-i sāfī ḥasbeten li'llāh
- Vezni: Mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün

Tārīḫ Berāy-ı Tecdīd-i Dīvan-hāne-i Tersāne

- 1 Hazret-i Sultan Ahmed Han ki itmiş lutf-ı Hak
Zīb-i silk-i Āl-i 'Osmān ol dūr-i yek-dāneyi
- 2 Ol şehenşāh-ı cehan-gīr-i meğāzī-pīşe kim
Ma'bed-i erbāb-ı islām itdi şad büt-hāneyi
- 3 Gelmemişdür ol cehan-gīrūn nazīri 'āleme
Rüstem'e beñzetseler kim dīnler ol efsāneyi
- 4 Maṭbah-ı devlet-serāyın görse Keykāvus eger
Tāc-ı Fağfūrī şanur çīnī-i halvā-hāneyi
- 5 Nakd-i vākt-i memleket 'ümrānına şarf eyleyüp
Eyledi genc-i eman her kūşe-i vīrāneyi
- 6 Virdi el-ḥak pādīşāhlık hükmin Iskender gibi
Itedi hep icrā rūsūm-i şevket-i şāhāneyi
- 7 Ma'n-ı bī-ma'nā kosun lāfı heman Hātem gibi
Andan el alsun da görsün himmet-i merdāneyi
- 8 Mülke revnak dīne kuvvet devlete zīnet olur
Etse fermān ol şehenşāh-ı cehān-ārā neyi
- 9 İşte ez-cümle anuñ mi'mār-ı lutf u himmeti
Neyledi neyler daḡı seyr it hele Tersāne'yi
- 10 Eyleyüp bir gün şerefmend-i kudūm-i es'adı
Ol hīdīv-i bahr ü berr kalyon-ı kapudāneyi
- 11 Itdi manzūr-ı nigāh-ı i'tibār ol şehriyār
Kapudan paşalara maḡşūş olan kāşāneyi
- 12 Dost u düşmen manzarı şāhān-ı 'ālem mefḡari
Mesned-i Iskenderī ya'nī bu dīvan-hāneyi

- 13 Her yirin tecdîd idüp terfî' ü tevsî' eyledi
Emr idüp yapdurdı bu resm-i şehensâhâneyi
- 14 Tâk-ı eyvân-ı bülendi bükdi Cevzâ'nun belin
Reşk-i cüftî itdi pür-pîç ebru-yı cânâneyi
- 15 Simdi oldı pâdişâha lâyıķ ol devlet-serâ
Şâhbâz-ı şevket işte böyle ister lâneyi
- 16 Eyleyüp her mısra'ında derc bir târîh-i pâk
Ben de yazdum Vehbiyâ bu maṭla'-ı şâhâneyi
- 17 Yaptı Sultân Ahmed'ün lutfı bu dîvan-hâneyi
Maḳdem-i pâk ile nev-bünyâd idüp Tersâne'yi

Vezni: Fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilün

27

Târîh-i Diğer Berây-ı Çeşme-i Vâlide Sultân*

- 1 Vâlide Sultân-ı 'âlî-şân-ı himmet-meşrebün
'Ayn-ı cüdından gel ey leb-teşne şîr-i sükker iç
- 2 Devr-i Iskender'de olsa Hızr'a dirdi gösterüp
İşte mâ 'aynû'l-hayâtı buldum ey Iskender iç
- 3 Tıfl-ı müdrîk lûlesin virmezdi şîr-i dâyeve
Diseler ister şu iç isterse şîr-i mâder iç
- 4 Sû-be-sû gûyâ lisân-ı lûle ile çeşmeler
Çağlayup şerbet-fürûşan gibi dirler 'anber iç
- 5 Şâhibü'l-hayrun du'âsın şu gibi ezberle de
İşte şu işte sabîl ister vuzû' it ister iç

27 A.159a, B.213b, C.226b.

*: B nüshasında başlık yoktur, C nüshasında ise, "Târîh" şeklindedir.

1 b: dil-teşne şîr ü sükker iç B.

2 a: devr-i Iskender'le olsa Hızr A, C.

Vehbiyâ târihin işrâb it 'itâş-ı ümmete
Gel sebîl-i Vâlide Sultân'dan âb-ı kevşer iç

Vezni: Fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilün

28

Târih-i Vefât-ı Reyhâne Sultân*

- 1 Âh kim Reyhâne Sultân'un vücūd-ı nâzikin
İtdi devran göz göre üftâde-i hâk-i siyeh
- 2 Ya'ni Sultân Ahmed-i sa'd-ahterün bir duhteri
Kim cemâl-i pâkine reşk eyler idi mihr ü meh
- 3 Bir nice hayrû'l-halef a'kab ile mesrûr olup
Mazhar-ı hüsn-i mükâfât-ı Hudâ olsun o şeh
- 4 Buldı ol Reyhâne-i cennet yirin andan anı
Tuğfe gönderdi behište Hayy-i bî-misl ü şebah
- 5 Didi târihin du'â-yı hayr ile Vehbî anuñ
Gülşen-i 'adni kıla Reyhâne Sultân câygeh

Vezni: Fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilün

29

Târih Berây-ı Vefât-ı Ummü Seleme Sultân Bint-i Ahmed Hân**

- 1 Neyledün ey felek Ummü Seleme Sultân'a
Nice kıyduñ o ciger küşe-i Ahmed Hân'a

28 A.159a, B.214b, C.226b.

*: B nüshasında başlık yoktur, C nüshasında ise, " Târih " şeklindedir.

4 a, b: Bu beyit B nüshasında yoktur.

29 A.159a, B.214b, C.227a.

** : B nüshasında başlık yoktur, C nüshasında ise, " Târih " şeklindedir.

- 2 Dyle bir pâdişehûn gevher-i silk-i nesli
Zib-baḥş olmuş iken Silsile-i 'Osmân'a
- 3 Zāyi' itdün düşürüp ḥāk-i siyāha ḥayfā
Nakş-ı şan virmiş iken kadr-ı dūr-i gālāna
- 4 Dyle şem'-i ḥarem-i 'işmeti itfā idüp āh
Dāğ yakmak ne revā idi dil-i devrāna
- 5 Mehd-i laḥd içre kımāt-ı kefene şarduñ ḥayf
Çok mı gördüñ anı gehvāre-i 'izz ü şāna
- 6 Eyledüñ vālidesiyle anı hem-ḥābe-i ḥāk
Ḥāb-ı rāḥat komaduñ mātemini hicrāna
- 7 Yirde yatdukca o yektā güher-i silk-i cemāl
Ḥāk 'ömürler vire Ḥān Ahmed-i 'ālī-şāna
- 8 Nice şeh-zāde-i ḥayrū'l-ḥalef iḥsānı ile
Ḥāk mükāfāt ide ol şāh-ı bülend-'ünvāna
- 9 Cān-ı 'ālemdür odur lāzım olan dünyāya
Farzdur ḥayr du'āsı bütün ins ü cāna
- 10 Taht-pirā ola şeh-zādeler ile dā'im
Döne gerdunda kevākible meh-i tābāna
- 11 Aḥir-i ḥüzn-i meşā'ib ola yā Rab bu keder
Nesli pīrāye ola silsile-i şāhāna
- 12 Başı şağ ola Ḥudā cenneti cevlangēh ide
O fidā-yı ser-i zī-şānı olan sultāna
- 13 Fevtine olmuş iken ta'ziye-senc-i tārīḥ
Felegün çāk-ı girībānı irüp dāmāna
- 14 Bende Vehbī didi feryād-kūnan tārīḥin
'Adn ola ḥābgeḥ ümmü Seleme Sultān'a

Vezni: Fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilün
(Fā'ilātün) (fa'lün)

11 b: Silsile-i 'Osmân'a B.

13 b: kalemin çāk-i girībānı A.

Tārīḥ Berāy-ı Vefāt-ı Emine Sultān Bint-i Sultān Aḥmed Hān*

- 1 Yine silk-i güher-i nesl-i şerefmendiden
Şāh-ı Cem-mertebe Hān Aḥmed-i 'ālī-şānuñ
- 2 Hāke bir dürre-i 'ismet şadef oldı ğaltān
Ki cehān içre bulınmazdı nazīri anuñ
- 3 Yirde yatduķca o gül-berg-i hayā bula nemā
Gülbün-i 'ömri şehensāh-ı cehan-pīrānuñ
- 4 Vehbiyā ḥayr du'ā birle didüm tārīḥin
Nūr ola merķadi yā Rab Emine Sultan'uñ

Vezni: Fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilün
(Fa'ilātün) (fa'lün)

Tārīḥ-ı Vefāt-ı Umm-ı Ummü Seleme Sultān**

- 1 Nāz-perver ü ḥarīm-i ḥāşı
Ḥazret-i pādīşeh-i devrānuñ
- 2 Ya'ni bānū-yı serāy-ı 'işmet
Şem'-i bezmi şeh-i 'ālī-şānuñ
- 3 Gitdi firdevse konakcısı olup
Kızı Ummü Seleme Sultān'uñ
- 4 Duḡter-i pāki dahı der-pey olup
'Adne gitdi tutup eğerin anuñ

30 A.159b, B.215a, C.227b.

*: B nüshasında başlık yoktur, C nüshasında ise, " Tārīḥ " şeklindedir.

1 a: şeref-mendinden A, C.

31 A.159b, B.215a, C.227b.

**: B nüshasında başlık yoktur, C nüshasında ise, " Tārīḥ " şeklindedir.

- 5 Muttasıl birbirine defn oldu
İttişālî gibi cisme cânun
- 6 Anlar oldukça behište mihmān
Seyr olup rahmetine Mennān'un
- 7 'Omriñ efzūn ide Hayy u Bākī
Hazret-i şāh-ı felek-'ūnvānun
- 8 Böyle bir beyt ile Vehbī bende
Yazdı tārīḥ-i vefātın anun
- 9 Merḳadin nūr ide Hayy ü Dānā
Umm-i Ummü Seleme Sultān'un

Vezni: Fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilün
(Fā'ilātün) (fa'lün)

32

Tārīḥ-i Vefāt-ı Rābi'a Sultān Bint-i Ahmed Hān*

- 1 Silk-i nesl-i pādişāhiden yine bir gevheri
Eyledi ḥake fütāde rūzgār-ı kīne-zāy
- 2 Nice gevher duḡter-i pākīze-i Hān Ahmedī
Kim vefātı eyledi kevni bize mātem-serāy
- 3 Ol defīn-i zīr-i ḥāk oldukça ola zīb-i taḡt
Vālid-i 'ālī-tebārı ḡsrev-i ḡurşīd-rāy
- 4 Vehbi-i bende didi tārīḥ-i sāl-i riḡletin
Rābi'a Sultān'a şāḡn-ı cennet ola cilvegāh

Vezni: Fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilün

6 a,b: Bu beyit B nüshasında yoktur.

32 A.160a, B.215b, C.228a.

*: B nüshasında başlık yoktur, C nüshasında ise, " Tārīḥ " şeklindedir.

1 b: rūzgār-ı kīne-rāy A.

3 a: oldukça olsun zīb-i taḡt B, oldukça ola zīb-i baḡt C.

4 b: cilve-cāy A, B.

Tārīḥ-i Vefāt-ı Emetu'llāh Sultān*

- 1 Yine bir duḡter-i pākīze-i Sultān Aḡmed
Ki aña dāye idi Zühre vü lālā Keyvān
 - 2 Mehdi tābūta kımāṭı kefene itdi bedel
İtmedi meyl-i fenā eyledi 'azm-i Rıdvān
 - 3 Mendi rahmetde odur ḡāb-ı ḡuzūr oldukca
Var ola taḡt-ı sa'adetde şehensāh-ı cehān
 - 4 Nice şeh-zāde-i ḡayrū'l-ḡalef iḡsānı ile
Duḡteri acısın unıtdura luṭf-ı Mennān
 - 5 Vehbi-i ḡende du'ā ile didi tārīḡin
'Adne nā'il ola yā Rab Emetu'llāh Sultān
- Vezni: Fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilün

Tārīḥ-i Vefāt-ı Ummü Seleme Sultān**

- 1 İtdi Ummü Seleme nāmında
Bir güher-pāreyi zāyi' eyyam
- 2 Duḡter-i ḡazret-i ḡān Aḡmed idi
Bint-i 'amm-i şeh-i Cemşīd-ḡulām
- 3 Etdi çün terk-i serāy-ı fānī
Kaşr-ı cennet ola rūḡına makām
- 4 İdicek 'azm-i bekā ey Vehbī
Oldı tārīḡi bu müfredle tamām

33 A.160a, B.215b, C.228a.

*: B nüshasında başlık yoktur, C nüshasında ise, " Tārīḡ " şeklindedir.

34 A.160a, B.216a, C.228b.

**: B nüshasında başlık yoktur, C nüshasında ise, " Tārīḡ " şeklindedir.

- 5 Rûh-ı ümmü Seleme Sultân'ın
Cilvegâhın ide Hak dâr-ı selâm

Vezni: Fe'îlâtün/ fe'îlâtün/ fe'îlün
(Fâ'îlâtün) (fa'lün)

35

Târîh-i Vefât-ı Nazîfe Sultân*

- 1 Hân Ahmed'ün dirîğâ bint-i şeref-nijâdı
İsmi gibi nazîfe bir nev-resîde sultân
- 2 Hürşîd-veş tutıldı gül-ğonce gibi şoldı
Ol dürr-i pâk oldu hâk-i siyâha gâltân
- 3 Ukbâya itdi rihlet kılsun Cenâb-ı 'İzzet
Reyhân-ı bâğ-ı cennet vird-i riyâz-ı Rıdvân
- 4 Harf-i mücevher ile târîhi oldu Vehbî
Me'vâyı eyleye cā yâ Rab Nazîfe Sultân

Vezni: Mef'ûlû/ fâ'îlâtün/ mef'ûlû/ fâ'îlâtün

36

Târîh Berây-ı Vefât-ı Fâtîma Kadın**

- 1 Bu kabri lâne iden Fâtîma Kadın ki olmuşdı
Hümâ Şâh ismi ile per-güşâ-yi evc-i istîgnâ
- 2 Nice dem Hazret-i Hân Ahmed'e hem-şîr olmuşken
Lihâf-i câme hâb-ı hâki pûşîş eyledi hâlâ

35 A.160b, B.216 a, C.228b.

* : B nüshasında başlık yoktur, C nüshasında ise, " Târîh " şeklindedir.

2 a: hürşîd-veş tolandı C.

36 A.160b, B.216b, C 228b.

** : B nüshasında başlık yoktur, C nüshasında ise, " Târîh " şeklindedir.

3 Serây-ı köhne-i mülk-i fenâdan eyle
Riyâz-ı cennet ide cilvegâhın Hazre

4 Bir ehl-i keşfden târîh-i fevtin ş
Didi uçdı behişte Fâtıma Kadın hüm

Vezni: Mefâ'îlün/ mefâ'îlün/ mefâ'îlün/ "

Târîh-i Vefât-ı Ümmü Gülsüm Sultân*

1 Hıdîv-ı sâbık Ahmed Hân-ı zî-şânun benâtından
Şadef-pîrâ-yı 'işmet bir ferîde idi merhûma

2 Hısâl-ı evliyâyı müstemildi Râbi'a-âsâ
'ibâdet itmek idi şuglı dâ'im Hayy u Kayyûm'a

3 Serây-ı 'âlem-i dünyâdan itdi rihlet 'ukbâya
Fenâ-yı kevnün olmağla aña ahvâli ma'lûma

4 Hudâ nûr ide kabrin böyle yaz târîhin ey Vehbî
ilâhî 'Adn'î menzil eyle Sultân Ümmü Gülsüm'a

Vezni: Mefâ'îlün/ mefâ'îlün/ mefâ'îlün/ mefâ'îlün

Târîh-i Vefât-ı Fâtıma Sultân**

1 Şehriyâr-ı sâbık Ahmed Hân-ı 'âlî-hazretün
Zübde-i silk-i benâtı 'iffet ü takvâ ile

2 Eyledi zevcinden üç ay sonra dünyâya vedâ
Cem' ide cennetde Mevlâ devlet-i 'ukbâ ile

37 A.160b, B.216b, C.229a.

*: B nüshasında başlık yoktur, C nüshasında ise. " Târîh " şeklindedir.

1 a: ki neslinden B.

1 b: bu merhûma A, B.

38 A.160b, B.225a, C.229a.

**: C nüshasında başlık " Târîh " şeklindedir.

3 Ta'miyeyle nāsa tārīhin kıl İmā Vehbiyā
Fāṭima Sultān'ı Allāh haşr ide Zehrā ile

Vezni: Fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilün

39

Tārīḥ-i Vefāt-ı Emine Sultān*

1 Duḡter-i Hażret-i Hān Ahmed-i pākīze-neseb
Bint-i 'amm-i şeh-i meh-kevkēb-i gerdun-mesned

2 Gül-i nev-res idi şoldı daḡı neqşūde iken
Eyleye feyz-i nemā gülşen-i cennetde Şamed

3 Kulzūm-i maḡfiretūn sāhilidür bu türbe
Oldı ol dūrre-i beyzāya şadef bu merḡad

4 Gücđi bu köhne serādan didi Vehbī tārīḥ
Eyleye ḡuldi makām Āmine Sultān'a Eḡad

Vezni: Fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilātün / fe'ilün
(Fā'ilātün) (fa'ilün)

40

Tārīḥ Berāy-ı Dāmād-şūden-i İbrāhīm Paşa Be-Cenāb-ı Ahmed Hān**

1 Zihī ikbāl kim burc-ı sa'adetde kırān itdi
Sipīhr-i devletūn mäh-ı münīr ü mihr-i raḡşānı

2 Güzel ehline düşdi ḡasıllı düşīze-i 'ismet
Ne ḡoş taẓmīn olındı mısra'-ı fer'-i cehan-bānī

39 A.161a, B.216b, C.229a.

*: B nüshasında başlık yoktur. C nüshasında ise, " Tārīḥ " şeklindedir.

2 a: naḡl-i nev-res idi B.

40 A.161a, B.217a, C.229b.

**: B nüshasında başlık, " Tārīḥ Berāy-ı Dāmād-şūden-i İbrāhīm Paşa " şeklinde, C nüshasında ise, " Tārīḥ " şeklindedir.

- 3 Hele mahtûbe-i ikbâl şimdi küfvini buldı
Süleymân-ı zemâne oldu dâmâd âsaf-ı şânî
 - 4 Suvâr-ı edhem-i ikbâl İbrâhîm Paşa kim
İden oldur fezâ-yı himmete yektâ feres-rânı
 - 5 Mişâl-i cism ü cân ü lafz u ma'nâ idüp âmiziş
Besân-ı Ferîkadan göstermesün Mevlâ perîşânî
 - 6 Bu sūr-ı şevk-bahşâya idüp târîhler inşâ
Hüner-sencân-ı 'âlem itdiler 'arz-ı sūhan-dânî
 - 7 Dû mısra' içre Vehbî ben de derc itdüm iki târîh
İki şâhidle isbât eyledüm da'vâ-yı 'irfânı
 - 8 Mübârek-bâd şimdi buldı dâmâdın şeh-i vâlâ
Bu demde oldu İbrâhîm Paşa sıhr-i sultânî
- Vezni: Mefâ'îlün/ mefâ'îlün/ mefâ'îlün/ mefâ'îlün

41

Târîh Berây-ı Çeşme-i İbrâhîm Paşa*

- 1 Serîr-ârâ-yı şevket Hazret-i Hân Ahmed-i Gâzî
Ki gâlip haşmet ü dârâtı Iskender'le Dârâ'dan
- 2 O hâkân-ı Ferîdun-satvetün şadr-ı kerem-kârı
Ki âbâd olmaduk yir kalmadı 'ahdinde dünyâdan
- 3 Husûsâ bu mahall-i dil-güşâyı eyleyüp ma'mûr
Nümüdâr-ı behîşt itdi bu âb-ı kevser-âsâdan
- 4 Çubuklu ravzasın görseydi şimdi Hâfız-ı Şîrâz
Geçerdi vaşf-ı rûkn-âbâd-ı gülgeşt-i muşallâdan
- 5 O şâhenşâh-ı zî-şânun o şadr-ı kâm-bahşânun
Devâm-ı devletidür hep du'âmuz Hak Ta'âlâ'dan

41 A.161a, B.217a, C.229b.

*: B nüshasında başlık yoktur, C nüshasında ise, " Târîh " şeklindedir.

- 6 Bu dil-cū çeşmenüñ şeyhi didi tārīhin ey Vehbī
Safāyile şu iç gel 'Ayn-ı İbrahim Paşa'dan

Vezni: Mefa'ilün/ mefa'ilün/ mefa'ilün/ mefa'ilün

42

Tārīh Berāy-ı Çeşme-i İbrāhīm Paşa Der-Cubuklu*

- 1 Hıdīv-i Cem-ḥaşem Sultān Ahmed Hān-ı Gāzī kim
Naẓīri gelmedi dehre mülūk-i kişver-ārāda
- 2 Vezīr-i a'zamı şadrü's-sudūrı 'umdetü'l-mülki
Mükerrerem şıhr-i ḥāsı mahremi şüretde ma'nāda
- 3 Kerem-kār olmaduksa çok kerīm-i kāmuran gördük
'Adīlin görmedik zāhirde düşde mālīhulyāda
- 4 Harāb-ābād-ı kevnı himmet ile eyledi ma'mūr
Nice āşār yaptı her müferriḥ cāy-ı zībāda
- 5 Olup gūyā vezīri kıt'a ber-mecmū'a bu mevki'
Naẓīri oldu bu müfred ü şāh-beyt Hüsrev-ābād'a
- 6 Ziyāde bir güzel tārīḥ tahrīr eyle ey Vehbī
Suyın buldı Çubuklu devr-i İbrāhīm Paşa'da

Vezni: Mefā'ilün/ mefā'ilün/ mefā'ilün/ mefā'ilün

43

Tārīḥ Berāy-ı Cāmi'-i İbrāhīm Paşa Der-Nev-şehir**

- 1 İmām-ı müslimin Sultān Ahmed Hān-ı Gāzī kim
Binā-yı şevketin mi'mār-ı te'yīd-i ezel yaptı

42 A.161b, B.217a, C.230a.

*: B nüshasında başlık yoktur, C nüshasında ise, " Tārīḥ " şeklindedir.

43 A.161b, B.217b, C.230a.

**: B nüshasında başlık yoktur, C nüshasında ise, " Tārīḥ " şeklindedir.

- 2 Muhîr-i cûd u re'fet cāmi'-i ahlāk-ı hüsñadur
Vücûdın feyz-i Mevlâ muktedâ-yı her düvel yapdı
- 3 Sipîhr-i saltanat mihri ki nev-rûz-ı cülûsında
Kazâ evrenğ-i devletden añâ burc-ı Hamel yapdı
- 4 İdüp mi'mâr-ı takdîre oda hem-dest-i tedbîrin
Ne yapıdısa umûr-ı saltanatda der-mahall yapdı
- 5 Ne geldi ne gelur evrenğ-i mülke misli zîrâ kim
Anuñ yapıdığı hayrı ne evâhir ne üvel yapdı
- 6 O şahensâh-ı dehrüñ sıhr-i hâsı şadr-ı mümtâzı
Ki Mevlâ hâk-ı dergâhından iksîr-i emel yapdı
- 7 Cenâb-ı Âşaf İbrâhîm Paşa kim Halîl-âsâ
Yıkılmış dilleri çün Ka'be'yi müzd-i 'amel yapdı
- 8 Mizâc-ı devleti şûr-ı 'adûv ifsâd itmişken
İdüp işlâh-ı zâtü'l-beyn bî-ceng ü cedel yapdı
- 9 İdüp 'atf-ı 'inan vâdî-i hayra tevsen-i tab'ı
Ne hâk üzre kadem başdıysa bir ra'nâ mahall yapdı
- 10 Husûsâ matla'-ı hürşîd-i zâtı olduğu karye
Ki ihyâ idüp anı Nev-şehir kıldı güzel yapdı
- 11 Fezâ-yı dil-keşinde kıldı ma'bed yapmağa niyyet
Akıtdı âb-ı luğfin itdi tathîr-i vahal yapdı
- 12 Be-cây-ı seng-rîze sîm ü zer dökdi esâsında
Bu dil-cû cāmi'ı nitdiyse itdi mâ-şaşal yapdı
- 13 Zebân-ı hâme-i Vehbî bilüp tavşîfde 'aczin
Ne söz yapıdı ise mîsdâk-ı mâkul-i düvel yapdı
- 14 Hemîşe hân mân-ı devletin ma'mûr ide Mevlâ
Ki böyle bir 'ibâdetgâh Rabb-ı lem-yezel yapdı

10 b: Ki ihyâ idüp adın Nevşehir kıldı güzel yapdı B, ki ihyâ
eyleyüp bu şehri kıldı hem güzel yapdı C.

11 a.b: Bu beyit B nüshasında yoktur.

- 15 Du'ā itmek gerekdür beş vakitte aña ey Vehbî
Bu beytü'llâhı İbrâhîm Paşa bî-bedel yapı

Vezni: Mefā'îlün/ mefā'îlün/ mefā'îlün/ mefā'îlün

44

Tārîḫ-i Sāhil-hāne-i Müftî 'Abdu'llāh Efendi

- 1 Serîr-efrûz-ı fetvâ küşe-gîr-i mesned-i takvâ
'imād-ı dîn ü dünyâ rûkn-i devlet şadr-ı kudsî hû
- 2 Serahsî-menkabet müşkil-güşâ-yı millet ü ümmet
Muḥîṭ-i faẓl u himmet kām-baḥşâ-yı makāşid-cû
- 3 Cenāb-ı müftî-i 'allāme 'Abdu'llāh Efendi kim
Olur fetvâsı dîn ü devlete ta'vîze-i bâzû
- 4 Velî deryâ-yı himmet cismi bir sāhil-serādur kim
Nukûş-ı faẓl ü efdāl ile pür-zîb oldu sū-der-sû
- 5 O baḥr-i rā'îk-i 'ilm-i meşîyyet kim şadef-āsâ
Derûnı kevser-i esrâr-ı 'ilmü'llāh ile memlû
- 6 Bu Sāhil-hāne'yi yapı bu kaşr-ı dil-keşi itdi
Leb-i bahre boğaza rûy-i arzâ hāl-i 'anber bu
- 7 Sevād-ı resmini seyr eyleyen dir kîlk-i kudretle
Muḥîṭ-i menne baḥr-i rā'îk üzre ḥāşiyedür bu
- 8 Gören kel-mîḫ sîminlerle sakf-ı dil-güşâ resmin
Kenāra atdı şanur cûş-i deryâ berf-i şad-incû
- 9 Cebîn-i selsebîli çin-fürûş-ı havz-ı kevserdür
Revân oldukça her fevvāresi gūyâ bir içim şu
- 10 Anı Hâk secdegāh-ı ehl-i cennet eyleyüp 'ālem
Mişāl-i mevc-i deryâ ḥâk-i dergāhına sürsün rû

44 A.162a, B.214a, C'de yoktur.

2 b: kām-baḥşâ eḫall-i şad-hû A.

- 11 Muḥaṣṣal vaṣfınuñ biñde birin iḥsā degül kâbil
Olursa geh lisan gâhî kalem cismindeki her mû
- 12 Sezâdur tākına tarḥ eyle Vehbî bir güzel târîḥ
Leb-i deryâda pek oldu bu Sâhil-ḥâne-i dil-cû

Vezni: Mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün

45

Tārîḥ Berāy-i Tüfeng-endāziden Dūd-ı Zer-şikesten-i İbrāhîm Paşa*

- 1 Cenāb-ı Ḥazret-i Sultān Ahmed Hân-ı zî-şan kim
Aña mevrûşdur evreng-i şan tāt-ı cehan-dārı
- 2 Sikender-menḳabet kulzüm-bidā'at şāh-ı ekrem kim
Unutdurdı kef-i dūr-pāşı cûş-i baḥr-i zehḥārı
- 3 O şāhenşāh-ı meşk āzmāyış eyleyüp bir gün
Bir Efrenci zer-i meskûki dikdürdi hedef-dārı
- 4 Tüfeng-i zer-nişānın kurdı seksen beş adım yirden
Nişangāh itdi zerde dīde-i taşvīr-i çāsārı
- 5 'Adūnuñ bir ṭabanca yimesin remziyle çatlatdı
O şāhenşāh-ı devrānuñ tüfeng-i pāk-i zengārı
- 6 'Aceb kundaḳ bırakdı ḥâne-i sāmān a'dāya
Bu fāl-ı ḥayr eritdi kurşun-āsā kalb-i küffārı
- 7 Bu güne bir hūner çün şādır oldu şāh-ı 'ālemden
Vezīr-i a'çama gönderdi ta'zīmen o dīnārı
- 8 O şadr-ı āsuman-ḳadr-i bülend-ıḳbāl kim itmiş
Medār-ı rāḥat 'ālem-i vücūdın Ḥazret-i Bārī
- 9 Bu şaşt-ı dest-i pūr-zūr-ı cehan-dārīyi gördükde
Vezīr-i a'çamı ol şadr-ı zî-şan-ı kerem-kārı

45 A.162a, B.218a, C.230b.

*: B nüshasında başlık yoktur, C nüshasında ise, " Tārîḥ " şeklindedir.

- 10 Zer ü cevherle hem terşî' ü tezyîn eyledi anı
Hem itdi levha-i ta'lîm levh-i şaşt-hünkârı
- 11 O dağı kuvvet-i bâzû-yı şehden idüp istimdâd
İki altını itdürdi nişanda tîz bâzârı
- 12 Pey-â-pey her birini kıldı fersûde bir âteşde
Anuñ da kuvvet-i bâzûsı hayrân itdi huzzârı
- 13 Birinde altmış u birinde yetmiş beş adım yirden
Ruḡ-ı taşvîre urdı ol dağı sîlî-i Settârı
- 14 Görenler Vehbiyâ taḥsîn birle yazdı târiḥin
Urup Dâmâd İbrâhîm Paşa bozdu dînârı

Vezni: Mefâ'îlün/ mefâ'îlün/ mefâ'îlün/ mefâ'îlün

46

Târiḥ-i Fevt-i 'Ârif Efendi

- 1 Cenâb-ı 'Ârif-i bi'llâh 'Abdû'l-bâki-i fâzıl
Ki olmuşdı müselleme fazlı gibi ḥüsn-i aḥlâkı
- 2 İki kez olmuş idi zâtı şadr-ı Rûm'a pîrâye
Pür itmişdi debîr-i çerḡ vaşf ile nuh-avrâkı
- 3 Olup vâreste-i kayd-ı 'anâsır gitdi uçmağa
Hümâ-yı rûḡı kıldı âşiyâne evc-i itlâkı
- 4 Vefâtı ile remz-i mevt-i 'âlem âşikâr oldı
Ser-â-ser mâtem-i hicri siyeh-püş itdi âfâkı
- 5 Nümâyân itdi dehre sūr-ı rüstâḡîz fıkdanı
Peyâm-ı fakdı biri birine katdı bu nuh-ṭâkı
- 6 Çün oldı çeşm-i beste şahid-i bî-mihr 'âlemden
Temâşâ eyleye dâr-ı bekâda vech-i Ḥallâk'ı

14 a: dîdi târiḥin B.

46 A.162b, B ve C'de yoktur.

- 2 Okıyup ismine telmih iderek tarih
Şeref-âbâd ola bu kaşr-ı hümayun didiler

Vezni: Fe'ilâtün/ fe'ilâtün/ fe'ilâtün/ fe'ilün
(Fâ'ilâtün) (fa'lün)

49

Ve Lehû

- 1 Kaşr-ı pâkîze yapıldı Şeref-âbâd oldu
Dâr-ı feyz ola Şeref-âbâd Sultân Ahmed'e

Vezni: Fe'ilâtün/ fe'ilâtün/ fe'ilâtün/ fe'ilün
(Fâ'ilâtün) (fa'lün)

50

Ve Lehû

- 1 İki ismiyle sezâ tarih bu nev-mesnede
Dâr-ı yümn ola Şeref-âbâd Sultân Ahmed'e

Vezni: Fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilün

51

Ve Lehû

- 1 Yazılsun harf-i cevher-dâr ile tarihi ey Vehbî
Sezâ şevketlü Sultân Ahmed'e bi'llâh Şeref-âbâd

Vezni: Mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün

49 A.163a, B ve C'de yoktur.

50 A.163a, B ve C'de yoktur.

51 A.163a, B ve C'de yoktur.

52

Ve Lehū

Sezā Hān Ahmed'e bu kâşr-ı memdūh-ı Seref-ābād

Vezni: Mefā'ilün/ mefā'ilün/ mefā'ilün/ mefā'ilün

53

Tarih

1 Hān Ahmed-i cehan-gīr Gence'yi kıldı teshīr
Gūş itdi Şāh Tahmās oldı kaba-deride

2 Didi te'essūf ile ahunda böyle tārīh
Feth oldı vāh Gence biñ yüz otuz yedide

Vezni: Mef'ülü/ fā'ilātün/ mef'ülü/ fā'ilātün

54

Tārīh

'Arşa aşıldı kilīd-i sayf-i Sultān Ahmedī

Vezni: Fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilün

55

Tārīh

Gence güyā muṭalsem genc idi feth eyledi

Vezni: Fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilün

52 A.163a, B ve C'de yoktur.

53 A.163a, B ve C'de yoktur.

54 A.163b, B ve C'de yoktur.

55 A.163b, B ve C'de yoktur.

Tārīḥ

- 1 Kudūmi gāh dāmādı o destūr-ı kerem-kāra
Gehī fethā muşādif olmağın Vehbī-i şeydānuñ
- 2 Kopup bir şevk göñlinden bedihī söyledi tārīḥ
Donanması perīşan oldu toptan bil ki a'dānuñ

Vezni: Mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün

Tarih

- 1 Görse tārīḥini Rıdvan dir idi ey Vehbī
'Ayn-ı kevşerde delīl oldu 'Alī'ye Yahyā

Vezni: Fe'īlātün/ fe'īlātün/ fe'īlātün/ fe'īlün
(Fā'īlātün) (fa'īlün)

- 1 Seyyid-i vālā-haseb Yūsuf-neseb-i Mevlevī
Şeyḥ-i kāmīl 'ārif-i āgāh şāhib-intibāh
- 2 Būlbūl-i rūḥı bulup kayd-ı 'anāşırdan rehā
Bāğ-ı kudsī 'ālem-i lāhūti kıldı caygāh
- 3 Eyledi çünkim kabā-yı cismden tecrīd-i rūḥ
Hulle-pūş-i cennet-i zāt eyleye Hayy u ilāh

56 A.163b, B ve C'de yoktur.

57 A.163b, B ve C'de yoktur.

58 A.163b, B ve C'de yoktur.

4 Vehbiyā tārīh-i sāl-i riḥ
Cāme-i mātem gibi evrākı

5 Geldi bir mışra' derūr
'Arş ola rūḥ-ı sebeb-

Vezni: Fā'ilātün/ fā'ilātı

59

1 Gūş idüp fevtin bu mışra' birle tārīhin diol
Oldı lāhūta vezan Yūsuf-nesīb-i Mevlevī

Vezni: Fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilün

60

Tārīḥ-i Vefāt-ı Nābī vü Şābit Efendi

1 Hayf kim eyledi birden riḥlet
Dehrden bu sene Şābit Nābī

2 Hāk bu kim her birinüñ fıkdānı
İtdi mātem-keş-i hicr aḥbābı

3 Şi'rde peyrev-i yek-dīger olup
Hiç çekmezler idi bītābı

4 Biri biriyle olup yine refīk
İtdiler 'azm-i reh-i Vehhābī

5 Şu'arānūñ iki pīri gitdi
Pīrsüz kaldı hūner erbābı

6 Harf-i menkūt ile tārīḥ oldı
Kalmadı kevnde Şābit Nābī

Vezni: Fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilün
(Fā'ilātün) (fa'lün)

59 A.163b, B ve C'de yoktur.

60 A.164a, B ve C'de yoktur.

Tārīḥ Berāy-i Beyt-i Şeyḥü'l-İslām İshak Efendi

- 1 'Ömrin efzûn ide Hak Ḥazret-i Han Mahmûd'un
Ki odur nâzım-ı manzûme-i dîn ü dünyâ
- 2 Bu sarây-ı şeref-efzâ-yı bedî'ü't-tarḥı
Şeyḥü'l-İslâmına ikrâm içün itdi ihdâ
- 3 Beyt-i Şevket gibi muḡlak idi feth oldu hele
İtdi takşîdini hall virdi o beyte ma'nâ
- 4 Dehre ne öyle şehensâh-ı kadir-dan geldi
Böyle bir fâzıla cây oldu ne şadr-ı iftâ
- 5 Sâil-ı temlikine tārīḥ taḥayyülde iken
İtdi ihzâr dil-i fâtire ilhâm-ı Hudâ
- 6 Ger veliyyü'n-ni'amuñdur saña sermâye-i kâim
Feyz-i nuṭkide o imdâd ider yine saña
- 7 Kendi gencîne-i endîşesi gevherlerini
Rişte-i nazma dizüp dir saña budur evlâ
- 8 Rehber oldu saña bu lâyiḥa-i gaybiyye
Ka'be-i matlaba çün âhene-i kıble-nümâ
- 9 Aldum i'zâz ile dīvân-ı şerîfin elüme
Oldı bir mışra'-ı pâkîze o dem cılve-nümâ
- 10 Cefr-i câmi' gibi buldum ki anı itmişmiş
Kendi tārīḥini on beş sene evvel imlâ
- 11 İşte dīvân-ı şerîfinde muḥarrer Vehbî
Beyt-i zîbende-i ibhâ vü 'aleyhi'l-fetvâ

Vezni: Fe'ilâtün/ fe'ilâtün/ fe'ilâtün/ fe'ilün
(Fâ'ilâtün) (fa'lün)

Tārīḫ-i Sikesten-i Se-Sebū Ez-Tüfeng-i İbrāhīm Paşa*

- 1 'Ömrin eفزūn ide Hāk pādīşah-i devrānuñ
Tā be-maḥşer kıla taḥt anuñ ile kesb-i şeref
- 2 Ya'ni sultān-ı selātīn-i cehān Ahmed Hān
Nāmdāş-ı şeh-i gerdūne-süvār-ı refref
- 3 Gerçi devlet aña mevrūş velī nā-ma'dūd
Şeref-i zātına nisbet şeref-i müstahlef
- 4 Söyle bir şeh ki göreydi anı eylerdi hicāb
Da'vi-i saltanat itdügine şāhān-ı selef
- 5 Öyle bir gevher-i şeh-vār zuhūr eylemedi
'Ālem-i kevn olalu kulzüm-i İcād-ı şādef
- 6 Āb-ı tīğ olalu gülçemen-ārā-yı celāl
Fitne çekdi başını hırkaya mānend-i keşef
- 7 Tab'ı hayrātdan ol mertebe hazzalmış kim
Sūk-ı hayr iden aña şanki ider 'arz-ı tuḥaf
- 8 Gelmedi miğli güzel başı-çün anda içerem
Yoğ ise şimdi yemin itmege hāzır Muşaf
- 9 Söyle bir şeh ki gören dir anı dāmādı ile
O Süleyman-zemandur ki vezīri Āşaf
- 10 Öyle āşaf ki nihādında nihān olmışdur
Cūd-ı Hatem himem-i Hālid ü hilm-i Ahnef
- 11 Ya'ni hem-nām-ı şerefmend Halīl İbrāhīm
Ki pür-āvāze-i luṭfı ile her sūy u taraf

62 A.164a, B.219a, C.231b.

*: B nüshasında başlık, " Tārīḫ Berāy-ı Tüfeng-endāhten-i İbrāhīm Paşa " şeklinde, C nüshasında ise, " Tārīḫ " şeklindedir.

3 a.b: Bu beyit C nüshasında yoktur.

Not: 5-8. beyitler B ve C nüshalarında yoktur.

- 12 Dyle aşaf ki kemânın pür idüp bâzu-yı baht
Nâvek-i himmetine eyledi hırşîdi hedef
- 13 Bezli ol mertebe kim dest-i cevâhir-pâşı
Vardığı yiri ider sâhil-i deryâ-yı Necef
- 14 Vardığı yiri harâb ise de ma'mûr eyler
Eşerinden bilinür vardığı başduğı taraf
- 15 Vardığı yirün ahâlîsin ider çark-ı kerem
Dest-i dîn-pâşı saçar mevce-i deryâ gibi kef
- 16 İtdi eş'ârı da tanzîm bilindi zîrâ
Eksüğün tutsa ne alur şatar aşâb-ı hîref
- 17 İdüp etrâfı biniş nâmı ile geşt ü güzâr
Ya ider çeşme binâ ya kılar îcâd-ı şüref ,
- 18 Bir gün Eyyüb'da ol mihr-i sipîhr-i ikbâl
'Alî Paşa Yalısı'n itmiş idi beyt-i şeref
- 19 Uç vezîr olmuş idi anuñ ile hem-zânû
Biri birinden ağır biri birinden eşref
- 20 Birisi şâhib-i yalı ki olur şâhid-i 'adl
Şeref-i zâtına hem-nâmi-i sultân-ı Necef
- 21 Biri hem-nâm-ı vezîr-i a'zam 'âlî-himmet
Ki silâh-dâri-i hünkâr ile bulmuşdı şeref
- 22 Biri tevķî'i-i dîvân-ı hümâyun ya'nî
Mustafâ-nâm o güzîn şîhr-i celîl-i aşaf
- 23 Bunlar olmuşlar iken aşaf ile hem-meclis
Karşusunda hademe tûrmış iken şaf-der-şaf
- 24 Gösterüp cümleye bu pûşteyi didi 'acebâ
Üstüne kónsa sebû kurşuna olur mı hedef

Not : 13-17. beyitler B ve C nüshalarında yoktur.

18 a: bu gün C.

20 a: yeter şâhid-i 'adl B, C.

22 b: halîl-i aşaf C.

Not : 23. beyit B ve C nüshalarında yoktur.

- 25 İtdiler emri ile meşk-i tûfeng-endâzî
Kûng-i hammâm gibi oldu tûfengler pür-tef
- 26 İtdiler tûlını peymûde-i endâze-i kâm
Şaydılar geldi sekiz yüz adım ol müstehdef
- 27 Didiler buña göz irmez nice kurşun yetişür
Kimse kâdir degül illâ ki cenâb-ı âşaf
- 28 Var idi Tozkoparan nâmlu bir pāk tûfeng
Destine kuvvet idüp anı heman zîver-i keff
- 29 Fûştaye birbiri ardınca koyup üç desti
Uçını dağı urup kırdı o zât-ı eşref
- 30 Bende Vehbî işidüp itdi beyân-ı vâkı
İki târîh yazup dergehine virdi tuhaf
- 31 Bunda da Tozkoparan menzili alup hakkâ
Üç sebû kırdı pey-â-pey tûfegiyle âşaf

Vezni: Fe'îlâtün/ fe'îlâtün/ fe'îlâtün/ fe'îlün
(Fâ'îlâtün) (fa'îlün)

63

Târîh-i Çeşme*

- 1 Cehânı eyleyüp leb-i hayât-ı lutfına irvâ
Cenâb-ı Hazret-i Sultân Mahmûd-ı Sikender-câh
- 2 Müfâd-ı kavî-i e'n-nâsü 'alâ dîni'l-mülûk üzre
Kılup halka-i hubb-i hayrî ilkâ eyledi Allâh
- 3 Huşûşâ zümre-i bânû-yi 'işmet-hâne-i şevket
'Uyûn-i şâfiye yapdurdılar bâ-izn-i şâhenşâh
- 4 Hazînedâr Usta dağı bezl-i genc-i himmetle
Bu 'ayn u dil-keşi ihyâ idüp ber-vefk-ı hâtır-hâh

Not: 25 ve 29-30. beyit B ve C nüshalarında yoktur.

63 A.165a, B.226a, C'de yoktur.

*: B nüshasında başlık, " Târîh-i Çeşme-i Hazînedâr Usta " şeklindedir.

- 5 Zebān-ı kıl-ı Vehbī ile işrāb itdi tārīhin
Hadīce Kadın'ıñ iç āb-ı cūdın fī-sebīli'llāh

Vezni: Mefā'ilün/ mefā'ilün/ mefā'ilün/ mefā'ilün

64

Diger*

- 1 Mücevher harf ile Vehbī didi tārīh-i itmāmin
Hadīce Usta'nıñ bu āb-ı pākin iç li-vechi'llāh

Vezni: Mefā'ilün/ mefā'ilün/ mefā'ilün/ mefā'ilün

66

Tārīh-i Çeşme**

- 1 Hākān-ı İskender-ḡaşem Maḡmūd Hān-ı Cem-ḡadem
Kim 'adl ü dādı dem-be-dem dūnyāyı ābād eyledi
- 2 Ol tāt-dāruñ hem-seri bānū-yi ḡurşīd aḡteri
Bu çeşme-i can-perveri izniyle bün-yād eyledi
- 3 Aḡzı şulanur ādemün nāmı anılur Meryem'ün
Sıbteyn-i fahr-i 'ālemün rūḡın bu şu şād eyledi
- 4 Maşkūr ide sa'yin Hudā tārīḡini yaz Vehbiyā
Bu Çeşme-i Vuşlat Kadın İcād u ābād eyledi

Vezni: Müstef'ilün/ müstef'ilün/ müstef'ilün/ müstef'ilün

64 A.165a, B.226a, C'de yoktur.

*: B nüshasında başlık yoktur.

65 A.165a, B.226b, C'de yoktur.

**: B nüshasında başlık, " Tārīḡ-i Çeşme-i Vuşlat Kadın " şeklindedir.

4 b: bu çeşmeyi B.

Tārīḥ-i Ceşme*

- 1 Hâzret-i ħüsrev-i Süleyman-câh
Ya'ni Mahmûd Hân-ı mülk-ārâ
- 2 Bezl-i âb-ı ħayât-ı himmet idüp
Cünki bu şehri eyledi ihyâ
- 3 Kâtıbât-ı ħarîm-i muhteremi
İktifâen li-işrihi'l-isnâ
- 4 Sâye-i devletinde her birisi
İtdi bir 'ayn-ı can-fezâ inşâ
- 5 Biri ez-cümle işte bu görinen
Ceşme-i bî-'adîl ü müsteşnâ
- 6 Ki idüp şâd rûḥ-ı Sıbtayn'ı
Eyledi teşne dilleri irvâ
- 7 Hızır idüp tārḥına bunun tahsîn
Didi ey Vehbi-i sūḥan-pîrâ
- 8 Çekme zahmet ki tāk-ı 'arşâ anuñ
Beyt-i tārīḥin itdiler imlâ
- 9 Hâk kabûl ide Verdnâz Kadın
Kıldı âba bedel gül-âb icrâ

Vezni: Fe'îlâtün/ mefâ'îlün/ fe'îlün
(Fâ'îlâtün) (fa'lün)

66 A.165a, B.226b, C'de yoktur.

*: B nüshasında başlık, " Tārīḥ-i Ceşme-i Verdnâz Kadın "

şeklindedir.

1 a: Hâzret-i ħüsrev-i Sultân Cem-câh A.

7 a: Hızır idüp anuñ tārḥına tahsîn B.

Tārīḥ-i Mevlid-i Şeh-zāde Sultān İbrāhīm*

- 1 Hazret-i Sultān Ahmed Hān-ı Bāzī kim odur
Zīver-i taht-ı celālet efser ü dīhīm ile
- 2 Ol şehensāh-ı felek-rütbet ki māh ü āfitāb
Yüz sürer dergāhına her rüz u şeb tekrīm ile
- 3 Ol melik-ḥaslet ki itmiş zātını cān-āferīn
Hāk-i icādın muhammer ‘anber ü tesnīm ile
- 4 Binde bir evşāfını ‘add eylemek mümkün degül
Hāme der-kār olsa biñ yıl lutfını terkīm ile
- 5 Ol keremver kim kulüb-ı ‘ālemi celb eyledi
‘Āleme feyz-i nevāl ü re’fatin ta‘mīm ile
- 6 Anuñ için ‘ırkına tahşīs-i şevket itdi Hāk
Neslini ‘ıkdü’l-le’āl-i devlete tanzīm ile
- 7 Halkuñ āşār-ı du‘ā-vı hayrıdur kim Hāk anā
Yine bir şeh-zāde virdi aḥsen-i takvīm ile
- 8 Dyle bir şeh-zāde kim nūr-ı ruḥı hācet kımaz
Sa’din istihrāca hükm-i cefr ile tencīm ile
- 9 Dāye vü lālası olup Zühre vü Keyvān anı
Birbiri āşūşına ibdā’ ider tefhīm ile
- 10 Kise-i Muşhaf gibi zer-keş kımāt-ı nāzda
‘İzzet ü ikbāl el üzre tutup ta’zīm ile
- 11 Andurur gerdun gerdān içre mihr-i enveri
Cünbiş itdükce muraşsa‘ mehdi dürr ü sīm ile

67 A.165b, B.227a, C’de yoktur.

*: B nüshasında başlık. "Vilādet-i Şeh-zāde Sultān İbrāhīm" şeklindedir.

3 a: zātınuñ A.

Not: 9-10. beyitler B nüshasında yoktur.

11 b: muraşsa‘-kār mehd-i sīm ile B.

- 12 Hazret-i Hak eyleye zātın hatâlardan emîn
Vâlidî şâhenşeh-i zî-şân-ı heft-ıklîm ile
- 13 Kâse-i tanbûr-veş leb-rîz-i şevk oldı devât
Muṭrib-i hâmem terennûm-sâz olup takṣîm ile
- 14 Vehbiyâ bir beyte derc itdüm iki târîḫ-i tām
Mülhemân-ı ḡaybdan irşâd ile ta'îlîm ile
- 15 Mehd-i dünyâ buldı şan Seh-zâde İbrâhîm ile
Şâdumân oldı cehan Seh-zâde İbrâhîm ile

Vezni: Fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilün

68

Târîḫ-i Caşme

- 1 Ol Muhammed-nâm Ahmed-hulk u Mahmûdü's-şiyem
Kim nazîri yok keremde diyelüm Allâh için
- 2 Su gibi harc eyleyüp Hak yolına sîm ü zeri
Yapdı bu nev-çeşmeyi âmed-şûd-i şehrah için
- 3 Maḫṣadı celb-i du'âdur kethudâsı olduḡı
Âṣaf İbrâhîm Paşa-yı felek-dergâh için
- 4 Fî-sebîlî'llâh bu âb-ı pâki icrâ eyledi
Ol Hüseyin ü hem Hasan nâmında iki şâh için
- 5 Gelse bir leb-teşne Vehbî ola dir târîḫini
İç bu âb-ı kevseri rûḫ-ı Habîbu'llâh için

Vezni: Fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilün

13 a: Bu mısra A nüshasında eksik yazılmıştır.
68 A.165b, B ve C'de yoktur.

69

Tārīḥ

- 1 Zühre bānū-yı ḥarīm-i saltanat
Ya'ni ḥurşīd-i sipihr-i 'izz ü şān
- 2 Kendi gibi ismi de 'ālī-cenāb
Dürre-i kan-perver-i Mahmūd Han
- 3 Ya Rab ol ḥākān-ı Iskender-eşer
Bula Hızn-āsā ḥayāt-ı cāvidān
- 4 Buldı vahdet gülşeni ḥakkā şuyın
Gülşen-i tevḥīde āb oldı revān

Vezni: Fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilün

70

Tārīḥ-i Şāne-i Haṭṭ-ı Hümāyūn

Seref bu Şāne'de haṭṭ-ı hümāyūn ile şābitdür

Vezni: Mefā'ilün/ mefā'ilün/ mefā'ilün/mefā'ilün

72

Tārīḥ Berāy-i Nişan-şikesten-i İbrāhīm Paşa Ez-Tüfeng*

- 1 Şeh-i şāhān-ı 'ālem ya'ni Ahmed Hān-ı Gāzī'nün
Vezīr-i a'zam u dāmādı dādār-ı felek-dergāh

69 A.166a, B ve C'de yoktur.

70 A.166a, B ve C'de yoktur.

71 A.166a, B.219b, C.232b.

*: B nüshasında başlık yoktur, C nüshasında ise, " Tārīḥ " şeklindedir.

- 2 Cenāb-ı şadr-ı 'ālī-kadr İbrāhīm Paşa kim
Cehāna gelmemişdür öyle bir destūr-ı 'ālī-cāh
 - 3 Semāhatda şecā'atda fūrūsiyyetde satvetde
Tüfeng akmakda haşm urmakda mişli gelmemiş her gāh
 - 4 Ne zūr-ı kahramānīdūr nigāh it kim göz irmezken
Koyup karşıdaki han-zāde yalısında menzilgāh
 - 5 Idince āzmāviş Vālide sāhil-serāyından
İşābet itdi kurşunu hatādan saklasun Allāh
 - 6 Hele düşmen kulağına ura kurşun ki gördükde
Tüfengün falyası gibi güşāde kaldı hep efvāh
 - 7 Ğarīk-ı hayret olup Vehbiyā dir seyr iden tārīh
Deñizden aşurup urdı sebūyı āşaf-ı Cem-cāh
- Vezni: Mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün

72

Tārīh

- 1 Şems-i burc-ı saltanat sultān-ı Zehrā-menķabet
Duĝter-i 'ismet-penāh-ı Hazret-i Hān Ahmedī
- 2 Dürreti't-tāc-ı sa'ādet Fātīma Sultan ki Hāk
Zātın itmiş maşrık-ı envār-ı feyz-i sermedī
- 3 İdeli bedr-i vezāretle kırān ol āfitāb
Lem'a-i ihsānı pür-nūr itdi bu nüh-günbedi
- 4 Nice pinhānī eğerler itdi bī-reyb ü riyā
Kim olan lutfına mazhar kimden oldı bilmedi
- 5 Şöyle hayrāta muvaffak itdi Mevlā anı kim
Dide-i ğurşīd ü meh dünyāda mişlin görmedi

3 b: mişli gelmedi B.

4 a: göz ilmezken A.

72 A.166a, B.214b, C'de yoktur.

- 6 İşte ez-cümle der-i devlet-serây-ı hâşına
İtdi inşâ bu 'ibâdetgâh-ı 'âlî-mesnedi
- 7 İbtidâ itdükde te'sîs-i binâya Vehbiyâ
Söyledüm itmâmına târîh için bu müfredi
- 8 Fâtîma Sultân idüp ihyâ bu zîbâ ma'bedi
Mescid iken böyle bir pākîze cāmi' eyledi

Vezni: Fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilün

73

Diger

- 1 Çıka beş vakte mü'ezzin okıya târîhin
Eşer-i Fâtîma Sultân zihî cāmi'-i pāk

Vezni: Fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilün
(Fā'ilātün) (fā'ilün)

74

Târîh-i Bâb-ı Vidin Der-Kal'a-i Nîş

- 1 Şehriyâr-ı 'âzamet-güster ü Iskender-sedd
Pâdişâh-ı haşemet-perver-i Dārâ-mesned
- 2 Ya'ni sultân-ı selâtîn-i cehân Ahmed Hân
Hüsrev-i kal'a-güşâ pâdişeh-i cedd-ber-cedd
- 3 O cehan-ban ki ne geldi ne gelür misli anuñ
Müttefikdür bu söze cümleten erbâb-ı hîred
- 4 Nice tanzîr olınur zâtı mülûk-i selefe
Re'y ü tedbîri anuñ bahş-i diger başka şaded

7 b: bu mesred: A.

73 A.166b, B ve C'de yoktur.

74 A.166b, B ve C'de yoktur.

- 5 Şavleti bârika-efrûz-ı hilâfet olalu
Düşdi şad-memlekete pertev-i nûr-ı Ahmed
- 6 Kıldı terfih-i 'ibād eyledi ta'mîr-i bilād
Ehl-i islâm için itdi nice deyri ma'bed
- 7 Itdi hırşîd gibi 'âlemi der-zîr-i nigîn
Kılıcın eyledi âvîze-i 'arş-ı emced
- 8 Pâdişāhân-ı selefden kime tevfiķ oldı
Bu kadar feth-i memâlik bu kadar hall-i 'uķad
- 9 Itdi teşyîd murād üzre esās-ı şulhı
Eyledi aña livā-yı zaferi naşb-ı 'imed
- 10 Vakt-i ta'tîlide fevt itmedi ammā seyr it
Nice tedbîr-i mehāmm eyledi serhad serhad
- 11 Tûde tûde yığılup lâzıma-i harb u cihād
Kal'alar içre zehâyir tolu günbed günbed
- 12 İşte ez-cümle Nîş'ûn kal'asın Iskender-ves
Yapdurup çekdi reh-i düşmene âhenden sad
- 13 Oyle bir kal'a ki kel-mîh der ü bāmı olur
Rûves'e dāğ-ı derun Kandeye'ye nîş-i hased
- 14 Burc u bârûsı sipihr ile olup dūş-be-dūş
Bedeni rûh cesed-i ten felege ķad-ber-ķad
- 15 Zannum oldur ki anı şimdi bir artık getürür
Hey'et erbābı tabaķ-ı felegi eylese 'add
- 16 Rif'ati söyle ki burcın göremez yine meger
Handekin eylese Ristō-yı hîred çāder-i şad
- 17 Der ü dīvārı metin tabyaları müstahkem
Her beden şîr-i zebān ile birer burc-ı Esed
- 18 Oldı uğrın kapısı medhal-i cünd-i ervāh
Bizlüce leşker-i gaybiden irer aña meded
- 19 Yekdür Allāh şadāsı ile her şām u seher
Oldı her kalesi hem-hālet-i 'arş-ı emced

- 20 Pençgâne çalınan nevbet-i islāmiden
Olisa pür-şıyt-i felek tākı deqül müsteb'ad
- 21 Her seher vakti açıldukca cenāh-ı bābı
Duşmen-i dīnūn urur çihresine sīli-i rū
- 22 Hırz-ı bāzū-yı memālik ola bu hışn-ı haşīn
İrmeye şāhid-i mülke eğer-i dīde-i bed
- 23 Çār-cānibde güşāde der-i Cevzā tākın
Maşrık-ı şubh-ı zafer ide Hudāvend-i ehad
- 24 Bir sene evvel irüp bāb-ı Vidin encāma
Tāk-ı Cevzā gibi üstine yapıldı günbed
- 25 Zabt için her birinūn sāl-i bināsın Vehbī
İki tārīh ile resm oldı aña bu müfred
- 26 Serhada İtdi Vidin kapusını sedd-i sedīd
Niş-i bir hışn-ı haşīn eyledi Sultān Ahmed
- Vezni: Fe'īlātūn/ fe'īlātūn/ fe'īlātūn/ fe'īlūn
(Fā'īlātūn) (fa'lūn)

75

Tārīh-i Medrese-i İbrāhīm Paşa

- 1 Ebü'l-feth-i muzaffer şehriyār-ı ma'delet-güster
Ki zāt-ı pāki anuñ mazhar-ı "İnnā ce'alnā"dur
- 2 Cehan-bān-ı mu'azzam hazret-i şāhenşeh-i a'zam
Hidīv-i Cem-hadem zıll-i zalīl-i Hālık-ı kādır
- 3 Cenāb-ı Hazret-i Sultān Ahmed Hān-ı Gāzī kim
Der-i dergāh-ı lutf u cūdı mihrāb-ı temennādur
- 4 Değüldür midhati mümkün velikin şükri vācibdür
Ki zātı ni'met-i mahz-ı cenāb-ı Hak Ta'ālā'dur

75 A.167a, B ve C'de yoktur.

- 5 O hākān-ı Mesīhā-menkabet kim 'adl ü re'fatle
Murādı 'ālemi ma'mūr idüp dünyāyı ihyādur
- 6 Anun-çün mazhar-ı esbāb te'yīd eyleyüp Mevlā
Muvaffak itdi bir destūra kim bī-miṣl ü hemtādur
- 7 Sezā altun kalemle yazsalar tārīhin ey Vehbī
Bu vālā medrese icād-ı İbrāhīm Paşa'dur

Vazni: Mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün

76

Tārīh

- 1 Semiyi-i şeref-mend-i Fārūk-ı ekber
Re'īs-i etibbā-yi hākān-ı emced
- 2 Vücūdı şeref-baḡş olup şadr-ı Rūm'a
Makām-ı 'Ömer olduğına bu mesned
- 3 Hem icrā-yı şer' ile meşḡūl olup
Hem ihyā-yı 'ilm-i şerīfe muḳayyed
- 4 Gör āṣār-ı şıdk-ı hulūṣı ki itdi
Muvaffak bu ḡayra ki yok vaṣfına ḡadd
- 5 'Iyandur cemālinde nūr-ı sa'ādet
Nümāyan ḡisālinda ḡulk-ı Muḡammed
- 6 Müberrāta maṣrūfdurur nakd-i vakti
Meṣūbātadur kesb ü kārı mücerrred
- 7 Bu mevki' gibi mevzi'-i mu'teberde
Yapup böyle buḡ'a müṣeyyed mümeḡhed
- 8 Şerīk oldı Monlā ḡürānī ile
Müberrāt-baḡşende ol şadr-ı rāṣid

76 A.167a, B ve C'de yoktur.

- 9 Hemîşe ola tâ key 'âlemde ber-pâ
Bu kaşr-ı müferreş bu tāk-ı zeberced
- 10 İderken aña fikr-i târîh Vehbî
Derûn-ı dile lâyiğ oldı bu müfred
- 11 Kabûl ide âşârını Hak Ta'âlâ
Mebânî-i ikbâlin eksin müşeyyed
- Vezni: Fa'ülün/ fa'ülün/ fa'ülün/ fa'ülün

77

Tārîh-i Ferah-âbâd

- 1 Ta'âla'llâh zihî kaşr-ı humâyûn-ı safâ-bünyâd
Ki görse naqş-ı tākın şüret-i dīvār olur Bihzâd
- 2 Zihî şehbeyt-i şevket matla'-ı dīvân-ı devlet kim
Çıkar her mısra'ından ma'ni-i lafz-ı mübârek-bâd
- 3 İdelden heft-bend-i çerhi inşâ nâzım-ı kudret
Zemîn-i dil-güşâda böyle bir beyt itmemiş inşâd
- 4 Ferah maзмünü şādî müstefâdî şevk-i mefhûmı
Bu dil-cû şeh-nişîni müstezâd itmiş aña üstâd
- 5 Serâyın vaşf iderken cennet-i rûy-i zemin virsem
Yeter da'vâma bu kaşr-ı mu'allâ beyt-i istişhâd
- 6 Anuñ tāk-ı bülend-i âsüman-peyvestini görsek
Sanursın oldı bir kat dağı efzun çerh-i heft-a'dâd
- 7 Yeter her nerdubânı bir müselleme süllem-i bürhân
Ki eylermiş du'â-yı hayr çerha andan istiş'âd
- 8 Kad-ı Cevzâ'yı reşk-i cüft-i zer nedür dü-tâ eyler
Revâk u tākınuñ evşâfın itdükce melekler yâd

- 9 İçinde her sütünı nürdan bir ser-i mevzundur
Cinandan eylemiş şan bāg-bān-ı gülşen-i icād
- 10 Yahod şaf şaf dizilmiş hizmete olmuş kemer-beste
Nice bir çide-dāmen yāsemen-ten kāmetsi şimşād
- 11 Şanursın selsebīlinden olur altun suyu cārī
Der ü dīvārın anuñ şöyle zer-kār eylemiş üstād
- 12 Şu resme dil-guşādur gülsitānı kim temāşāsı
Bürüh-ı bī-zebāne itdürür bülbul gibi feryād
- 13 O güne şevk-bağşādur ki her bir lālası güyā
Mişāl-i sākī-i sāgar-nümā insānı eyler şād
- 14 Edāsı can-fezā ābı muşaffā tarhı gam-fersā
Temāşāsı ider insānı kayd-ı guşşadan āzād
- 15 Maţāf-ı halk-ı dünyā Ka'be-i ehl-i temennādur
Anı ma'mūr u ābād eyleye Mevlā ile'l-ābād
- 16 Ya çok mı ol şeref bu kaşra kim itdi anuñ resmin
Semiyy-i bānī-i Ka'be vezīr-i ma'delet-mu'tād
- 17 Cenāb-ı Hazret-i Dāmād İbrāhīm Paşa kim
Odur şadrü's-sudūr-ı hüsrev-i zī-şān-ı Kısra-dād
- 18 Olup her bir bütān-ı lūlesi ser-çeşme-i ihsān
Kalem destinde olmuş kā'ināta maksim-i irād
- 19 Tıbāk-ı āsuman zann itme kim mi'mār-ı şun' itmiş
Sarāy-ı kadrine bir heft-pāye nerdubān a'dād
- 20 İder yok dil-harābīden şikāyet devr-i 'adlinde
Meger kim hasret-i virāneden büm eyleye feryād
- 21 Cehān āzāde-ser bī-bāk rūdur kayd-ı mihnetden
Meger zencir-i cūdan pāy-ı 'ar'ar olmaya āzād
- 22 Verā-yı perde-i kahrında da lutf-ı nihan vardur
Olur her pençe-i fermānı güyā sili-i üstād
- 23 Berāy-ı terbiyet ger olsa kim zahm-efgen-i te'dib
Medār-ı şihhat olur hemçü zahm-ı neşter-i faşşād

- 24 Ne mümkün külke dâ'ir bir mühim emr ola da zâhir
Vukû'ından mukaddem itmeye tedbîrini a'dâd
- 25 Inanmazsañ nazar kıl bu sarây-ı behcet-efzâya
Yatup kalmış idi bir 'arşa-i şarf-ı harâb-âbâd
- 26 Görüp eşrâf u hüsn mevki'in ihyâ murâd itdi
İdüp tevsî' ü tecdîd eyledi devlet-serâ bünyâd
- 27 Zemânı re's-i târîh-i meserretdür k'olur tev'em
Şafâ-yı hâtır ile şimdi dünyâya gelen evlâd
- 28 Temessül eyleyüp 'ahdinde mâtem-sûz-ı gam şevka
Harâbistân-ı dehri itdi dârü'l-emn-i feyz-âbâd
- 29 Olur her kârda reh-ber anâ tevfiq-i Sübhânî
İder her emr-i düşvârında da âsânına irşâd
- 30 Keder îrâs ider bir hadşe zâhir olsa da farzâ
Olur bir şevki muntic kim görenler eyler istib'âd
- 31 Tefekkür itdi esnâ-yı binâsında ki elbette
Gelüp teşrîf iderse şehriyâr-ı ma'delet-mu'tâd
- 32 Kudûm-i pâdişâhiye sezâ bu mevki'-i pâke
Bu kâşrı yaptı kim bir mişli dağı olmamış îcâd
- 33 Didi lâyıq midur ma'mûr u âbâdan iken 'âlem
Ola bir mevki'-i vîrânenüñ nâmı Ferah-âbâd
- 34 Alup nâ-müstehakdan müstehakka eyledi tevcih
Bu kâşr-ı dil-keşi yaptı Ferah-âbâd konıldı ad
- 35 O ism-i bî-müsemme şimdi buldı şâhibin hakkâ
Heman teşrîf kılsun şehriyâr-ı ma'delet-mu'tâd
- 36 Şehenşâh-ı mu'azzam şâh-ı hürşid efser-i 'âlem
Medâr-ı râhat-ı hayrû'l-ümem âb-ı ruh-ı ecdâd
- 37 Seh-i Bathâ vü Yesrib pâdişâh-ı maşrık u mağrib
Cenâb-ı Hazret-i Sultân Ahmed Hân-ı Kisrâ-dâd
- 38 Penâh-ı mülk ü millet bâ'is-i âsâyiş-i ümmet
Vücûdı mahz-ı rahmet zill-i Hak şâh-ı cehan-münkâd

- 39 O şahenşâh-ı baht-efrûz taht ü câh ü şevket kim
Fürûğ-ı mihr-i şânı gün-be-gün olmağdadur müzdâd
- 40 'İmâd-ı dîn ü devletdür k'olur pâyende oldukça
Metânet-bahş evrenğ-i binâ-yı mülk-i istibdâd
- 41 Güzîn-i Âl-i 'Osman ser-firâz-ı tâc-dârandur
Ki itdi hıttâ-i İran-zemîni mülhak-ı Bağdâd
- 42 Te'âkub itdi esbâb-ı şafâ eyyâm-ı 'adlinde
Güzeşte mihnete kıldı telâfî hayy-i bî-endâd
- 43 O şahenşâhı çâr-erkân-ı 'unşur şâbit oldukça
Cenâb-ı Hak ide pîrâye-i evrenğ-i 'adl ü dâd
- 44 Günü günden yeg olsun devletinde şıhr-i zî-şânun
Bu hürşîdün yüzinden şalsun o pâk meh-i nev-is'âd
- 45 Ne böyle bir hıdîv-i 'âlem-ârâ geldi dünyâya
Ne bir şâha muvaffak oldu öyle âşaf u dâmâd
- 46 Gelüp anlar şafâ sürdükce bu kaşr-ı ferah-zâda
Nice nâ-şâdlar te'sîr ismiyle ola dil-şâd
- 47 Teşakkür eyleyüp bu ni'mete Vehbî diye târih
Bu kaşrı hükm-i Sultân Ahmedî kıldı Ferah-âbâd
- 48 Bu mîşra'dan da bir târih-i zîbâ eyledüm tahric
Mülûkî tarh olındı kaşr-ı zîbâ-yı Ferah-âbâd
- Vezni: Mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün

Târih Berây-ı Mekteb-i İbrâhîm Paşa*

- 1 Nâmdaş-ı hâce-i 'âlem sebak-hân-ı hakem
Mâlik-i seyf ü kalem ihyâger-i şer'-i Nebî

78 A.168b, B.218b, C.231a.

*: A ve C nüshalarında başlık, " Târih " şeklindedir.

1 a.b: Bu beyit B ve C nüshalarında yoktur.

- 2 Hazret-i Sultân Ahmed Hân-ı Gazi kim anuñ
'Akl-ı kül tedbîrine nisbetle tıfl-ı mektebî
- 3 Zıll-ı Rabbü'l-'âlemin hem-nâm-ı Fahrü'l-mürselîn
kim du'â-i devletin ezber okur pîr ü şabî
- 4 Hep kitâb ü sünnete tatbîk idüp ef'âlini
Ta'at-ı Hak'la güzâr itmekdedür rûz u şebi
- 5 Şehsüvâr-ı 'arşa-i iclâl kim olmaz resâ
Eblak-ı ikbâline çerhün burâk-ı eşebi
- 6 Ol şehensâh-ı cehan-bânun vekîl-i mutlakı
Şıhr-i hâşî sadr-ı vâlâ-kadr-i 'âlî-kevkebi
- 7 Ya'ni İbrâhîm Paşa-yı şevâb-endîşe kim
Pîr ü bernâdan du'â celb eylemekdür matlabı
- 8 Dest-i cûd u lutfı olmuş maksim-i âb-ı murâd
Teşnegânun cümle andan def' olur tâb u büti
- 9 Hep bilâ-sebk-ı taleb itmekdedür halka nibe
Anlayup lafz-ı zehebde derc olan emr-i hebi
- 10 Mûra kuvvet virse lutfı nice tâb-ı şîr olur
Ejdere hışm ile baksa nola sâ'at 'akrebi
- 11 Ittibâ'-ı naşş-ı Kur'an'dur şî'âr-ı tıyneti
Neşr-i şer'-i Ahmedîdür muktezâ-yı meşrebi
- 12 Re'yi üstâd-ı debistân-ı hikemdür şöyle kim
'Akl-ı Ristô pîş-ı idrâkinde şâkird-i şabî
- 13 Bir nazarda görünür aña bedîhiyyü'z-zuhûr
Her huşûşun 'akl-ı kül yanındağı müstas'abi
- 14 Hâdi-i tevfikdan ta'lîm ile irşâd eyle
Her umûrun aña rüşendür tarîk-ı aşvebi
- 15 İşte ez-cümle bu bî-hemtâ mu'allim-hâne kim
Eyledi etfâlî hayran hüsn-i tarh-ı a'cebî

3 a: Hatmü'l-mürselîn A.

3 a,b: Bu beyit C nüshasında yoktur.

4-5,8-10 ve 13. beyitler B ve C nüshalarında yoktur.

- 16 Münbit-i naḥl-i vücūdı olmağ ile Nevşehir
Cü yirine itdi icrā aña māl-ı atıyebi
- 17 Nakd-i himmet şarf idüp bir mekteb icād itdi kim
Zāhiren mekteb ḥakikatde 'ibādet meksebi
- 18 Maşrık-ı ḥurşid zātı olduğından bu diyār
Himmet-ābād itdi te'sir-i su'ūd u kevkebi
- 19 Rahmet okutdı idüp mektebde ihyā-yı 'ulūm
Gūyiyā kabir içre zinde oldı ecdād u ebi
- 20 Olmasa tevfiḳ-ı Haḳ bulmazdı mekteb yapmağa
Hāce-i 'aşr olsa daḡı bu makām-ı ensebi
- 21 Seyr idüp etfāl anı oldı külāh-endāz-ı şevḳ
Birbirine itdiler esmā'-i emr fār-ı ḡabī
- 22 Raḡle-veş dest-i du'ā açup sırayla tırdılar
Çıkdı etfālūn sipihre bang-ı yā Rab yā Rabi
- 23 'Omriṇi medd it ilāhī pādīşāh-ı 'ālemūn
Rabbi yessir mā-yürīdū's-şadr hāzā maṭlabī
- 24 Vehbi-i bende du'ā idüp didi tārīḡini
Cūd-i İbrāhīm Paşa yaptı bu nev mektebi
- Vezni: Fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilün

79

Tārīḡ Berāy-ı Liḡye-i 'İzzet Beg

- 1 Idüp icrā-yı sūnnet-i Nebevī
Ittdi irsāl-i liḡye Mīr 'Alī
- 2 Mīr-i iklīm-i dāniş 'İzzet Beg
Ki ma'ārifde gelmeye bedeli

17 ve 18. beyitler B ve C nüshalarında yoktur.
79 A.169a, B ve C'de yoktur.

- 3 Kilk-i takdîr mişlin itmedi şeb
Levh-i icâdı zîr-i meşk ideli
- 4 Göremez mişlini anuñ devrân
Dîdesinde meger ola hîveli
- 5 Her hünemde bulup rûsûh-ı kadem
Her ma'ârifde var netîce eli
- 6 Der-i menşûr-ı neşr ü inşâsı
Silk-ı manzûm oldı her şazeli
- 7 Hâşılı o sûtûde-menkabetûñ
'Add olunmaz mahâsin-i 'ameli
- 8 Ola her dem bahâr hafli gibi
Cemenistân-ı hâhiş ü emeli
- 9 Şafha-i rûyin eyledi tezyîñ
Rik'a-i şun'-i kâtib-i ezeli
- 10 Eyledi neşr resm-i yâkûtî
Hattı oldukda zîr-i lebde celî
- 11 Ve düşüp Venbiyâ didüm târih
Bî-bedel hüsni-i hatt-ı Mîr 'Alî

Vezni: Fe'ilâtun/ mefâ'ilün/ fe'ilün
(Fâ'ilâtun) (fa'lün)

80

Diğer

- 1 Bu vech üzre du'â birle didüm târihin ey Venbî
'Alî Beg Rabb-i 'izzet ide zîbâ lihyeñi mes'ûd

Vezni: Mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün

80 A.169a, B ve C'de yoktur.

Tārīḥ-i Feth*

- 1 Bedr cenginden olan cünd-i ricālu'llāhuñ
Eşerin gördi 'adūv fikr-i zaferden geçdi
- 2 'Ālem-i ğaybdan olduğda 'ıyan cünd-i melek
Moskov'un 'askeri hep tır ü teberden geçdi
- 3 Fikr-i tārīḥa düşüp ehl-i sühan kâtibeten
Her biri şāhreh-i 'arz-ı hünerden geçdi
- 4 Tarz-ı tārīḥde bir bāb-ı nev açdı Nābī
Dil-i Vehbī de görüp āhır o derden geçdi
- 5 Didi tārīḥini üç biñ görünür ammā kim
Oldı ancak se Sezār'un biri serden geçdi
- 6 Oldı bir 'ukde gönüllerde hisāb-ı se-hezār
Anı hall hātır-ı pür-hüzn ü kederden geçdi
- 7 Birisi 'ayndır anuñ ki ider biñ altmış
Biri bülbüldür anuñ kim o da serden geçdi
- 8 Se-hezāruñ biri de elfdür ol da biñdür
Böyle hall eyledüm ol dem ki naẓardan geçdi
- 9 Vach-i āḥerle idince se-hezārı tahric
Nāvek-i reşk-i dil ehl-i hünerden geçdi
- 10 Naşş-ı Kur'an'dur o tārīḥ-i celīle me'haz
Fehm iden anı tevārīḥ-i uḡardan geçdi
- 11 Ya'ni Kur'an'daki ālāf-ı selās ola murād
Bu fikir daḡı dil-i feyz-eşerden geçdi
- 12 Bir elifdür ğarazı biñ biri yüz on biridür
Birisi daḡı eḡaddür o da serden geçdi

81 A.169a, B.227a, C'de yoktur.

*: A nüshasında başlık, " Tārīḥ " şeklindedir.

7 a: birisi ğayndur A.

- 13 Tab'ına mevhibe-i Hażret-i Haķ'dur Vehbī
Hall-i s̄anī ki leṭāfetde şekerden geçdi

Vezni: Fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilün
(Fā'ilātün) (fa'ilün)

82

Tārīḥ

- 1 Cenāb-ı Hażret-ı Sultān Ahmed Hān-ı Cem-cāhuñ
Kı oldı emrı s̄anī cūy-i cārī gibi sū-der-sū
- 2 İdüp ḥukm-i ḥümāyūnı ile būnyād Sa'd-ābād'ı
Vezīr-i ḥāşı İbrāhīm Paşa-yı melā'ik-ḥū
- 3 Kuşūr-ı bī-kuşūr ile müzeyyen oldı her cānib
Ḥiyābanzār-ı bāğ-ı cennete döndi kenār-ı cū
- 4 Ḥuşūşā işbu kaşr-ı kethudā-yı şadr-ı 'ālī-kadr
Muḥammed-nām u Maḥmūdū'l-ḥisāl-i dāver-i nīkū
- 5 Bulup bu selsebīl-i can-fezādan revnaķ-ı dīğēr
Şanursın şuyı şāf elmāsdan faşş-ı nigindūr bu
- 6 Sūtūr-ı mevcini kim görse tārīḥin okur Vehbī
Bu zībā selsebīl oldı nezāketle bir içim şū

Vezni: Mefā'ilün/ mefā'ilün/ mefā'ilün/ mefā'ilün

83

Tārīḥ-i Feth-i Mora

- 1 Ziyāde bir güzel tārīḥ ister bu fütūḥāta
Eyā Mora ile mora menekşe şuda açıldı

Vezni: Mefā'ilün/ mefā'ilün/ mefā'ilün/ mefā'ilün

13 b: ḥall-i nābı ki B.

82 A.169b, B ve C'de yoktur.

83 A.169b, B ve C'de yoktur.

84

Diğer

- 1 Alındı hışn-ı Gerdōs tārīh-i gūzīn oldı
 Bi-ḥamdi'llāh yine Gerdōs makarrū'l-müslimīn oldı

Vezni: Mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün

85

Diğer

- 1 Tebşīr iderek hātīf-i kudsi didi tārīh
 Nez'-i kurun-ı karnı kesildi Venedik'ün

Vezni: Mef'ūlū/ mefā'īlū/ mefā'īlū/ fa'ūlūn

86

Diğer

- 1 Kilīd-i seyf ile feth oldı Inebolı'nuñ hışnı
 Bi-ḥamdi'llāh ki açdı bāb-ı 'avn u nuşreti Mevlā

Vezni: Mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün

84 A.169b, B ve C'de yoktur.

85 A.169b, B ve C'de yoktur.

86 A.170a, B ve C'de yoktur.

Diğer

- 1 Cehan-gîr oldu hükmin virdi zibā-mesned-i mührün
‘Alî Paşa Mora’yı eyledi zîr-i nigîn hālā

Vezni: Mefā‘îlün/ mefā‘îlün/ mefā‘îlün/ mefā‘îlün

Diğer

- 1 Yine Hışn-ı Inebolı Receb ayında feth oldu
Hilāl-āsā sıphre asdı seyfin bu ‘Alî Paşa

Vezni: Mefā‘îlün/ mefā‘îlün/ mefā‘îlün/ mefā‘îlün

Diğer

- 1 Çıkınca çār-cānibden ‘asākir didiler tārîh
Gelüp der-ceng-i evvel Berdös’ı aldı ‘Alî Paşa

Vezni: Mefā‘îlün/ mefā‘îlün/ mefā‘îlün/ mefā‘îlün

Tārîh

- 1 Hıdiv-i bahr u berr Sultān Ahmed Hān-ı zî-şānuñ
Ki vaşfı mevc-i deryā gibi taşkın hadd-i ahşādan
2 Vezîr-i a‘zamı Dāmād İbrāhîm Paşa kim
Zülāl-i cūdına sîr olmamış yok halk-ı dünyādan

87 A.170a, B ve C’de yoktur.

88 A.170a, B ve C’de yoktur.

89 A.170a, B ve C’de yoktur.

90 A.170a, B ve C’de yoktur.

- 3 Cīvār-ı cāmi'-i Sultān Muhammed Han Fātih'de
Güzār itdükde devlete bu şehrah-ı dil-ārādan
 - 4 Teferrüs itdi kim her sū iderler şarf-ı āb-ı rū
Alınca bir karābe şu nice minnetle sakḳādan
 - 5 Bu eḡnāda zülālī nām-ı mollā cümle aḡzından
Varup sūz-ı derūn 'arż itmek ile ḳillet-i mādān
 - 6 Şu gibi sūy-i ḡayra meyl idüp ṭab'ı ḡurūş itdi
Zülāl-i merḡamet ol menba'-ı iḡsān-ı vālādan
 - 7 Heman fermān idüp bu çeşme-i dil-cūyı yapdurdı
'İṭāş-ı ūmmeti seyr itdi mā-i zemzem-āsādan
 - 8 Hudā cāh-ı Sikender 'ömr-i Ḥizr ile vire ecrin
Du'ā-yı ḡayra mazḡar eyleye a'lādan ednādan
 - 9 Zebān-ı lūle Vehbī-veş okur 'atşāne tārīḡin
Zülālī ṭoldur iç mā 'Ayn-ı İbrāḡīm Paşa'dan
- Vezni: Mefā'ilün/ mefā'ilün/ mefā'ilün/ mefā'ilün

91

Tārīḡ

- 1 Ḥazret-i Sultān Aḡmed Hān-ı Gāzī kim anuñ
Āb-ı rūy-i saltanatdur zāt-ı pāk-i ekremi
- 2 Bā-ḡuşūş oldı muvaffaḡ böyle bir destūra kim
Hem emīnū'l-mülki hem dāmādıdur hem mahremi
- 3 Ḥüsn-i niyyet gör ne āḡāra muvaffaḡ eyledi
Diñle Vehbī bu iki tārīḡ bī-biş ū kemi
- 4 Ḳıldı reyyan cūd-ı İbrāḡīm Paşa 'ālemi
Fī-sebīli'llāḡ aḡıtdı dehre mā-i zemzemi

Vezni: Fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilün

Tārīḥ

- 1 Şeyḥ-i kāmīl pīr-i fānī Ahmed-i Nāmī Dede
‘Azm idüp dār-ı bakāya dehre çün itdi devā’
- 2 Gerçi şem’-i ‘ömrin itfā itdi anuñ rüzgār
Yirine naşb itdi bir şems-i ḥaḳīkat iltimā’
- 3 Hâce-i bender ki ‘irfān-ı nesīb-i pāk-dil
Bārgāh-ı feyze geldi eyledi neşr-i metā’
- 4 Hem-‘inān olup berīd-i nuşrete gör ḥikmeti
Geldi İstanbūl’a keşf itdi kerāmetden kınā’
- 5 Geldügi gün tekyeye seyr eyle luṭfı ḥaḳkı kim
Müjdelerle ‘asker-i islām’dan geldi rıkā’
- 6 Müide-i feth ü zaferle tıldı dünyā ser-te-ser
Buldı şeymāhā-yı ḥamd ü şükr o denlū irtifā’
- 7 Didiler aḥbāb tārīḥ-i kudūmın Vehbiyā
Hep kudūmuñla nesīb islāmiyān itdi semā’

Vezni: Fā‘ilātün/ fā‘ilātün/ fā‘ilātün/ fā‘ilün

Tārīḥ-i Feth

- 1 Dīdeler rüşen ki mihr-i ‘avn-i Ḥaḳ idüp tulū’
Pertev-i tīğ-ı zafer a’dāya göz açdurmadı
- 2 Eyleyüp Mevlā fūrūğ-ı şems-i islām’ı füzün
Zulmet-i küfri izāle itdi nūr-ı Ahmedī
- 3 Ehl-i islām’a ricāl-i ḡayb ile imdād idüp
Leşker-i küffāra Ḥaḳ bir dürlü meydan virmedi

92 A.170b, B ve C’de yoktur.

93 A.170b, B ve C’de yoktur.

4 Düşdi bir kâşid yola tebşir içün tārīhini
Luṭf-ı Yezdān 'asker-i Islām'ı manşūr eyledi

5 Vehbiyā hātif bu fethā didi tārīh-i dīger
Moskov'un 'ırkını kesdi seyf-i Sultān Ahmed

Vezni: Fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilün

94

Tārīh-i Dīger

1 Nusret-i Hān Ahmed'un hātif didi tārīhini
Seyf-i dīn-i Ahmediden Moskov'un şındı bütü

Vezni: Fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilün

95

Dīger

1 'Avn-i Şamed mü'esser idüp dīn-i Ahmedī
Kesdi emān-ı Moskov'ı seyf-i Muhammedī

Vezni: Mef'ülü/ fā'ilātü/ mefā'ilü/ fā'ilün

96

Tārīh Berāy-ı Anbār-ı Çoka

1 Didi tārīhini bir mışra' ile kilik-i mu'ciz-dem
Çoka Anbārı'nı yapırdı Sultān Ahmed-i ekrem

Vezni: Mefā'ilün/ mefā'ilün/ mefā'ilün/ mefā'ilün

94 A.170b, B ve C'de yoktur.

95 A.170b, B ve C'de yoktur.

96 A.171a, B ve C'de yoktur.

Tārīḥ

Ceşme-i Sultān Ahmed menba'ı-ı āb-ı hayāt

Vezni: Fā'ilātūn/ fā'ilātūn/ fā'ilātūn/ fā'ilūn

Tārīḥ-i Kal'a-i Revān

- 1 Ziyāde bir güzel tārīḥdür olsa nola meşhūr
Revān hışnıoda hālen aldı Sultān Ahmed-i mansūr

Vezni: Mefā'ilūn/ mefā'ilūn/ mefā'ilūn/ mefā'ilūn

Tārīḥ-i Ceşme-i Minkārī-zāde

- 1 Minkārī-zāde gibi re'īsü'l-efāzılūn
Pīrāye-i sülālesi fehḥāme-i aşıl
- 2 Ya'nī cenāb-ı Ahmed Ebü'l-Hayr Efendi kim
'Allāme-i ḥafīd olamaz fi'line 'adıl
- 3 Südlüce'nün görince şuya ihtiyācını
Bir çeşme yaptı kim leben ırmağına sehil
- 4 Bir mısra'a sığışmadı tārīḥi Vehbiyā
Ancak ihāṭa eyledi bu müfred-i cemil

97 A.171a, B ve C'de yoktur.

98 A.171a, B ve C'de yoktur.

99 A.171a, B ve C'de yoktur.

- 5 Dāmād-zāde Ahmed Efendi bu çeşmede
Süt gibi suyu Südlüce'de eyledi sebîl

Vezni: Mef'ûlû/ fâ'ilâtû/ mefâ'ilû/ fâ'ilûn

100

Tārîh-i Vezîr-i A'zam-şüden-i Hekîm-zāde 'Alî Paşa*

- 1 Taht-ı şevket bir mülûkî nûşha-i ikbâldür
Zât-ı Han Mahmûd-ı ekremdür müfâd-ı ecmeli
- 2 Şadr-ı dîvan cildidür mihr-i hümâyun şemsesi
Değmesin yâ Rab o zîbâ şemseye nâ-ehl eli
- 3 Buldı el-hakk revnâkın şimdi didüm tārîhîni
Bu 'Alî Paşa yüzinden nûr-ı mihr oldu celî
- 4 Ol şabîb-i illet-i devlet ki bu tārîhde
Hukmî oldu şadra kânûn-ı şifâ-yı Bû 'Alî

Vezni: Fâ'ilâtûn/ fâ'ilâtûn/ fâ'ilâtûn/ fâ'ilûn

101

Tārîh-i Çeşme-i Hekîm-zāde 'Alî Paşa**

- 1 Vezîr-i a'zamı Mahmûd Hân-ı zî-şânun
Cenâb-ı âşaf-ı Haydar-şiyem 'Alî Paşa
- 2 Yapup bu çeşme-i dil-cüyı hasbeten li'llâh
Zülâl-i birre dil ü destin eyledi mecrâ

100 A.171a, B.219b, C.233a.

*: B nüshasında başlık yoktur, C nüshasında ise, "Tārîh" şeklinde.

101 A.171a, B.219b, C.233a.

**: B nüshasında başlık yoktur, C nüshasında ise, "Tārîh" şeklinde.

2 b: dostın eyleye C.

3 Binā-yı cāmi'a kıldı bu çeşmeyi takdīm
Belī namāzdan evvel vuzū gerek zīrā

4 Vuzū idüp didi Hızr aña Vehbiyā tārīh
'Alī yüzi şuyına āb-ı kevşer iç şahhā

Vezni: Mefā'ilün/ fe'ilātün/ mefā'ilün/ fe'ilün

102

Tārīh-i Sebīl-i Hekīm-zāde 'Alī Paşa*

1 Hazret-i Sultān Mahmūd'un vekīl-i muṭlakı
Nāmdaş fātih-i Hayber'e vezīr-i bī-'adīl

2 Eyledi bu Ka'batü'l-'uşşākı ihyā yadı hem
Çāh-ı zemzem gibi bir 'ayn-ı tesemmī selsebīl

3 Beldi şadra çok semiyy-i sāki-i kevşer velī
İtmedi böyle birinün birri irvā-yı 'alīl

4 Lūleden şu gibi hāmenden teraşşuñ eyledi
Vaşfın işrāb için ey Vehbī dü-tārīh-i celīl

5 Bu 'Alī Paşa sebīlinden gel iç mā'ü's-şifā
Āb-ı pāk-i kevşer oldı vakf-ı ebnā-yı sebīl

Vezni: Fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilün

103

Tārīh-i Çeşme-i 'Alī Paşa**

1 Vezīrān-ı cehānūñ āb-ı rūy-i ma'delet-cūyı
Vekīl-i saltanat şadr-ı cemīl-i sāye-i Mevlā

102 A.171b, B.220a, C.233b.

*: B nüshasında başlık yoktur, C nüshasında ise, " Tārīh " şeklindedir.

3 b: irvā-yı galīl A.

103 A.171b, B.220a, C'de yoktur.

**: B nüshasında başlık yoktur.

- 2 Benān-ı destini 'ayniyle idüp lûle maksimde
'İtāş-ı baħr ü berde mā-i cûdı eyledi irvā
- 3 Bu ihyā eyledi sākī-i āb-ı kevserün nāmın
'Alī Paşa yüzi şuyına gel āb-ı hayāt iç mā
- 4 Cehāna 'adli sārī āb-ı cûdı dehre cārīdūr
O şadr-ı ekremi Mevlā mu'ammer ide Nüh-āsā
- 5 Hisāb olsa çıkar her mısra'ında Vehbiyā tārīh
Kalemle sen yine mermerde kazduñ sikkeyi hālā
- 6 Muhammed Muştafā rûhına bu āb-ı hayāt akdı
Ne dil-cû çeşme yaptı fī-sebīli 'illāh 'Alī Paşa

Vezni: Mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün

Tārīh-i Çeşme-i 'İzzet 'Alī Paşa*

- 1 'Ayn-ı himmet menba'-ı 'İzzet 'Alī Paşa ki Hak
Zāt-ı pākin eylemiş erbāb-ı cāha āb-ı rû
- 2 Ol vezīr ibn-i vezīr-i mekremet-pīrāya kim
Çeşmesār-ı cûda her engüştidūr bir lûle şu
- 3 Devlete hem defterī oldukda hem kâ'im-makām
Luţfı sīrāb-ı 'atā itdi cehānı gû-be-gû
- 4 İşte ez-cümle bu dil-cû çeşmeyi bünyād idüp
Her taraftan itdi icrā ābını mānend-i cû
- 5 Vehbiyā gûş it zebān-ı lûleden tārīhini
Āb-ı cûy-i kevser iç 'Ayn-ı 'Alī'de sū-be-sū

Vezni: Fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilün

104 A.171b, B.220b, C.232a.

*: B nüshasında başlık yoktur, C nüshasında ise, " Tārīh " şeklindedir.

Tārīḥ-i Dīġer Berāy-ı Çeşme-i 'İzzet 'Alī Paşa*

- 1 Āb-ı rūy-i vüzerā menba'-ı ihsān-ı 'atā
'Alī Paşa ki füzundur himemi 'ifsādan
- 2 Şānına ḥıl'at-i bālā-yı fihār olmağ-ıçün
Nāzil olmuş aña İzzet lakabı bālādan
- 3 Devlete olduġı evyāmda baş defter-dar
Çok eşer itdi ki bīrūn rakam ihsādan
- 4 Baḥr-i pūr-cüş-i keremdür o vezīr ibn-i vezīr
İşte bu çeşme de bir katredür ol deryādan
- 5 Vehbiyā ḥāme-i iḥlās ile yaz tārīḥin
Akdi bu mā-i şifā 'Ayn-ı 'Alī Paşa'dan

Vezni: Fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilün
(Fā'ilātün) (fa'ilün)

Tārīḥ-i Çeşme-i Kethudā-yı Şadr-ı 'Alī Yahyā Ağa**

- 1 Cenāb-ı kethudā-yı şadr-ı a'zam dāver-i ekrem
Ki itdi himmeti Yahyā-yı Bermek nāmını ihyā
- 2 Akıtdı lüle-i cūdı şu resme āb-ı ihsānı
Ki itdi sū-be-sū leb-teşneqān-ı 'ālemi irvā

105 A.171b, B.220b, C.232b.

*: B nüshasında başlık yoktur. C nüshasında ise, " Tārīḥ " şeklindedir.

1 b: füzun-ter himemi 'anḳādan B.

2 a,b: Bu beyit B ve C nüshalarında yoktur.

3 b: Çok emir itdi C.

106 A.172a, B.223a, C'de yoktur.

** : B nüshasında başlık, "Tārīḥ-i Çeşme-i Yahyā Paşa " şeklindedir.

- 3 Huşûşâ bu maħalde yaptı bir nev-çeşme-i dil-cû
Ki lâıık itse Hızr İskender'e bir kaťresin ihdâ
- 4 Hemîşe dergehin Hâķ maksim-i cûd-ı murâd itsün
Du'âsın şı gibi ezberlesün a'lâ ile ednâ
- 5 Mücevher harfle yazdı 'Utârid Vehbiyâ târiķ
Bu mâ'-i şâfi li'llâh eyledi Yahyâ Aķa ıcrâ
- Vezni: Mefâ'îlün/ mefâ'îlün/ mefâ'îlün/ mefâ'îlün

107

Târîķ-i Lihye*

- 1 Hâzret-i maħdûm-i vala-menzilet 'âli-neseb
Kim vücûdidur 'alem âdâb-ı Fârâbiyye'de
- 2 Mülteķî oldu sa'âdetle mübârek ide Hâķ
Hatt-ile kıla tasarruf mansıb-ı ümniyyede
- 3 Lihye-i pâkiyle seyr iden cemâlin didiler
Oldı sünbûller demîde devha-i 'adniyyede
- 4 Gûyiyâ yazdı bahâristan kilik-i şun'-ı Hâķ
Hatt-ı reyhâniyle taraf-i nüsha-i verdiyyede
- 5 Hüsn-i hattın seyr idüp Vehbî didi târiķini
Yazdılar gûyâ havâş-ı seyyidî Şemsiyye'de
- Vezni: Fâ'îlâtün/ fâ'îlâtün/ fâ'îlâtün/ fâ'îlün

107 A.172a, B.223a, C'de yoktur.

*; B nüshasında başlık yoktur; C nüshasında ise bu tarihler yoktur.

2 a: mülteķî oldu B.

4 a: bahâristânı B.

Tārīḥ-i Müftī-şüden-i İshak Efendi*

- 1 Şāhenşeh-i cehānı Mevlā idüp muvaffak
‘Ahdinde ehle tevfiż oldu emānet-i Hak
- 2 Ya‘nī makām-ı iftā ehlini buldı hālā
Ey kâşki bulaydı üç sāl bundan esbak
- 3 Bir mişli yok cehanda müftiye mālîk oldu
Mes‘ūd ide kudūmin halka Kerīm-i mutlak
- 4 Bir müjde çıkdı nā-geh bakdum ki oldu tārīḥ
İshak Efendi el-hakḥ fetvāya oldu elyak

Vezni: Mef‘ûlû/ fâ‘ilâtûn/ mef‘ûlû/ fâ‘ilâtûn

Tārīḥ-i Diğer Müftī-şüden-i İshak Efendi**

- 1 Dâ‘imā ister idün kim ola şeyḥü’l-islām
Hak’dan ayrılmayan İshak Efendi hakḥā
- 2 ‘Āleme nāfi‘ imiş eyledüğün ed‘iye
Ki işitdükde sürüşān-ı icābet-peymā
- 3 Seni te‘yîd iderek yek-be-yek āmin diyerek
Oldılar cümle hem-âğāz gürūh-ı ‘ulemā

108 A.172a, B.221a, C.232b.

*: B nüshasında başlık, "Tārīḥ Berāy-ı Fetvā-yı İshak Efendi" şeklinde, C nüshasında ise, " Tārīḥ " şeklindedir.

2 b: olaydı A.

109 A.172b, B.220b, C.233b.

** : B nüshasında başlık, " Tārīḥ Berāy-i Müftī-şüden-i İshak Efendi " şeklinde, C nüshasında ise, " Tārīḥ " şeklindedir.

3 a.b: Bu beyit B nüshasında yoktur.

3 b: âğāz-keşide ‘ulemā C.

- 4 Düşdi bir zemzeme eflâke ki oldı tārīḥ
Lāyık İshak Efendi'ye makām-ı fetvā

Vezni: Fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilün
(Fā'ilātün) (fa'lün)

110

Tārīḥ-ı Vezīr-şüden Bā-Muşāhib-i Sehriyārī Muḥammed Beg*

- 1 Şehenşāh kadr-dan Hazret-i Hān Ahmed-i Gāzī kim
Ki dā'im mazhar-ı tevfiḳ-ı Hallāk-ı Kādīr oldı
- 2 Muvaffak eyledi ez-cümle bir destūr-ı zī-şāna
Ki tezkīr-i umūr-ı hayr ile aña zahīr oldı
- 3 Ne öyle bir Süleyman-şan şehenşah geldi dünyāya
Ne bir şāhuñ vezīri böyle bir āşaf nazīr oldı
- 4 Ki ol zāt-ı mükərrem şadr-ı a'zam bedr-efḥam kim
Nazīrin görmedi çeşm-i cehan kūr-ı darīr oldı
- 5 Bu dīn ü devlate çok hıdmet itdi hāriku'l-'āde
Sebeb ammā ki 'adl ü dād-ı şāh-ı Cem-serīr oldı
- 6 Hayır-hāhān-ı devlet gitdi tursun belki evlādı
Olur mükrim diyü irşād idüp halka müşīr oldı
- 7 Görüp ez-cümle mīr-i rüşd-i hem-rāzında isti'dād
Anuñ da cevdet-i 'aql-ı cevānından habīr oldı
- 8 Vezāretle olup teşrīf-baḥş-ı cāh-ı şihriyyet
Heman haṭṭ-ı hümāyun zīver-i dest-i beşīr oldı
- 9 Zihī ilhām-ı Rabbānī hoşā tevfiḳ-ı Sübhānī
Mübārek eyleye Bārī 'aceb emr-i haṭīr oldı

110 A.172b, B.221a, C.233b.

*: B nüshasında başlık yoktur, C nüshasında ise, " Tārīḥ " şeklindedir.

- 3 a: Süleyman-şān ü şevket geldi B.
- 5 a,b: Bu beyit B nüshasında yoktur.
- 7 a: hem-zādında B, hem-zātında C.
- 7 b: Bu mısra B ve C nüshalarında yokktur.
- 8 a: Bu mısra B nüshasında yoktur.

- 10 Ne mîr-i muhterem nûr-ı mücessem 'aql-ı evvel kim
Fürûğ-ı re'yi reşk-i pertev-i şubh-ı ahîr oldu
- 11 O fîtrat kabiliyyet kim dem-i icâd aña gûyâ
Necâbetle sa'âdet cüz'-i terkîb-i hamîr oldu
- 12 'Atâsı şöyledür kim destine taklîd itmekle
Tüketdi gevherin yemm sâ'il-i ma'den fakîr oldu
- 13 Hilâl-i âsumân-ı 'izz ü şan kim şems-i şevketden
Hilâl iken alup feyz-i kabes bedr-i münîr oldu
- 14 Sürûrından olup rakşân-ı dest-efşan dil-i Vehbî
Elinde hâmesi surnâ-yı sûra hem-safîr oldu
- 15 Sezâdur yazsalar altun kalemle âsafâ zîrâ
İki târîh tahrîr itdi ammâ bî-nazîr oldu
- 16 Muşâhiblikde dâmâd-ı şeh-i bâlâ-serîr oldu
Zihî devlet Muhammed Beg vezîr ibn-i vezîr oldu

Vezni: Mefâ'îlün/ mefâ'îlün/ mefâ'îlün/ mefâ'îlün

111

Târîh-i Sadr-ı Rûm-şüden-i İsmâ'îl Efendi*

- 1 Mesned-ârâ-yı şerî'at zîb-i şadr-ı mekremet
Ol nesak-sâz-ı umûr-ı ma'delet karmû'l-kurûm
- 2 Kim degüldür bînde bir evşâfın ihşâ muhtemel
Olsa ger sıfr-ı rakam yirde haşâd gökde nücûm
- 3 İtdi şan bir burcdan bir burca tahvîl âfitâb
Rûm'a nakl idüp Anadolı'dan ol şemsü'l-'ulûm
- 4 Hak u bâtıl tîğ-i ahkâm ile buldı imtiyâz
Oldı şıyt-ı şöhret-i 'adliyle pür her merzbûm

14 b: hem-nefîr oldu C.

111 A.173a, B.221b, C.234a.

*: B nüshasında başlık yoktur, C nüshasında ise, " Târîh " şeklindedir.

4 b: her bir merzbûm B.

- 5 Düşdi bir mışra'la tārīḡ-i cāhı Vehbiyā
Oldı bu İshak İsmā'īl Efendi şadr-ı Rûm

Vezni: Fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilün

112

Tārīḡ-i Cāmi'-i Mehmed Kethüdā Der-Ortaköy*

- 1 Tırāz-ı hutbe-i iclāl-i Sultān Ahmed-i Gāzī
Ki itmiş kıblegāh-ı pādışāhan dergehin Mevlā
- 2 Medār-ı devlet ü din şehriyār-ı mesned-āyin kim
Du'āsı beş vakıtde farz-ı 'ayn oldı namāz-āsā
- 3 O sultān-ı cehānūn şıhr-i hāsı şadr-ı mümtāzı
Ebü'l-hayr Aşaf İbrāhīm Paşa-yı kerem-pīrā
- 4 Zemān-ı şevketinde eyleyüp dünyāyı hayr-ābād
Cehān-ı köhnede kalmadı ma'mūr olmaduk bir cā
- 5 Fakat bir mevki'-i dil-keşde kim var idi bir mescid
Mine'l-bāb tā ile'l-mihrāb olmışdı harāb ammā
- 6 İdüp etrāfın evvel çirk-i küfr ü şirkden tanzīf
Buyurdi kim ide bir cāmi'-i pākizeter inşā
- 7 Mükerrrem kethüdāsı naşb-ı 'aynı şıhr-i zī-şānı
Muhammed-nām Mahmūdü's-şemā'il Hazret-i Ağa
- 8 O da biñ şevk ile tekbīre bend-i iftitāh oldı
Hulūs-ı niyyet ile yapdı böyle cāmi'-i ra'nā
- 9 Ne cāmi' Ortaköy anuñla mümtāz-ı firāz oldı
Bilindi nükte-i lā-hayre illā fi'l-vasat hālā

112 A.173a, B.221b, C.234b.

*: B nüshasında başlık yoktur, C nüshasında ise, " Tārīḡ " şeklinde dir.

6 a: taḥḥīr B.

8 a: tekbīr ü bend-i iftitāh oldı B. tekbīr-i bend-i iftitāh oldı C.

9 a.b: Bu beyit B nüshasında yoktur.

- 10 Boğaza hüsn-i nev viridi leb-i deryâda hâl oldı
Mücessem Ka'be'nün taşvîrine döndi heman gūyâ
- 11 Hıdiv-i 'âlem ü şadr-ı kerîm ü şâhibü'l-hayrı
Bu gūne nice âşâra muvaffak eyleve Mevlâ
- 12 Tamâm oldukda Vehbî bulbül-i kudsî didi târih
Yapıldı Ortaköy'de gül gibi bir ma'bed-i zîbâ
- Vezni: Mefâ'îlün/ mefâ'îlün/ mefâ'îlün/ mefâ'îlün

113

Târih-i Çeşme-i Gülahmed Ağa Der-Zemân-ı Mahmûd Hân
Raḥimehu'llâh*

- 1 Hayât-ı Hızr u ikbâl-i Sikender'le ola dâ'im
Cenâb-ı Hazret-i Sultân Mahmûd-ı hümâ-sâye
- 2 İdüp sır-âb-ı himmet teşnegân-ı dehri sū-der-sū
Ne ebr u seyle minnet kaldı ne şahrinc u sakḳāya
- 3 Bulup başın ayağına getürdi âb-ı hayvânı
Ricâl-i devlete emr itdi yir yir çeşme inşāya
- 4 Bu mevki' düşdi Gülahmed Ağa'nun hisse-i sa'yi
Bulunmaḡla vekîl-i kethudâ-yı şadr-ı Cem-pāye
- 5 Zuhûr-ı mâcerâ-yı 'azl-i tab'ın itmeyüp tekdîr
Calışdı hıdmet-i me'mûresin tekml ü icrāya
- 6 Yüzinün şuyı ile 'azli de manşib bilüp ḡakkâ
Şu yirine döküp sîm ü zeri şükr itdi Mevlâ'ya

10 a: cân oldı C.

10 b: Mücessem Ka'be taşvîrine döndi-bu heman gūyâ B.
113 A.173b, B.222a, C.235a.

*: B nüshasında başlık. " Târih-i Çeşme-i Gülahmed Paşa "
şeklinde, C nüshasında ise " Târih " şeklindedir.

2 b: ne şahrinc-ı sakḳāya A.

7 Bu dil-keş çeşme-i dil-cüyı yaptı fî-sebîli'llâh
Du'â-yı hayrı celb için o şâh-ı 'âlem-ârâya

8 Celî târîhi Vehbî berg-i harf-i jâle dârında
Gül-âb-âsâ şuyı iç kıl du'â Gûlahmed Ağa'ya

Vezni: Mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün

115

Târîh-i Kâdî-i Islâmbol-şüden-i imâm-ı Evvel-i Sultânî*

1 Semiyî-i İbn-i 'Avf ol mazhar-ı fermûde-i lâ-havf
Kerîm-i bî-la'l ü sûf 'avnü'l-mileli ve'd-dîn

2 imâm-ı evvel-i Sultân Ahmed Hân-ı 'âlî-şân
Cenâb-ı hâce-i şehzâdegân-ı saltanat-âyîn

3 Tavâzu'-kâr lutf-endîşe min'âm-ı kerem-pîşe
Hüner bir 'adl-pîşe hâkimü'l-vakt-i giran-temkîn

4 Sa'âdetle olinca kâdî-i belde bi'l-istihkâk
Meserretle Sitanbül içre gûyâ oldu şehrayîn

5 imâm-ı fıkıh olup seccâde-i şer'-i mutahharde
Vücûdî mahfil-i ahkâma oldu mâye-i tezyîn

6 Hemîşe zîver-i mihrâb-ı 'izz ü imtiyâz olsun
Haîb-ı minber-i mecd eylesün Hak diyelüm âmin

7 Mübârek ide Mevlâ mansıbın yaz Vehbiyâ târîh
Sitanbül hâkimi oldu imâm-ı pâdişâh-ı dîn

Vezni: Mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün

7 b: du'â-yı hayr celb için A.

8 a: celî târîh B. C.

114 A.173b, B.222b, C.235a.

*: B nüshasında başlık, " Târîh Berây-ı Kâdî-i İstanbül-şüden" şeklinde, C nüshasında ise, " Târîh " şeklindedir.

Tārīḫ-i Dīger Kādī-i Islāmbol-şüden-i İmām-ı Evvel-i Sultānī*

- 1 Revnak-ı mihrāb-ı dīn minber-ı tırāz-ı şer'-i pāk
Muktedā-yı pādīşāhī fāzıl-ı 'iffet-penāh
- 2 Olmış iken müsta'idd-i şadr-ı kādī-'askerī
Yek-be-yek resm-i tarīk üzere idüp ikrāz-ı cāh
- 3 Hākimü'l-belde olup Vehbī didi tārīḫini
Oldı İstanbül mollası imām-ı pādīşāh

Vezni: Fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilün

Kādī-i Haleb-şüden-i Velī Efendi**

- 1 'Allāme-i zū-fünun ki lāyık
Reşk itse kemāline Hucendī
- 2 Tahkik-i mebāhiş eyledükce
Görseydi o fahl-i ser-bülendi
- 3 Çün senq-i mezār olurdı hāmūş
İbn-i Hacer ile Tāşkendī
- 4 Tekmīl-i medāris eyledükde
Maṭlûbı virilmeyüp gücendi
- 5 Şehbā ile soñra itdi mesrūr
Fermān-ı kazā o ercümendi

115 A.173b, B.222b, C.235b.

*: B nüshasında başlık, " Tārīḫ-i Dīger Berāy-ı İmām-ı Pādīşāhī " şeklinde, C nüshasında ise, " Tārīḫ " şeklindedir.

116 A.174a, B.222b, C.235b.

** : B nüshasında başlık, " Tārīḫ-i Kādī-i Haleb-şüden-i Velī Efendi " şeklinde, C nüshasında ise, " Tārīḫ " şeklindedir.

6 1mzā-yı şoguga yazdı Vehbī
Kādī-i Haleb Velī Efendi

Vezni: Mef'ülü/ mefā'ilün/ fa'ülün

117

Tārīh-i Çeşme-i Topcıbaşı**

- 1 Emri cereyān eyledi Han Mahmūd'un
Bu Ka'betü'l-'uşşākda oldu şu sebīl
- 2 Topcıbaşı yaptı Vehbi didi tārīh
'Ayn-ı çeh-i zemzem-eşer-i İsmā'il

Vezni: Mef'ülü/ mefā'ilü/ mefā'ilün/ fa'
" (değişkendir) (fa'ül)

118

Tārīh-i Vefāt-ı Şeyh-i Ğalata 'Osman Efendi**

- 1 Şeyh-i Ğalata Nāyī düketdi demini
İtdi mütesellī veledi 'uşşākı
- 2 Vehbī didi tārīhin anuñ mülhem-i ğayb
'Osman Dede göçdi ola sırrı bākī

Vezni: Mef'ülü/ mefā'ilün/ mefā'ilün/ fa'
" (değişkendir) (fa'ül)

117 A.174a, B.223a, C.236a.

*: B ve C nüshalarında başlık yoktur.

2 a: didi tārīhin A, C.

118 A.174a, B.223a, C.236a.

**: B nüshasında başlık yoktur, C nüshasında ise, " Tārīh " şeklindedir.

Tārīḫ-i Vefāt-ı Fāṭıma Hanım*

- 1 Hayf şad-hayf idüp Fāṭıma Hanım rihlet
Soldı açılmadan ol gonce-i gülzār-ı hayā
- 2 Oyle bir dūrre-i 'ismet şadef-i silk-i şeref
Oldı güm-keşte-i genc-i 'adem ü ḥāk-i fenā
- 3 Oyle bir seyyide kim vālid-i kāzī-'asker
Ceddi ḥod feyz-nümāyende-i şadr-ı iftā
- 4 Ferd-i bī-zevc idi 'iffetde mişāl-i Meryem
Zühd ile Rābi'a'nun gāniyesiydi ḥakkā
- 5 Hem-dem-i hūr-i behişt ola Şiddīka-sirişt
Ide Ḥāk mahrem-i ḥalvetkede-i ḥayr-ı nisā
- 6 Vehbiyā levḥ-i mezārında yazılsun tārīḫ
Fāṭıma ceddesi Zehrā ile ḥuldi ide cā

Vezni: Fa'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilün
(Fa'ilātün) (fa'ilün)

Tārīḫ-i Vefāt-ı 'Abbās Beg İbn-i Ḥasan Paşa**

- 1 Nihāl-i nesl-i Zehrā'dan hübüb-ı şarşar-ı takdīr
Düşürdi ḥāke birkaç nā-resīde mīve-i zibā
- 2 Biri ez-cümle Seyyid Mīr 'Abbās-ı mükerrrem kim
Anā olmışdı mīrās-ı peder kār-ı ḥüsün güyā

119 A.174a, B.223b, C.236a.

*: B nüshasında başlık, " Tārīḫ Berāy-i Vefāt-ı Fāṭıma Hanım " şeklinde, C nüshasında ise, " Tārīḫ " şeklindedir.

5 a: Eyleyüp Ḥazret-i Zehrā'ya enīs ü hem-dem B, 'adem-i hūr-i behişt oluḡına sirişt C.

120 A.174b, B.223b, C.236a.

** : B nüshasında başlık, " Tārīḫ Berāy-i Vefāt-ı 'Abbās Beg " şeklinde, C nüshasında ise, " Tārīḫ " şeklindedir.

- 3 Nice Ya'küb-veş giryân ü nālân olmasun 'âlem
O Yûsuf-tal'atı cāh-ı mezāra itdiler ilkā
- 4 Nola mānend-i şeb 'âlem siyeh-pûş olsa ser-tā-ser
Ki itdi o mehûn şem'-i hayâtın rûzgâr itfā
- 5 Ne meh bir gonce-i ser-sebz idi açılmadan soldı
Ne gonce dürr-i nā-yāb idi güm itdi felek hayfā
- 6 O maḥdûm-ı güzînuñ firkatiyle dāğ-ı mātemdur
Felekde encûm-ı zehrâ zeminde lâle-i ḥamrâ
- 7 Nihāl-i kad-i 'Abbās'ı 'âlem-āsā ḥirām itdi
Varup çık sâḥa-i 'arş birinde oldı tā ber-cā
- 8 Du'āya kaldurup iki elüm Vehbî didüm târiḥ
Ide cennetde cā 'Abbās Beg ibn-i Hasan Paşa
- Vezni: Mefā'îlün/ mefā'îlün/ mefā'îlün/ mefā'îlün

121

Tārîḥ-i Vefāt*

- 1 Hayflar kim Hüseyin Ağa-zāde
İçdi sākî-i merqden zehri
- 2 Nev-cevân iken eyleyüp rihlet
Hicri aḡlatdı māder-i dehri
- 3 Ta'miye-güne düşdi bu târiḥ
Âh Dervîş Muhammed-i şehri
- Vezni: Fe'îlâtün/ mefā'îlün/ fe'îlün
(Fā'îlâtün) (fa'îlün)

7 a: nihāl-i kaddi B.

7 b: Varup çık sâḥa-i... oldı pā ber-cā B, varup ḥāk sâḥa-i
arş birinde oldı yā recā C.

121 A.174b. B.224a. C.236b.

*: B nüshasında başlık, " Tārîḥ-i Vefāt-ı Hüseyin Ağa "
eklinde. C nüshasında ise, " Tārîḥ " şeklindedir.

Tārīḥ-i Vefāt-ı Re'īs-i Etıbbā Nūḥ Efendi*

- 1 Ol re'īs-i ehl-i tıb vārid-res-i dil-ḡastegān
Kim pesend eylerdi tedbīrin göreşdi Cālīnus
- 2 Ol ḡıdīv-i mülk-i iḡsan rihlet itdi nāgehān
Bendeḡān-ı sīne-kūb olsa nola mēnend-i kūs
- 3 İki mışra'la iki tārīḡ geldi ḡātıra
Vehbiyā olmış iken endūḡ firāḡıyle'ubūs
- 4 Nūḡ cismi zevrakın şaldı 'adem deryāsına
Ḥikmet Allāḡ'un ḡe'īs-i ehl-i tıb ḡöçdi füsūs

Vezni: Fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilün

Tārīḥ-i Vefāt-ı Gāzī Ahmed Aḡa**

- 1 Āḡ Kerkūki Gāzī Ahmed Aḡa
Ya'ni dehrūn dilir-i mūmtāzı
- 2 Şandeli-i zafer nerimānı
'Ālemūn Rüstem ü ser-efrāzı
- 3 Kılıcı birbirine katmış idi
Ulke-i İsfehān u Şirāz'ı
- 4 Sekl-i insanda bir ḡazanfer idi
Şir-i Ḥaḡḡun ḡazāda enbāzı

122 A.174b, B.222a, C'de yoktur.

*: B nüshasında başlık yoktur.

123 A.175a, B.224a, C.236b.

**: B nüshasında başlık, "Tārīḡ Berāy-i Aḡvānī Ahmed Aḡa " şeklinde, C nüshasında ise, "Tārīḡ " şeklindedir.

- 5 Haşma bir kerre hamle itdükce
Aña yeksân idi çoğı azı
- 6 Tâc-ı şāhī Revan'da top itdi
Tîqı itdükce savlecan bâzî
- 7 Bâl-i sî-mürğ idi başında çeleng
İtse lâyıq bülend pervâzı
- 8 Na'ra urup çeğâli turna gibi
Şaff-ı harbin olurdı ser-bâzı
- 9 Hiç mağlûb olmadı ki ide
Bir seferde şehâdet-i ihrâzı
- 10 Aşlıdur dūde-i benî 'allām
Mevlidi Rûm u nisbeti Tâzî
- 11 Çıkşa bürz ü musâffına dir idi
Yürü var hey yaban haylâzı
- 12 Can-sitâna tayanmadı ammâ
Olmaz imiş ecel ile bâzî
- 13 İtdi 'ikâb-ı merg-i zehre şikâf
Nicesinde zebûn o şehbâzı
- 14 Bâl açup mürğ-i rûhı uçmağa
İtdi 'arş üzre âşiyân-sâzı
- 15 Gūyiyâ girdi koltuğına vebâ
İtdi teşyî' kıldı i'zâzı
- 16 Olduğı dem çü halka-i cevher
Kaldı tîğında dîde-i bâzî
- 17 Nakl idüp dâstânın ey Vehbî
Bir iki yâr-ı gâr u hem-râzı
- 18 Dinledüp vaşfını hamûş itdi
Hamza vaşfında kıssa-perdâzı

11 b: hayl-bâzı B, C.

17 b: yâr-ı gâr hem-râzı A, C.

19 Cekdi bir āh didi tārīhin
Göçdi hey vāy Ahmed-i Gāzī

Vezni: Fe'ilātün/ mefā'ilün/ fe'ilün
(Fā'ilātün) (fa'lün)

124

Tārīh-i Vefāt-i Rāmī Mehmed Paşa

- 1 Hāiret-i Seyyid Muhammed Rāmī Paşa kim ide
Luṭf-ı Hāk'la kılzüm-i nā-ka'r-ı rahmetde şināh
- 2 Eyledi 'azm-i serāy-ı āhiret ol nāzenīn
Sadr-ı dīvān-ı cinān ola aña cāy-ı penāh
- 3 İtdi Sultān Mustafā merhūm-ı cennet-āşiyān
Sadr-ı a'zam anı ol hünkār-ı Iskender-penāh
- 4 Merkadi olsun Hudā'ya ravza-i dārū'n-na'im
Rūz-ı mahşer cāyı olsun sāye-i 'arş-ı ilāh
- 5 Vehbiyā nā-çār hüzn ile didüm tārīhini
Rāmī Paşa dā'im ide şadr-ı 'adni cilvegāh

Vezni: Fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilün

125

Tārīh Berāy-i Habeşī-zāde Rahīmī Beg

- 1 Mīr-i dervīş-şiyem mahzen-i esrār-ı kadem
Büher-i genc-hikem fass-ı nigīn-i ma'nā
- 2 Zāhir ü bātını ma'mur u kemāli meşhūr
Kalbi āyīne-i pūr-nūr-ı cemāl-i Mevlā
- 3 Faḥr-i erbāb-ı kalem ya'ni büyük tegkireci
Emr-i Hāk ile olup 'āzim-i dīvān-ı Hudā

124 B.224b, A ve C'de yoktur.

125 B.225a, A ve C'de yoktur.

- 4 Mātemin çekdi cehān oldı ğamiyle giryān
Vüzerā vü 'ulemā vü şulehā vü fukarā
- 5 Devletün revnak-ı dīvān-ı bülend-eyvānı
Kalemün māye-i şānī idi gitdi hayfā
- 6 Cekdügi nice şabancaydı kafā-yı zulme
Hāmesi olmuş idi 'adl ile enqüşt-nümā
- 7 Yirini boş kodı ammā o makāmın buldı
Simdi Vehbī bize lâzım olacak hayr du'ā
- 8 Buldı makşūdın idüp terk-i vücūd-ı mevhūm
Şeyh-i ekberle ide haşr Cenāb-ı Mevlā
- 9 Vāhidü'd-dehr idi gitdi diyelüm tārīhin
Habeşī-zāde Raḥīmī Beg'e cennet ola cā

Vezni: Fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilün
(Fā'ilātün) (fa'lün)

126

Tārīh-i Vefāt-ı Fātıma Hātun

- 1 Güzin bānū-yı dāru'l-'ırs-i 'ismet
Harem-pīrā-yı dādār-ı zemāna
- 2 Rukıyye Kadın ol hürşīd-i 'iffet
Ki şem'-i bezm idi şāh-ı cehāna
- 3 Nazır itmişdi anı kurb-ı şāhī
Felekde zehre-i māh iktirāna
- 4 Şadef olmuşdı baḥr-i saltanatda
Der-i nesl-i şeh-i kişver-sitāna
- 5 Vücūdı matla'ından tā ki anuñ
Toğup bir āfitāb-ı bī-bahāne
- 6 Mişāl-i can çıkınca sīnesinden
Heman-dem cān atup gitdi cināna

- 7 Şehîd oldu 'aleyhâ rahmetu'llâh
Uçurdu mürğ-i rûhın âsumâna
- 8 Bir iki gün geçince yavrusın da
İtâre itdi Hâk ol âşiyâna
- 9 İkisi de gidüp uçmağa itdi
Civâr-ı rahmet-i Rahmânî lâne
- 10 Alup âdûşına hem-hâbe oldu
Bakanlar 'ibret alsun bu mekâna
- 11 İlâhî bunlar oldukça şunûde
Firâş-ı rahmet üzre kana kana
- 12 İdüp dâ'im serîr-i saltanatda
'Omür vire şeh-i çerh-âsitâna
- 13 Nice şeh-zâde-i hayrû'l-halefle
Mükâfât ide ol şâh-ı cehâna
- 14 Didi târîh-i fevtin bende Vehbî
Rukîyye Kadın 'azm itdi cinâna

Vezni: Mefâ'îlün/ mefâ'îlün/ fa'ûlün

127.

- 1 Bir nev-nihâl hâke şalup dest-i rûzgâr
Şoldı açılmadan dahı gül-berg-i rûyî âh
- 2 Sür'atle hatm-i Muşhaf-ı 'ömr eyledi dirîğ
Mekteb-nişîn iken dahı ol reşk-i mihr ü mâh
- 3 Şehd-i Hotan ile dehen-âlûde olmadan
Zehr-âb-ı merg şundı aña çerh-i kîne-hâh
- 4 Vildân cevri ile ola cennetde hem-nişîn
Dünyâda vâlideynine ecrin vire İlâh

5 Vehbî du'â idüp didi târih-i rihtetin
Gülzâr-ı huldi Ahmed'e Hak ide cāygāh

Vezni: Mef'ûlû/ fâ'ilâtû/ mefâ'ilû/ fâ'ilûn

128

Târih-i Çeşme Der-Sehr-i Ürgüp

- 1 Vezîr-i a'zamî dâmâd-ı hâşî mahrem-i râzî
Cenâb-ı Hazret-i Sultân Ahmed Hân-ı zî-şânun
- 2 Nizâmü'l-mülk İbrâhîm Paşa-yı keremver kim
Odur âsâyişine bâ'is ü bādî bu dünyânun
- 3 Gümüş suyu akar bir lûledür her pür-men'î güyâ
Dü-dest-i lutfî olmuş maksimî âb-ı temennânun
- 4 Zülâl-i lutfî her leb-teşne-i ümmîdi seyr itdi
Anun âşârı oldu âb-ı rûyî nice büldânun
- 5 Husûsâ bir kaâ kim mâ-i cârî olmayup kaç'â
Suda muhtâc idi lutfına nehrün ebr-i bârânun
- 6 'Atâşa Hızr irişdi emr idüp yapdurdı on çeşme
Getürdi bir şü kim ağız şulandı âb-ı hayvânun
- 7 Ehâlîsi idüp def'-i zarûret suya sîr oldu
Şu gibi ezber itsünler du'â-yı hayrını anun
- 8 Hudâ sa'vin kabûl itsün be-hakk-ı Ka'be vü zemzem
Hemîşe mazhar-ı tevfikî olsun Hak Ta'âlâ'nun
- 9 Tamâma irdüğü birle didüm târihin ey Vehbî
Muşaffâ zemzemin iç 'Ayn-ı İbrâhîm Paşa'nun

Vezni: Mefâ'ilûn/ mefâ'ilûn/ mefâ'ilûn/ mefâ'ilûn

J. Musammatlar:1. Terkib-i Bendler:

1

Terkib-i Bend Der-Evsâf-ı Dil-efrûz-ı Nev-rûz Berây-i Ahmed

Hân*

- 1 İtdi bahâr-ı şevk ile lab-rîz dilleri
Yokdur ğamı derûna getürmekligüñ yiri
- 2 Nev-rûz irişdi eyledi âfâkı ğark-ı nûr
Buldı 'arûs-ı dehr sepîdeyle zîveri
- 3 Nev-rûz içün tabîb-i bahâr itdi tehniye
Ma'cûn-ı kırmızı yirine verd-i ahmeri
- 4 Açıldı tûğ-ı şâhî fezâ-yı riyâzda
Yir yir kuruldı şâh-ı bahârûñ mu'askeri
- 5 Bâd-ı şimâli itdi şolâk şâh-ı nev-bahâr
Oldı önince peyk katîfe çiçekleri
- 6 Ordû-yı şâh-ı gül çemenistâna çıkdı hep
Yâran kûmeyt-i câm ile seyrâna çıkdı hep

- 1 İtseñ nola şabâ gibi geşt ü güzâr-ı bâğ
El şalmada gelüñ diyü berg-i çenâr-ı bâğ
- 2 Nergis olup müzehheb-i evrâk-ı gülsitân
Cedvel çeker kenâresine cûybâr-ı bâğ
- 3 Çün nağl-i sūr oldı müzeyyen nihâller
Beytû'l-'arûsa döndi disem vechi dâr-ı bâğ
- 4 Ser-cümle başı taşrada ebkâr-ı goncenûñ
Sıklık çalup dil itse 'aceb mi hezâr bâğ

1 A.33a. B.41a. C.45a.

* : B ve C nüshalarında başlık yoktur.

3 b: virdi ahmeri C.

- 5 İtdükce cezr ü meddini izhâr lâlenün
‘Ayniyle döndi sâhil-i bahre kenâr-ı bâğ
- 6 Tübâyı kad-hamîde-i reşk itse vechi var
Her nahl-i nev-resîde pür-berg ü bâr-ı bâğ
- 7 Demdûr olup refîk nesîm-i şimâl ile
Gülzâra toğrı şalinalum bir nihâl ile

- 1 Nev-rûz irişdi çermi-i ülfet zemânıdur
Zerrin kadehle bâğda ‘işret zemânıdur
- 2 Zâhid yeter bu küşe-nişîni-i şayma’a
Pîr-i muğâna var ki ziyâret zemânıdur
- 3 Dönsün ko lâlâ tahtesine sîne dağıla
Tarh-ı şukûfezar-ı mahabbet zemânıdur
- 4 Bîdâri-i şukûfeve aç çeşm-i ‘ibreti
Gerçi seherde hâb-ı ferâqat zemânıdur
- 5 Eyyüb’a olsa nakl-i hümâyun vaktidür
Tahtîl-ı âfitâb-ı sa‘âdet zemânıdur
- 6 İskender-i zemâne nola raqbet eylese
Sâhilserây-ı bahre ‘azîmet zemânıdır
- 7 Ol şeh ki mâh-ı bedridür evc-i sa‘âdetün
Ne mâh mihridür felek-i şân u şevketün

- 1 Hân Ahmed-i sipihr-‘azamet zıll-i Kirdigâr
Dâdâr-ı ins ü cân ü Süleymân-ı rûzgâr
- 2 İskender-i zemâne ki ez-şark tâ be-ğarb
Maḥkûm emr ü nehyine şâhân-ı rûzgâr
- 3 Ol şâhbâz-ı ‘arş-mesîr-i Celâl kim
İsterse nesr-i tâ’ir-i çerhi ider şikâr
- 4 Bir pâdişehdûr ol ki virür feyz-i himmeti
Faşl-ı şitâya hâlet-i nev-rûz u nev-bahâr

5 a: lâlezâr A.

4 a: Bîdâri-i şukûfe açu çeşm-i gayreti C.

6 b: Şâhâ serây-ı bahre ‘azîmet zemânıdur C.

5 Luṭfı nemā virürse gelür şîr-i ner kadar
Dest-i çenāra kuvvet-i bâzû-yı iktidār

6 Olsa dehān ḡonce-i terde eger lisān
Olurdu 'andelîb ile medhinde hem-zebān

1 Bir pâdişahdûr ol ki virür ebr-i himmeti
Rûy-i zemîne gûlşen-i cennet tarāveti

2 Takvim-i köhne gibi zemānında ol şehûn
Tayy oldu gitdi Hâtem-i Tayy'ın hikāyeti

3 Āfāka çıkdı şıyt u şadā-yı mekārimi
Dünyâyı tutdı velvele-i kûs-i şevketi

4 Şeh-zâdegān mihr-i cebîniyle tâ be-ḡaşr
İtsün vücûdı burc-i Hamel taht u devleti

5 Ol burc tahta vire şeref hem-çü âfitâb
Meh gibi müstenîr ola şadr-ı felek-cenâb

1 Ol şadr-ı kām-kār ki Hallāk-ı lem-yezel
Şihriyyet-i şehensehe görmiş anı mahall

2 Mi'mār-ı re'yi eyledi teşvîd-i memleket
Yir yir esās-ı 'āleme gelmiş iken hâlel

3 Sîr-âb-ı feyz iden çemen-i devleti odur
Luṭfiyla açılur dehen-i ḡonce-i emel

4 Nâ'il olınca devlet-i eyyâm-i 'adline
Eylerdi tâli'iyile felek her gice cedel

5 Kaşr-ı celāl ü bām-ı felek tāk-ı kadrine
İrmez kemend ü süllem-i efkār-ı mâ-ḡaşal

6 Vehbî du'â-yı ḡayr idelüm luṭf-ı Kirdigār
İtsün hemîşe şadr-ı sa'âdetde ber-ḡarār

Vezni: Mef'ûlû/ fâ'ilâtü/ mefâ'ilü/ fâ'ilün

4 b: taht-ı devleti B.

5 a: tāk-ı kudrete C.

5 b: kemend-i süllem-i efkār-ı mâ-ḡaşal B.

Mersiyeye Berāy-i Seyyid Feyzū'llāh Efendi-i Sehīd*

- 1 Ev çerh-i bī-mürüvvat elünden fiğan senün
Oldı esīr pençe-i cevrun cehan senün
- 2 Zāf-ı sitamla ehl-i dili eyledün helāk
Girmez mi hiç kulağña sıyt-i eman senün
- 3 Hep sen degül misin sebeb-i tīregī-i baht
Haşmuñ degül mi cümle siyeh ahteran senün
- 4 Hep sen degül misin sebak-āmüz-ı ehl-i cevır
Şākird-i mektebün dil-i zūr-āveran senün
- 5 Oldı zahm-keşün nice mazlüm-ı bī-günāh
Kāfir esīrün oldı nice müsliman senün
- 6 Nitmişdi saña şāh-ı şehīdān-ı Kerbelā
İçdi mi bir içim şuyun ey hun-feşan senün
- 7 Dil sır-āb-ı tīğ-ı şehādet olup o şāh
Maḥrūm-ı reşhān olduğı kaldı heman senün
- 8 Tīz eylemekde 'āleme şemşīr-i kīneñi
Kalbün meger ki oldı çü seng-i fesān senün
- 9 Reh-yāb olur mı sen köre semt-i hulāşasın
Hep itdügün gelür yoluña bir zaman senün
- 10 Ferdā kalur mı yanuña itdüklerün senün
Dest-i şükāta girmeye mi taraf-ı dāmenün

- 1 Ey çerh zahm-ı hicre idüp mübtelā bizi
İtdün esīr-i derd ü ğam-ı bī-devā bizi

2 A.69b, B.109a, C.97b.

*: B nüshasında başlık yoktur, C nüshasında ise, " Tercī'-i

Bend " şeklindedir.

2 a: eyledün ḥalāl A.

3 b: cūalesine C.

6 b: bir içim şuyın A, C.

- 2 Açduñ hadeng-i cevri bir zañm sîneye
K'itdün ecel tabibine merhem-geda bizi
- 3 Zür-ı kemân-ı kahrıñ idüp bizde tecrîbe
İtdün nişân-ı nâvek ü tîr-i cefâ bizi
- 4 Her nâ-uşûle def gibi seyli hûr eyledün
Fûr-tâb kerem-i nâle idüp dâ'imâ bizi
- 5 Mînâ-yı çeşm olsa nola reşha-rîz-i eşk
Yakduñ bu nâr-ı kahr ile germ-âbe-sâ bizi
- 6 Serpûş hân-ı lutf idüp a'dâ dehânını
İtdün helâk gürsinegî-i 'atâ bizi
- 7 Âl-i 'Abâ'dan olduğumuz içün ey Yezîd
İtdün helâk hasret-i âb-ı vefâ bizi
- 8 İtdün 'ulâda bu elemi eylemiş iken
Mâtem-keşân-ı vâkı'a-i Kerbelâ bizi
- 9 Biz neyledük a zâlim-i bî-merhamet saña
K'ittün veliyy-i ni'metümüzden cüdâ bizi
- 10 K'oldı şehîd-i tîguñ eyâ çerh-i kîne-hân
Muftî'l-enâm-ı 'aşr o mazlûm-ı bî-günâh

- 1 Rağbet iderdi şâhib-i 'ilm ü fazîlete
Bâ'is bu mıydı aña bu deñlü 'adâvete
- 2 Olmışdı noktası gül-i zibâyâ dâğ-ı dil
Bir bûlbûl idi hâmesi bâğ-ı faşâhate
- 3 Her reşha-i yerâası ol fazl-güsterün
Bir dürr-i bî-bahâ idi bahr-i belâgate
- 4 Hâk-i rehi o şahsüvâr-ı fazîletün
Kûhl-i cilâ-yı çeşm idi ehl-i başîrete

3 a: nedür kemân-ı kahrıñ C.

3 b: nâvek-i tîr ü cefâ A, C.

4 b: pür-tâb u kerem ü nâle ile C.

7 a: olduğum içün B.

2 a: olmuşdı lafzası C.

3 a: her reşha-i berâgası C.

- 5 Her nā-revā-yı müy-i şikāfı o dāverün
Şirāze-i nizām idi evrāk-ı devlete
- 6 'Ālem vazīfe-hār-ı nevāli idi anuñ
Vakf idi hān-ı mekremeti ehl-i hācete
- 7 Yād eyledükce ğam çekerem pāreler benüm
Ne yürek ile kıydılar ol zī-mürüvete
- 8 Her katre hūnin eyledi meşşāta-i kazā
Gül-güne-i cemāl-i 'arūs-ı şehādete
- 9 Gülzār-ı dehri bûy-i fenādan tehī görüp
Oldı hezār rûhı revan bâğ-ı cennete
- 10 İtdi şikeste fülk-i dilin mevce-i fenā
Anı ğarîk-ı kulzüm-i rahmet ide Hudā
- ***
- 1 N'itdün felek o dāver-i 'ālī-fütüvveti
Ol müfti-i enām o şāhib-sa'ādeti
- 2 Ol seyyid-i zemāne o nihrîr-i fāzılı
Ol sa'd-i 'aşr ü müftehir-i mülk ü milleti
- 3 Feyzü'llāh idi ancak o mifzāl-i 'āleme
Kim şāmil idi dehre füyûzāt-ı himmeti
- 4 Ol hāce-i hüner gidelü sūk-ı dehrde
Kalmadı der-i ma'rifetün kadr ü kıymeti
- 5 Pejmürde-i hazan helāk itdiler diriğ
Ol derd-i bî-nazîr riyāz-ı siyādeti
- 6 Ol şem'-i fażl pûf-zede-i bād-ı merg olup
Tārî-i şām-ı ğamda kodı halkı hasreti
- 7 Bir rütbe zulm itdiler ehl-i ğaraż anā
Ki'tmez Yezîd'e şırf cehan şimdi la'neti
- 8 İakrîrden bu sūzişi 'āciz olur kişi
Cün şem'-i şu'le olsa zebān-ı şikāyeti

1 a: dāver-i 'āle fütüvveti B.

2 b: o müfti-i enām C.

2 a: tahrîr-i fāzılın B.

9 Meh şanma şem' yakmış arar hâce-i sipihr
Güm idelü o gevher-i bahr-i fazîleti

10 Her ni'met ü nevâl ki der-i kemâl yaft
Dâned zemâne kıymet-i ü çün zevâl yaft

1 Âl-i 'Abâ'ya düşmen olup bir iki yezîd
Nâ-hak yire o bî-günehi itdiler şehîd

2 Yağmâ ger metâ'-ı nizâm-ı cehân olup
Kâlây-ı cāhı eylediler bey' min-Yezîd

3 Gayret-keşân-ı dîn ü düvel mâtem itdiler
A'dâ-yı dūdmân-ı nebi itdi cümle 'ıyd

4 Ne sâl-ı dehre 'izz ile ifnâ idüp cehân
Fazlından olmuş iken anuñ cümle müstefîd

5 Kâzibdür eyleyen aña isnâd-ı cehl ü zulm
Mahtâ şakî olur dimayenler aña sa'îd

6 Şer'-i Muhammediye mühîn oldu şübhesüz
Katlin o bî-günâhuñ ibâhe iden pelîd

7 Olsa 'aceb mi âhla 'âlem siyâh-püş
Oldı bu-def'a 'âleme bir mâtem-i cedîd

8 Hâmem elümde nahl-i qazâdur bu derd ile
Her noktasıyla itmededür dâğlar bedîd

9 Bu intikâmı kalmaz o mazlûmuñ 'âkıbet
Bu zulme hiç virür mi rızâ Hâlık-ı Mecîd

10 Rûhına oldu ravza-i Firdevs cilvegâh
Ammâ bizi garîb kodı âh efendüm âh

1 Ey merhem-i cerîha-i cān-ı cehāniyān
Ey nabz-gîr-i haste-dilān-ı gam-ı zemān

10 a: zidd-ı kemâl yaft B. şad-keşâl yaft C.

2 a: cehānı olup B.

3 b: cümle 'abîd B.

8 b: her lafzasıyla C.

1 a: cehan-ban A, C.

- 2 Ey kenterin nigāhı kılan hāki kīmyā
Luṭfiyle bir gedāyı iden şāh-ı kāmūrān
- 3 Ey dergehin cehāna idüp maksim-i 'aṭā
Ey dest-i cūd u luṭfın iden vakf-ı bī-kesān
- 4 Ceşm-i ümīd-i 'ālemi itmek için karīr
Ey hāme-i devātin iden mīl ü sürmedān
- 5 Kim açsa destin eyler idün pür-şādef gibi
Ey ebr-i cūd u luṭfın iden māye-baḥş-i kān
- 6 Hāk-i fenāda gevher-i zātuñ güm oldu hayf
Zīver-fezā-yı tāc-ı şeref idi bir zemān
- 7 Şanma nücūm-ı çerh te'essūf idüp saña
Zahm-ı derūnıñ eyledi izhār kudsıyān
- 8 Dīvāne oldu gūssa-i hicrūñ ile felek
Anuñ-çün itdi tehyi'e zencir-i kekeşān
- 9 Fervīn şanma destine tesbīh alup mūdām
İtdügi cürme tevbe ider şimdi āsumān
- 10 Takdīr böyle imiş aña çāre yok dilā
Simden girü heman bize lāzım olan du'a

- 1 Yā Rab be-şıdk-ı Hazret-i Şiddīk kim odur
Cün şubḥ-ı şādık oldu ruḥı dehre nūr-zā
- 2 Yā Rab be-'adli Hazret-i Fārūk kim odur
Ser-maḥfil-i cinanda şaf-ārā-yı ittikā
- 3 Mesmūm-ı mār-ı zulme şifā-hāne dergehi
Fārūk-ı ekber olmuş idi zātı gūyiyā
- 4 Yā Rab be-şerhi Hazret-i 'Osman kim anuñ
Gül-berg-i rūyı iāle-nümā idi dā'imā
- 5 Yā Rab be-hūn-i nā-hāk-ı mazlūm-ı bī-günāh
Yā Rab be-hūn-ı şāh-ı şehīdān-ı Kerbelā

4 b: hāme vu devātin A.

9 a: tesbīh olup B.

2 a,b: Bu beyit C nüshasında yoktur.

3 a: dergehin B.

- 6 Yâ Rab be-zûr-ı pençe-i şîr-i Hudâ 'Alî
K'oldı benân-ı sa'yine hûn-ı 'adûv hînâ
- 7 Yâ Rab be-hakk-ı seyyid-i kevneyn Mustafâ
K'oldı şahân-ı 'aşr aña kemterin gedâ
- 8 Yâ Rab be-zahm-i kâri-i şemsîr-i intikâm
Kim üstühân-ı düşmen olur çâk gılâf aña
- 9 Yâ Rab be-âh-ı tîr-eşer-i bî-kesan k'olur
Zûr-ı kemân-ı kahr ile kâmetleri dü-tâ
- 10 Yâ Rab riyâz-ı karyede gül-çîn-i vuslat it
Kıl bulbûl-i na'îm yırın bâğ-ı cennet it
- Vezni: Mef'ûlû/ fâ'ilâtü/ mef'â'ilü/ fâ'ilün

2. Tercî'-i Bendleri:

1

Kaşıde-i Bî-Hemtâ Der-Zımn-ı Sulh-i Eşref Hân Der-Zemân-ı
Ahmed Hân 'Aleyhi'r-Rahme*

- 1 Bâreka'llâh ey cehānuñ dāveri
'Ālemuñ sâhib-kırân-ı şaf-deri
- 2 Gelmedi evreng-i şân u şevkate
Mişlūñ İskender zemânından beri
- 3 Bâlibâ ser virmek ister eyleyen
Sen dururken iddi'â-yı serveri
- 4 İşte Eşref Hân ki Efgānîleruñ
Olmuş iken eşher-i nām-āveri
- 5 Saña serkeşlik murād itmekle ol
Kıldı Mevlâ kahr u hızlan mazharı
- 6 İbtidâ bālâda pervâz eyledi
Sonra oldu rîhte bâl ü peri
- 7 Saña baş egmezken itdi mültecâ
Üstine ta'yîn olan ser-'askeri
- 8 Hün-ı nâ-pâk ile öyle düşmenuñ
İtmeden âlûde tîg u hançeri
- 9 Eşref-i şāhan benem dirken saña
İde 'arz-ı nûkerî vü çâkerî
- 10 Bundan a'lâ ola mı fevz ü felâh
Bâlibâne olasin şulh u salâh

1 A.17b, B.21a, C.23a.

*: B nüshasında başlık, "Terkîb-i Bend " şeklinde, C nüshasında ise, " Tercî'-i Bend-i Sulhiyye " şeklindedir.

3 b: tururken B.

5 b: kahr-ı hızlan A, C.

- 1 Pādişahum şükrin it bu ni'metün
Hak füzün itsün şüküh u şevketün
- 2 Duşmenün küh olsa kal' u kam' ider
Kuvvet-i bāzū-yı baht ü himmetün
- 3 Cün meges eyler perişan haşmuñı
Cünbiş itdükce livā-yı nuşratun
- 4 İtdi Hak tūquñ megesrān-ı zafer
Mirvaha bāl-i hümādan rā'yetün
- 5 Duşmenün ye'cüc-i pūr-şūr olsa da
Sedd-i İskender'dür aña saşvetün
- 6 Da'vi-i şāhib-kırānı eylesen
Huccet-i işbāt besdür şavletün
- 7 Oldı Eşref Hān-ı Efgānī-nijād
Şāhidem mażmūnına bu hüccetün
- 8 Kim idüp izhār-ı tugyan ba'd-ez-İN
İtdi sulh için tazarru' şefkatün
- 9 Fā'iz-i gencīne-i naşr olduğun
Remz ider bu beyti şāhib-devletün
- 10 Bundan a'lā ola mı fevz ü felāh
Gālibāne olasın sulh u şalāh

- 1 Ey şeh-i Cem-çāker ü Dārā-ğulēm
Bād-ı kahrūñ Rüstēm-i destāne Sām
- 2 Eşref itmekle tecāvüz haddini
İtdüğünde seyf ile harbe kıyām
- 3 İtdi fermānuñla şadr-ı a'zamun
Şol kadar techīz-i ceyşe ihtimām
- 4 Yir götürmez 'asker irsāl eyleyüp
İtdi her menzilde a'dād-ı mehāmm
- 5 Hāriku'l-'āde idüp tayy-i mekān
Çār-māha rāndan ceyş-i be-nām

- 6 Mevc-i deryā gibi akdı fevc fevc
Düşmene itdürdi nâ-çâr iltiyâm
- 7 Ğarkā-i girdāb-ı hayret oldılar
Ey kerāmet gördi a'dā-yı li'ām
- 8 Kahramanlık ancak olur eyledün
Bî-te'ab düşmenden ahz-ı intikām
- 9 Şulha baş egdi efendüm sen dağı
El-aman şemşirün eyle der-niyām
- 10 Bundan a'lā ola mı fevz ü felāh
Gālibāne olasın şulh u salāh

- 1 Mîr Mahmūd eyleyüp şedd-i vişāk
Çözmedi rāh-ı tağallübde kuşak
- 2 Şāh Mansūr olmayup Dāvūd idüp
Nāy-i nīze ile ser-āgāz şikāk
- 3 Şu'be-i Kürdî iken cāy-i karar
Oldı Mahmūd'a Şifāhān u 'Irāk
- 4 Şāh Hüseyin'ün hanları beyrinde hem
Olmamak ile o eşnāda vifāk
- 5 Hil'at-i ikbāl andan hal' olup
'Arş-ı mülke hal' ile virdi talāk
- 6 Aldı Mahmūd aña da hayr itmedi
Düşdi sevdā ile mā-beyne firāk
- 7 Ba'd-ez-in idüp tevassuť Şāh Hüseyin
İtdi ol delleyile Eşref i'tināk

7 b: a'dā-yı liyā B.

2 a: Dāvud B, C.

3 a: iki cāy-i karar C.

3 b: Şifāhan 'Irāk A. C.

7 b: zelle ile B.

- 8 Aña mağrūr evveli bağy eyleyüp
itmiş iken devlete teklîf-i şakk
- 9 Gördi kahrın bildi haddin eyledi
Ger dinine şulh içün bend-i vişāk
- 10 Bundan a'lā ola mı fevz ü felāh
Gālibāne olasin şulh u şalāh

- 1 Allah Allah neydi evvelki ğurūr
Simdi 'arż-ı ma'zeret terk-ı ğurūr
- 2 Hırkaya çekdi serin hem-ğün keşef
Devlete kaşd eylemişken şer ü şūr
- 3 Çıkdı ma'nā-yı "'asā en-tekraḥū"
Şūr-ı şūr olup şūrūr oldu şūrūr
- 4 Neydi evvel da'vi-i İskenderī
Simdi tā bu mertebe 'acız ü fütūr
- 5 Neydi evvelki şebāt-ı maḳdemi
Simdi tā bu resme pā-lağzī-i kūr
- 6 Neydi evvel fīl-i mest-āsā hücūm
Simdi 'arż-ı meskenet mānend-i mūr
- 7 Neydi istid'ā-yı tevsī'-i ḥudūd
Simdi kaşr-ı yed ile taẓyīk sanur
- 8 Nāğehan kopdı kıyāmet başına
Şandı bang-ı kürre nāyi nefḥ-i şūr
- 9 Pādişāhum bildi haddin ba'd-ez-în
Lāzım oldu eylemek 'afv-ı kuşūr
- 10 Bundan a'lā ola mı fevz ü felāh
Gālibāne olasin şulh u şalāh

- 8 a: Ol dağı mağrūr olup bağı eyleyüo B.
8 b: teklîf-i şakk A. C.
9 b: sedd-i vişāk C.
1 a: yetdi evvelki ğurūr C.
4 a: ne idi ol B.
5 a: yine evvelki B.
5 b: ne bu resme B.

- 1 Ey şehensāh-ı kerāmet-destgāh
Hem veliyyu'llāhsın hem pādişāh
- 2 Hırka-i fahr-i cehānuñ dāmenin
Kımayup elden iderken busegāh
- 3 Dāmen-i mülküñ 'adū-yı devlete
Ömege virmez Hudā bī-istibāh
- 4 Ol humā-yı Hak' da mahfūz u emīn
Çunki sensin ev şeh-i 'ālem-penāh
- 5 Hāzin-ı gencīne-i kabr-i Nebī
Hāmī-i dīn hāfız-ı beyt-i ilāh
- 6 Olur Allāh u Resūl'ūñ düşmeni
Kim olursa saña hasm-ı kīne-hāh
- 7 Hak olur mānend-i a'cām-ı galat
Saña bir merdüm ki ola kec nigāh
- 8 Sende iken rāyet-i fahr-i cehān
Dund-i gaybī saña olmaz mı sipāh
- 9 İdesin te'yīd-i Rabbānī ile
Gāh istīşāl-i düşmen gāh gāh
- 10 Bundan a'lā ola mı fevz ü felāh
Gālibāne olasin şulh u şalāh

- 1 Hak mu'ammer ide Sultān Ahmedi
Lutf u kahrın hükmin icrā eyledi
- 2 Düşmene bildürdi hem mīkdārını
Hem suçın 'afv itdi isrār itmedi
- 3 Kevkeb-i şemşiri itdi devrden
Ehl-i bağıy rāh-ı Hakka mühtedī
- 4 İtdürüp ahkām-ı şer'a ittibā'
Hem imām-ı 'aşra kıldı muktedī

8 a: ra'yat-i fahr-i cehan C.

9 b: gāh istikbāl-i düşmen B. C.

2 b: hea suçun C.

3 a: kevkeb-i şemşir itdi C.

- 5 Ebher ü Sincān ü Sultāniyye'yi
Virdi hem çekdi Huveyze'den yedi
- 6 Pes o şahenşāh-ı Keyhüsrev-ğulām
Kim mülûke kıblegehdür mesnedi
- 7 Buldı Eşref Hân'ı server-pîş-i 'acız
Hem edā-yı meskenetle mürtedi
- 8 Tâc-ı şahıyle ser-efrâz eyleyüp
İşfehan mülkin aña bağışladı
- 9 Vehbiyâ şad-şükr bî-sefk-i dimâ'
Hâsıl oldu cânibinün maqşadı
- 10 Bundan a'îlâ ola mı fevz ü felâh
Gâlibâne olasin şuh u şalâh

Vezni: Fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilün

2

Tercî'-i Bend Berây-i Tazmîn-i Beyt-i Sultân Ahmed Hân-ı
Sâlis*

- 1 Hamdû li'llâh gün olup feyz-i şafâdan behredür
İtdi Hâkâyine-i âfâkı bî-jeng ü keder
- 2 Kalmadı aslâ gubâr-ı guşşadan şimdi eser
Reh-nümâ-yı gülsitân-ı şevk olup bād-ı şehir
- 3 'Azm-i gül-geşt idicek hâkân-ı Iskender-sîr
Def'-i sıklet itdi dünyâdan keder gitdi gider

7 a: Eşref Hân C.

8 a: ser-firâz eyleyüp B.

2 A.32b, B.40b, C.44b.

*: B nüshasında başlık yoktur. C nüshasında ise. " Kaşide-i
Garrâ-yı Neşât-âbâd " şeklindedir.

1 b: bî-jeng-i keder A.

3 a: Iskender-serîr C.

- 4 Başına vüs'at-serây-i 'âlem oldu tengter
Böyle fermân itdi zîrâ ol hıdîv-i dâdger
- 5 Biz şafâ-ile Neşât-âbâd'ı itdük çün makarr
Saña da ey gam 'adem-âbâda lâzımdur sefer

- 1 Hamdû li'llâh şimdi dünyâ guşsadan âzâddur
Ser-be-ser ma'mûre-i 'âlem Neşât-âbâd'dur
- 2 Vaktümüz maḥsûd-ı sûz u gıbta-i a'yâddur
Her doğan evlâd şimdi zevkde hem-zâddur
- 3 Andümüz evyâm-ı şâhengâh-ı Kısra-dâddur
Sâyesinde halk cümle râhat ü dil-şâddur
- 4 Lîk gam fermân ile menfî işi ber-bâddur
Dinle bu nazm-ı hümâyun beyt-i istîşâddur
- 5 Biz şafâ-ile Neşât-âbâd'ı itdük çün makarr
Saña da ey gam 'adem-âbâda lâzımdur sefer*

- 1 Dinse lâyıkdur Neşât-âbâd'a dünyâ cenneti
Selsebîlinde 'ıyan Tesnîm ü Kevser lezzeti
- 2 Lekke-şûy-i guşşadur âb-ı muşaffâ tîyneti
Hâk-i dergâhında vardır kîmyâ hâşiyyeti
- 3 Hiç degül oldu anuñ eczâ-yı hâk-i hilkati
Nev-bahârûñ zevki 'ıydûñ şevki sürûñ ziyneti
- 4 Lâlenûñ rengi gülûñ büyi meyûñ keyfiyyeti
Dinle vaşfında bu beyt-i hüsrev-i Cem-şevketi
- 5 Biz şafâ-ile Neşât-âbâd'ı itdük çün makarr
Saña da ey gam 'adem-âbâda lâzımdur sefer

- 1 Meyl idüp âb u hevâ-yı mevki'-i zîbâsına
Ol Mesîhâ-menkâbet oldu sebep ihyâsına

*: Bu bend C nüshasında yoktur.
2 a: Vaktümüz maḥsûd-ı sūr u gıbta-i a'yâddur B.
2 b: her doğan oğlan B.
4 b: Sâye-i 'adl-i hümâyûnında 'âlem şâddur B.

- 2 Emr idüp dāmādı destūr-ı cehān-ārāsına
Oldı tarḥ-endāz-ı himmet kaşr-ı müsteşnāsına
- 3 Gördi şāyeste kudūm-i meymenet-baḥşāsına
İtdi taḥsin resmine işrāfına inşāsına
- 4 Geldi bu maṭla‘ zebān-ı kilik-i gevher-zāsına
Kim sezā resm olsa ‘arşuñ zirve-i a‘lāsına
- 5 Biz şafā-ile Neşāt-ābād’ı itduk çün maḳarr
Saña da ey ḡam ‘adem-ābāde lāzımdur sefer

- 1 Beyt olursa böyle olsun kim me‘ālî can-fezā
Hem zemīni tāze hem bahri selīs ü dil-güşā
- 2 Selsebīl-i şāfa beñzer iki satrı gūyiyā
Oldı her ḥarfî içinde mevce-i āb-ı bekā
- 3 Kan mîdur deryā mîdur ṭab‘-ı hümāyun Vehbiyā
Kim çıkardı sēhile böyle dūr-i ‘ālem-bahā
- 4 Ḥaşre dek evreng-i şevketde ide zevk u şafā
Hidmetinde baḥt ile devlet disünler dā’imā
- 5 Biz şafā-ile Neşāt-ābād’ı itduk çün maḳarr
Saña da ey ḡam ‘adem-ābāde lāzımdur sefer

Vezni: Fā‘ilātün/ fā‘ilātün/ fā‘ilātün/ fā‘ilün

4 a: evreng-i şevketde ider B.

3. Müseddesler:

1

Müseddes*

- 1 Ne Hızır'a ne hüd bedreka-i rāha niyāz it
 Hāk ide hidāyat dil-i gümrahā niyāz it
 Verzişker olup nāle-i cangāha niyāz it
 Ser hāke yüzün ol ulu dergāha niyāz it
 'Älemde ne dervīşe ne hüd şāha niyāz it
 Bir kār ki düşvār ola Allāh'a niyāz it
- 2 Destūnde olur ise eger rişte-i āmāl
 Endīşe kilidi gibi bir 'ukde-i eşkāl
 Fettāha niyāz eylemede eyleme ihmāl
 Yalvar Hāk'a olma sebep-i zāhire meyyāl
 'Älemde ne dervīşe ne hüd şāha niyāz it
 Bir kār ki düşvār ola Allāh'a niyāz it
- 3 Allāh'dur insānuñ iden müşkilin āsān
 Hāk ide buni cümlemüze añlamak ihsān
 Her mīr u gedā kendü ser ü kārına hayrān
 Senden beter añlar dahı ser-geşte-i devrān
 'Älemde ne dervīşe ne hüd şāha niyāz it
 Bir kār ki düşvār ola Allāh'a niyāz it
- 4 Maḥlūka niyāz itmek için ger ola şādır
 Her kaṭre-i eşküñ girih-i nakd-i haṭādır
 Bir müşkili feth itmese Hāk bātın u zāhir
 Dervīş elinden ne gelür şeh neye kādır
 'Älemde ne dervīşe ne hüd şāha niyāz it
 Bir kār ki düşvār ola Allāh'a niyāz it

1 A.150a. B.183a. C.189b.

*: Bu nüshasında başlık yoktur; C nüshasında ise, " Muḥammās " şeklindedir.

3 c: ser-i kārına hayran A, C.

4. bend C nüshasında yoktur.

5 Sa'y eyle ki hem sâlik ü hem mürşid-i rāh ol
 Öz başuñā hem bende vü hem 'āleme şāh ol
 Bakma suvere perde-keş-i rüy-i nigāh ol
 Āyīne gibi sâf nazargāh-ı ilāh ol
 'Ālemde ne dervīşe ne hüd şāha niyāz it
 Bir kār ki düşvār ola Allāh'a niyāz it

6 Sultān u gedā şeyh ü mürīd olmasa farzā
 Sen kalsañ idi dehrde ancak tek ü tenhā
 Ol demde kime eyler iduñ 'arī-ı temennā
 İmdi hele benden saña pend ey dil-i şeydā
 'Ālemde ne dervīşe ne hüd şāha niyāz it
 Bir kār ki düşvār ola Allāh'a niyāz it

7 Bir dil ki meşāmında ola şemme-i vahdet
 Olur nazarında gul-i taşvīr bu keşret
 Erbāb-ı televvünde olan mā'il-i şūret
 Şāhī vü gedāyī ola şūretten 'ibāret
 'Ālemde ne dervīşe ne hüd şāha niyāz it
 Bir kār ki düşvār ola Allāh'a niyāz it

8 Vehbī gice kıl hāl-i ilāhīyi darā'et
 Ol muntazır-ı feyz-i fütūhāt-ı icābet
 Ne kimseden eyle taleb-i lutf u mürüvvet
 Ne şeyha gönül bağla ne çek minnet-i himmet
 'Ālemde ne dervīşe ne hüd şāha niyāz it
 Bir kār ki düşvār ola Allāh'a niyāz it

Vezin: Mef'ûlû/ mefā'îlû/ mefā'îlû/ fa'ûlûn

8. bend C nüshasında yoktur.

Museddes*

- 1 Şeb u rûz oldu gönül mest-i şarâb-ı engür
Bir seher olduğımı görmedüm ahlâ mahmûr
Sâkı-i bezmden oldum yine ammâ mehcûr
Mest-i aşkam ne günâh eyler isem de ma'zûr
Mücrimem eyleme baîr-i keremünden beni dūr
Zevrak-ı meyde çekersem yine ey şadr-ı şudūr
- 2 Boyrı bağılu kuluñam ben senüñ ey şâh ammâ
Meşrebünce olamam hizmetüne pâ-ber-câ
Bend-i pâ oldu baña halka-i zencîr-i hevâ
Olse şâyeste yirüm küşe-i zindân-ı cefâ
Mücrimem eyleme baîr-i keremünden beni dūr
Zevrak-ı meyde çekersem yine ey şadr-ı şudūr
- 3 Gâh olur şark 'arâk-ı aşkla püyân oluram
Gâh keyf-i kadeh-i vaşlla handân oluram
Beh humâr-ı mey-i hicranla giryân oluram
'Âkıbet eyledüğüm kâra peşimân oluram
Mücrimem eyleme baîr-i keremünden beni dūr
Zevrak-ı meyde çekersem yine ey şadr-ı şudūr
- 4 Kalb-i emvâc gene şûr u haşar virmededür
Sâhil-i baîrde mey zevrakı çekdürmededür
Dem gibi 'ırkuma şeytan nideyüm girmededür
Keşti-i cânuma ey Hîzr kerem girmededür
Mücrimem eyleme baîr-i keremünden beni dūr
Zevrak-ı meyde çekersem yine ey şadr-ı şudūr

2 A.150b. B.176b. C.190a.

*: B nüshasında başlık yoktur. C nüshasında ise, " Muhammes "

şeklindedir.

1 c: sâkı-i bezâden de oldum B. sâkı-i bezâden anduldum C.

2 d: küşe-i zindân-ı hafâ B.

3. bend C nüshasında yoktur.

5 Dil-i Vehbî k'ola çarkāb yem-i 'iṣyāna
 Müsteḥakdur bilürem keşmekeş-i ḥizlāna
 Yiri mücrim olanuñ çünki olur tersāne
 Lîk yol vîr baña sen bāğçe-i Rıẓvān'a
 Mücrimem eyleme baḥr-i keremünden beni dūr
 Zevrak-ı meyde çekersenem yine ey ṣadr-ı sudūr

Vezni: Fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilün
 (Fā'ilātün) (fa'lün)

4. Tahmisleri:

1

Kaşide-i Nef'î Tahmîs-i Vehbî Berây-i Sultân Ahmed Hân*

- 1 Bâreka'llâh ev cehânun hüsrev-i Cem-çâkeri
Gelmedi bir miğlun İskender zemânından beri
Sevf-i kahrûn sed çeküp def' itdi Ye'cüc-i şeri
Âferîn ey rûzgârûn şehsüvâr-ı Haydarî
'Arşa aş şimden girü tîğ-ı Süreyyâ-gevheri
- 2 Olmadı Tahmâs şeh-i taht-ı revânı neyler ol
Mülk-i Tebrîz'i saña virmez de anı neyler ol
Besdür emrûn aña tîğ-ı şer-feşânı neyler ol
Pâre-i elmasdur sang-i fesânı neyler ol
Cerha çekme bir dahı şemsîr-i vâlâ-gevheri
- 3 Tahta çıkdukda bağal-girûn olup nusret yedi
'Arşa hem-ser oldı 'ahdünde hilâfet mesnedi
Bâ-hüsûş izhâr idüp i'câz-ı şer'-i emcedi
Ser-firâz itdün livâ'û'l-hamd-i dîn-i Ahmedî
Duşmene göstardün el-hak dest-bürd-i Haydarî
- 4 Râfizîlerle ferâmûş-kerde iken mâ-mezâ
Çâr-yârûn gayreti tezkîrûn itdi iktizâ
Dir lisan olup giyâh-ı merkadî Mûsâ Rîzâ
Tîğına nola yemîn eylerse rûh-ı Murtażâ
Bir gazâ itdün ki hoşnûd eyledün Peyğamberi

1 A.8b, B.8b, C.9a.

*: B nüshasında başlık. " Tahmîs Der-Zınn-ı Sitâyiş-i
Sultân Ahmed Hân Berây-i Kaşide-i Nef'î Der-Hakk-ı Sultân 'Osâân "
şeklindedir. C nüshasında başlık yoktur.

2 b: virmezse anı neyler ol B.

- 5 Şimdi sensin rûzgârûñ Rûstem-i haşm-efgeni
Kim tutar hem-destûñ âhen-dest ile rûyîn-teni
Ey Süleymân-ı zaman Hak ber-devâm itsün seni
Eylêdûñ bir hamlede ber-bâd mülk-i düşmeni
Gerd-i rahşun gerçi kim sedd itdi râh-ı şarsari
- 6 Mevc-i deryâ zırh qeydi fehmi idüp izârûñı
Berk saklandı görüp şemşîr-i âteş-bârûñı
Burca gizlendi esed qordukde gîrû-dârûñı
Mân-ı nev şanma felekde seyr idüp peykârûñı
Ditradi Behrâm elinden düşdi zerrin hançeri
- 7 Sürhser kanın kî tîğûñ katdı ceyhûna senûñ
Cun habâb-ı mey kızardı gözleri seyr idenûñ
Böyle sûret bulmadı mir'atı cûy-i gülşenûñ
Ol kadar kan dökdi şemşîrûñ kî 'aksiyle anuñ
Kâse-i yâkûta döndi günbed-i Nîlûferi
- 8 Hun-feşanlıq leşkerûñde gün-be-gün olup füzûn
Bark-ı hûn-i düşmen olmışken sipîhr-i nîl-gün
Pâdişâhum tîğ-ı kahruñ hasmı itmişken zebûn
Gâmze-i hûban gibi cârî ucından yine hun
Böyle kalursa eger yek-reng idar baır ü beri
- 9 Bağlasa şaff leşkerûñ mevc-i yem-i sâ'il gibi
Pâvidâr olmaz 'adûvv-i râh seylde gül gibi
Şadmegah-ı mevc-i eşk olmak degül sâhil gibi
Belki şark-ı baır-i hûn olurdı fûlk-i dil gibi
İtdüğünce tîğ-ı hûn-efşân ile cevlangeri
- 10 Cevr iderdüm çerha çok bîm-i 'itâbın olmasa
Ol dağı ben gibi hîdmet-kâr-ı pâyûñ olmasa
Bark iderdüm baır-i eşkümde 'itâbuñ olmasa
Sukka-i râyât-ı bahtuñla rikâbuñ olmasa
Keşti-i nuh-âsumânûñ bâd-bân u lengeri

5 a: râh-ı şarsari C.

7 d: 'aksı kî senûñ C.

9 c,d: Bu mısralar B nüshasında yoktur.

10 b: Hîdmet-kârûñ bâbuñ olmasa B. C.

10 e: bâd-bân-ı lengeri A. C.

- 11 Şāh Tahmās'ıñ başında tāk-ı zer midür yahod
Minkāl-i āteş-feşān-ı pūr-şerer midür yahod
Başına urmış kadeh mi derd-i ser midür yahod
Berķ uran destinde tīg-ı pūr-güher midür yahod
Eyledi deryāya gavta āfitāb-ı hāveri
- 12 Mihr-i devletsin yanunđa zerre gelmez masrafun
Haşma dahı lutf ider diyü kef-i deryā-kefün
Āsım olmam and içersem başına biñ Muşhaf'ın
Bir avuç gevher şaçardı 'āleme gūyā kefün
Şalduğunca düşmene gāhı muraşşā' şaşperi
- 13 Baħr-i nusret cūş-ı āb-ı tīg-ı pūr-hünün senün
Bir cezīre anda şatr-ı āsuman-günün senün
Keşti-i şark-ābıdur haşm-ı diger-günün senün
Bir 'aceb deryādur ordū-yı hümāyünün senün
Kim habāb-ı ber-karār olmış anun her çāderi
- 14 Mevkibün baħr-i zafardür ey hıdıv-ı baħr-i kef
Gülle-i düşmen kenārında yatan seng-i hāzef
Nā-hudā-yı fülk-'azmün himmet-i şāh-ı Necaf
Mevc-i pey-der-peydür ol baħre sipāh-ı şaf-be-şaf
Bir neheng olsa nola her top-ı ejder-paykeri
- 15 Şu gibi cārī olup fermanların kıldan kula
Cūy-veş akın şalup tātārılar şağ u şola
Leşkerün deryā gibi ol dem ki cūş-engiz ola
Her alay bir mevc-ı tūfan-hizidür anun nola
Hār u haş gibi önince kaçsa düşmen 'askeri
- 16 'Asker-i encüm-şümärün gösterüp İrān'a sen
Mālik olmak çok midur İran degül Tūrān'a sen
Hüsrevā bildürdün İskenderlüğün devrāna sen
Gün gibi tenhāda çıkşan tığla meydāna sen
Kārger düşmez sipāh-ı düşmenün şūr u şeri

13 b: bir cezīre ayda C.

16 e: Kārger düşmez sipāh u düşmenün şūr u şeri A.

- 17 Sen otur taht-ı sa'âdetde refâh-ı bâl ile
İstedüğün mülki al bir bendeki irsâl ile
Yoluña sed olmaz Iskender dahı bir hâl ile
Karşu durmaz saña şimden soñra bu ikbâl ile
Düşmenün ger Kahramân olsa ser-â-ser 'askeri
- 18 Hutbe okıtduñ 'Acem'de nâm-ı şöhret-yâbuña
İtduñ âverde mefâtih-i kılâ'ın bâbuña
Eyleyüp 'üvân-ı fahr evlâduña ensâbuña
Böyle âğâz eylesün şimden girü elķâbuña
Câmi'-i nuh-kubbe-i çerhuñ hatib-i minberi
- 19 Zerre-perver neyyir-i pertev-feşân-ı şark u ğarb
Mihr-efser hüsrav-ı gâtî-sitân-ı şark u ğarb
Kahraman-fer Rüstem-i şad-dâsitân-ı şark u ğarb
Âfîtâb-ı bahr u ber şâhib-kirân-ı şark u ğarb
Şehsüvâr-ı nâmver râyet-küşâ-yı şaf-deri
- 20 Tâc-dâr-ı Cem-hadem mesned-fürûz-ı Hüsrevî
Pâdişâh-ı mülk-i şûrî şehriyâr-ı ma'nevî
Dîni muhkem i'tikâdı pâk imânı kavî
Âsumân-ı devletün hürşid-i kudsî-pertevi
Bezmgâh-ı şevketün Cemşid-i hürşid-efseri
- 21 Hazret-i Sultân Ahmed Hân-ı Iskender-tüvân
Gevher-i genc-i hilâfet mefhar-ı 'Osmanîyân
Sikke-pîrâ-yı celâlet fâtih-i mülk-i Revân
Nâkd-i vâkt-i saltanat sermâye-i emn ü emân
Dest-gîr-i dîn ü devlet kâm-bağs-i serverî
- 22 Eyleyüp tîguñla a'câm-ı ğalat fercâm-ı haķķ
Muşhaf-ı 'Osman'ı taşhîh eyleduñ bî-reyb ü şekk
Rûhına ma'lûm olup kabrinde şâd olmak gerek
Şân-ı vâlâ-rütbe 'Osman Hân-ı Ğâzî kim felek
Görmemişdi böyle bir şâhenşeh-i ceng-âveri

17 d: karşu тұrmaz B.

17 e: ser-â-pâ B.

19 c: Kahramân ü Rüstem B. kahramandur Rüstem C.

19 e: şahsüvâr-ı nâaver C.

22 e: görmemişdür B.

- 23 Fâtiḥ-i İran ki mülk-i dehr anuñla şan bulur
Pâyina tevfiḳ bir ḥidmet buyur diyü gelür
Şîr-i şavletdür anuñ kim pençesinden kurtulur
Şaf-der-i kişver-şuşâ kim cenge çıkdıḳca olur
Cebre'îl "innâ fetahnâ"-ḡân tîḡ u miḡferi
- 24 Evleyüp mâhı rikâb-ı sîm mihri zîn-zer
Eblak-ı çerḡ âl-ı zîn-püş ile olur cilve-ger
Raḡş-ı ikbâle süvâr olmak murâd itse eğer
Sensuvâr-ı 'âlem-ârâ ki revâdur olsa ger
Na'î ü mîḡ-ı raḡşı çerḡuñ âfitâb u anteri
- 25 Şân-ı ḡurşîd-efser ol zîll-i ḡudâ-yı lem-yezel
Muḡtedâ-yı pâdişâhan dâver-i qerdun-maḡal
Kible-ı aşnâb-ı dîn miḡrâb-ı erbâb-ı duvel
Senriyâr-ı âsuman-mesned ki olmış tâ ezel
Secdegân-ı tâc-dârân-ı cehan ḡâk-ı deri
- 26 Dest-i kudret idelü icâd bu nuḡ-ḡünbedi
Saltanat tahtında bi'llâh böyle bir şeh gelmedi
Ḥaḡ Ta'âlâ kadrini ol rütbe 'âlî eyledi
Şeh-nişîn-ı nuḡ-revâḡ-ı âsumandur mesnedi
'İydḡân-ı heft-ıklîm-ı cehandur kişveri
- 27 Muşteri evlâdınuñ lâlâsı Zühre dâyesi
Saltanat mevrûs-ı ecdâd ḡilâfet dâyesi
Sâkinân-ı 'arş devlet-ḡânesi hem sâyesi
Mesned-i iclâlinuñ rif'at bir ednâ pâyesi
Derḡeh-ı ikbâlinuñ devlet kemîne çâkeri
- 28 Şîr-i Yezdan kim 'adâlet kaşrı olmış bişesi
'Arş peyveste dirâḡt-ı rif'atinuñ rîşesi
İttibâ'-ı ḡükm-i şer olmaḡla dâ'im pîşesi
Her ne işlerse zemâne tâbi'-i endîşesi
Her ne emr eylerse devran bende-i ferman-beri

24 b: âl-ı zelpüş ile B.

28 a: tîşesi B, C.

28 b: rütbesi C.

- 29 Virse lutfiyle eger mür-ı za'ife takviyet
Nice táb-ı bebr olurdı kuvveti şiran-şifat
Vardur iksir-i nihâdında anuñ bir hâşşiyet
Virse tab'-ı âteşe ger berķ-i tîķi terbiyet
Ma'den-i elmâs iderdi tûde-i hâkisteri
- 30 Hem-ķu İbrâhîm nârı gûlsitân itse olur
Âzeri hıfz idüp âb içre nihan itse olur
Cem'-ı eîdâdı cehân içre 'ıyân itse olur
'Adlı ger ârâyiş-i bezm-i cehân itse olur
Şem'a şehper gülle-i parvâne-tek bâl ü peri
- 31 Şu'leden cedvel çeküp etrâf-ı elvâh-ı yeme
Âteş ü âb imtizâcı virdi hayret âdeme
Âferin bu âteşin beyti diyen mu'ciz-deme
İtse ger hâşşıyyet-i hıfzı sirâyet 'âleme
Tarh olurdı şafha-i âb üzre nakş-ı âzeri
- 32 Kevne neşr-i gevher iden ma'den-i encüm degül
Düş olan çeşmüne çeşm-i rûşen-i encüm degül
Nesr-i tâ'ir manzarında erzen-i encüm degül
Aksidür anuñ felekde hîrmen-i encüm degül
Şaçdı dest-i lutfı hâke ol kadar sîm ü zeri
- 33 Var mı beñzer nuķķ-ı can-bağş ile ol 'îsâ-deme
Büy-i lutfı âñdurur gül-zâr-ı huldi Âdem'e
Nice pâmâl olmasun çerķ ol hıdîv-i a'zama
Yazsa vaşf-ı nûkhet-i hulķın virürdi 'âleme
Gerd-i hâk-i pây-i hâme büy-i müşķ-i ezferi
- 34 Leyle-i Kâdr içre doğmışdur meğer ol şehriyâr
K'âfitâb-ı rûyı oldı nûr-ı çeşm-i i'tibâr
Büy-i enfâsından anuñ şemmedür bād-ı bahâr
Kâdr-i hâk-i kûy-i ahlâķın bilürdi rûzgâr
Birbirine eylese âķuşte müşķ ü 'anberi

32 c.d: Bu mısralar B nüshasında yoktur.

32 e: " lutfı " kelimesi C nüshasında yoktur.

34 e: Âfitâb-ı rûyı oldı nûr-ı çeşm-i i'tibâr C.

- 35 Mihr-i rüşen-gevherā ey gevher-i 'ālem-bahā
 Hüsrev-i mäh-efserā sultān-ı gerdun-dargehā
 Şāh-ı bende-perverā şāhib-dilā kadr-āgehā
 Kām-kārā şaf-derā şāhib-kıran şāhenşehā
 Ey serîr-i 'adl ü dāduñ dāver-i din-perveri
- 36 Lāl-i hayretdür elümde kilik-i inşā neyleyem
 Tūtî-i tab'um degül gönümce güyā neyleyem
 Murğ-i vaşfuñ 'arşā dek eylerdüm itrā neyleyem
 Sihr iderdüm medhuñe geldükde ammā neyleyem
 Eylemiş Hāk vaşfuñı kayd-ı taşavvurdan berî
- 37 Haddümi ben añlaram ey dāver-i rüşen-güher
 Baña kudret virmemiş evşāfuña hükm-i kader
 Şāhidümdür Hāk ben itmey hiç da'vā-yı hüner
 'Aczümce bir hüccet alurdum eger ehl olsa ger
 Rüzgārūñ yāve-sencān-ı fazîlet-güsteri
- 38 Hāk-ı ta'bîr üzre vaşşāf-ı sūhan-pirā benem
 Ehl-ı nazm içinde Nef'î gibi müstegnā benem
 Medhuñe geldükde enñ hayranları ammā benem
 'Acızem hāk üzre evşāfuñda kim hālā benem
 'Ālam-ı endişenüñ 'allāme-i dānişveri
- 39 Olalu vaşşāf sen hākān-ı 'ālî-mesnede
 Böyle bir üstād iken dil döndi tıfl-ı ebcede
 Ben degül vaşfuñda Eflātun olur hayret-zede
 Belki kânün-ı sūhanda hall-ı 'akd-i nüktede
 Hikmet-i fikr ü hayālün feylesof-ı ekberi
- 40 Gerçi kim fahriyyesin şā'irler ārāyış bilür
 Hod-be-hod lāf u güzāfı zu'mı üzre iş bilür
 Nev-hevesler hod-sitālık şīvesin hāhiş bilür
 Ben öğünmem kadrüm erbāb-ı dil ü dāniş bilür
 'Ārifem düşmez baña lāf u güzāf-ı serserî

37 d: eger ehl olsalar C.

39 c: vaşfuñda C.

- 41 Gizlik-i feryād kim Ferhād 'aşka tîşedür
Bî-sütün-endazlık kaydıyle saht-endîşedür
Tab'-ı çālākūm benüm şîr-i belāğat-pîşedür
Hāmem ol mu'ciz-tirāz-ı şad-hezāran pîşedür
Kim nazîr olmaz aña illā Kelīm'ün eîderi
- 42 Şāh Sencer-çākerā garçı senüñ vasfuñ muhāi
Zabt olunmaz yine ammā hāme-i dil-keş-makāl
İhtirā'-ı tab' ile bir tarz-ı hās itdüm hayāl
Harfidur mecmū'a-ı esrār-ı Dīvān-ı Kemāl
Noktasıdur mühr-e-i dāğ-ı derün-ı Enverî
- 43 Seyr iden nakş-ı cehānuñ çîn ile ferhārınuñ
Görse hayrānı olurdı hāmemuñ āsarınuñ
Vaşfı dursun şahid-i endişemuñ güftārınuñ
Tab'um ol büt-hānedur kim şüret-i dīvārınuñ
Taşa kār eyler Hudā'nun gamze-i nāzükteri
- 44 Seyr iden büt-hāne-i endişemi hayrān olur
Renğ-i tasviri perî-veş ādemün 'aklın alır
Nakş-ı hāmeme ma'ānî pek güzel şüret bulur
Nice şüret feyz-i enfāsumla can bulsa olur
Her biri şehr-i dilün bir 'ālem-ārā dil-beri
- 45 Hâtırum beytu'l-cühāl-ı zîb-güsterdür benüm
Bıkr-ı fikre sözlerüm 'akd-i mücevherdür benüm
Şāhid-i nazmum 'aceb rûh-ı muşavverdür benüm
Her hayālüm bir 'arūs-ı nāz-parverdür benüm
Kim bu 'ālemden degül esbāb-ı zîb ü zîveri
- 46 Dyle şüret bulmamış hüsn-i bahā Seh-nāme'si
Satır-ı ferdür tār-ı zülfi noktalar dur şāmesi
Kisvesi üstād-ı sun'ıñ dest-i bāf-ı hāmesi
Müy-i gîsū-yı melekdür tār u pūd cāmesi
Pāre-ı pîrāhen-i hūr-ı cinandur mî'ceri

41 a: gizlen feryadı kim C.

45 b: bıkr-ı fikr sözlerim B.

- 47 Zülf-i ma'nâ şahid-i eş'arumun pîrâyesi
 Tâk-ı şu'arâ şî'r-i bâlâ destümün kem-pâyesi
 Genc-i 'irfan tâcir-i endîşemün ser-mâyesi
 Fikrümün râh-ı sulûk-i fitne hatt-ı sâyesi
 Nazmumun hâbl-i metîn-i feyz târ-ı mîştârı
- 48 Fîşhân-ı meclisüm kevnün revâk-ı çârûmî
 katre-i efşande-i hâmem sipihrün encûmî
 Neş'e-yâb-ı vahdetem bildüm bilelden kendümî
 Bâde-ı idrâkümün tevhid ser-cûş-ı humî
 Sâki-i endîşemün tahkîk verd-i sâğarî
- 49 'Arşâ da çıksa hatîb-i minber-i nuh-âsumân
 Bulamaz benden gibi ser-mahfil-i hüsn-i beyân
 Vaşfını câmi' yoğ-iken ben kadar bir na't-hân
 Kanda ben kanda yine ta'rîf-i şâh-ı nûktedân
 Neyleyem zabt idemem endîşe-i zür-âverî
- 50 Hiç ne mümkündür şenâsın gibi şâh-ı Ekrem'e
 Söz beğendürmek olur mı 'îsi-i mu'ciz-deme
 Lîk Meryem gibi bânâ hâbs-i nutk eyle deme
 Fikr-i evşâfuñ gîdâ-yı rûhdur endîşeme
 Dil helâk olur eğer olsam o sevdâdan berî
- 51 Kâlib-ı ta'bîre nakş-ı nev zuhûr itdükce ben
 Sebk-i vaşfuñda sevâd-ı levh-i nazmum seyr iden
 Pâdişâhum olmamağla mâ'il-i resm-i kühen
 Cevher-i iksîr-i medhûn tarh idince reşkden
 Eylere her lahza endîşemle ceng-i zer-gerî
- 52 Kabza-i teşhîre alup kilik-i nazm-ârâyı ben
 Vaşfuña hâs eyleyelden kişver-i inşâyı ben
 Eyledüm zîr-i niğîn ma'mûre-i ma'nâyı ben
 Böyle cevher var elümde neyleyim dünyâyı ben
 Başına çalsun felek âyîne-i İskender'i

47 b: tâk-ı şu'arâ-şî'r B.

49 b: ser-mahfil-i hüsn ü beyan b, C.

51 b: sebk-i vaşfında B, C.

- 53 Silk-i vaşfuñ 'akd-i dürr-i şāh-vāra kim virür
 Feyz-i medhūñ virseler 'ömr-i dü-pāre kim virür
 Seng-i rāhuñ efser-i şad-tāc-dāra kim virür
 Zerresin mihre şubārın rūzgāra kim virür
 Cevher-i sīm-i cehāna virmem öyle gevheri
- 54 Yok nihāyet vaşf-ı sultān-ı melā'ik-sīrete
 İrdi söz pāyāna medhi irmez ammā gayete
 Vehbiyā 'arz-ı hūner besdür o 'ālī hāzrete
 Başla şimden soñra ey Nef'ī du'ā-yı devlete
 Bir du'ā it kim ola hūsn-ı kabūluñ mazharı
- 55 Dehrde mādemi ola dāstān-ı şark u ğarb
 Mihr ü meh nāmında iki pehlevān-ı şark u ğarb
 Seyr içün itdükce 'azm-ı sāye-bān-ı şark u ğarb
 Eyleye tā hüsrev-i şāhib-kırān-ı şark u ğarb
 Eşheb-i zer pāleheng-i şubhla cavelangeri
- 56 Dest-i da'vat eyleyüp ikbāle bāl-i himmetin
 Gün-be-gün a'lā ide Mevlā livā-yı şevketin
 Sāyesinde itsün āsūde Muhammed ümmetin
 Hāk ser-sfrāz eylesün i'lām-ı dīn-i devletin
 Kanda 'azm eyleser olsun fetḥ u nuşret reh-beri
- 57 Raḥşa bindükce olup kürsī-i pāyi tāc-ı Cem
 Güy-i çevgān ola aña gülle-i şāh-ı 'Acem
 At sürüp ol şehsüvār-ı şaf-der-i Dārā-ḡadem
 Eyledükce 'azm-ı meydān-ı ğazā evvel kadem
 Pāy-māl olsun yolında düşmen-i dīnuñ seri
- Vezni: Fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilün

55 dr: eyleye tā ḡaşre dek C.

Kasīde-i Nā-Yābī-i Nābī Üstād Tahmīs-i Vehbī-i Nukabā ve
Der-Sitāyiş-i Kapudān Muştafā Paşa Dāmād-ı Şadr-ı 'Alī*

- 1 Olursa da şu şadef çāk-ı sīne-i pertāb
Ayırmason beni Hāk senden ey dūr-i nā-yāb
Bisāt-ı hābumı hīcr itdi perde-i seyl-āb
Ġam-ı firākūñ akıtdı o denlū dīdeden āb
Ki oldı eşkūme nisbetle haft-bahr-i serāb
- 2 Mişāl-i sīh gören āteşūñle gerdışūmi
Ocak taşı şanur ol dem serūmde bālişūmi
Yanup yakıldı bilen nāliş ü güzārişūmi
Görüp firākūñ ile nār-ı ğamda sūzişūmi
Baña terahhūm idüp hūn-ı eşk dökdi kebāb
- 3 Kuvāya eyledi ĩrās-ı zāff-i bār-ı sitem
Havāsa tefrika virdi hūcūm-ı leşker-i ğam
Aralarında şu sızmaz iken neden bilsem
Ġamūñla birbirine düşmen oldı şaff-ı müjem
Tevassuţ eylemedi şulh içün miyāneye hāb
- 4 Gelüp hayāl-i müjeñ gibi nice yağmacı
Edüp derūnumı peykān-ı mihnet āmācı
Revā midur ey efendūm a başumūñ tācı
Sipāh-ı firkatūññ dest-bürd-i tārācı
Komadı mahzen-i çeşmūmde gevher-i sīr-āb
- 5 Kanı senūñle o garmiyet-i zemān-ı telāk
Soğutdı aramuzı şimdi tūnd-bād-ı nifāk
Virüp vücūduma teb-lerze dostlardan irāk
Idüp eğer dile sermā-yı rūzgār-ı firāk
Kemāl-i ra'şā ile geydi cāme-i sīm-āb

2 A.75b. B.91a. 106a.

*: B nüshasında başlık yoktur. C nüshasında ise, " Tahmīs " şeklinde.

2 b: ben başumı B.

2 d: nār u ğamda C.

4 d: siyāh-ı firkatūññ C.

5 b: tūnd-bād-ı firāk B.

- 6 Sipihre 'āric olup dūd-ı āh-ı sūz-engīz
 Şerār-ı âteş-i dil oldu berķ-i şā'ika-hīz
 Kaçardı merdüm-i çeşmüm bulaydı cāy-i gürīz
 O deñlü oldu şehāb-ı dü-dīde bāran-rīz
 Ki oldu her ser-i mū bām-ı tende bir mīzāb
- 7 Goñul o mäh-likādan ne bir peyām aldı
 Ne āfitāb-ı ruḡ-i yāra bir nazar şaldı
 Firākuñ ile semender-ves āteşe taldı
 Miyān-ı rüz u şebüm fark olinmadan kaldı
 O deñlü itdi beni dūd-ı āh isti'āb
- 8 Geh ihtifāmı iden seyr geh nümāyişümü
 Ḥayāl-i ḡayf u recā olduḡın bilür işümü
 Şehāb-ı tīrede kevkeb-mişāl cünbişümü
 Bu dūd-ı āh-ı siyeh-fām içinde sūzişümü
 Gören kıyās ider ol germdür ki ola şitāb
- 9 Siyeh kilīm yayup reh-güzār-ı eşkümde
 Dürerdi merdüm-i çeşmüm kenār-ı eşkümde
 Dem-i ḡurūs-i maḡabbet medār-ı eşkümde
 Bu pīç ü tāb ile cūybār-ı eşkümde
 Vücūdum olmış idi iztīrābdan dolāb
- 10 Kaṭār-ı eşki dizüp hūy u hāy-i nāle ile
 Iderdi ṭayy-i reh-i hācīr pāy-i nāle ile
 Çerāğ-ı şu'le-i serdūr hevā-yi nāle ile
 Çıkardı meş'al-i āh u verā-yi nāle ile
 Derīçe-i nazarumdan kavāfil-i ḡün-āb
- 11 Olup vaṭanda sefer bir fakīr-i bī-ser ü pā
 Kebāb-ı laḡt-ı cigerüz o rāh olurdi baña
 Dehan şukūh-ı dili beste idi kufl-āsā
 Zebān-ı ta'ni açup bir gice sipihr baña
 Ne ta'ne nāvek-i dil-sūz-ı germ idüp pertāb

6 a: şūr-engīz B. sūr-engīz C.

10 a: hūy-ı hāy-i nāle ile A. kaṭār-ı eşki virūo C.

- 12 Umîd-i merhem iderken hayâl-i şefkat ile
Cigerde yaralar açdı hadeng-i hiddet ile
Melâmet eylemege başlayup nasîhat ile
Didi mü'âheze-âmîz 'unf ü nahvet ile
Ki ey füsûrde-ğîred hûş-i düşmen-i bî-tâb
- 13 Nedür bu perde-i gaflet bu terk-i hâb-ı huzûr
Sebeb ne kendün efendünden eyledün mehcûr
Dünun mı geldi saña çeşm-i bahtun oldu mı kûr
Türâb-ı pây-i veliyyü'n-nî 'amdan olmağı dūr
Dü-çeşm-i hayre nümüneñ ne eyledi îcâb
- 14 Gûnâh ise sebep-i ittikâ cenâbından
Neden bu ye's saña 'afv-ı bî-hisâbından
Tekahhül eyler iken dergehi türâbından
Ne hâlet oldu ki kaldun cüdâ rikâbından
O âşafun ki ider baht hizmetinde şitâb
- 15 Muqaddem itmiş iken bâb-ı devletün mesned
Hicâb perdesi ile sen eyledün müsned
Derinden itmez iken dest-i kahır kimsayı red
Ne iktizâ ile dūr oldun ey gûsiste-ğîred
O bazmden ki ider gülşen-i behîşt hicâb
- 16 Felek olunca makâm-ı nasîhate kâ'im
Her i'tirâzını vârid görüp sözün mülzem
Lisân-ı şıdk ile oldum cevâbına makdem
Didüm sipihre bunu sen de fehîm idersin kim
Ben ihtiyârum ile itmedüm ferâğ-ı zehâb
- 17 Gûñûl zühûl idüp da'veti şudûrından
İcâbet itmedi ammâ degûl kuşûrından
Bileydi tâcın atardı göge sūrûrından
Ve lîk bir marâz-ı bî-eman zühûrından
'Azîmete yoğıdı kâlib-ı şikestede tâb

- 18 Peyām-ı da'veti itmezdi hâtıruma hutûr
Müsâferetde bulındum piyâdedür buhûr
Haberde olmadı vâsıl degül miyüm ma'zûr
Ne ihtimâl idi olmak o bezmden mehcûr
Havâli-i müje-i eşk-i yârüme gele hâb
- 19 Hisâba gelmez iken itdüğü 'atâ vü minen
Nevâl-i lutfı olurken hayât-bahş-i beden
Ben ol Mesîh-nefes âşafuñ dirisi iken
Boñul müfârakatin meclis-i şerîfinden
Cerîde-i rakam-ı 'ömrdan ider mi hisâb
- 20 Sitemle itse de pür-zahm 'âşık-ı zârın
Yine o zahmun ider bir sühanla tîmârın
Şifâ-yı şadra sebebdür işitmek âzârın
Olur mı itmeyicek zîb-i gûş-i güftârın
Cerâhat-i ciger-i hun-feşân-ı merhem-yâb
- 21 Zi-cân u dil anuñ olmışken emrine münkâd
Kuşûr-ı hizmet-i me'mûre ile oldum yâd
Nihâdin itmedüm ammâ kasem be-Sûre-i Şâd
Ve lîk neyleyeyüm dest-i şadrdan feryâd
Ki itdi pîşgehinde beni esîr-i hicâb
- 22 Açıldı çünki sipîhr ile meşveret bâbı
Sühan yirine nişâr itdi çok dür-i nâbı
Didüm kuşûra bakar mı ya himmet erbâbı
Felak baña yine döndi didi ki ey Nâbî
Eğerçi ehl-i kerem ekmez ehl-i 'ögre 'itâb
- 23 'Ale'l-huşûş o kerîm-i günâh-bahş ki sen
Bilürsin 'afv ile mecbûl olduğın rüşen
Dahi sen itmeden 'ögr-i cenâha feth-i dehen
Ve lîk itmek içün i'tizâr lutfından
Budur ben añladuğum saña şimdi fikr-i savâb

18 e: havâle-i müte C.

20 c: şafâ-yı şadra sebebdür B, C.

21 d: dest-i 'ögrden C.

- 24 Bilürse kadrũni 'akluñ bu kıt'a-i güherũñ
 Temiz nik ü bed eylerse vakt-i nazarũñ
 Budur sözüm ki sezâ olsa gûş-vârelerũñ
 Ki bir 'arûs-ı dil-ârâ-yı hacle-i hünerũñ
 Virüp cemâline ta'bîr-i tâze-ťarz ile tâb
- 25 Çalış ri'âvete beytũ'l-hicâb kâ'idesin
 Mişâl-i mâşîta seyr eyle sonra fâ'idesin
 O bîkr-i fikr ile çun hâk-i pâvine gidesin
 Velîyy-i nî'metũñe tuñfe-i kudũm idesin
 Ki tâ kuşũruñi 'afv ide ol bulend-cenâb
- 26 Minâşsa-i sühanũñ sadr-ı intizâmında
 Nivâz u ma'zeretũñ mevki'-i hitâmında
 'Arûs-ı nazmuñi 'arz it recâ makâmında
 O nev-'arûsuñ ola cebbhe-i niżâmında
 Şenâ-yı âşafa ammâ bu vech ile elķâb
- 27 Cehan-fürũz vezîr âfitâb-ı çerh-serîr
 Muşîr-i şâf-zamîr-i Büzürçmîhr-i nazîr
 'Atâsı ebr-i mutîr 'afvı pûşîş-i takşîr
 Vezîr-i 'öñr-peğîr âşaf-ı memâlik-gîr
 Meh-i sipîhr-mesîr âsumân-ı mîhr-rikâb
- 28 Şeref-dih-i kapudânı Sikender-i vüzerâ
 Ki nâm u cânda olmış iken muşârik aña
 Olaydı zinde zebânın iderdi vakf-ı şenâ
 Muşâhib-i melikũ'l-'aşr Muştafâ Paşa
 Ki fahr ider şeref-i kevkeb ile heft-kibâb

24 b: Nişâr pâyine eyler nihan ceyb-eserũñ (Adana nüshası).

24 d: cümle-i hünerũñ C.

24 e: tâze-ťarz ile hâb C.

25 b: kâ'idesin C.

28 c: zebânın iderdi C.

- 29 O nuhbe-i vüzerā āsaf-ı bülend-nijād
Ki oldı şehver-i dūşize-i felāh u reşād
Anuñ-çün itdi haten şadr-ı a'zam-ı nakkād
O şadr-ı mekremet-ārā ki eyledi dāmād
Görüp şehenşeh-i 'ālī-naẓīrini nā-yāb
- 30 Çü mihr-i. 'āleme mebsūt partev-i keremi
Felekde zerreden artık mezāhir-i himemi
'Aceb mi ham-ser-i 'arş olsa kadr-i muhteremi
O āsaf-ı siyeh-ārā ki sāye-i 'ilmi
Olur şehāb-ı sar-ı āfitāb-ı 'ālem-tāb
- 31 O menba'-ı kerem ol çeşmesār-ı cūd u minen
Ki maṭlabuñ daḡı işrāb itmeden aña sen
Olur çü āyine mā-fi'l-fu'āduñ 'aks-efgen
O Hızr-vaḡt ki şerm-i zamīr-i şāfindan
Yüzinden eyleyemez āb-ı Hızr ref'-i hicāb
- 32 Benān-ı fikrine merbūt hall ü 'akd-i rumūz
Hezār nükte çıkar itse bir kelāmı bürüz
O pür-hüner ki ola 'aḡl-ı külle ders-āmūz
Sipihr gūş-i meh ü mihrin açmadan şeb ü rüz
Umīd itmedür ihrāz-ı iltifāt-ı hitāb
- 33 Esīr-i bend-i 'ikābı derendegān-ı cefā
Zebūn-ı kahrı kavī pençegān-ı bī-pervā
Zevi'l-'uḡūle degül münhaşır bu ḡāl ammā
Karīn-i takviye-i baḡtı olsa ger za'fā
Kemīne-beçe-i 'uşūra şayd olurdı 'ikāb
- 34 Olursa naḡl-i kerem böyle ser-firāz olsa
Ki sāyesinde olan dehre bī-niyāz olsa
Mişāl-i kumri gelüp geh neḡam-tırāz olsa
Firāz-ı devḡa-i baḡtında lāne-sāz olsa
Hümāyı itmez idi ḡidmete kabūl ḡurāb

29 c: cebīn-i şadr-ı a'zam-ı nakkād C.

31 c: olur cevābına B. C.

32 d: gūş-i meh ü mihrin açmadan B.

32 e: umīdi itmedür A.

34 a: ser-efrāz olsa A.

- 29 O nuhbe-i vüzerā āsaf-ı bülend-nijād
Ki oldı şehver-i dūşize-i felāh u reşād
Anuñ-çün itdi ğaten şadr-ı a‘zam-ı nakkād
O şadr-ı mekrāmet-ārā ki eyledi dāmād
Görüp şehneşeh-i ‘ālī-nazīrini nā-yāb
- 30 Çü mihr-i ‘āleme mebsūt partev-i kerami
Felekde zerreden artık mezāhir-i himemi
‘Aceb mi ham-ser-i ‘arş olsa kadr-i muhterami
O āsaf-ı siyeh-ārā ki sāye-i ‘ilmi
Olur sehāb-ı ser-i āfitāb-ı ‘ālem-tāb
- 31 O menba‘-ı kerem ol çeşmesār-ı cūd u minen
Ki maṭlabuñ dağı işrāb itmeden añā sen
Olur çü āyine mā-fi‘l-fu‘āduñ ‘aks-efgen
O Hızr-vakt ki şerm-i zamīr-i şāfindan
Yüzinden eyleyemez āb-ı Hızr ref‘-i hicāb
- 32 Benān-ı fikrine merbūt ḥall ü ‘akd-i rumūz
Hezār nükte çıkar itse bir kelāmı bürūz
O pür-hüner ki ola ‘akl-ı külle ders-āmūz
Sipih gūş-i meh ü mihri açmadan şeb ü rūz
Umīd itmedür ihrāz-ı iltifāt-ı hitāb
- 33 Esīr-i bend-i ‘ikābı derendegān-ı cefā
Zebūn-ı kahrı kavī pençegān-ı bī-pervā
Zevī‘l-‘ukūle degül münḥaşır bu ḥāl ammā
Kārīn-ı takviye-i bahtı olsa şer za‘fā
Kemīne-beçe-i ‘usfūra şayd olurdı ‘ikāb
- 34 Olursa naḥl-i kerem böyle ser-firāz olsa
Ki sāyesinde olan dehre bī-niyāz olsa
Mişāl-i kumri gelüp geh neḡam-tirāz olsa
Firāz-ı devḫa-i bahtında lāne-sāz olsa
Hümāyı itmez idi ḫidmete kabūl şurāb

29 c: cebīn-i şadr-ı a‘zam-ı nakkād C.

31 c: olur cevābına B, C.

32 d: gūş-i meh ü mihri açmadan B.

32 e: Umīdi itmedür A.

34 a: ser-efrāz olsa A.

- 35 İder mi pîş-i nazar seyr iden mehâbetini
Yelân-ı sâlife-i Şâh-nâme şûretini
Revâ mı Rüstem'e teşbîh ferr ü sa'vetini
Göreydi Rüstem eger kuvvet ü şecâ'atini
Olurdu sîne-i Rüstem çü sîne-i Sührâb
- 36 Haç-ı cebîni ser-nâme-i sa'âdete hû
Dehân-ı dürr-i hünerle şâdef gibi memlû
Hurûş-i mevce-i şemşîni baħr-i nuşrete cû
Yed-i muhâşameti çâk-rîz-i ceyb-i 'adûv
Kef-i valâsı guher-pâş-ı dâmen-i aħbâb
- 37 Cemâl-i devlete nakş-ı midâdı müşğîn mûy
'Arûs-ı himmete hâl-i nikâtı zînet-i rûy
Riyâz-ı menkâbete hûsen-i hulkı 'anber-i bûy
Fezâ-yı 'âtîfete luţfı cûy-i hâhiş-i şûy
Cehân-mekremete halkı gülşen-i şâd-âb
- 38 Buħûr-ı Meryem-i gülzâr-ı zühdinûn farzâ
Şemîmin eylese ihsâs ümmet-i 'İsâ
Mişâl-i şem'a-i mescid ziyâ virüp meşelâ
Olardı şahid-i islâm'ı deyre cilve-nümâ
Olurdu ceyb-i şanem çâk çâkdan mihrâb
- 39 Sıpihr-i mahbere olup şehâb-ı kîlk-i debîr
Kıbâb-ı midhate zer şemse olsa bedr-i münîr
Mişâl-i Sûre-i Nûr itmek isteyüp tefsîr
Zamîr-i enverinûn vaşfın itseler tahrîr
Olurdu yek-şebe meh gibi müstetir i'râb
- 40 Halîle gülşen-i nûr olduğı gibi nîrân
Aña da itdi bu hâsiyyeti Hudâ ihsân
Ki kahrı gülleri eylerken âteş-i sûzân
Nesîm-i hulk-ı çemen-hîzi olsa kevne vezân
Olurdu rûste-i tennûr içre gonce sîr-âb

35 d: kuvvet-i şecâ'atini B. kuvvet-i eşââtını C.
36 d: Bedî'-i himmeti cây-i gürîz-i ceyb-i 'adûv (Adana nüshası).
36 e: kef-i valâsı B.
37 a: miskîn mûy B.
40 e: olurdu rişte-i tennûr içre C.

- 41 Kime iderse nazar lutf ile o nūr-ı baṣar
Olur derīce-i kāmı gūṣāde tā maḥṣer
Aña sitāre-i baḥtī niḡāh-banlık ider
O kimse kim ola bir kerre lutfına mazhar
Miṣāl-i düzd gelür gelse çeşm-i baḥtına hāb
- 42 Meṣāmme nūkhet-i vaṣfın getürmeyen her gāh
Hevā-yi gūlşen-i cennetden olmamış āḡāh
Nedür bu ḥüsn-i siyerde olan eṣeru'llāh
İden taṣavvur-ı ḥulḳın caḥīme itse niḡāh
Olur şerāresi gul dūdı sunbül-i sīr-āb
- 43 Giran gelüp aña kūhuñ vakār-ı bü'l-ı-acebi
Nedür diseydi bu tiḡ u kemerlerüñ sebebi
Erürdi başlamadan cünbişe zebān-ı lebi
Duşeydi kūha eger tēb-ı dīde-i ḡaḡabı
Olurdi kūh-ı yem ammā ki ser-te-ser girdāb
- 44 Kulak tutup gile-mendī-i bülbul-i zāra
Sıkılse ḡāṭır-ı nāzūkteri gül ü ḡāra
'İtāb-ı telḡ-i mükerrrerle girse āzāre
Sümüm-ı kahr-ı cehan-sūzı itse gūlzāra
Olur 'uṣāre-i ḡanḡal zamīr-i ḡulde ḡul-āb
- 45 Nevāl-i midḡatinüñ ḡāṣnīsın aldı nola
Olursa süfre-keş-i vaṣfı ḡāme ṣaḡ u ṣola
Tolusin içmemek olmaz meḡer piyāle tola
Tıyar mı vaṣfına ādem o āṣafuñ ki ola
Neṣāt-ı medḡi kesād-āver neṣāt-ı şarāb
- 46 Çok oldu şu'be maḡām-ı ḡenā-ḡüzārīde
Biraz da uyduralum nazmı sēz-ı nāḡīde
Olursa ignüñ eger ey vezīr-i sencīde
Teḡazzül eylemek ister ḡöñül bu vādīde
Ki istimā'ı ile çerḡa rakş ider İcāb

43 c: zemān-ı lebi B. ayırdı başlamadan cünbişe zemān-ı lebi C

43 d: dīde-i feyzi C.

45 b: olursa süfre-keş-i vaṣf-ı ḡānı B.

- 47 O tatlu dillü güzel olsa kand-ı rîz-i hitâb
Mivân-ı tûti vü âyîne de olur şeker-âb
Gelür mi hâtıra min-ba'd gülşen-i şādâb
Dil oldı bir gele bûlbûl ki itse ref'-i niķâb
Hezârdan gül ü gülden hezâr iderdi hicâb
- 48 Olup hayâl-i hat-ı hun-feşânı zîb-i nazar
Tereşşuh eylese inbîķ gibi dîde-i ter
Gören şanur 'arak-ı tâze bu mukattar ider
Meşâm-ı hâhişe itse nesîm-i tâzı gezer
Olur çekîde dimâğ-ı niyâzdan zehr-âb
- 49 Olinca dil-ber ile vuslatum gelür ra'se
İutarsa tâb-ı teb hasretüm gelür ra'se
Olursa her ne şekil hâletüm gelür ra'se
Börinte yâri gider tākātüm gelür ra'se
Hayât-ı vaşlida nâ-yâb imiş zemân-ı şitâb
- 50 Nişâr-ı pây-ı hum eyleser rind bîş ü kemi
Cebînüñ itmede dirhem hayâl idüp dir mi
İder mi ehl-i tarab mal ile bu 'ıyş-ı demi
Bören ğinâ-yı fakîrân âsitân-ı Cem'i
Elinde kâse billur içinde la'l-i müzâb
- 51 Hilâl şanma tutup gûşını felekde melek
Semâ'a girdi şafâdan bu şî'ri dinleyerek
Belî temîz-i sühan Vehbiyâ bu gûne gerek
Degül sitâre görüp Nâbiyâ bu nazmı felek
Nişâr ider ser-i endîşem üzre dürr-i hoş-âb
- 52 Degül mi hâric-i tavk-ı beşer bu silk-i nazîm
Kılâde itse sezâ kudsiyân-ı 'arş-ı 'azîm
Ben iki günde bu tahmîsi eyledüm tanzîm
'Aceb mi sözlerüme eylese felek ta'zîm
'Aceb mi nâmumı ańduķca gözlese âdâb

48 a: zîr-i nazar C.

48 b: müreşşah eylese C.

50 a: Zeyd pîş ü kemi C.

52 a: hâric-i tāk-ı beşer A, C.

- 53 Vücūdum olmuş iken tîğ-ı kahr-ı mecrûhî
İrişdi merhem-i Bihbūd'a feyz-i sebūhî
Ne cânı var ki gele bahş-i nazm ide rūhı
Benüm gibi kimün olmuş felekde memdūhı
Bir āşaf-ı kerem-āyin vezîr-i lutf-me'āb
- 54 Büzürmihr-i nazîrā cehān - ma'deletā
Hıdîv-i kevkebe-pîrā sipihr-menzeletā
Kerem-şî'âr vezîrā şehāb-mekremetā
Münîr-i tab'-ı muşîrā bülend-menkabetā
Eyā vezîr-i kerîmü'l-hışāl fazl-nişāb
- 55 Hümāyı kumrî iden serv-i sebz-i 'izzetsin
Dıraht-ı şevkete payvendi-i karābetsin
Nemā-girifte-i mäu'l-hayāt-ı himmetsin
Sen ol nihāl-i sar-eirāz-ı bāğ-ı devletsin
Ki Hizr'a nāziş ider sāyenî memerr iden āb
- 56 Miḥakk-i dergehüñe olmayan cebin-fersā
'Ayārın itmedi tekmi'l kuruş-ı mihr-āsā
Gubār-ı ḡāk-i rehün kîmyā-yı 'izz ü 'alā
Virür tabî'at-ı iksîre reng-i istihzā
Semendüñün kâdemin būs iden kemîne türāb
- 57 Bu ferr ü saṭvet ü cân ü bu āb u tāba göre
Görürse rütbenî ḡasîd varursa ḡāba göre
Ne ihtimāl o da ammā bu iztirāba göre
Saña ḡasūd olanuñ çekdüğü 'azāba göre
Hużûr-ı bāğ-ı cinandur caḡîm içinde 'azāb
- 58 'Arab kirāmin uçurmuş saña idüp tanzîr
Hümāyı itmege beñzer siyeh ḡurāba nazîr
Su rütbe dest-i güher-pāşuñ oldu 'ālem-gîr
Sen ol kerem-dih-i 'ālemsin itse ebr-i maṭîr
Kef-i kerîmüñi taklîd iderler istiḡrāb

53 a: tîğ-ı kahrı mecrûhî B, tîğ-ı kahr mücerred hayy C.

55 b: dirāht-ı devlete B, payvende-i karābetsin C.

56 b: gubārın itmedi tekmi'l C.

58 d: sen ol güzîde-i 'ālemsin B.

- 59 Şadâkatinden idüp dāye şubh-ı feyz-rese
Felekde oldı yüzi ak irince şon nefese
Yüzünden olmasa envār-ı mihr-i muktebese
Bu deñlü devr-i karār eylemezdi eylemese
Sipihr heykel-i nām-ı şerīfin istiṣhāb
- 60 Dilüñ mü'ellif-i fenn-i vücūd-ı kudret ile
Vezīri kıṭ'a kitāb eylemiş fażilet ile
Olup niqāşe tezhīb-i ḥulk u ḥaslet ile
Muvişte ḥāme-i şun'-ı debīr-i ḥikmet ile
Kitāb-ḥāne-i ṭab'uñda nüşa-i ādāb
- 61 Nihād-ı pür-keremün kaẓm-ı ğayz ile mu'tād
Yanuñda ḥırmen-i 'iṣyan reh-i şabāda remād
İder mi kāle-i şafhañ kabūl-i gerd-i kesād
Niğāh-ı 'afvuña nisbetle ğayz-ı 'ukde be-bād
Zamīr-i şāfuña nisbet ḡubār-ı nakş-ı pür-āb
- 62 Baña niçün ya bu ḥırman nevāl-i luṭfuñdan
Nikāb-ı kin yine gitmez cemāl-i luṭfuñdan
Günāha mu'terif oldum ḥayāl-i luṭfuñdan
Benüm de cürmümi 'afv it kemāl-i luṭfuñdan
Bana 'itāb yeter çekdüğüm bu şerm ü hicāb
- 63 Hulūşa perde-keş olma riyyayı ref' eyle
Cü Vehbi fülke-i dest-i recāyı ref' eyle
Tınāb-ı bārgēh-i ilticāyı ref' eyle
Ḥiyām-ı çerḥa sūtün-ı du'āyı ref' eyle
Niyāz-nāmeyi Nābī çok eyledün itnāb
- 64 Hemīşe tā ki meh-i şavm-ı rahmet-ünvānuñ
Fütürü mē'ide-i luṭfı ola Mevlā'nuñ
Olup şefā'ati der-kār o şehr-i ḡufrānuñ
Cerīde-i günehi tā günāh-kārānuñ
Ola raḳam-zede-ı 'afv-ı Ḥazret-i Vehhāb

59 e: heykel-i nām-ı şerīfün B.
60 c: tezhīb-i ḥulk u vuṣlat ile C.
61 b: yanuñda ḥürmeti 'iṣyan C.

65 Himâ-yı saltanat-ı şehriyâr-ı a'zamda
Zemân-ı devlet ü ikbâl-i şadr-ı ekremde
Olup elinde mefâtih-i baht her demde
Yed-i 'inâyet ile şehr-i bend-i 'âlemde
Der-i murâdını açsun Mufettiḥü'l-Ebvâb

66 Be-hakk-ı Sûre-i Tevbe be-sırr-ı ism-i Gafûr
Be-nûr-ı Leyle-i Kâdr ü be-subḥ-ı 'ıyd-i sūrûr
Esâs-ı mecdi metin ola tâ be-yevm-i nuşûr
Binâ-yı devletini eylesün Hudâ ma'mûr
Ola 'adûlarının hâne-i umîdi ḥarâb

67 Hemîşe mesned-i ikbâl ü câhı eyleye câ
Mübârek ide Seb-ı Kâdr ü 'ıydini Mevlâ
Yetiğdûre nice emsâline Cenâb-ı Hudâ
Sa'âdet ile mu'ammer ola o mertebe tâ
Ki zeyl-i 'ömri ola büsegâh rûz-ı hisâb

Vezni: Mefâ'ilün/ fe'ilâtün/ mefâ'ilün/ fe'ilün

3

Tahmîs-i Gâzel-i Şeh-zâde Sultân Mehmed Bin Sultân Ahmed
Hân-ı Sâlis*

1 Dilde kudret yok ki yâre sırr-ı meknûnum diye
Acıyup şerḥ ide yaram zahm-ı pür-hûnum diye
Olisa bir mahrem ki ahvâl-i diğer-günüm diye
Ol şacı Leylâ umaram baña Mecnûn'um diye
Gazmesün gelsün belâ dağında mahzûnum diye

65 b: Zemân-ı devlet-i ikbâl-i şadr-ı ekremde A, C.
3 A.102a, B.177a, C.190b.

*: B nüshasında başlık yoktur, C nüshasında ise, " Tahmîs " şeklindedir.

- 2 'Âşık oldum ben de ammâ ketm-i esrâr eyledüm
Müdde'î sordukça Hâk şâhiddür inkâr eyledüm
Âhîr ammâ şefkat ümmîdiyle izhâr eyledüm
Yolına can virmeğe anuñ-çün ikrâr eyledüm
Habs idüp çâh-ı zenahdânında medyûnum diye
- 3 'Âleme sultân olur ol 'Âşık-ı üftâde kim
Olmaya farkı yanında bende kim âzâde kim
Yârdan gayrı kim olur dîde-i hulyâda kim
Dâil-ı devlet baña bu yetmez mi bu dünyâda kim
Nâz ile ol çeşmi nergis baña meftûnum diye
- 4 Söz bulur gevher-i kâdr ehli yanında i'tibâr
Kıt'a-i elmâsa hem-seng olduğında şek mi vâ
Tut kûfağın gör nedür şeh-zâde-i 'âlî-tebâr
Umaram şî'r-i güher-bârum işitdükde nigâr
Kandadur gelsün berû ol dürr-i meknûnum diye
- 5 Sanmañuz dil-berde lâzımdur fakat bu hasleti
Böyle ister ehl-i cûd u himmetün de 'âdeti
Çeşm-i inşâf ile gel seyr eyle şâhib-devleti
Kimseler görmiş mi bak böyle veliyy-i ni'meti
Kim niyâz-ı minnet itseñ sen o memnûnum diye
- 6 Hall ü 'akd ü fetk ü retk ü zabt u rabt 'âlemün
Pençe-i fermânına râm ola şadr-ı a'zamun
Nâminı unutturup İran'da Hüsrev'le Cem'un
Tâ be-mahşer eyleyüp ahkâmın icrâ Hâtem'un
Ben vekîl-i şehriyâr-ı rub'-ı meknûnum diye
- 7 Kâdr ü 'ıyd idüp şeb u rûzın Hudâvend-i mücîb
Neyl-i makşûd ile itsün 'ıyd-ber-'ıyd 'an-ķarîb
'Arz-ı târiha şitâb itdükce herkes bî-şekîb
İltifât idüp beni gördükde ol şadr-ı edîb
Kandasın ey nûkte-senc-i taze-mazmûnum diye

6 a: Hall ü 'akd-i fetk u retk-ı zabt u rabt 'âlemün B.

7 a: Kâdr 'ıyd idüp A. C.

8 Devletünde âşafâ reşk-âver-i emsâl olup
 Şād-kām oldum kapuñda nâ'il-i âmâl olup
 Lîk bir derdüm de vardur söylemezdüm lâl olup
 Vaktidür hāmem dehānumdan lisān-ı hāl olup
 'İyddür şād it efendüm kalb-i mahzūnum diye

9 Bende olursañ ol ey Vehbî o şāh-ı müşfika
 K'itmeyüp bir cürm için mahv-ı hukūk-ı sâbika
 Kahrı da bir gizlû lutf ola muhibb-i şādika
 Dil-ber oldur ey Muhammed hışm idicek 'âşika
 Boynuña bend eylerem zulf-i humâyūnum diye

Vezni: Fâ'ilâtun/ fâ'ilâtun/ fâ'ilâtun/ fâ'ilün

4

Tahmîs-i Gazel-i Riyâzî Rahimehü*

- 1 Meh saña beñzerem dir ise âb u tâb ile
 Kendüye baksun âyine-i âfitâb ile
 Görmekle gâhi hüsnüñi takrîb-i hâb ile
 Seyr eyleyüp cemâlünñi kalmış hicâb ile
 Yazılsa nola sûret-i Yūsuf-nikâb ile
- 2 Mest-i şarâb-ı nâb iken ol çeşm-i işve-ger
 Virmiş gubâr-ı sürme dağı hâlet-i diger
 Rencide itdi germ-i niğâh itdügüm meger
 Söyleşmez oldı şimdi benümle o şamzeler
 Kim söyleşür güzide ola mest-i hâb ile
- 3 'Uşşâkına husûmet-i gerdünü söyledük
 Leylâ ile hikâyet-i Mecnûn'ı söyledük
 Keyfiyyet ile yâra anı bünü söyledük
 Sâkiye miñnet-i dil-i pür-hünü söyledük
 Ağız bir eyledük gice cām-ı şarâb ile

4 A.102b. B.182b. C.191b.

*: B nüshasında başlık, " Gazel-i Riyâzî Tahmîs-i Vehbî " şeklinde, C nüshasında ise, " Tahmîs " şeklindedir.

3 c,d: Bu misralar B nüshasında yoktur.

4 Gel gel kenârunda kurup meclis-i şarâb
Seyr-i hisâra eyleyelüm vaktidür şitâb
Olmaz şebâti tâzeligün hem-çü nakş-ı âb
Cûy-ı şafâ akındısıdur 'âlem-i şebâb
Bir özge çağlar idi ki geçdi şitâb ile

5 kûyunda sâye-veş pes-i dîvârda turup
Deryûze-i 'itâb iderem boynumı burup
Vehbî gibi niyâz idicek hâke yüz sürüp
Cevrin o yâr mihr-i vefâ bildüğüm görüp
Ben zâra itmez oldu Riyâzî cefâ bile

Vezni: Mef'ûlû/ fâ'ilâtû/ mefâ'ilû/ fâ'ilûn

5

Tahmîs-i Gazel-i Nedîm*

1 Bintü'l-'ineb ki gül gibi rengin beñizlûdür
Bir gevğ esîri cârîyedür ingilizlûdür
Her meşrebün muvâfıkı yârân ağızludur
Zann itme duhter-i rezi rind ile gizlûdür
Anuñla şeyh efendi de babalu kızludur

2 Rez duhteri olinca pes-i câmdan 'iyân
Sâkiye kanı kaynaşup oldu bedenle cân
Olisa 'aceb mi vâfık-ı şen remzi der-miyân
Bintü'l-'ineb ki muğbeçenün tab'idur hemân
Bir meşrebi güşâdece kızdur Sakızludur

5 d: mihr u verâ A, C.

5 A.103a, B.184a, C.192a.

*: B nüshasında başlık, "Gazel-i Nedîm Tahmîs-i Vehbî" şeklinde, C nüshasında ise, "Tahmîs" şeklindedir.

1 c: Bir meşrebe muvâfık u yârân ağızludur B.

1 d: rindanla gizlûdür B.

2 b: kanı yetişüp C.

2 d: tıbbıdır B.

- 3 Gördükce cilve-i feres-i bād-ı pāyuñı
 Seyr eyledükce cünbiş-i tākāt rebābuñı
 Kühl eyleyüp ğubār-ı reh-i cilve cāyuñı
 Geçmez yolından öpmeyicek nakş-ı pāyuñı
 Üftāden ey nihāl-i çemen yollu izlūdūr
- 4 Mahmūrlıg ile şeyhūñ olup desti mūrte'ış
 Sūretde bīm-i Hakkı idüp māye-ı tıbiş
 Taḥṣīş-i naklūñ adını perhīz eylemiş
 Zāhid Sakız şarābını pinhan çeküp dimiş
 Bîḡāne içmesün bu şudan kim sakızlıdūr
- 5 'Aşk itdi çeşm-i 'āşıkā müştāk baḥr-i eşk
 Kıldı habāb-ı günbed-i nuḥ-tākı baḥr-i eşk
 Ğark eyledi sefāyin-i āfākı baḥr-i eşk
 itdi sefīd dīde-i 'uṣṣākı baḥr-i eşk
 Ol kıç levendi şūḡ meḡer Akdeñizlıdūr
- 6 Cün oldı ser-nüvişt-i dil bī-taḥammülūñ
 Çıkmaz derūnumuzdaki sevdā-yı kākülūñ
 Āteş-zen olsa ḡāne-i cāna teḡāfūlūñ
 Hākister olsa ten yine esrār-ı kākülūñ
 Mānend-i cevher āyine-i dilde gizlıdūr
- 7 Meşşāta-i bahār idüp feyz-i ḡurremi
 Dārū's-sūrūr eyledi ḡülzār-ı 'ālemi
 Koyup nişan jāleden elmās ḡātemi
 Būlbūl aḡırlık itse nola nakd-i şebnemi
 Ebkar-ı ḡonce ḡaylū çemenlū çeyizlıdūr

4 b: taḥṣīş-i nakl-i dīnini B.

5 a: çeşm-i 'āşık-ı mestānı B.

5 e: sūḡi B.

6 b: sevdāı kākülūñ B.

7 c: koyup nişan jāleye B.

7 e: çeñizlıdūr B.

B Vehbî sipâhi söyle sözün kim dil-i Selîm
 Kâdir midür ki nazm ide böyle dūr-i Nazîm
 Nâmı tokuza çıksa da mânende-i Kelîm
 Bu heşt-beyt-i pâk ile hakkâ ki ey Nedîm
 Imzâger-i belâgate kilkün sekizlüdür

Vezni: Mef'ûlû/ fâ'ilâtü/ mefâ'ilû/ fâ'ilün

6

Tahmîs-i Gâzel-i 'İsmetî*

- 1 Marîz-i hicr ümîd-i vişâl idüp neyler
 Ayağın opmege fikr-i muhâl idüp neyler
 Tenin şubârda kor irtizâl idüp neyler
 Hemîşe kendüyi dil pây-mâl idüp neyler
 Vişâle çâre bulunmaz hayâl idüp neyler
- 2 Hemîşe aqzın ararmış iderken 'azm-i çemen
 Sanurmuş eyleye gafletle bezl-i nakd-i sühan
 O şoncenün deheninden cevâb alınmaz iken
 Şemîm-i lutf şorarsın nesîm-i la'linden
 O genc-i râz açılmaz su'âl idüp neyler
- 3 Hamîde kâmet-i gûlbûn o naql-i dil-cûya
 Gûşâde dîde-i nergis o çeşm-i cādûya
 Yirinde hûsn ile yektâ disem o meh-rûya
 Nazîr olur mı felekde o çeşm-i ebrûya
 Hilâl kâddini bîhûde dâl idüp neyler

8 c: nâmı tokuzluda çıksa da B.

8 d: sen de bu heşt beyt ile B.

8 e: imzâ-yı belâgat-i kilkün A. C.

6 A.103b, B.181b, C.192b.

*: B nüshasında başlık " Gâzel-i 'İsmetî Tahmîs-i Vehbî " şeklinde, C nüshasında ise, " Tahmîs " şeklindedir.

1 a: ümîd-i vişâl ider B.

2 d: şemîm-i lutf şorarsan B.

2 e: o genc-i zâr açılmaz B.

3 d: o çeşm ü ebrûya A. C.

4 Olup rakīb ile hem-'inān o şāh dirīg
 Yanında hīdmetümüz oldı hep tebāh dirīg
 Hevā yire idiyor cismi hāk-rāh dirīg
 O şeh-süvār ider çünki bir nigāh dirīg
 Varup rikābına dil rüy-māl idüp neyler

5 Eşerçi za'f ile Vehbī bilinmeden kalmış
 Velī bilüp yine ol şeh-süvār-ı 'aşk-meniş
 Murādın anlamiş aslā su'āl evlememiş
 Ser-i rehinde görüp 'işmetī zārī dimiş
 Bilinmeduk nesı var 'arī-i hāl idüp neyler

Vezni: Mefā'ilun/ fe'ilātun/ mefā'ilun/ fe'ilun

7

Tahmīs-i Gāzel-i Cevrī*

1 Ehl-i 'aşkın virdi kim müstağni-i tevzihdür
 Her nigāh-ı hayreti ahvāline telmīhdür
 Şekve-i ehl-i mahabbet dil-berin tafzihdür
 Büy-i vaşla āh-ı serdi bā'is-i tasrihdür
 Nāle zīrā nüsha-i vird-i şamı tesrihdür

2 Tābiş-i hummā-yı hıcr anuñla yanmışken ciğer
 Reşha-i la'lūñla itmezken leb-i ümmīdi ter
 Can virürken mīve-i ruhsāruña dil-teşneler
 Vaşlına perhīz itdürmekden ey hāzık meğer
 Haste-i 'aşkuñ mizācın maksaduñ taşhihdür

4 c: hevā yire iderüz bu cismi B.

7 A.103b. B.178b. C.193a.

*: B nüshasında başlık, " Gāzel-i Vecdī Tahmīs-i Vehbī " şeklinde, C nüshasında ise, " Tahmīs " şeklindedir.

1 a: müstağni-i tavşihdür B.

1 c: dil-beruñ B.

1 e: nüsha-i vird-i şamın B.

2 b: leb-i ümīd ter B.

2 c: mīve-i ruhsārına B.

3 Cevr idenler ğayra āher şekve-senc-i cevır olur
 Bīşe zār-ı ittiḥād içre esed sinnevr olur
 Nice maġrūrı tevāzu‘-pīşe eyler devr olur
 Tekyegāh-ı ‘aşkda maşūk-ı ‘āşık-ṭavr olur
 Ma‘bed-i leyliḍe zencīr-i cūnun tesbīḥdür

4 Yok nazīrūñ ey ruḥ-ı rengīni reşk-i gūlsitān
 Cümleye rüçḥānuñ olmışken güneş gibi ‘ıyān
 Nice da‘vā-yı tesāvī ide havrā-yı cinān
 Sūnbūl-i bāġ-ı behiştı zıkr iderken zāhidān
 Zūlf-i müşşīnūñ anılmakdan ğaraż tercīḥdür

5 Rūzgār olup müsā‘id ḥālin olsa muntazım
 Fıkr-i tūfān olmadukca şevkūñ itme mün‘adım
 Gūş‘idūp Vehbī bu beyti dilde eyler mürtesim
 Cevriyā keştī-i mey eyyāmını fevt itme kim
 Bezm-i ‘ālemde nesīm-i ney muvāfık rīḥdür

Vezni: Fā‘ilātūn/ fā‘ilātūn/ fā‘ilātūn/ fā‘ilūn

8

Taḥmīs-i Ğazel-i Nedīm*

1 Bāde-i vaşlla leb-teşne dil-i pūr-cūşum
 Bāz kıldı leb-i ḥamyāze gibi āġūşum
 Bezme ğel suñ baña ey māye-i ‘aql u hūşum
 Tā ki cerb-i leb-i şīrīnūñ ile mednūşum
 Sākıyā cām-ı mey-i telḥa deġişmem gūşum

3 b: nīşe B, pīşe C.

5 d: Vecdiyā B, C.

5 e: Bezme ‘ālemde nesīm ber-muvāfık rīḥdür B.

8 A.104a, B.179a, C.193b.

*: B nüshasında başlık. " Ğazel-i Nedīm Taḥmīs-i Vehbī " şeklinde, C nüshasında ise. " Taḥmīs " şeklindedir.

- 2 Hiç mümkün mi görince seni ey 'İsā-dem
İtmeye sübhayı zünnāra tebeddül ādem
Gönül endîşen ider olmuş iken beyt-i şanem
Ah ey kâfir-i nahvet ne kaçarsuñ bilmem
Çāk-ı mihrāb midur yohsa benüm āğuşum
- 3 Kışsa-i şekve-i hicrūñ ki gönül serv eyler
Āteş-i sîne-i dūzah şererüm serd eyler
Habs-i nāle ruḥumı şu'le gibi zerd eyler
Bir dem āh eylesen āteşkede-i derd eyler
Cūşış-i laht-ı ciğer zîr-i lab-i hāmūşum
- 4 Dîdede oldı hayāl-i zekānuñ cā-kerde
Sîb-i miski gözüme girmedi mînālarda
Sāki-i bezm olup 'işret-kede ehl-i derde
Teşne-i hūn-ı ciğer gözde gözüm sâğarda
Gamze reşk itdi görüp cilve-i nūş-a-nūşum
- 5 Bu gece hacleḡeh-i bezme gelüp bint-i 'ineb
Olmuş iken yirümüz dā'ire-i şevk ü şarab
Cūşış-i neş'e virüp tefrika-i şūr u şeşab
Beni girdāba şalup dil-bere tenhāca bu şeb
Gitdiler zevrak-ı şahbā ile 'aql u hūşum
- 6 Feverān eylemege başladı hūn-ı ciğerüm
Vehbiyā cām-ı meye döndi yine çeşm-i tarüm
Çeşm-i aḡyārı günūde idüp efsāne-gerüm
Bir siyeh mest ki endāhte itmek dilerüm
Bāde-veş geldi Nedīmā yine vakt-i cūşum
- Vezni: Fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilün
(Fa'ilātün) (fa'lün)

- 2 d: Bu mısra B nüshasında yoktur.
2 e: çāk-ı mihrābludur C.
4 d: neş'e-i hūn-ı ciğer A.
5 d: dil-ber B.
6 d: bir siyeh mesti ki A. C.

Tahmīs-i Gāzel-i Kadri*

- 1 Niçün meşşāṭaya bī-hācet ey meh-pāre yüz virdün
 'Abeṣ rağbet kıluḡ gül-güne-i ruḡsāra yüz virdün
 İdüp gīsūva mahrem şāne-i mekkāre yüz virdün
 Çıkardun başa cānā bāliş-i zer-kāra yüz virdün
 Kopardun fitneler yir yir hat-ı jengāra yüz virdün
- 2 Hurūş-i aşk-i ḡayret ter idüp dāmān-ı eflāki
 Niçün āhum mukedder itmesün mir'āt-ı idrāki
 Mucenred görmeye ḡasret çekerken dīde-i pāki
 İner būs itmege şarkar o ruḡsār-ı 'arāk-nāki
 Hatā itdün şehā ol turre-i tarrāre yüz virdün
- 3 'Adesden kemter iken ḡān-ı ḡüsn-i bā-kemālünde
 İdüp kesb-i bahā zīr-i leb-i kevser-miḡālünde
 Helāk-ı nāz eyler ādemī vakt-ı vişālünde
 Heman bir dāneyem dir cennet-i bāḡ-ı cemālünde
 O Hindū-yı siyeh-rū ḡāl-i 'anber-bāra yüz virdün
- 4 Lebün būs eyleyüp sāḡar düşürdi dillere cānā
 Şabā ḡulşen be-ḡulşen būs-ı zūlfün eyledi ifşā
 Biraz endām göster cepheñi perçin idüp zīrā
 Çıkardı naḡşını ey pādīşāh-ı mülk-i istiḡnā
 O şūret uğrısı āyīne-i ḡaddāra yüz virdün

9 A.104b. B.179b. C.174a.

*: B nüshasında başlık, " Gāzel-i Kadri Tahmīs-i Vehbī " şeklindedir. C nüshasında ise başlık yoktur.

2 d: gelüp būs itmege B.

3 a: ḡān-ı ḡüsn-i bā-kemālünden A.

3 b: idüp kesb-i bahā zīr-i leb-i kevser-miḡālinde A.
 idüp kesb-i bahāne B.

- 5 Begüm göğsünde iman yok midur Vehbî-i bî-çâre
 Selâmuñ almağa yollarda şad-bâr oldu âvâre
 Hezârân 'ıyd irişdi merhabâyâ olmadı çâre
 Elün ço sine-i inşâfa gel kim Kadri-i zâre
 Aña bir dest-bûsuñ virmedün aqyâra yüz virdün

Vezni: Mefâ'îlün/ mefâ'îlün/ mefâ'îlün/ mefâ'îlün

10

Tahmîs-i Gâzel-i Cem'î*

- 1 Ceyş-i bahâr dest ü beyâbâna çıkdı hep
 Hargâh-ı lâle şah-ı gülistâna çıkdı hep
 Ezhâr-ı der-kemin dahı meydâna çıkdı hep
 Ordû-yı şâh gül-i çemenistâna çıkdı hep
 Yaran kümeýt-i câm ile seyrâna çıkdı hep
- 2 Reh pîç pîç bedreka-i rân-ı nâ-bedîd
 Pây-i taleb pür-âb ile kûy-i amel ba'îd
 Her sūya eyledüm tek ü pū olmadı müfîd
 Her sālūñ olduğum reh-i ser-kūçe-i ümîd
 Hayfâ ki semt-i vâdi-i hirmâne çıkdı hep
- 3 Bezm-i şarâb-ı sūr-ı serâdan virüp haber
 Sâkî şurâhi bâz olup itdi 'aceb hūner
 Dūş-i mey-âver üzre sebū oldu cilve-ger
 Et'fâl gibi meclis-i 'işretde şîşeler
 Zânū-yı pîr bâde-perestâne çıkdı hep

10 A.104b, B.180b, C.194b.

*: B nüshasında başlık, " Gâzel-i Cem'î Tahmîs-i Vehbî " şeklinde, C nüshasında ise, " Tahmîs " şeklindedir.

1 b: müjgân-ı lâle B.

1 d: ordû-yı gül B.

4 Meydān-ı 'aşka gir feres-i ṭab'-ı tīz ile
 Māt olmadan ḥalāṣ ne mümkün gürīz ile
 Ḥavf eyleme şıyānet-i 'ömr-i 'azīz ile
 Naṭ'-ı ḡamuñ piyādeleri üft ü ḥīz ile
 Ser-'arṣa-i maḥabbete ferzāne çıkdı hep

5 Var idi Vehbi seyr-i ḥarābāta ḥasretüm
 Dün düşdi bir ṭarīk ile rāh-ı 'azīmetüm
 Kaldı gūṣāde cām gibi çeşm-i ḥayretüm
 Cem'ī gelince bezme o kad-ı kıyāmetüm
 Genc-i nihān-ı meykede meydāna çıkdı hep

Vezni: Mef'ülü/ fā'ilātü/ mefā'ilü/ fā'ilün

11

Taḥmīs-i Ğazel-i Fuzūlī*

1 Gözün tā çend böyle mest olup Ḥak'dan utanmaz mı
 O bī-raḥmūñ eli bir demde biñ kana boyanmaz mı
 Yeter nūş eyledi ḥūn-ı dilüm ol ḡamze kanmaz mı
 Beni candan uşandurdi cefādan yār uşanmaz mı
 Felekler yandı āhumdan murādum ṣem'i yanmaz mı

2 Ḥayālī çıkmayup gözden ḡamı dilde tutup mesken
 O ṣūḥ-ı dōstı düşmen bizi āşūfte itmişken
 Olup mihr-i ḥamūşı zen zebānum eyleyüp elken
 Ḡamum pinhan tutardum ben didiler yāre kıl rūşen
 Disem ol bī-vefā bilmem inanur mı inanmaz mı

5 c: cānum gibi B.

11 A.105a. B.180a. C.195a.

*: B nüshasında başlık, " Ğazel-i Fuzūlī Taḥmīs-i Vehbī " şeklinde, C nüshasında ise, " Taḥmīs " şeklindedir.

2 c: eyleyüp ebkeḥ B.

2 e: inanmaz mı inanmaz mı B.

3 Kapanmaz gice çeşmānum uyur baht aña hayrānum
 Belürmez necm-i rahşānum görünmez mäh-i tābānum
 Firāk odına sūzānum sitem-sencide biryānum
 Şeb-i hicran yanar cānum döker kan çeşm-i giryānum
 Uyarur halkı efgānum kara bahtum uyanmaz mı

4 Sırışkum çağlayup her sū olur cārī mişāl-i cū
 Kapuña eyleyup tapu döküp pâyine āb-ı rû
 Seni gördükce ey gül-rû çeküp bulbul gibi yâ Hû
 Gül-i ruhsārına karşı gözümde kanlı akar şu
 Habībum faşl-ı guldür bu akan sular bulanmaz mı

5 Beni medhūs u lâ-ya'kıl gören levn itmesün gāfil
 Ki sensin eyleyen bî-dil disem ben 'ögrüm elhāşıl
 İdüp inşāf her 'ākıl olur mecnun dağı kâbil
 Deguldüm ben saña mē'il sen itdün 'aklumu zā'il
 Baña ta'n eyleyen cāhil seni görgeç utanmaz mı

6 Dil-i Vehbî temāşādur kalenderlikde yektādur
 Harîf-i beng-i şahbādur karîn-i zîst ü zîbādur
 Cününde Kays'a hem-pādur hîredle germ-i şavqādur
 Fuzûlî rind-i şeydādur hemîşe halka rûsvādur
 Soruñ kim bu ne sevdādur bu sevdâdan uşanmaz mı

Vezni: Mefā'ilün/ mefā'ilün/ mefā'ilün/ mefā'ilün

-
- 3 c: püryānum B.
 4 b: kapuñda eyleyup tapu āb-ı rû B.
 4 d: gül-i ruhsārūña her sū B.
 5 e: seni görse utanmaz mı B. C.
 6 b: harîş-i reng-i şahbādur B.
 6 c: hîred ki C.

Taḥmīs-i Gāzel-i Nābī*

- 1 Yolda gördi ki gider şāh-ı cehānum diyerek
Ben de dūnbāline düşdüm belī ḥānum diyerek
Kankı mey-ḥāneye 'azmūñ yine cānum diyerek
Yarı açdum açıl ey ḡonce dehānum diyerek
Bezme geldi ḡale ey rūḡ-ı revānum diyerek
- 2 Gelse bir dem o perī meclis-i 'ıyş u nūşā
Mevc-veş şevk-i kenār ile teb'īdūñ cūşā
Kadd kemer oldu alup bār-ı belāsin dūşā
Āh bir kerrē meyānını alup āḡūşā
Sīneye çeksem o sīmin teni cānum diyerek
- 3 Laḡziş-i 'illet idüp pāy-i ḡiran-reftārun
Bu bahāneye tutup dāmenini dil-dārun
'Özr idüp ösem elūñ ḡörse ḡözi aḡyārun
Pāyine bāri bu takrīb ile düşsem yārūñ
Kalmadı āh meded tāb u tūvānum diyerek
- 4 Nūşā gördükse eḡer medrese-i ḡasretde
Ḥüsni hep sādeye ḡasr itme dem-i kısmetde
Nice inkār olunur ḡatda olan ḡāletde
Ḥatt ber-āverde olan tāze dem-i vuşlatda
Başka bir zevk virür ḡeçdi zemānum diyerek

12 A.105b, B.182a, C.195b.

*: B nüshasında başlık, " Gāzel-i Nābī Taḥmīs-i Vehbī " şeklinde, C nüshasında ise, " Taḥmīs " şeklindedir.

1 b: belī cānum diyerek B.

2 c: kul kemer oldu B.

3 c: ösem elin ḡözini hem aḡyārun C.

- 5 Vehbiyâ âyine-vâr oldı ruḡ-ı pertâbı
 Sundı tûtî-i dile kand-i dü-la'1-i nâbı
 Şehd-i kâ'm itmek için şî'rûm ile aḥbâbı
 Yâr söyletdi baña bu ḡazeli ey Nâbî
 Söyleye söyleye ey tâze-zebânım diyerek

Vezni: Fe'îlâtün/ fe'îlâtün/ fe'îlâtün/ fe'îlün
 (Fâ'îlâtün) (fa'îlün)

13

Tahmîs-i Ḡazel-i Sırrî*

- 1 Ben bezmine geldükde o meh-pâre açıldı
 Ammâ ki varup meclis-i aḡyâra açıldı
 Bâb-ı keremi zümre-i eṣrâra açıldı
 Luṭfın o perî düşmen-i bedḡâha açıldı
 Gencîne-i naḡvet yine bir mâra açıldı
- 2 Pür-cüş iden fikr-i kenârı yem-i eşküm
 Artar göricek mihr-i cemâlin nem-i eşküm
 Nem eksilür itsem ço telef dirhem-i eşküm
 Oldı mütebessim göricek şebnem-i eşküm
 Ol ḡonce-dehen nâz ile ḡülzâra açıldı
- 3 Almışdı o şeh nice sitem-keşlerün âhın
 Haṭṭ başmış idi mülk-ı ruḡ-ı ḡâl-i siyâhın
 Devran yüzine urmuş idi ya'ni ḡünâhın
 Ol şüh-tırâş itdi bu ḡün haṭṭ-ı siyâhın
 Baḡt-ı siyeh-i 'âşık-ı bî-ḡâra açıldı

5 c: şerâ ile dil-i aḥbâbı B. şî'rûm ile aḥbâba C.
 13 A.105b, B.181b, C.196a.

*: B nüshasında başlık, " Ḡazel-i Sırrî Tahmîs-i Vehbî "
 şeklinde, C nüshasında ise " Tahmîs " şeklindedir.

1 d: düşmen-i bed-kâra açıldı B, C.

2 a: fikr-i kenâr-ı yem-i eşküm B, C.

2 b: yem-i eşkim B.

2 e: o ḡonce-dehen B.

- 4 'Uşşākı ile ülfet-i dīrīnesin açdı
Gösterdi güler yüz gümüş āyīnesin açdı
Feth itdi tılsımātını gencīnesin açdı
Tūtī gibi güftāra gelüp sīnesin açdı
Keyfiyyet-i şahbā ile bir pāre açıldı

- 5 Reftār ile gösterüp āsār-ı kıyāmet
Vīrānemūze geldi o gencīne-i nahvet
Açmağa anı evler iken Vehbi 'azīmet
Miftāh-ı niyāz ile kilīd-i der-i vuşlat
Şābās kī Sırri-i dil-eḡāra açıldı

Vezni: Mef'ūlū/ mefā'īlū/ mefā'īlū/ fa'ūlūn

14

Tahmīs-i Ġazel-i Vāsık*

- 1 Hengām-ı haṭ ki vuşlat-ı dil-dār vaktidür
Faşl-ı bahār 'ālem-i gülzār vaktidür
İmsāk-ı būse eylemese yār vaktidür
Zīrā ḡurūb-ı neyyir-i ruḡsār vaktidür
Şaym-āşinā-yı ḡasrete iftār vaktidür

- 2 Artursa nāz-ı şeyn nola ol ḡāce-i kemāl
Zīrā ki bir diyārda bulunmaz bir öyle māl
Hicrānı çıkmaz ise diger naḡd-i can-viṣāl
Dellāl-ı sūḡ nahvetidür ḡunc ile delāl
Kālāsına revāyiş-i bāzār vaktidür

4 a.b: Bu mısralar C nüshasında yoktur.

5 c: kaçmağa anı B.

14 A.106a, B.177b, C.196b.

*: B nüshasında başlık yoktur, C nüshasında ise. " Tahmīs " şeklindedir.

- 3 Etlâf-ı vakt eyleme faşl-ı şitâbda
 İsrâf hürmeti yazılı her kitâbda
 Harc eyleyüp şu yirine 'ömrün şarâbda
 Maḥcûp olmak istemez iseñ hisâbda
 Kesb-i ma'ârif eyleyegör kâr vaktidür
- 4 Ey çeşm baht-ı meyl-i şeker-hâb tâ-be-key
 Vey gûş-i saht tâ-be-key âvâz-ı sâz u ney
 Kıl nakl-ı raht ile bisât-ı vücûdî tayy
 Ne tâc u taht lâzım u ne nûş-i câm-ı mey
 Bîdâr ol ki rû'yet-i dîdâr vaktidür
- 5 Faşl-ı bahâr-ı hüsniidür ol naḥl-i nev-resûñ
 Bülûl-miḡâl çıksa nola ey gönûl sesûñ
 Baksañ ya gonce ya gül-i ter pîş ile pesûñ
 Geşt ü güzâr mevsimidür şimdi herkesûñ
 Gül-çîn-i kâm olursa dil-i zâr vaktidür
- 6 Ol nev-sevâd-ı ḥusne bu demlerde Vâsikâ
 Kim görse ḥatt-ı rûyını olmaz mı mübtelâ
 Meşk eyleyüp şenâsına çün mürğ-i hoş-nevâ
 Tesvîd-i şî'rûñ ile bahâriyye Vehbiyâ
 Eş'âr ile maḥabbetûñ eş'âr vaktidür

Vezni: Mef'ûlû/ fâ'ilâtü/ mefâ'ilü/ fâ'ilün

3 b: isrâf hürmeti yazılır B, isrâf hürmeti yazı ki C.
 6 a: Vehbiyâ B.

Taḥmīs-i Gāzel-i Rüşdī*

- 1 Getürüp cūşa yine dīde-i gevher-bārı
Dökeyüm yolına nem var ise yārüm bārı
Almadı çünkü ele nakd-i dil-i aqyārı
Beğl idüp yolına maḥşül-i yem-i zehhārı
İdeyüm reşk-i 'adn hāk-i reh-i dil-dārı
- 2 Beni mahrūm-ı mey-i bezm-i vişāl eyledün āh
Bāde-i şevka dil-i ğayrı sıfāl eyledün āh
Baña ey sākı-i ümmid ne al eyledün āh
Dīdemi cām-ı mey-i hāb-ı hayāl eyledün āh
Senün ey baht-ı siyeh kanunı içsem bārı
- 3 'Aṭse-rīz ile yūri ser-te-ser āfākı yine
Maşk kat hāl-i lebūñle meye ey sākı yine
Ġarka-i hūn-ı ru'āf ile bu nuh-tāķı yine
Eyle āşūfte dimāğ-ı dil-i 'uşşākı yine
Kıl perīşān-ı girih kākül-i müşgīn-i tārı
- 4 Dil helāk olsa daḡı vaşf-ı dehānuñ eyler
Ben-i gūşında ser-āğāz beyānuñ eyler
Hāme nāl olsa eger nakş-ı meyānuñ eyler
İtütiyan bāğda taklīd-i zebānuñ eyler
Yok yire baña sitem eyleme 'ömrüm varı

15 A.106b, B.178a, C.197a.

*: B nüshasında başlık yoktur, C nüshasında ise, "Taḥmīs " şeklindedir.

1 b: yārün bārı B.

- 5 Olsa bî-zîver eger şâhid-i nazmum Rüşdî
 Sâde mir'âta döner şâhid-i nazmum Rüşdî
 Bî-tekellüflük ider şâhid-i nazmum Rüşdî
 Dil-i Vehbî'ye girer şâhid-i nazmum Rüşdî
 Câme-i hüsn ü edâdan yine olmaz 'ârî

Vezni: Fe'îlâtün/ fe'îlâtün/ fe'îlâtün/ fe'îlün
 (Fâ'îlâtün) (fa'îlün)

16

Tahmîs-i Gâzel-i Nâbî*

- 1 Bu girye neşve-i şahbâ-yı bî-gışumdandur
 Bu âh-ı sūziş-i cān-ı belâ-keşümdendür
 Fiğân-ı şu'le-hurūşum o meh-veşümdendür
 Şikâyetüm sitem-i şūh-ı ser-keşümdendür
 Zuhûr-ı derd-i derûnum hep âteşümdendür
- 2 Gümân-ı derdi ki kad-i dü-tâhum olmışdur
 Anuñ hadeng-i hevâyîsi âhum olmışdur
 Sebeb urulmaga baht-ı siyâhum olmışdur
 Bu zaḥm-ı 'aşkuma bâdî nigâhum olmışdur
 Yine bu tîr baña kendü terkeşümdendür
- 3 Nesîm-i nâz ile ol nev-nihâl idince hîrâm
 Elüñ қо sîneye ol vâkıf-ı makâm-ı selâm
 Cevâb-ı luṭf ile ger eylemezse şîrin-kâm
 Şifâ-yı şadra sebebdür iderse de düşünâm
 Bu mîve telḥ ise de nahl-i dil-keşümdendür

5 d: dil-i Vehbî gibidür C.

16 A.106b, B.180b, C.197b.

*: B nüshasında başlık, " Gâzel-i Nâbî Tahmîs-i Vehbî " şek-
 linde, C nüshasında ise, " Tahmîs " şeklindedir.

2 a: gümân-ı derd ki A, C.

3 b: ol vâkıf-ı selâm B.

4 Dirîg sūhte-tohm oldı lāle-i 'ıyşūm
Meded ki münkatı' oldı sülāle-i 'ıyşūm
Olup şikeste çü hātır piyāle-i 'ıyşūm
Bu gūne bī-nemek olmak nevāle-i 'ıyşūm
Teğāfūl-i leb-i yār-i nemek-çeşūmdendür

5 Cigerde sūz var ammā kim eyler anı kebāb
Felek disem yok anuñla miyānede şeker-āb
İden bu cevri dil-i zāra bī-su'āl ü cevāb
Olaydı ādem eger rū-be-rū iderdi 'itāb
Bu nā-numūde cafā ol perī-veşūmdendür

6 Cemende şāhid-i gül hār ile olup me'nūs
Velī belāsı ile 'andelīb olur maḥbūs
Per-i behem-zedesin eyleyüp kef-i efsūs
Görince zāi hevāda kafesdedür tāvūs
Bu kaydlar baña bāl-i münekkāşūmdandur

7 İdüp mütāla'a Vehbī sevād-ı esbābı
Görildi nüsha-i metn-i ümīdūñ ebvābı
Gözūñ idāre-i evrākdan gidüp tābı
Müşahḥaş olmaduğı harf-i maṭlabum Nābī
Benüm cerīde-i baḥt-ı müşevveşūmdendür

Vezni: Mefā'ilün/ fe'ilātün/ mefā'ilün / fe'ilün

5 a: cigerde sūzdur B.

5 e: hep bu meh-veşūmdendür B.

6 a: me'yūs C.

6 d: görince zār-i hevāda B.

7 b: Görindi nüsha-i bīm-i ümīdūñ ebvābı B.

7 c: görūñ B.

Tahmīs*

- 1 Ey kaşları şāh-beyt-i fitrat
Haft-ı lebi müstezād-ı behcet
Ol mūy-ı miyan hayāl-i şevket
Bir ma'ni-i tazedür nezāket
Kaddūñ aña mısra'-ı resādur
- 2 Nūş eyle benefşenūñ müzābın
Aç nergisāñūñ humār u hābın
Kıl naqd-i 'arūs-ı kāma kābın
Ferdāya ko masrafūñ hisābın
Ma'sūka-i dehr bī-vefādur
- 3 Sākī kanı ol rahik-i selsāl
Ol çeşme-i cān o rūḡ-ı seyyāl
Hasretle zebānum olsa da lāl
İşkestelügüm karīne-i hāl
Fehm eyle sükūtumuz recādur
- 4 Ser-tā-be-kadem be-vefk-ı dil-hāh
Yok hüsnine söz tebāreke'llāh
Var Cevrī'de gerçi gāh u bī-gāh
Hep şabr olunurdu neyleyüm ān
Bîgāneler ile āşinādur
- 5 Cevrūñden iderse dil şikāyet
Luṭf it saña gelmesün melāmet
Bizde deñile heman bu hālet
Hercāyi güzel sevende miḥnet
Eski sitem eski mā-cerādur

17 A.107a, B.185a, C.198a.

*: B nüshasında başlık yoktur.

2 b: aç nergisūñ A.

5 c: bizde deme ki B.

- 6 Sākī gam ile dimāğ muhtell
İmdâda yetiş bir ayak evvel
Sedd eylemeden arayı engel
Bir dem sürelüm senüñle gel gel
Meclis ne baña ne hüd sañadur

Vezni: Mef'ûlû/ mefâ'ilün/ fa'ûlün

18

Tahmîs-i Necîb Gâzel-i Vehbî*

- 1 Der-kafâdur sipeh-i 'işve vü nâzî tâ kim
Yakadan paçaya dek itse 'aceb mi çâkim
Mârlar kapladı şan genc-i dil-i şam-nâkim
Sîne kakum gibi berrâk u sefid ammâ kim
Oldı gîsûları hem-reng siyeh sammûra
- 2 İgneden ipliğe dek hâl-i dile kıldı nâzar
Tahte-i sîneme iş geçmede müjgân ekşer
Sünbül-i deşt-i Hotan'dan dahı ra'nâdurılar
Nâfe-i Cin gibi hoş o siyeh perçemler
Beñzer ol şâf boğaz âyine-i billûra
- 3 Tavşan uyhusı virür sana o fettânum bak
Zağara dönmek için gerek rakîb-i ahmak
Bâri dükkânçe-i ümmîde o körpe kuzıcak
Gelse kuyruk şalarak nâz ile gerden kırarak
Dilkûlensem düşüp endîşe-i devr-i dîra

6 c: serd eylemeden A.

18 A.107b, B.184b, C'de yoktur.

*: B nüshasında başlık, " Gâzel-i Necîb Tahmîs-i Vehbî " şeklindedir. Bu tahmîs Divan'daki 195. gazele aittir (bk. Divan, s. 637).

3 b: tuğra dönmek için görüñ B.

3 e: tilkûlensem B. C.

4 Sevķ-i vuşlatla çü kaplatmış iken 'aşkı dün
Tutmadı girye gözün şatma bizi bāri bu gün
'illet-i pīşegēh-i semm-i sirīşkūm nitsūn
Zer devādur bilürüz çeşm-remed dīdeye çūn
Ruḥ-ı zerdūñle devā it nigēh-i rencūra

5 Atlas-ı çerḥi yaķarsak daḥı şimdi bed ü nīk
Pūşış-i şabrı didüm yāre ne çek it ü ne dik
Kāndehār'ı labine eyle Necībā temlīk
Vehbiyā Rūm ḥarācı deġer ol muġbeġe līk
Kati a'lā idi raḥm itse dil-i mehcūra

Vezni: Fe'īlātūn/ fe'īlātūn/ fe'īlātūn/ fe'īlūn
(fā'īlātūn) (fa'lūn)

19

Tahmīs-i Ėazel-i Neylī

1 'Ayyāş-ı bezm olurdum eġer rāhat istesem
Pīr-i muġanla eylerem ūnsiyyet istesem
Mem-meşrebūmle eyler idūm ūlfet istesem
Sāġarla söyleşürdüm eġer şohbet istesem
Şahbā ile iderdüm eġer 'işret istesem

2 Şimden girü hemān idelūm meyl-i hicr-i yār
Tā ḥāşıl ola vuşlat-ı dil-dār-ı meh-'izār
Bir 'aks-i kām devr idiyor çerḥ-i kīne-dār
Şad bāb-ı hicr açar dil-i nā-şāda rūzġār
Bir kez eġer gūşād-ı der-i vuşlat istesem

4 a: sūķ-ı vuşlatda B.

4 b: tutmadı gerçi gözün B.

4 e: ruḥ-ı zerdūmle devā it A.

5 a: şimden B.

5 b: ne çāk ü ne dik B.

19 A.108b, B ve C'de yoktur.

3 Bu hāl ile ümîd-i velâyet mi eylerem
 Yoğsa recâ-yı himmet-i devlet mi eylerem
 Zühhâd-ı süm'a-pîşeye râğbet mi eylerem
 Ben şeyh-i şöhre minnet-i himmet mi eylerem
 Pîr-i muğandan ister idüm himmet istesem

4 Seyl-âb idüp sirişkümü cûşân olur gönül
 Bezm-i firâka şem'-i şebistân olur gönül
 Tennûr-ı şamda hîcr ile biryân olur gönül
 Endîşe-i firâk ile süzân olur gönül
 Bezm-i vişâl-i yârda germiyyet istesem

5 Ben cām-ı aşkdan olalu ser-hoş u harâb
 Kendü yağumla kavrıluram Vehbî çün kebâb
 Her kat'esi olursa da âb-ı hayât-ı nâb
 Sâkiye Neyli eylemezem minnet-i şarâb
 Hûn-ı dil ü ciğer çekerem işret istesem

Vezni: Mef'ûlû/ fâ'ilâtû/ mefâ'ilû/ fâ'ilûn

20

Tahmîs-i Gâzel-i Reşîd

1 Şol keman-dâruz ki meydân-ı cünundur yirümüz
 Halka-i zencîrdür hergiz bizüm zih-gîrümüz
 Pîş-rev olmağla vâdî-i hevâda tîrümüz
 Yâre te'sîr itdi ey dil nâle-i şeb-gîrümüz
 Âkıbet âmâc-ı makşûda irişdi tîrümüz

2 Kumriyüz ammâ ki olmaz lâne her 'ar'ar bize
 Berdiş-i çeşm-i gâzâlân oldı tavk-ı ser bize
 Âşıkuz ammâ ki olmaz yâr her dil-ber bize
 Dyle Mecnûn'uz ki Leylâ görse reşk eyler bize
 Kâkûl-i dil-berden oldı halka-i zencîrümüz

20 A.108a. B ve C'de yoktur.

3 Vefk-ı âhunda celî hâşşıyyet-i nâv-ı 'Alî
 Âyinemde müncelîdür sırr-ı her esmâ velî
 Dil-rübâ teşhîri müşkildür ger olsam Bû 'Alî
 Yârdan ağıyarı tefrîk eylemek âsan velî
 Olsa takdîre muvâfık sûret-i tedbîrümüz

4 Şâf diller zillet ile nâ'îl olur 'izzete
 Âb-ı fevvâre çıkar pest olduğınca rif'ate
 Çünkü herkes bir tarîk ile irermiş ni'mete
 Biz kanâ'atle 'aceb mi mâlik olsak devlete
 Cevher-i 'aşk oldu zîrâ mâye-i iksîrümüz

5 Eylerüz her dem vusûl-i kûy-ı maksûdî ümîd
 Olsa da pür-âbla pây-i emel-i menzîl ba'îd
 Veñbiyâ olup fûrûzan meş'al-i baht-ı sa'îd
 Reh-nümâmuz ola tavfîk-ı Hudâ dâ'im Reşîd
 Olmaya râh-ı talebde kimse dâmen-gîrümüz

Vezni: Fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilün

5. Sarkılar:

1.

Şarkı

1 Hançer-i müîqan be-kef kaşd itdi çeşmüñ cānuma
 Bir dikiş kaldı girībān itmege dāmānuma
 Berk-i hüsnüñ urdı āteş hirmen-i sāmānuma
 Vechi var yansam yakılsam ‘aşk-ile sultānuma

2 Fıkr-i gīsūñ ile uğratduñ beni sevdālara
 Salduñ ey āhū ne ki Mecnūn idüp şahrālara
 Sūz-ı dıl bulmaz sükun şark olsa da deryālara
 Vechi var yansam yakılsam ‘aşk-ile sultānuma

3 Çeşm-i hūnīnüm kızıl gül gibi oldı jāle-bār
 Dilde zaḥm-ı hār-ı hicran sīnede sūz-ı çenār
 Yakdı kül itdi vücūdum sevdüğüm tēb-ı ‘izār
 Vechi var yansam yakılsam ‘aşk-ile sultānuma

4 Var iken bu tābiş-i ruḥsār bu gül-gūn ḥad
 Kim görüp olmaz saña dil-sūhte ey serv-ḳad
 Nār-ı ḥasret Vehbi-i zārı helāk itdi meded
 Vechi var yansam yakılsam ‘aşk-ile sultānuma

Vezni: Fā‘ilātün/ fā‘ilātün/ fā‘ilātün/ fā‘ilün

2

Ve Lehū

1 Zīr-i fesinde itdi nihan kākūlin o meh
 Çıkmazsa alma zūlf-i dü-tā söylerem saña
 Ceyb-i vişāl içinde eli kaldı ‘ākıbet
 Çıkmazsa alma dest-i ‘atā söylerem saña

1 A.108b. B ve C’de yoktur.

2 A.108b. B ve C’de yoktur.

- 2 Ebr-i cefāya girdi dilā olma muntazır
 Çıkmazsa alma mäh-likā söylerem saña
 Deryā-yı nāzı boyladı ol bî-eman yine
 Çıkmazsa alma dil-ber-i mā söylerem saña
- 3 Şemşir-i cevre hâmd idelüm dir gılâf iken
 Çıkmazsa alma tîr-i kazâ söylerem saña
 Bakmam ihânet ile dimiş sūfi dil-bere
 Çıkmazsa alma 'ayn-i riya söylerem saña
- 4 Bir kerre yokla başuñ için zahmet-i velî
 Çıkmazsa alma nakd-i du'â söylerem saña
 Çekdüm dü-çeşme hasret ile hâk-i pâyini
 Çıkmazsa alma kühl-i cilâ söylerem saña
- 5 'Ayyûka çıkdı eyledüğüm âh u nâleler
 Çıkmazsa alma âh-ı fezâ söylerem saña
 Vehbî Hüseyin'de bulup maзмün ey gönül
 Çıkmazsa alma tûti-edâ söylerem saña

Vezni: Mef'ûlû/ fâ'ilâtü/ mefâ'ilü/ fâ'ilün

3

- 1 Gülşen-efrûz oldu faşl-ı nev-bahâr
 Gel efendüm seyr-i gülzâr eyle gel
 Vâcibü's-seyr oldu her bir lâlezâr
 Gel efendüm seyr-i gülzâr eyle gel
- 2 Cûylar teşrîfün eyler cüst ü cû
 Bûlbûl eyler gül cemâlün ârzû
 Lâleler âğuş açmış sū-be-sū
 Gel efendüm seyr-i gülzâr eyle gel

3 B.155a, A ve C'de yoktur.

5 c: Vezin bozuktur.

- 3 Sāye-i luṭfunda ey serv-i bülend
Fevk-i gülşenden olalum hissemend
Müntazır Vehbî gibi çok müstmend
Gel efendüm seyr-i gülzâr eyle gel

Vezni: Fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilün

4

- 1 Yakdı beni çün âteş-i hicrâna yanağı
Bir âh idirem ben de o da şöyle yana ki
Kandîl-i kilisâya dönüp sîne-i pâki
Âğuş-ı çelîpâsına göğsindeki çâki
- 2 Nâr-ı sitemün dâğ yakup lahd-i ciğerde
Yandı yüregüm âteş-i bî-dûd şererde
Bir kâfire dil-dâde olup semt-i Fener'de
Döndi Sulu Manastır'a bu dîde-i pâki
- 3 Râzî mi olur bu siteme Hazret-i 'İsâ
Kim kûyûn ola küşte ile Kanlı Kilisâ
Meryem Ana'nun cânı için ey büt-i Tersâ
Gil Vehbi'nün olma sibebe-i mevt ü helâki

Vezni: Mef'ûlû/ mefâ'ilû/ mefâ'ilû/ fa'ûlün

3 A.150a, B ve C'de yoktur.

K. Gazelleri:

1

Sākī ne tūrursın kani cām-ı şahbā
 Kesme ayağın meclis-i meyden kat'ā
 Ecza-yı tarab nizām bulmaz sensüz
 Şirāze-i cem'iyetümüz sensin zīrā

1

- 1 Su dem kim bezm-i 'aşka dil ola peymāne hem şahbā
 Yeter cāh-ı zenaḥdānında yek peymāne hem şahbā
- 2 Dehān-ı yār fikri la'ı zikri mestiyüz el-hak
 Gönüldür havz-ı kevserden ider peymāne hem şahbā
- 3 Virür bir şevk-i germiyyet gehī bāğ-ı gülüstāna
 Olur yārān-ile pür lāleler peymāne hem şahbā
- 4 Fenā bezminde cānā rind-i 'ayvāşa gınā galmez
 Olursa heft yem-i girdāb eger peymāne hem şahbā
- 5 Ferāğat küşesinde meclis-i ma'nāya ey Vehbī
 Bu şi'r-i kâbil ü tab'ın yeter peymāne hem şahbā

Vezni: Mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün /mefā'īlün

2

- 1 Ol dem ki oldı yār men-i zārdan cüdā
 Can oldı gūyiyā ten-i bīmārdan cüdā
- 2 Fikr-i ruḡından olmasa ḡālī nola gönül
 Zerre olur mı mihr-i pür-envārdan cüdā

1 A.109b. B.197b. C.205b.

1 A.109b. B ve C'de yoktur.

2 A.110a. B ve C'de yoktur.

- 3 Terk eylemek olur mı dil-i zāra kūyuñı
Mümkün mi 'andelīb ola gülzārdan cüdā
- 4 Bī-dūd şem' olaydı vü bī-hāle mäh-ı bedr
Rūyuñ olurdı hatt-ı siyeh-kārdan cüdā
- 5 Mäh-ı nevi el üzre tutar ebrūñı seven
Zih-gır olur mı dest-i keman-dārdan cüdā
- 6 Hicr ü firāka dā'ir ise sözleri nola
Vehbī-ı zāri itdi felek yārdan cüdā

Vezni: Mef'ūlū/ fā'ilātū/ mef'ūlū/ fā'ilūn

3

- 1 Maṭlab ol mihrūñ hilāl-i ebruvānıdur baña
Mäh-ı nev ansuz belā-yı āsumānıdır bana
- 2 Neşve-i yek-lahza-i şahbā-yı vaşlūñ istemem
Neş'e-i ma'cūn-ı hicrūñ cāvidānıdur baña
- 3 Cennet-i kūyuñ caḥīm itdi baña kāfir 'adūv
Hep 'azāb iden o mel'ūnuñ zebānıdur baña
- 4 Ey kemān-eburū saña iç kabızadan geçse nola
Zahm-ı tırūñ sinede vuşlat nişānıdur baña
- 5 Şol kelīmem Vehbiyā ben Tūr-ı kūy-i yārda
Müjde vuşlat-ı hitāb-ı lenterānıdır baña

Vezni: Fā'ilātūn/ fā'ilātūn/ fā'ilātūn/ fā'ilūn

4

- 1 O dil ki za'f-ı maḥabbetde kāndur gūyā
Riyāz-ı 'aşkda mihr-i giyāhdur gūyā

3 A.110a. B.130b. C.140b.

4 a: geçse nola A. C.

4 A.110a. B.130b. C.140b.

1 a: maḥabbetle B.

- 2 'Aceb mi lâl-i şamuñ bilmez ise güft ü şinîd
Lisân-ı hâl aña engüşt-i âhdur gûyâ
- 3 Yanında zümre-i nev-devletân-ı dünyânun
Gurûr-ı lâzime-i 'izz ü câhdur gûyâ
- 4 Ricâl-i devlet-i dünyânun i'tikâdında
Hünerverâna mereddât günâhdur gûyâ
- 5 Kuşûr-ı halkdan iğmâzdur delîl-i kemâl
Teğâfûl-i mahall-i intibâhdur gûyâ
- 6 Kaizâ-yı kudret-i Bârî'de Vehbiyâ eflâk
Tokuz hazînelü bir bârçâhdur gûyâ

Vezni: Mefâ'ilün/ fe'ilâtün/ mefâ'ilün/ fe'ilün

5

- 1 Gavam-ves perde olur âh-ı şerer-pâre baña
Her kaçan 'arz-ı cemâl itse o meh-pâre baña
- 2 Vâsıl-ı menzil-i vuslat oluram elbette
Âhdur meş'ale-i râh çü hem-vâre baña
- 3 Giryâ-i şevki göz açdurmaz olur bahtımı gör
Virse ol nûr-ı nigeş ruhşat-ı nezzâre baña
- 4 Telh-kâmî-i humârı mey-i telh eyler def'
Yine zehr-i şam olur derd-i dile çâre baña
- 5 Tıfl-ı şam tev'em-i 'aşkam göremem hâb-ı şafâ
Keşti-i kulzüm-i şevk olsa da gehvâre baña

2 a: lâl-i şamuñ eylemezse B.

4 a.b: Bu beyit B ve C nüshalarında yoktur.

5 b: Bu mısırda vezin bozuktur.

5 A.110a, B.130b, C.140b.

1 a: şerer-i yâre B, C.

4 a: telh-kâmî-i humâr-ı mey B, C.

- 6 Vehbiyâ mevhîbedür kîlk-i güher-bârûñla
Nakş-kârî-i sühan şafha-i eş'âra baña

Vezni: Fe'ilâtun/ fe'ilâtun/ fe'ilâtun/ fe'ilün
(fâ'ilâtun)

6

- 1 Düşmez şemîm-i hûbi-i müşk-i Hotan baña
yetmez mi bûv-i kâkül-i 'anber-şiken baña
- 2 Uftâde-i çeh-i zekânam yok hulâsa rân
İâ olmadukça târ-ı hatuñdan resen baña
- 3 Gordi şerâr-i âhumı şahn-ı semâda yâr
Ahter-güzeşt dirse nola her gören baña
- 4 İzhâr-ı sûz-ı 'aşk idüp ey âh-ı âteşin
Mum eyledüñ o şem'-i şeb-efrûzı sen baña
- 5 Ol dem hayâl-i gence-i la'lûñ ile helâk
Gul-berç-i âlden nola olsa kafen baña
- 6 Tanzîr-i şî'r-i Râsîd'e cür'et ne ihtimâl
Vehbî müsellemler olsa da tarz-ı sühan baña

Vezni: Mef'ûlû/ fâ'ilâtû/ mef'â'ilû/ fâ'ilün

7

- 1 Gamuñdur ey meh-i nev hem-dem-i kadîm baña
Olursa tâze-belâyan nola nedîm baña
- 2 'îzâr-ı dil-bere hatt-ı siyâh geldi diyü
Kara haber getürür rûz u şeb nesîm baña

6 a: kîlk-i güher-bâr ile B, kîlk-i güher-bârum ile C.

6 b: şafha-i eş'âr B.

6 A.110b, B.131a, C.141a.

5 a.b: Bu beyit B nüshasında yoktur.

7 A.110b, B.131a, C.141a.

2 b: rûz şeb A. C.

- 3 Göziyle yir beni ağıyar o nev-reside eger
Iderse gözgöre bir kez niğāh-ı nīm baña
- 4 Şadefçe-i fem ü dendān-ı yāredür naẓarum
Ne la'1-i hokka gerek ne dūr-i yetīm baña
- 5 O şāh-ı kişver-i aşkam ki Vehbiyā olamaz
Harīm-i 'ıyş ü şafā dāhil-i harīm baña

Vezni: Mefā'ilün/ fe'ilātün/ mefā'ilün/ fe'ilün

8

- 1 Mahrem olan erbāb-ı kemāle elem-āsā
Bīgāne olur tab'-ı kibāra kerem-āsā
- 2 Kāni'-dil olan bāğ-ı fenāya naẓar itmez
İncüden ise hūşesi tāk-ı İrem-āsā
- 3 Dergāh-ı Hudā'ya sığınan kayd-ı sitemden
Āzāde olur āhu-yı deşt-i Harem-āsā
- 4 Kessen başını eyler elif yutduğun iẓhār
Ağzına mürrekkeḳ bulaşanlar kalem-āsā
- 5 Eş'ārda tā şöyle gerek mezc-i teḥakküm
Yek-reng ola hep 'atf-ı kabā-yi 'Acem-āsā
- 6 Pürdür ğazelüm bāde-i maẓmūn ile Vehbī
Elden ele geze ne 'aceb cām-ı Cem-āsā

Vezni: Mef'ülü/ mefā'ilü/ mefā'ilü/ fa'ülün

9

- 1 Bu giran-serlikde ey Yūsuf-likā hūban saña
Hem-terāzū olamazlar olsa dünyā bir yaña

8 A.110b, B.131a, C.141b.

9 A.110b, B.131b, C.141b.

- 2 Yüz çevirmem tîrine sînem hedef eylerse de
Ol kaşı yânuñ niğâh itsün heman bir kez baña
- 3 Hüsniñe mümkün mi hayrân olmamak ehl-i nazar
Destüne mir'ât alup ey nûr-i çeşmüm baksaña
- 4 Câmî'-i hüsn ü melâhatdûr cemâl-i dil-rübâ
Kaşı mihrâb u muse şaf şaf cemâ'atdûr aña
- 5 Ol şabîb anmazsa şimdi haste-i hicrânını
Sağ olursak Vehbiyâ bir dem olur kim çok aña

Vezni: Fâ'ilâtun/ fâ'ilâtun/ fâ'ilâtun/ fâ'ilün

10

- 1 Açıldı gülşen-i âteş-bahâr-ı Mağnîsâ
Semender-i dili itdi hezâr-ı Mağnîsâ
- 2 Hurûş-i mevce-i reng-i şükûfe ile dili
Garîk-i hayret ider lâlezâr-ı Mağnîsâ
- 3 İder mişâl-i şükûfe gönülleri handân
Nesîm-i gülşen ü bād-ı bahâr-ı Mağnîsâ
- 4 Meşâff-ı hâr ü has-ı şuşşaya ider tertîb
Şufûf-ı mevcini her cûybâr-ı Mağnîsâ
- 5 İderdi dâr-ı cinan fikrini gönülde dūr
Olaydı mehbiţ-i Âdem diyâr-ı Mağnîsâ
- 6 Nesîm çeşm-i şifâhân'a tûtiyâ yirine
Hediye itse sezâdur şubâr-ı Mağnîsâ
- 7 Diyâr-ı Halluğ-ı Nevşâd görse çün izmîr
Yire geçerdî olup şerm-sâr-ı Mağnîsâ

2 b: ol kaşı yayuñ C.

10 A.111a, B.131b. C.141b.

3 b: Nesîm-i gülşen-i bād-ı bahâr-ı Mağnîsâ B, nesîm-i
gülşen-i bād u bahâr-ı Mağnîsâ C.

8 Görince ol gözi şehbâzı hod bedihîdûr
kebuter-i nazar olmak şikâr-ı Mağnîsâ

9 Şafâ-yı heşt-behişte iderdi istighnâ
Olaydı bir dağı Vehbî duçar-ı Mağnîsâ

Vezni: Mefâ'ilün/ fe'ilâtün/ mefâ'ilün/ fe'ilün

Fî-Harfî'l-Bâ**

2

Bir dil ki mahabbetden ola sūziş-tāb
Eyler nefes-i germ ile deryâyı serāb
'Aşık aña dirler ki ide meclisine
Bir āh ile Sevr ü Hamel ü Cedy'i kabāb

11

- 1 Dil-dārımı ağıyār ile yār eyleme yā Rab
Ol şoncelyli hem-şohbet-i hār eyleme yā Rab
- 2 Bārān-ı vişāle dilümi cāy-ı karār it
Mizāb gibi cāy-ı güzār eyleme yā Rab
- 3 Dā'im mey-i 'aşk ile beni mest ü hārāb it
Bir lahza giriftār-ı humār eyleme yā Rab
- 4 Gönülümde sivā şūretini cilve-ger itme
Āyīnemi pūr-jeng ü qubār eyleme yā Rab

*: B nüshasında başlık yoktur: C nüshasında başlık.
" Harf-i Gazelü'l-Bâ' " şeklindedir.

2 A.111a. B.197b. C.205b.

2 a: sūziş-yāb B.

11 A.190b. B. ve C'de yoktur.

1 b: (y) ilâve edilmiştir.

5 Kac-şûret idüp rāst-dil it Vehbi-i zārı
Luţf it anı hem-şekl-i menār eyleme yā Rab

Vezni: Mef'ülü/ mefā'ülü/ mefā'ülü/ fa'ülün

12

- 1 Eşerin āh-ı bülend eyleyüp izhār bu şeb
Dīde-i tāli'üm oldı hele bīdār bu şeb
- 2 Tercemān-ı niğeh-i nāz u niyāz oldı baña
Nakl olup hāl-i dil ile nice esrār bu şeb
- 3 Neş'esi tē seher-i haşre sürer bādemüzün
Ġamze-i yār idi meclisde kadeh-kār bu şeb
- 4 Yāre mihman olup olduk ni'am-ı vuşlata sīr
Rūze-i hicre dağı eyledük iftār bu şeb
- 5 Sohbet-i germ o kadar feyz-i sühan eyledi kim
Geldi pervāneye de kudret-i güftār bu şeb
- 6 Çihre-i şāhid-i tābende ruh-ı 'ıyşümūze
Virdi pīrāye çü gīsū-yi siyeh-kār bu şeb
- 7 Sükker-i luţf-ı hitāb idi tenāvül olınan
Girmedi araya telh-ābe-i āzār bu şeb
- 8 Şem'-i sūzān idi ğayretle derūn-ı Vehbī
Gerçi pervāne idi meclisine yār bu şeb

Vezni: Fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilün
(Fā'ilātün) (fa'lün)

12 A.111a, B.132a, C.142a.

4 a: yār mihmān olup B.

4 b: rūze hicre dağı B.

5 a.b: Bu beyit B ve C nüshalarında yoktur.

7 a: sekr-i luţf-ı hitāb idi A.

7 a.b: Bu beyit C nüshasında yoktur.

Fî-Harfi't-Tâ'*

3

Sâkî idelüm zühd ile peymânî şikest
 Tek itmeyelüm hâtır-ı yârânî şikest
 İt tevbemüzi bih gibi nuql-i meclis
 Bir müşt-i şurâhî ile kıl anı şikest

13

- 1 Mir'ât-ı kalbüm eyleme ey kîne çü şikest
 itmez kabûl-i cebr ü mükâfât bu şikest
- 2 Feryâd-ı şâhnede sitem-i rûzgârdan
 Câm-ı derûnı itdi mişâl-i sebû şikest
- 3 Bu inkisâr ile nola kan aqlasa gönül
 Rîzân olur şarâbı olinca kedû şikest
- 4 Ta'sîri başkadur mey-i bezm-i mahabbetün
 Bunda olur külâha bedel reng-i rû şikest
- 5 Nûzhetgeh-i şehenşeh-i 'aşkuñdur eyleme
 Mînâ serây-ı hâtırum ey tünd-hû şikest
- 6 Hatt-ı siyâh-ı yâr ile hatt-ı cebînumün
 Bir kılca farkı var ki o reyhâni bu şikest
- 7 Vehbî ile keşâkeşe düşme rakîb için
 Nâmûs-ı hüsnî eyleme ey mâh-rû şikest

Vezni: Mef'ûlû/ fâ'ilâtü/ mefâ'ilü/ fâ'ilün

*: B nüshasında başlık yoktur. C nüshasında ise, " Harî-i
 Gazelü't-Tâ'" şeklindedir.

3 A.111b, B.196b, C'de yoktur.

13 A.111b, 132a, C.142a.

3 a,b: Bu beyit B ve C nüshalarında yoktur.

- 1 Āhumla fūrūzende olup külhen-i ḥasret
Eškümle nemā-yāftedür gülşen-i ḥasret
 - 2 Geldi ḥatı ḥüsn irdi ḥazāna nola olsa
Gül-berg-i temāşâyile pür dāmen-i ḥasret
 - 3 Bāz olsa nola şubḥ u mesā dīde-i ḥayret
Vīrankede-i cāna odur revzen-i ḥasret
 - 4 Āb-ı guher-i kāhrubādan mı şularlar
kim zerd kopar böyle gül-i dāmen-i ḥasret
 - 5 Şehbāz-ı ḡamam düḡtedür çeşm-i ümīdüm
Tār-ı nigehe oldı müiem sūzen-i ḥasret
 - 6 Sevdā-yı ḥatūñ şanma beni itdi siyeh-maḡz
'Akl oldı siyeh-pūş ıder şīven-i ḥasret
 - 7 Ol şu'le-ruḡ olsaydı bedīdār olurdu
Āfet-zede-i berķ-ı nigeḥ ḡırmen-i ḥasret
 - 8 Mümkin mi ḡüleşmek ḡam-ı hicran ile Vehbī
Tākat mı kodı ḡamle-i şīr-efḡen-i ḥasret
- Vezni: Mef'ülü/ mefā'ülü/ mefā'ülü/ fa'ülün

- 1 Müḡanların behem-zede çeşmün siyāh-mest
Birmiş biri birine sipah-ber-sipāh mest
- 2 Var her kademde çāh-ı ḡaḡar çeşm-i sūddan
Bāfildür i'tibār-perestān-ı cāh mest
- 3 Halkı şehīd-i ḡaḡer-i müḡān idüp gelür
Destār-ı kec külān-ı şikeste-niḡāh mest

14 A.111b, B.132b, C.142b.

6 b: 'aql siyeh-pūş ıder A.

15 A.111b, B.132b, C.142b.

2 a: cāy-ı ḡaḡar C.

- 4 Çeşmün gamıyla virse sirişküm zemîne âb
Nergis gibi demide ola her giyâh mest
- 5 İtmiş keşide hañcer-i te'sîri el-ḥazer
Çıkış henüz meykede-i dilden âh mest
- 6 Çeşmün nevâziş eylemesün zaḥm-dārına
Cürm-i digerdür eylese 'özn-i günâh mest
- 7 Vehbî ne şübhe mahkeme-i i'tibârda
Da'vâ şübût bulmaz olursa güvân mest
- Vezni: Mef'ûlû/ fâ'ilâtü/ mefâ'ilü/ fâ'ilün

Harf-i 'S-Sa'*

4

‘Uşşâkın ider gıryesi tûfân ile baḥş
Te'sîrde eyler âhı peykân ile baḥş
Bir ḥâke ki pertev şala envâr-ı şühûd
Zerrâtı ider mihr-i dirahşân ile baḥş

16

- 1 Şafâ-yı meclise gül-gün piyâledür bâ'is
Bellî letâfet-i gülzâra lâledür bâ'is
- 2 'Arak-feşanluḡı pür-âb ü tâb ider ḥaṭṭı
Tarâvet-i çemenistâna lâledür bâ'is

7 a: Bu mısra B ve C nüshalarında yoktur.

*: B nüshasında başlık yoktur. C nüshasında ise, "Harf-i
Gazelü 'S-Sa'" şeklindedir.

4 A.112a. B.196b. C'de yoktur.

16 A.112a. B.132b. C.143a.

3 Çü dūd-ı 'anber-i sārā dūhān-ı āhumdan
Bu pīç ü tāba o miskin külāledür bā'is

4 Miṣāl-i tūṭi-i hoş-gūy berş-hārānuñ
Cilā-yı keyfine şirin nevāledür bā'is

5 Zemīn-i şafhada olmağa gerd-hiz sevād
'inān-ı hāme-yi Vehbī imāledür bā'is

Vezni: Mefā'ilün/ fe'ilātün/ mefā'ilün / fe'ilün

Harfū'l-Cīm*

5

Sākī bize şun müdāme-i şu'le-mizāc
Kim dönsün anuñla şafaḡ u mihre zücāc
Aç sākīd ü sākī itme ehl-i bezmi
Şeb şem'a seher 'amūd-ı şubḡa muhtāc

17

1 Ursa 'aceb mi şu'le-i ruhsār-ı yār mevc
Baḡdukça lālezāra olur āşikār mevc

2 İtdi kumāş-ı hüsninüñ efzun revnāķın
Cün rüy-i kār kāle urup ḡaṭṭ-ı yār mevc

3 Çār ebruvānı eyledi ārāmumuz tebāḡ
Keştī-i 'aķlı muṭṭarib itdi o çār mevc

4 İtdi ḡurūş-ı neş'e 'arāķ-riz ruḡların
Oldı kenār-ı lüceye gevher-niṣār mevc

3 b: müşgīn B.

*: B nüshasında başlık yoktur, C nüshasında ise. " Harf-i
Gazelü'l-Cīm " şeklindedir.

5 A.112a, B.196b, C'de yoktur.

17 A.112a, B.133a, C.143a.

2 b: kāle idüp B.

- 5 Ol meh ʔağıtdı zülfini ʔaşd-ı ʔinā ile
Olssa ketan gibi ne ‘aceb tār-mār mevc
- 6 Olmaz çü rûzgār ile mümkün muḳābele
Cizse meṣāff-ı yemle ‘aceb mi kenār mevc
- 7 Baḥr-i siyeh gibi yem-i sevdā ḥurûş ider
Urduḳca Vehbiyā ḥaṭ-ı jengār-ı yār mevc

Vezni: Mef‘ûlû/ fâ‘ilâtû/ mefâ‘îlû/ fâ‘ilûn

18

- 1 Hicrûñ gibi kim âteş-i pür-süz olımaḫ hiç
Mihrûñ gibi ey mâh-ı şeb-efrûz olımaḫ hiç
- 2 Sevdâ-zede-i zülf o ʔara baḫtlular içre
Bir bencileyin tâli‘-i efrûz olımaḫ hiç
- 3 Kenter şereri düşse yakar ‘âlemi yekser
Âhum gibi bir âh-ı felek-süz olımaḫ hiç
- 4 Bi’llâh şehâ şâ‘im-i hicrânun olana
Hiç ‘ıyd-i vişâlun gibi bir rûz olımaḫ hiç
- 5 Bir nîm nigâh ile alur biñ dil ü cânı
Vehbî hele ol ğamze-i dil-düz olımaḫ hiç

Vezni: Mef‘ûlû/ mefâ‘îlû/ mefâ‘îlû/ fa‘ûlûn

5 a: ʔaşd-ı ʔināh ile B. C.
6 b: Cizse nola meṣāff-ı yem ile kenār mevc B.
18 A.190b, B ve C’de yoktur.

Harf-i 'l-Hā'*

6

Sākī bize rāḥūndur olan rāḥat-ı rūḥ
 Senden görünür tekye-i 'aşk içre fütūḥ
 Āyīn-i Cem'i idüp şebāne icrā
 Vird-i seherī yirine sür cām-ı şabūḥ

Harf-i 'l-Hā'**

7

Sākī legen-i bādeye kat pāre-i yah
 Kıl dilden o şābūn ile tathīr-i vesāḥ
 Şun cām-ı lebūn o şarḥ ile ammā kim
 Nukl ola turunc-ı şabqāb u sīb-i zenāḥ

19

- 1 Mihr olsa deḡūl cāy-ı 'aceb muktebes-i şeyḥ
 Ābisten-i şad-feyz-i seherdūr nefes-i şeyḥ
- 2 Her mūyum olup maşnık-ı esrār-ı ḥaḳīkat
 Muşşidsitān itdi derūnum kabes-i şeyḥ
- 3 Ğayruñ ni'amından beni sīr itdi kanā'at
 Mihr-i leb-i āz oldı baña her 'ades-i şeyḥ
- 4 Meyden geçerüz ḡālib olup nefis ü hevāya
 Olursa eger himmet-i imdād-res-i şeyḥ

*: B nüshasında başlık, " Ve Lehū " şeklindedir.

6 A.112b, B.196b, C'de yoktur.

** : B nüshasında başlık yoktur, C nüshasında ise, " Harf-i
 Ğazelü'l-Hā' " şeklindedir.

7 A.112b, B.133a, C.143b.

7 a: pādeye kat B.

19 A.112b, B.133a, C.143b.

5 Bir kâfile-sâlâridur erbâb-ı sülûkûn
K'oldı veled-i kalb şadâ-yı ceres-i şeyh

6 Vehbî demine Hû çeker erbâb-ı hakikat
Her kim ki ola mazhar-ı feyz-i nefes-i şeyh

Vezni: Mef'ûlû/ mefâ'îlû/ mefâ'îlû/ fa'ûlûn

Harfû'd-Dâl*

8

Tuccâr-ı mezâdgâh-ı bâzâr-ı şühûd
Sermâyeyi zâyi' itmeden görmez sūd
Bî-perde görünmez saña rûy-i makşûd
Tâ olmayasın perde-ber-endâz-ı vücûd

Harfû'z-Zâl**

9

Sâkî mey-i 'aşkûn baña sükkerden elezz
Düşnâm-ı lebûn kand-ı mükerrerden elezz
Perverde-i hum-ı 'aşk olan bâde-i ter
Bi'llâh gelür bâde-i kevşerden elezz

6 b: mazhar-ı feyz ü nefes-i şeyh A, C.

*: B ve C nüshalarında başlık yoktur.

8 A.112b, B.196b, C'de yoktur.

**: B nüshasında başlık yoktur, C nüshasında ise, " Harfün
ve Lehû'z-Zâl " şeklindedir.

9 A.112b, B.133b, C.143b.

- 1 Oldı çün kand-ı mükerrer yārda lüknet leziz
Eyledi güftārın ol şirin-lebüm kat kat leziz
 - 2 Can virür kim görse mevc-i cevher-i şemşirini
Kim kenār-ı cūda şekker-hāb olur elbet leziz
 - 3 Virür engüşt-i mekide çāšnī-i ney-şeker
Fikr-i la'ī-i sükker-i nikle olur hasret leziz
 - 4 Telhi-i dūd-ı firākuñ çekmege kim şabr ider
Nukl-i şirin gibi cāna olmasa vuslat leziz
 - 5 Seyr-i çeşmān-ı kanā'atdūr yine rāhat bulan
Derdı var olsa ne deñlü devlet ü ni'met leziz
 - 6 Anlar ifsād-ı mizāc-ı devleti erbāb-ı cāh
Himye lāzımdur ne deñlü olsa da rişvet leziz
 - 7 Tāze-res olmakla destāvize şāyandur yine
Mīve-i nazmum degülse Vehbiyā gayet leziz
- Vezni: Fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilün

Fī-Harfi'r-Rā'*

Sāki ne bu bezmünde olan feyz-i sürür
Kim bī-mezedür anda şarāb-ı engür
Zirā dağı nām-ı meyi yād eylemeden
Bi'llāh beni mest itdi o çeşm-i mahmūr

20 A.113a, B.133b, C.143b.

1 a: aldı çün kand-ı mükerrer B, C.

3 a: cā-nişin C.

3 b: olur hayret leziz A, C.

6 a: Eyler ifsād mizāc-ı devleti erbāb-ı cāh A, B. (Vezin bozuktur).

*: B nüshasında başlık yoktur, C nüshasında ise, " Harf-i Gazelü'r-Rā' " şeklindedir.

10 A.113a, B.196b, C'de yoktur.

10 b: kim bī-müfedür A.

- 1 Zühd ile 'aşk ülfet ider mi o kar o kor
'Aşık çeker mi çille-i cevri o zâr o zûr
 - 2 Gâfil rakib halk ise kûyunda can-fürûş
Bâzârgâh-ı 'aşkda râyic o kâr o kûr
 - 3 Genc-i lebünde cân-ı za'îf itmiş âşiyân
Şehd-i lebûn ya dâne-i hâlûn o mâr o mûr
 - 4 Ol çâşm-i mest pendümi efsâne zann ider
Uyma şakın rakibe didükce o yâr uyur
 - 5 Zâhid ko lâf-ı 'aşkı çerâgâh-ı cerre düş
Ey har-nihâd anda boğazuñ otar otur
 - 6 Hum-ı şarâbı genc-i harâbâtde gözleyüp
Buldum zafer defîneye aldı o gâr o gûr
 - 7 Beñzer mi şem'-i hüsn-i bütan mihr rûyına
Var farkı küfr din kadar ey dil o nâr o nûr
 - 8 Mey-keş tevâzu' itmede zühhâd-ı zer-keşî
Şer'-i maḥabbet üzre görilse o yâr uyur
 - 9 Bûş eyleyüp dilâ kafes-i tende nâlesin
Gördükce mürğ-i cânı huşûrum uçar uçur
 - 10 İbrîk-dâr-ı meclisidür dîde Vehbiyâ
Mey dökse dâmenine bezimde o yâr uyur
- Vezni: Mef'ûlû/ fâ'ilâtü/ mefâ'ilû/ fâ'ilûn

21 A.113a, B.133b, C.144a.

6 a: genc-i harâbâtde görüp B, C.

7 b: o târ o tûr B, C.

8 b: şer'-i maḥabbet üzre görürse B, C.

9 b: gördükce mürğ-i hümayı B, C.

- 1 O mäh-ı nev-reside şöyle nazük-çihre âfetdür
Ruhında zahm şanmañ cāy-i engüşt-i işaretdür
- 2 'Arak-çini şafak güyā cebini mäh-ı garrādur
Başında zahm-ı rüyā ahter-i burc-ı letâfetdür
- 3 Kimün âzürde-i dendānı olmışdur diyü dā'im
Gören sīb-i zekānda zahmını leb-hār-ı hayretdür
- 4 Cemāli muşhafında zahm-ı rüyā müm-ı sürh-āsā
Sebak-hānān-ı hüsnün ders-i 'aşkına 'alāmetdür
- 5 Değüldür zahm-ı 'aks-i çeşm-i hün'inüm bed'id oldı
Ruh-ı pākinde kim āyine-i hüsn ü melāhatdür
- 6 Görüp zahmın nola bülbül-veş efgān eylesen Vehbī
Ne zahm ol gonce-i üsküfte-i gülzār-ı nahvetdür

Vezni: Mefā'ilün/ mefā'ilün/ mefā'ilün/ mefā'ilün

- 1 Çeksün ko sübhasını mürāyī beşer beşer
İtsün hisāb nakd-i riyāyī beşer beşer
- 2 Hep kâle-i ma'ārife virdüm şümār idüp
Nakdine-i havāss ü kuvāyī beşer beşer
- 3 Cānā toğursa māder-i dünyā senün gibi
Ey kās tıfl-ı 'işve-nümāyī beşer beşer
- 4 Fest ü bülend bir idüğün itdi remz iden
Vaz'-ı enāmīl-i kef ü pāyī beşer beşer

22 A.113a. B.134a. C.144b.

1 b: ruhında zahm şanmañ B.

3 b: gören sīb-i zekānda rahmını rencūr-ı hasretdür B.

5 b: hüsn-ı melāhatdür B.

23 A.113b. B.134a. C.144b.

1 b: itsün hisāba C.

4 b: vaz'-ı enāmīl ü kef ü pāyī C.

5 Vehbî gâzel kor adın idüp deste gül gibi
Bir nice beyt-i tâze-edâyı beşer beşer

Vezni: Mef'ûlû/ fâ'ilâtû/ mefâ'ilû/ fâ'ilûn

24

- 1 Gûy-i çevgân-ı kâzâ itmek seri âsan şanur
'Aşkî küdek-meşreban bâzîçe-i tıflan şanur
- 2 Çeşm-i la'î-efşânımı kim görse la'î-i kan şanur
Seyl-i eşküm döstüm iller pençe-i mercan şanur
- 3 Âh-ı serdünden gelüp hûn-âb-ı eşke incimâd
Perde-i çeşmüm gören pîrâmen-i rûmman şanur
- 4 Rahne-i dîvâr revzenden meğer fark eylemez
Ol ki hayretten görüp handanluğum şâdan şanur
- 5 Kulzüm-i hayrette ben meşk-i şinâ itmekdeyem
Olmayan vird-âşinâ-yı mest-i dest-efşan şanur
- 6 Râhat itmez nakd-i can dayn olduğın idrâk iden
Başına "festahserâ"-yı 'âlemi zindan şanur
- 7 Söyle dil rem-gerdedür dergâh-ı ehl-i câhdan
Dest-i da'vet görse de dest-i red-i der-ban şanur
- 8 'Akd-i nazmun Vehbiyâ 'arz eyleme yârâna kim
Kıymet-i har-mühre ile gevheri yeksan şanur

Vezni: Fâ'ilâtûn/ fâ'ilâtûn/ fâ'ilâtûn/fâ'ilûn

24 A.113b, B.134b, C.144b.

2 a: la'î ü kân şanur A.

2 a.b: Bu beyit C nüshasında yoktur.

2 b: destüm A.

5 b: Olmayan vird-âşinâ-yı müşt-i dest-efşan şanur B.

7 b: dest-i da'vet olsa da C.

- 1 Şeyh-i mağrūr kaçan kürs-i bālāya çıkar
Vasf-ı mi'rāc iderek 'arş-ı mu'allāya çıkar
 - 2 Eşkümün silsilesi çak küre-i māya çıkar
Bahrū'l-ensāb-ı belāda dahı bālāya çıkar
 - 3 Lāle-i dāğ-ı derun şu'le-mizāc olsa nola
Bu ocağın nesebi şem'-i şeb-ārāya çıkar
 - 4 Gösterür 'āşıkā bayrak o sipah mahbūbı
Belde seyf elde sinānı kaçan ālāya çıkar
 - 5 Rif'ate irmenün āsan yolu kec-revlik imiş
Beli pür-piç olur ol rāh ki bālāya çıkar
 - 6 Kemār-i yār belī bir tolaşuk yoldur līk
Yüri ey payk nazar kūy-i temennāya çıkar
 - 7 Itse taksīm-i şafā çerh-i mukavves halkā
Sehm-i şam hisse-i dāğ-ı dil-i dānāya çıkar
 - 8 Sen ki şavvās-ı yem-i mahberesin ey hāme
Gel nefes tut bir iki dürr-i giran-māye çıkar
 - 9 Şāhid-i nādire maẓmūn-ı sūhanla Vehbī
Korkaram tab'-ı Riyāzī ile da'vāya çıkar
- Vezni: Fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilün
(Fā'ilātün) (fa'lün)

25 A.113b, B.134b, C.145a.

2 a: silsile B.

4 a: o siyeh mahbūbı C.

4 b: elde sinānı A, C.

5 a,b: Bu beyit B nüshasında yoktur.

5 b: ol rāh dü-bālāya çıkar C.

8 b: gel nefes-i tal'at C.

- 1 Derûn-ı halkda mihr ü vefâ mı var yokdur
Çü kîmyâ fakat 'âlemde nâmı var yokdur
- 2 Aña bakup dil-i mehcûra tesliyet virecek
Meger senûn gibi bir bî-vefâ mı var yokdur
- 3 Nazîrûnı gören ahvel ola meger yoksa
Cahanda görmedüğüm dil-rübâ mı var yokdur
- 4 Bağıl-meşrebe 'arz-ı su'âl müşkildür
Ne istesen yoğa dâ'ir kelâmı var yokdur
- 5 Ciger güdâhte eyler devâsı müşkildür
Hased kadar kişiye bir belâ mı var yokdur
- 6 Düşerdi şâh-reh-i şöhrete sebük-rûhân
Reh-i nesimde hiç nakş-ı pâ mı var yokdur
- 7 Egerçi şabr gibi telhdür yine ammâ
Şabırdur özge belâya deva mı var yokdur
- 8 Niğâh-ı nâzûke tîr-i kazâ demekle şehâ
Neden bu kîne sözümde hatâ mı var yokdur
- 9 Tetabbu' itmege Vehbî cenâb-ı mağdûma
Tabî'atunda meger ictirâ mı var yokdur
- 10 Midâdı mağberemün sürme gibi huşk oldı
Kalemde tâkat-ı hüsn-i edâ mı var yokdur

Vezni: Mefâ'ilün/ fe'ilâtün/ mefâ'ilün/ fe'ilün

- 1 Hâli olur ey dil mezeden elde ayaklar
Pür olmayıcak nukl ile meclisde tabaklar

26 A.114a. B.135a. C.145a.

1 a: nakş-ı vefâ mı var B.

3 a: nazîrini A.

27 A.114a. B.135a. C.145b.

1 b: ayaklar C.

- 2 Tātār-ı gamuñla pür olup dilde bucaqlar
Mihmankede-i cāna hücüm itdi konaklar
- 3 Kaçmaz gam-ı hicrūñle gönül ölmeden ammā
Can nakdini pāyūñde nişār itmege şaklar
- 4 Zu'mınca ki zāhid geçinür mürğ-i behiştī
Tāvūs-şifat giyse nola kara tomaklar
- 5 Keyvan gibi fülk-i felegūñ şadrını gözler
Da'vā-yı riyāsetde gören pāy-i kızaklar
- 6 Vehbī idelüm sahti-ı eyyāma tahammül
Eksük mi olur baħr-i belāda şağanaklar

Vezni: Mef'ūlū/ mefā'īlū/ mefā'īlū/ fa'ūlūn

28

- 1 Hasret çekerüz mīve-ı ruḡsārına her bār
Virmezse nihāl-i emelūm nola eger bār
- 2 Ğavvāş olalu kulzūm-i sīnemde ḡayālūñ
Mānend-i şādef dīdelerūm oldı güher-bār
- 3 Berk-i niḡehūñ āfet-i ḡirmenūñe candur
Baḡdukca nola eyler isem āh-ı şerer-bār
- 4 Senden ḡelicek her ne ḡadar olsa ḡiran-cān
Hoş geldi deḡöldür baña mihmān-ı keder bār
- 5 Cūn sāyesi erbāb-ı dile cāy-ı şafādur
Servūñ bilürüz ḡadrini virmezse de ḡer bār
- 6 Cekte ne 'aceb şıḡlet-i peşmīneyi zāhid
Meşhūr meḡeldür ḡara olsun mı şemer bār

3 b: pāyinde B.

5 b: gezen B. pāy-i firāqlar C.

28 A.114b, B.135b, C.145b.

- 7 Ey âyine-rû kilki olur tûti-i hoş-gû
Geldükce dil-i Vehbi'ye ol la'l-i şeker-bâr

Vezni: Mef'ûlû/ mefâ'ilû/ mefâ'ilû/ fa'ülün

29

- 1 Ne 'izz ü cāh u neseble ne kesb-i mālledür
Fakat tefāhür-i ehl-i dilün kemālledür
- 2 Garaz ya sırr-ı dehānuñ ya mümyānuñdur
Bu pîç ü tāb-ı dil elbette bir hayālledür
- 3 Olur mı meclis-i işrākiyanda güft ü şinid
Yanup yakılması şem'ün lisān-ı hālledür
- 4 Esir-i zīnet-i cāh-ı vakar olan şahsun
Şafā-yı âyine-i hāhişi şakālledür
- 5 Ceride-i ruḥ-ı dil-berde hem-çü sıfır-ı ulûf
Hisāb-ı ḥusne terakkī yirinde hālledür
- 6 Dil-i remide zebūn olsa nola zülfinde
Semend-i ser-keşi zabt eylemek şegālledür
- 7 Bu rüzgārda kim var ki anuñ ey Vehbī
Edā-yı gülşen-i ahvāli i'tidālledür

Vezni: Mefâ'ilün/ fe'ilātün/ mefâ'ilün/ fe'ilün

30

- 1 Bülbul-i nuṭkum ki āheng-i ḡazel-hānī ider
Nağmesin cism-i niyāza rūḥ-ı hayvānī ider
- 2 Gonca-i ma'nā tebessüm-riz olur şad şevk-ile
Çünkü fikrüm arzū-yı gül be-dāmānī ider

29 A.114b, B.135b, C.146a.

1 a: Ne 'izz ü cāh neseble A, C.

6 b: sūḥanda ser-keşi zabt eylemek C.

30 A.114b, B.136a, C.146a.

- 3 Ebr-i şab'um mâye-dâr-ı feyzdür tâ öyle kim
Katre-i kilk-i tarûm da'vâ-yı 'ummânî ider
- 4 Nâfe-i ma'nîden olur ceyb-i kilküm deşt-i Çîn
Turre-i müşgîn-i fikrüm kim perîşânî ider
- 5 Gûşuñâ sergûş-i i'câz ile bir bir söyledüm
kim benüm kilküm nice sihr-i sühan-dânî ider

Vezni: Fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilün

31

- 1 'Âşıkâ zâhîd-i güm-rân naşîhat mi ider
kendü dil-haste olan gayre tabâbet mi ider
- 2 Nice pây-efşen olur dâ'ire-i teşhîre
O perî da'vet-i 'uşşâka icâbet mi ider
- 3 Dilve-ger câme-i mâ'ide ten-i dil-ber mi
Şahn-ı deryâda perî yohsa siyâhat mi ider
- 4 Gâh gâh bûs-i dahānuñla olur mı memnûn
'Âşıkun yohsa heman yok yire minnet mi ider
- 5 Nâ'il-i vuşlat olur mı der-i dil-dârda dil
Gâyet-i elbâb heman yohsa ziyâret mi ider
- 6 Nev-ber-i gülşen-i i'câz ise de ey Vehbî
Hâm-şab'ân-ı cehan şî'rûñe rağbet mi ider
- 7 Aqzına kadî ile almağla zülâl-i naẓmum
Hâsid-i dūn 'aceb def'-i harâret mi ider

Vezni: Fe'ilâtün/ fe'ilâtün/ fe'ilâtün/ fe'ilün
(Fâ'ilâtün) (fa'ilün)

4 a: nâka-i ma'nîden olur B.

31 A.114b, B.136a, C.146b.

4 a: gâh geh B.

4 b: yohsa can B.

6 a: zeber-i gülşen-i i'câz B.

- 1 La'lûñ ğamiyle dīde yem-āsā ħurūş ider
Göñlinde cevheri olan elbette cūş ider
 - 2 Olmaz karar tāzelerûñ bāde-nūşına
Mestāne cām-ı 'aşkını bî-şabr u hūş ider
 - 3 Meh şanma muşterisi çıkup hāce-i felek
Kālāy-ı vaşl-ı dil-bere 'arż-ı ğurūş ider
 - 4 Cevr ile tenq ider başına çerh-i atlası
'Uşşāk ser-bürehnesine kelle-pūş ider
 - 5 Mürqāne başı üzre yir itse 'aceb mi Kays
Her nağmesinde midhat-i Leylā'yı gūş ider
 - 6 Lokmān ise de 'āşık olan ħaste-tab' olur
Yok çāre 'aşk ādemi bir derde dūş ider
 - 7 Āğāz-ı nağme eylese Vehbī ney-i kalem
Şavt-ı nevā-yı nazm cehānı ħamūş ider
- Vezni: Mef'ūlū/ fā'ilātū/ mefā'ilū/ fā'ilūn

- 1 O dil ki vādi-i nā-kāmi ile ūlfet ider
Ne baht-ı dūna ne luţf-ı sipihre minnet ider
- 2 Olur netīcesi leb-ĥāre-i ğam u ħayret
Firāk-ı la'lûñ ile ol ki 'ıyş ū 'işret ider
- 3 O ħūninūñ nola yanında ħançeri yoğ ise
Helāk-ı 'āşıkā tīr-i nıgeh kifāyet ider
- 4 Nıķābın eylemesün ref' görmedük çokdan
O nūr-ı dīdeye şāyed nazar işābet ider

32 A.115a, B.136a, C.146b.

5 a,b: Bu beyit C nüshasında yoktur.

6 a: ħaste dil olur B.

6 a,b: Bu beyit C nüshasında yoktur.

33 A.115a, B.136b, C'de yoktur.

5 Rakībūñ āh-ı gelū-qiri ki mü'essir olur
Firenk zahmetidür el-hazer sirāyet ider

6 Yanuñda olmaz ise leb-güşā-yı şekve nola
O māhi Vehbi-i zār āhdan sıyānet ider

Vezni: Mefā'ilün/ fe'ilātün/ mefā'ilün/ fe'ilün

34

1 Serv-ı çaman kendüvi āvā ne zann ider
Beñzer miyüm o nahl-i hırāmāne zann ider

2 Çeşmün tekāpūy-i dili yābāne zann ider
Meylüm görüp feżāya dazālāne zann ider

3 Çavqān-ı derde qūy gerek 'āşikuñ seri
Halk ise 'aşkı bāzi-i tıflāne zann ider

4 Olmış derinde şüret-i bī-can bütān-ı dehr
kim görse kūy-i yāri şanem-hāne zann ider

5 Feryāduma gelür o siyah-mest-i şüh-dil
Ben ağıladukca hālūmi mestāne zann ider

6 Mürq-i havāl-i yār ider dīdede karar
Müjganlarımı hār u has-ı lāne zann ider

7 Bördükce āşināsını ol şüh-ı dil-firīb
Bir vaz' ider ki ol dahı bīgāne zann ider

8 İkāz-ı fitne itmede çeşmi uyar uyur
Āh-ı sitem-keşānını efsāne zann ider

9 Vehbī nizām-ı naẓmını kim görse Vākıf'un
Zülf-i kelāma hāmesini şāne zann ider

Vezni: Mef'ülü/ fā'ilātü/ mefā'ilü/ fā'ilün

5 a: Rakībūñ o gelū-qiri ne mü'essir olur B.

6 a: yanında olmaz ise B.

34 A.115a, B.136b, C.147a.

4 a: bütān-ı şehr C.

7 a,b: Bu beyit C nüshasında yoktur.

8 a,b: Bu beyit B ve C nüshalarında yoktur.

- 1 Hayretle görüp hâdemi mesrûr şanurlar
Vîrâne de olsam yine ma'mûr şanurlar
 - 2 Hâşşivvet-i zâtum gider olmuş şu kadar kim
Mestâne de olsam yine mahmûr şanurlar
 - 3 Çeşm-i edabe şahvat olup perde-i gaflet
Erbâbı anuñ 'âlemi hep kûr şanurlar
 - 4 Hep dest-rev içhâr iderler baña hûbân
Feryâd-ı dilum nâle-i zûnbûr şanurlar
 - 5 Erbâb-ı tecellî göricek nûr-ı cemâlin
Yârûñ ser-i küyin cebel-i Tûr şanurlar
 - 6 Savdâ-yı haşuñ şövla zabûn ayledi cismum
Hâk-i ser-i küyünde beni mûr şanurlar
 - 7 Gûş ayleyen enfâs-ı revan-bağsumi Vehbî
Âcâze-i nây-i kalemüm şûr şanurlar
- Vezni: Me'f'ûlû/ mefâ'îlû/ mefâ'îlû/ fa'ûlûn

- 1 Ferîşandur tecâvûz itmek ile haddi gîsûlar
Nizâm-ı şâneye hâcet değül müigân ü ebrûlar
- 2 Kalem sırr-ı zamîrin tercemânı olduğın halka
İder çeşmiyle imâ nâme üzre yazılan Hûlar
- 3 Ne mümkün olmamak dendân-ı hem-vârın görüp hayrân
Nice ser-rişteye nazm oldı ol nâ-süfte incûlar
- 4 Tokundukça sûtüre rûy-i yâre feyz-i âbindan
Cû kişt-i âb-dâde zûd-res olmağladur mûlar

35 A.115b, B.137a, C.147a.

2 a.b: Bu beyit C nüshasında yoktur.

36 A.115b, B.137a, C.147a.

4 a: feyz-i âyinden C.

- 5 Siyeh-mağzum nola 'aks-i sevâd-ı çeşm-i hayretle
Olursa ieng-beste Vehbiyâ mir'ât-ı zânûlar

Vezni: Mefâ'îlün/ mefâ'îlün/ mefâ'îlün/ mefâ'îlün

37

- 1 Dîvâne-cünbiş ol yûrı ey dil reviş budur
Der-kâri-i mahabbete eylersen iş budur
- 2 Ol mest-i nâz-ı nîze be-kef geldi meclise
Var ise başuma gelecek var geliş budur
- 3 Itsem 'acab mi cây-i siper zahm-ı tîgına
Gülzâr-ı 'aşkda gul için perveriş budur
- 4 Österdi tāk-ı manzaradan mäh rüyini
'Uşşâka 'arż-ı minr idecek gösteriş budur
- 5 Sen püye-kâr-ı deşt-ı şam ol levliyân-ı hûsn
Dirse 'acab mi Vehbi-i Mecnun-menîş budur

Vezni: Mef'ûlû/ fâ'ilâtü/ mefâ'îlû/ fâ'ilün

38

- 1 Ne dem ol meh-cebin bakışların pür-pîç ü tâb eyler
Derûn-ı 'âşıkı tîr-i mahabbet şerha-yâb eyler
- 2 Kemân-âsâ selâmına ham olsam reh-güzârında
Geçer ok gibi bakmaz rüyuma benden hicâb eyler
- 3 Yalınlandırdı tîr-i âhumi umniyye-i te'sîr
Anuñ-cün menzil-i cânâne şevkiyle şitâb eyler

37 A.115b. B.140b. C'de yoktur.

5 b: Mecnun-reviş B.

38 A.116a. B.137a. C'de yoktur.

1 b: şerh-i bâb eyler B.

2 a: ham oldum B.

4 Çekilmez çille-i ihsānı ol şūh-ı keman-dāruñ
O da'vā ādemi pūr-pīç ü tāb ıztırāb eyler

5 Hadeng-i ğamzeden her 'āşıkā sehmin virür ol şūh
Gelince hisse-i Vehbī'ye ammā intihāb eyler

Vezni: Mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün

39

1 Sūhan-dānān-ı 'ālem nukte-i nā-gūfte isterler
Güher-kārān-ı ma'nā cevher-i nā-sūfte isterler

2 Zarīfāne niyāz it yāre şiklet eyleme ey dil
Ki hūbān-ı cehan 'āşıkların elbette isterler

3 Nukūd-ı cān u dille müsteriyken 'āşıkunñ ey māh
Göre ağıyarı kālāy-ı vişālunñ müfte isterler

4 Nühüfte itmek ister būy-i miski hokka içinde
Dil-i 'uşşākda 'aşkı olar kim hūfte isterler

5 Kadeh-nūşān-ı 'aşkunñ istemezler 'ırz u nāmūsı
Fakāṭ ṭab'-ı levendāne dil-i āşūfte isterler

6 Yine tūtī-i şekker-gūy hāmeñden kıl istintāk
Ki erbāb-ı ma'ārif Vehbiyā nev-gūfte isterler

Vezni: Mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün

40

1 Beni bir hāle kodı hicr ki ağıyar ağılar
Hālūme dōst degül düşmen-i ğaddār ağılar

2 Ra'd feryāda gelür berk ğamumla tūtışur
Dūd-ı āhum görüp ol ebr-i güher-bār ağılar

4 b: pūr-pīç-i tāb ıztırāb eyler A.

39 A.116a, B.137b, C.147b.

40 A.116a, B.137b, C'de yoktur.

- 3 Çağlayan dāğda ırmağ degül göz yaşıdur
Yüreği taşdan iken derdūme kuhsār aqlar
- 4 Kaṭre-i eşke döner nağme-i ter nālemden
Sāz-ı meclisdeki zīr ü bem-i evtār aqlar
- 5 Ceşm-ı yārūñ o da Vehbī gibi dil hastesidür
Eşkdür ilāle degül nergis-i bīmār aqlar

Vezni: Fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilün
(Fā'ilātün) (fa'ilün)

41

- 1 Kavs'am serūmde şūr geh artar geh eksilür
Bu lāpele tūyūr geh artar geh eksilür
- 2 Geh zāyi' eyler 'aklūmı gāhī füzūn ider
Sermāye-i şu'ūr geh artar geh eksilür
- 3 Her bār kadd-i kāmā çıkışmaz kumāş-ı cūd
Endāze mi olur geh artar geh eksilür
- 4 Bir hālde komaz ḥat-ı ruhsārın üstüre
Mānend-i zill-ı hūr geh artar geh eksilür
- 5 İdmān-ı meşķ-ı kavs firāķiyle ol mehūñ
Bāzū-yı dilde zūr geh artar geh eksilür
- 6 Vehbī çü ber-ķarār degül kār-ı rūzgār
Mevc-i ğam u sūrūr geh artar geh eksilür

Vezni: Mef'ülü/ fā'ilātü/ mefā'ilü/ fā'ilün

42

- 1 Niyāz-ı 'āşık ile sīne-i butān açılır
Kilīd-i āhla çok genc-i şāygān açılır

4 a: nāle-i ter B.

41 A.116a, B.137b, C'de yoktur.

42 A.116b, B.138a, C'de yoktur.

- 2 Ne deñlü açsam añā rāz-ı zaḥm-ı hūnūm
Dehānın açmayup ol ḡonce-leb hemān açılır
- 3 Kilīd-i feyz-i Hudā olmadukca kufī-guşā
Der-ı ümīd-i velā sanma her zemān açılır
- 4 Hezār nūsha-şināsān-ı zūhd mülzem olur
O meclis içre ki ebhās-ı dil-berān açılır
- 5 Guher-nişār olıcak kıl-ı Vehbī ḡayret ile
Şadef-mişāl dehān-ı sūhanverān açılır

Vezni: Mefā'ilün/ fe'ilātün/ mefā'ilün/ fe'ilün

43

- 1 Yanup yakılmaz isem hāl-i dil müşevveş olur
Niyāza başlasam ol şem'-i hüsnum āteş olur
- 2 Hayāl-i zūlfūn ile olsa 'āşıkūn ber-dār
Felekde hāle-i meh añā rīsmān-keş olur
- 3 Çekince cāzibemüz yāri sīneye bilürüz
ki beynümüzde rakīb ile çok keş-ā-keş olur
- 4 Görinmez ādeme olmaz karīn insāna
O şūḡ-ı vahşi-i bī-mihr 'aceb perī-ves olur
- 5 Yazarsa bu ḡazeli kıl-ı ḡāver ey Vehbī
Şahīfe-i meh-i tābān 'aceb münakkaş olur

Vezni: Mefā'ilün/ fe'ilātün/ mefā'ilün/ fe'ilün

44

- 1 Giryeyle olsa āh-ı derun dil-sitiz olur
Elbette tīḡa āb virildükde tiz olur

43 A.116b. B.139a. C.147b.

4 b: o şūḡ vahşeti fī-mihr C.

44 A.116b. B.138a. C.148a.

- 2 Keştî-i 'akl u dil yem-i sevdāya gark olur
Hatṭun ki bād-ı āhum ile mevc-hīz olur
- 3 Bu bezmgehde cür'a-keş-i cām-ı kām olan
Bir gün humār-ı ye'sle hamyāze-rīz olur
- 4 Ta'n-ı 'adūdan olsa nola germ nāle-dil
Mīnā-yı sang-hürdenun' avāzı tīz olur
- 5 Sevdā-yı serden olmaz o miskin halāş kim
Vahbī gibi esir-i haş-ı müşğ-bīz olur

Vezni: Mef'ûlû/ fâ'ilâtü/ mefâ'ilü/ fâ'ilün

- 1 Şabr ile künc-i gâmda o kim yâr-ı gâr olur
Genc-i ümîde nâ'il olup kām-kâr olur
- 2 Der-beste olsa şimdi nola hâne-i ümîd
Bir gün kilîd-i kufl-ı emel sâz-kâr olur
- 3 Maḥrûm-ı nakd-i hāniş olur mı o kimse kim
Deryûze-kâr-ı dargah-i Perverdigâr olur
- 4 Devran dönüp bu gerdiş-i nâ-sâzdan gönül
Der-kâr-ı kayd-ı ta'siye vü i'tizâr olur
- 5 Piçîde-i nihâl-i emânî olur o kim
Mânend-i tāk zahm-hor-ı girye-kâr olur
- 6 Yârî-i feyz-i nâmiye-i cüy-i aşk ile
Yine nihâl-i huşk emel-i mîve-dâr olur
- 7 Vahbî göz açdurur mı felek düşmene müdâm
Anı da pür-şubâr ider rûzgâr olur

Vezni: Mef'ûlû/ fâ'ilâtü/ mefâ'ilü/ fâ'ilün

3 b: humbāze-rīz olur C.

45 A.116b, B:138b, C.148a.

4 a: gerdiş-i nâ-sâzda C.

- 1 Sende bir gün ne cefā ne eğer-i nāz kalur
Şanma itdüklerün ey āfet-i tannāz kalur
- 2 Bī-vefāyī zan-i dehri görüp ehl-i fenā
Hayretinden dem-i mevtinde dehen bāz kalur
- 3 İama'-ı vaşla sevdā-yı hātun çok kerre
Beni leb-riz-i cunūn eylemeye az kalur
- 4 Her ser-i mūy tanum olsa zebān-ı takrīr
Yine ser-beste derūnumda nice rāz kalur
- 5 Ne kadar bādiye-pūy-i dām-ı hicrān olsa
Şanma āsb-i dil-i Vehbī-i sebūk-tāz kalur

Vezni: Fe'īlātūn/ fe'īlātūn/ fe'īlātūn/ fe'īlūn
(Fā'īlātūn) (fa'īlūn)

- 1 Çeşmi hāmūş-ı teğāfūl şimdi kimler söyleşür
Ol kıyāmet-kadile 'āşık rūz-ı mahşer söyleşür
- 2 Birbiriyle ders-i nāzı çeşm-i dil-ber söyleşür
Ebruvan baş başa virmiş rāz-ı dīğer söyleşür
- 3 Hatt-ı bün-gūşında nakd-i hātır-ı 'uşşākdan
Maşşīb-ı vaşla meşşer hārc-ı mukarrer söyleşür
- 4 Anlamazsın sen lisān-ı ehl-i 'aşkı zāhidā
Çeşm-i gūyā ile anlar bahş-i āher söyleşür

46 A.117a, B.138b, C.148a.

2 a: bī-vefā'ī B.

3 a: tama'-ı vaşlat u sevdā-yı hātun B. tama'-ı vaşla
sevdān m1 C.

47 A.117a, B.138b, C.148b.

3 b: çerh-i mukarrer C.

- 5 Bu hayāl için ider tab'ıyle Vehbî güft ü gū
Hātīb-i küfv-i hünardür mihr-i duhter söyleşür

Vezni: Fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilün

48

- 1 La'lūñ ki dil-rubā leb-i cām-ı sarāba kor
Bir nā-şukūfte gonceyi gūyā ki āba kor
- 2 Sıhr ile imtizāc virüp āb u āteşe
Sākī ki bādeyi kadeh-i şu'le-tāba kor
- 3 Hañcer be-kef çıkarsa kemīninden ol niğāh
Behrām-ı fitne bīm ile tığın kırāba kor
- 4 Ey āfitāb yār ile da'vī-i hüsni ko
Ref'-i nikāb idüp seni bir gün hicāba kor
- 5 Olma kemāl ğurre ki dehr 'ākıbet seni
Gencīne-i hūner dağı olsañ türāba kor
- 6 Ma'nāyı lafz-ı zūr ile güncide eylemek
Rūh-ı kelāmı cendere-i ıztırāba kor
- 7 Vehbî bu şi'r-i tēzeyle olmak nazīre-cūy
Yārān-ı nazma kayd virür pīç ü tāba kor

Vezni: Me'f'ülü/ fā'ilātü/ mefā'ilü/ fā'ilün

49

- 1 Ne dem ki duhter-i rez sākıyā gelür görinür
Vişāl-i şāhid-i zevk ü şafā gelür görinür

48 A.117a. B.139a. C.148b.

3 b: tığın kırāba kor A.

5 a: olma kemāle ğurre ki A. C.

6 a: ma'nā-yı lafz-ı zūr ile A. ma'nā-yı lafz-ı rüz ile C.

49 A.117a. B.139a. C.149a.

- 2 O şüh perde ber-endâz-ı nâz olur giderak
Ruhında hatt-ı siyeh cā-be-cā gelür görünür
- 3 Görüp tedārūki kandīli şimdiden yaķalum
ki mäh-ı rûze bu şeb ğālibā gelür görünür
- 4 Cefāda miġli ne gelmiş ne ħod görilmişdür
Bakılsa gerçı o şehden vefā gelür görünür
- 5 Bırakma dā'ire-i ğenc-i nâz-ı hicrānı
Zemān olur o parī-rū saña gelür görünür
- 6 Vazīfe-ĥār-ı ziyādur güneş yüzünden mäh
Her ay başında anuñ-çün şehā gelür görünür
- 7 Gürisnegān-ı cemālin hayāta sīr eyler
Kaçan o Yūsuf-ı Mısr-ı hayā gelür görünür
- 8 O mäh-pāre görünmez giderse ey Vehbī
Rakīb cānibine ilticā gelür görünür

Vezni: Mefā'ilün/ fe'ilātün/ mefā'ilün/ fe'ilün
(fa'ilün)

50

- 1 Gönül bir pādīşāhuñ ğihre-sāy-ı āsitānıdur
Ki kemter ĥāk-i rāhı reşk-i kühl-i İsfahānıdur
- 2 Bözüm bir dil-berüñ hayrān-ı çeşm-i āhuvānıdur
Ki mäh-ı nev anuñ ğüyā gümüşden sürme-dānıdur
- 3 Niġāhı kimde can kor dinlemez feryād u efgānı
Cehānuñ kahramānı 'ālemün şāhib-ķirānıdur

4 a: cehanda B.

6 a: vazīfe-ĥor-ı ziyādur B.

7 a: gūzeşte C.

8 b: rakīb-i ĥā'ineye C.

50 A.117b. B ve C'de yoktur.

- 4 Metā'-ı ahmed-ābād-ı hünerdür nazmı Vehbī'nün
Efendüm kadrini bil 'ālem-i ğayb armağanıdır

Vezni: Mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün

51

- 1 'Arak-ālūde ruḥ-ı dil-ber-i mav-gün femi gör
Gülşen-i hüsnede gül-ḡonce-i pür-şebnemı gör
- 2 Gul ile sünbuli sayr eyle beham-piçide
Zir-i fesden o siyeh kākül-i ham-der-hamı gör
- 3 Görmedünse Şeb-i Kadr içre eger nūr-ı siyeh
Ö siyeh-püşı içinde o siyeh-perçemi gör
- 4 Zekān u hāline bak Ka'be-i ruḥsārında
Hacerü'l-esved'i gör sayr ile çeh-zemzemi gör
- 5 O şirīn ile levendāne hīrāmın sayr it
Gürzin āvīze-i pūşt eylemiş ol Rüstem'i gör
- 6 Zāhmumı şorma tabībā bilürem derdümi ben
Hünerün var ise dermān olacak merhemi gör
- 7 'Ālem-i āb gibi nakş ber-āb istemezüz
Bize sen 'āleme sultān olacak 'ālemi gör
- 8 Bir kadehle şuvaram 'aklumi ben Vehbī-ves
Sen heman sāki baña çāre-i def'-i ğamı gör

Vezni: Fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilün
(fā'ilātün) (fa'ilün)

52

- 1 Yūsuf da görse ṭal'atini bī-nevālanur
Erbāb-ı 'aşk o şāh da olsa gedālanur

51 A.117b, B.139b, C.149a.

5 a: o şerīn ile B.

52 A.117b, B.139b, C.149b.

- 2 Ol naḥl-i tāzenūn çekerüz biz ḡamın müdām
Ammā rakīb mīve-i vaşlın şafālanur
- 3 Kendüye cezb ider dil-i rindānı kāh-veş
Bu ḡāşiyetle sāḡar-ı mey kehrübālanur
- 4 Deryā-yı ḡamda fülk-nişīnān-ı 'aşka dil
Ta'līm-i resm-i rāh ider nā-Hudā'lanur
- 5 Oldukca dīdesi reme-i dil-berāna dūş
Āvāre-dil mişāl-i kebūter havālanur
- 6 Deşt-i nazımda kendüne buldukca hem-'inān
Vehbī semend-i ṭab' heman bād-pālanur

Vezi: Meḡ'ülü/ fā'ilātü/ meḡā'ilü/ fā'ilün

53

- 1 Neş'e-i meyle açılmış bī-nikāb olmuş gelür
Tāb-ı ruḡsārıyla dāḡ-ı āfitāb olmuş gelür
- 2 'Azm idüp süy-i ḡarābāta ayak seyrānına
Ḥāṭır-ı 'āşık gibi mest ü ḡarāb olmuş gelür
- 3 Eyleyüp 'uşşākını cūş-i tebessümle firīb
Tābiş-i ruḡsārı çün mevc-i serāb olmuş gelür
- 4 Ḥaṭṭını gördükde dil zülfinde tutmuşken vatan
Müjde-i vaşliyle vakf-ı pīç ü tāb olmuş gelür
- 5 İtdi fersūde-i kattan sabr u ārām-ı dili
Ol hilāl-ebrū mişāl-i māhtāb olmuş gelür
- 6 Sāḡa-i eflāke gönderdüm du'ā-yı devletin
Āsumandan hep du'ā-yı mustecāb olmuş gelür

2 a: ḡamun B.

4 b: Āyā Hudā'lanur C.

6 a: kendüye B.

53 A.118a, B.139b, C.147b.

3 a: karīb C.

4 a: zülfinde A.

4 b: müjde-i vaşlatla B.

- 7 itmege Vehbî zemin-i âşafîde terk ü tâz
Hâmeme bir nice ma'nâ hem-rikâb olmuş gelün
- 8 Âşaf-ı 'alî-mekânun kim şubâr-ı pâyine
Baht u devlet rüy-mâle pür-şitâb olmuş gelün

Vezni: Fâ'ilâtun/ fâ'ilâtun/ fâ'ilâtun/ fâ'ilün

- 1 'izâr-ı hâl-dâr-ı yâre lâle dâğ ber-dildür
Ne lâle belki ol meh-rûya hâle dâğ ber-dildür
- 2 Tih-i sâğarda ey sâkî kirâs-ı surhî zann itme
Mezâk-ı la'î-i nâbuñla piyâle dâğ ber-dildür
- 3 Derûnında değüldür gayher-i tâbende reşkinden
Şadefler ol fem-i nâzûk-makâle dâğ ber-dildür
- 4 Fûrûğ-ı mihr ü mâha şu'le-i idrâk gâlibdür
Felek anuñ-çün erbâb-ı kemâle dâğ ber-dildür
- 5 Gönül bir zülf-i müşşîne ciğer-çundur ki ey Vencî
Değüldür nâfe-i hûnin gazâle dâğ ber-dildür

Vezni: Mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün

- 1 Cehan kim nîstî-âbâd-ı hulkî zill-i zâ'ildür
Bakılsa gûşîş-i mahv u fenâ tahşîl-i hâşıldur
- 2 Yem-i emmâre kim dâmân-ı ehl-i cüd-ı sâhıldür
Yanaşmağa anâ fûlk-i recâ lenger enâmildür

7 b: hâmede C.

8 a: âşaf-ı 'alâ-mekânun C.

54 A.118a, B.140a, C.150a.

55 A.118a, B.140a, C.150a.

1 a: nîstî-âbâd-ı hulkî A.

- 3 Tarabgehdür felek şevk-i kudümüñle melek rakķāş
Meh ü hurşîd deff-i pür-tef-i çerha celâcıldür
- 4 Gönül kim zaķm-hurde pây-beste bir esîrûñdür
'Aceb mi iztirâb eylerse mürq-i nîm-bismildir
- 5 Gözine geldi hûn-ı 'âşık-ı şeydâ şarâb-âsâ
Remedden şanma reng-i çeşm-i dil-ber kana mâ'ıldür
- 6 Za'îfem şöyle k'olsam yâre hem-pehlû beni ađyâr
Şanur ol sîm-gerden üzre bir zerrin hamâ'ıldür
- 7 İderken can gıbi sînemde cilve şâhid-i makşûd
Tamâşâsına ey Vehbî hicâb-ı cîsm hâ'ıldür

Vezni: Mefâ'îlün/ mefâ'îlün/ mefâ'îlün/ mefâ'îlün

56

- 1 Şeb-i vaşlun şehergehlerde âh u zâra şâlihđür
Senuñle bir güneş şad sâile istiğfâra şâlihđür
- 2 O ma'nâ kim çıkardum maţla'-ı ebrû-yı dil-berden
Mufâdı büsedür iş'âr ile eş'âra şâlihđür
- 3 Vücûdin nerm buldum penbeden kendin mülâyimtar
Dil-i yâre şatardum dinse senç-i hâra şâlihđür
- 4 Cefâ ile beni bir şekle koydı ol büt-i 'işve
Yazılma sûret-i hâl-i dilüm divâra şâlihđür
- 5 Mey-i hûn-i dilüm nûş itmeden hiç yüz çevirmezsin
Yine hûbân içinde nâmuñ ey meh-pâre şâlihđür
- 6 Serin rakķâş-ı sâ'at gibi vakf-ı gendiş itdükce
Kiriş geçse o şûha Vehbi-i âvâre şâlihđür

Vezni: Mefâ'îlün/ mefâ'îlün/ mefâ'îlün/ mefâ'îlün

6 b: şunar C.

7 a: iderken câhında C.

7 b: hicâb-ı çeşm C.

56 A.118b, B.140b, C.150a.

3 b: şanurdum B.

6 a: şirin A.

- 1 Derûna gamzeden evvel hadeng-i nâzî geçer
Hamâme beççedür ammâ ki şâhbâzî geçer
 - 2 Reh-i hayâle gönül rîg-i eşk ider îşâr
Kaçan ki nâz ile ol şâh-ı 'işve-bâzî geçer
 - 3 Hadeng-i nahveti olsa 'aceb mi sîne-güzâr
O şûh-ı 'işve-geruñ 'âşıkına nâzî geçer
 - 4 Gönül geçerse güzel reh-güzâr-ı 'aşkından
Vellî o şâh-sûvâra kimuñ niyâzî geçer
 - 5 Semend-i tab' ile böyle giderse Vehbî geçer
Tarîk-i nazmda çok germ-i türk-tâzî geçer
- Vezni: Mefâ'ilün/ fe'ilâtun/ mefâ'ilün/ fe'ilün

- 1 Haç-ı siyâhî kî hem-reng-i âh-ı 'âşıkdur
Eşer nümûde-i baht-ı siyâh-ı 'âşıkdur
 - 2 Gül-i ser-âmed-i gülzârdan olur muğnî
O hun penbe-i zîb-ı külân-ı 'âşıkdur
 - 3 'Aceb kim itmez ise cevrden şikâyet anâ
Yine o şân-ı cehan dâd-hân-ı 'âşıkdur
 - 4 Sürûr-ı vaşlla endêghe-i çerh olmış
Meh-i dü-hefte degül şeb-külân-ı 'âşıkdur
 - 5 Derûn-ı yâre eşerden bu nazmum ey Vehbî
Mişâl-i nâvek-i ser-tîz-i âh-ı 'âşıkdur
- Vezni: Mefâ'ilün/ fe'ilâtun/ mefâ'ilün/ fe'ilün

57 A.118b. B.140b. C.150b.

58 A.118b. B.141a. C.150b.

3 a: cevriñi B.

- 1 O naḥl-i nāza o dil kim muḥarreb olmışdur
Riyāz-ı kurbda gül çin-i maṭlab olmışdur
- 2 Miṣāl-i ḡonce olur cilveḡāh-ı dest-i ḡabūl
O dil ki nāme-ṣıfat mühr ber-leb olmışdur
- 3 Nikāb-ı ḡusnūn ider ḡāh rüyuñı mestūr
Kitāb-ı ḡusnūne ḡüyā ki maḡleb olmışdur
- 4 'Arak deguldür o āb-ı turuncdur ḡüyā
Ki çeşmesār aña ol sīm-i ḡabḡab olmışdur
- 5 Ne ḡam mey olsa baña neṣ'e-baḡṣ-ı leb-ḡānı
Hayāl-i la'lūñ ile dil leb-ā-leb olmışdur
- 6 O ūstād-ı cefāsın ki nüṣḡa-i mah ile
Yanuñda çerḡ senūñ tıfl-ı mekteb olmışdur
- 7 Cehānı mest iderek cām-ı nazmla Vehbī
Miṣāl-i sāḡı 'aceb ṣūḡ-meṣreb olmışdur

Vezni: Mefā'ilün/ fe'ilātün/ mefā'ilün/ fe'ilün

- 1 Dimek o ḡātem-i nāza recā ne lāzımdur
'Avātıf-ı küremāya bahāne lāzımdur
- 2 'Aceb mi erre-i ḡam sīnem itse ṣad-pāre
Hediyye ol büt-i nev-ḡaṭṭa ṣāne lāzımdur
- 3 Görince tır-i nigārı zaḡm-ḡüşāy ol kim
Hümā-yı 'aşḡa ḡonūl āṣiyāne lāzımdur
- 4 O ṣam'i āteṣ iken mūm itmeḡe 'āṣıḡ
Ṣerer-feṣāni-i āh-ı ṣebāne lāzımdur

59 A.118b, B.141a, C.151a.

2 a: cilveḡāhı B.

60 A.119a, B.141a, C.151a.

3 a: zaḡm-ḡüşādı B.

- 5 Pasend-i şî're yeter pey-revî-i hoş-güyân
Bu gûne hüsn-i edâ Vehbiyâ ne lâzımdur

Vezni: Mefâ'ilün/ fe'ilâtün/ mefâ'ilün/ fe'ilün
(fa'ilün)

61

- 1 Bir gönül kim 'âşık her mäh ferruğ-fâl olur
Şerha vü dâğ ile hem-çün tahte-i remmâl olur
- 2 Miñnet-i idbâr ile rîzân olan hün-âb-ı eşk
'Âkıbet gül-gûne-i ruhsâre-i ikbâl olur
- 3 Âfitâbı âfitâba mähı eyler pâlehang
Tekye-i 'aşkuñda ol kim çerh-veş ebdâl olur
- 4 İtdüğine bär-ı gam kadd-i hünermendânı lâm
İnhinâsı her nihâl-i mîve-dâruñ dâl olur
- 5 Mihr-i 'âlem-tâb güyâ mähâ feyz-i nûr ider
'Arızuñ mir'âta çün tâb-efqen-i timsâl olur
- 6 Hâlûmî engüşt-i âh ile beyân idem meger
Yohsa kim görse o şâh-ı mülk-i hüsnî lâl olur
- 7 Nazm-ı Maḥdûm'a ne dem pey-revlik itsem Vehbiyâ
Ma'zeret-hâhı içün hâmem lisân-ı hâl olur

Vezni: Fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilün

62

- 1 Yârûñ peyâm-ı vaşlı ki candan haber virür
Bir müjdedür ki feth-i Revan'dan haber virür
- 2 Çerh-i pür-inkılâb zebân-ı hilâl ile
Ahvâl-i şehîr göze Kenan'dan haber virür

61 A.119a. B.141b. C.151a.

3 b: tekye-i 'aşkuñla C.

62 A.119a. B.141b. C.151b.

- 3 Tārāc-ı mülk-i şabrda feryād-ı 'āşıkān
Efğāniyan germ-i 'inandan haber virür
- 4 Maḥmūd olamaz 'ākıbet-i kārı ḡā'inūn
Sevdā-ger olsa sūdı ziyandan haber virür
- 5 Bir āsitāne yüz sürerüz biz ki Vehbiyā
Toprağı sürme-i Hemedan'dan haber virür

Vezni: Mef'ülü/ fā'ilātü/ mefā'ilü/ fā'ilün

63

- 1 Ḥatt arasında 'āşıkına şeftalü virür
Güyā olumlu ḡāsteye penbeyle şu virür
- 2 Miḥrēb-ı ebruvānını der-ḡātır eylesem
Çeşm-i sırışkle dil-i zāra vuzū virür
- 3 Bir şemme ile zulfüne hem-bū olur mı müşğ
Büy-ı ḡayāt virmez o ammā ki bu virür
- 4 Başmaz avağını taraf-ı 'āşıkā o şūḡ
Sākī-i bezm olup kadehin sū-be-sū virür
- 5 Vehbī ki müyina dil-i pür-ḡünin 'arz ider
Pür-bāde dest-i muhtesibe şan sebū virür

Vezni: Mef'ülü/ fā'ilātü/ mefā'ilü/ fā'ilün

64

- 1 Çin-i cebin kim küre-i nakd-i nāzdur
Hall iden anı nāḡun-ı dest-i niyāzdur
- 2 Çokdan mülāzemet iderüz āsitānuña
Cāh-ı vişālūñi ṡama' itsek de azdur

4 b: sūd-ı ziyandan haber virür A. C.
63 A.190b, B ve C'de yoktur.

5 a: Vehbī ki yār müyina A.
64 A.119a, B.141b, C.151b.

2 b: ṡama' itsek C.

- 3 'Anber-miḡāl sūhte kân-ı maḥabbete
Maḥv-ı vücūdda mādde-i intivāzdu
- 4 Sākī şarāb-ı la'ı-l-i lebūñ görmege müdām
Caşm-i ümīd çün leb-i ḥamvāze-bāzdu
- 5 Kūy-i ḥakīkate çıkar elbette giderek
Vehbī egerçi sālīk-ı rāh-ı mecāzdu

Vezni: Mef'ūlū/ fā'ilātu/ mefā'ilū/ fā'ilūn

65

- 1 Haṭṭ-ı pūşt-i leb niḡn-ı la'lüne pervānedū
Tār-ı ḡisū Muşḡaf-ı ruḡsāruña şirāzedū
- 2 İab'-ı erbāb-ı tacerrūd neylesūn ārayişi
Hūsn-i māder-zād müstaḡnī-i reng-i ḡāzedū
- 3 Tek hemān ūşkūfe-rīz-i ḡande olsun ḡān ḡān
Yār vaşlın istemem ol naḡl-i hūsnüm tāzedū
- 4 Bir zeman sar-germ-i şahbā visāl-i yār idūm
Simdi āḡūş-i ḡayālūm şūret-i ḡamyāzedū
- 5 Pūr-ṭanīn eylerdi çerḡi Vehbī ammā neylesūn
Pūşt-i dest-i ḡaynati sedd-i reh-i āvāzedū

Vezni: Fā'ilātūn/ fā'ilātūn/ fā'ilātūn/ fā'ilūn

66

- 1 Bir 'āşīkuñ ki dil-ber-i 'ālī-nijādı var
Baḡt u sitāresinden anuñ ne murādı var
- 2 İtmez karīn men'-i każā beddu'āsını
Bir kimsenūñ ki bāb-ı Ḥak'a istinādı var

5 a: kūr ḡakīkate çıkar elbet giderek B.

65 A.119b, B.142a, C.152a.

66 A.119b, B.142a, C.152a.

- 3 Nakş-ı vefâdur 'âlemi teshîr eyleyen
Ancak cehanda mühr-i Süleyman'ın adı var
- 4 Kâmil nazar yanında meh-i nevle âsumân
Bir kâse-i şikesteye beñzer künâdı var
- 5 İtmez sühanda kadrümi ikrâr müdde'î
'Akl-ı selîm yok degül ammâ 'inâdı var
- 6 Vehbî ki itdi kâzi-i hâcâta ilticâ
Senden Felek ne bîmî ne hüd bir murâdı var
- 7 Olsa 'aceb mi giyse tehî pâre-i hüner
Zîrâ metâ'-ı fa'îl u kemâlün kesâdı var
- 8 Şîrin kelâmun itmek ile kândi bî-revâç
Lâlası olduğum leb-i la'lün de dadı var
- Vezni: Mef'ûlû/ fâ'ilâtü/ mefâ'ilü/ fâ'ilün

67

- 1 Dergâh-ı Hak'da bâ' ü fakîr ikisi de bir
Deryûzede gürisne vü sîr ikisi de bir
- 2 İfrât-ı secdeden der-i Beytû'l-Harâm'da
Nakş-ı cebîn-i çîn haşîr ikisi de bir
- 3 Çeşm-ı başîretinde hîvel olmayanlara
Zerreyle aşı-ı mihr-i münîr ikisi de bir
- 4 Emvâtı hâb-ı merkâd-i çeşm-i marîzden
Ba's eylemekde şûr u nefîr ikisi de bir
- 5 Yok farkı kâr-ı 'işvede ebrû vü gamzenün
Zahm urmada kemân ü tîr ikisi de bir

7 a: bāde-i hüner C.

67 A.119b. B.142b. C.152a.

2 b: nakş-ı cebîn ü çîn B.

3 a: ahvel olmayanlara C.

5 b: kemân ile tîr B.

- 6 İhyā-yı küşte zār-ı emānide Vehbiyā
Keff-i cevād u ebr-i maṭīr ikisi de bir

Vezni: Mef'ülü/ fā'ilātü/ mefā'ilü/ fā'ilün

68

- 1 Tarabqeh-i gam-ı dil-ber ne özge vādīdur
Ki bāde-nūşı ne-dice humār-ı şādīdur
2 Hazer havā-yı mahabbetle āndan ey dil
Be-bād vādi-i gül-berg-i nāza bādīdur
3 Kaseb be-ye's ki ümmīd-i nevl-ı kām itmem
Benüm murād-ı dilüm şimdi nā-murādīdur
4 Niyāz-ı nāme-i 'uşşāka dīde mahberedür
Müje yerā'ası merdüm siyeh midādīdur
5 Tarīk-i naẓmda şahrē-revān-ı 'irfāna
Zemīn-i tāzede Vehbī bir özge vādīdur

Vezni: Mefā'ilün/ fā'ilātün/ mefā'ilün/ fā'ilün

69

- 1 Raķibe hān-ı lutfından idüp tekliḫ-i nan her bār
Fem-i kelbe virür iskāt için şan üstühan her bār
2 İder āb-ı hayātun zulmet içre olduğın mestür
Leb-i dil-dār kim ḡatt-ı siyāh ile nihan her bār
3 Nola hūn-ı dil iẓhār itse sīnem tīg-ı dil-dāra
Gerekdür zayfa ikrām ide ey dil mīzban her bār

6 a: İhyā-yı küştexār-ı emānide B.

6 b: ebr-i maṭar C.

68 A.120a, B.142b, C.152b.

69 A.120b, B.142b, C.152b.

2 b: ḡatt-ı siyāh eyler A.

3 a: iẓhār itse B.

3 b: gerekdür zayfa ikrām A, C.

- 4 Haṭı geldükde yārūñ sīne-i 'āşık olur pūr-dāğ
Bahār irdükde pūr-ezhār olur çün gülsitan her bār
- 5 Zemīn-i nev tutup gāhice olsun piş-rev-i Vehbī
Ki esb-i ṭab'ı eyler pay-revī-i dīgeran her bār

Vezni: Mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün

70

- 1 Mānend-i sevl itmede ṭondan ṭona güzār
Merrīc-i eşküme nola reşk itse Akbīnār
- 2 Şanma serümde penbe-i hūnīn-i dāğ-dār
Ol meh baña Edirne güli itdi yādiğār
- 3 Na'ī-i semend-i āh-ı revan şanma dostum
Yollarda kaldı ḥasret ile çeşm-i intizār
- 4 Olsa kabā-yı sebz ile ol serv-i cılve-ger
Güyā olur menāre-ı sebzīn āşikār
- 5 'Azm-i Edirne idelü ol şūḥ-ı Cam-cenāb
Bi'llāh Vehbī oldı Sitanbül baña dar

Vezni: Mef'ülü/ fā'ilātu/ mefā'īlū/ fā'ilün

71

- 1 Ol şeh ki bārgēh-i himmeti recā deridür
Fūrūğ-ı feyz-i ilāhī ṭināb çāderidür
- 2 Meh-i hevā-yı ruḥuñdur iden miḥāk u hilāl
Ki gāh geşte ider şem'i gāh bād eridür

4 b: pūr-ezhār olurdı B.

70 A.120a, B.143a, C.153a.

1 b: Merrīç-i eşküme C.

2 a: dāğdur B.

3 a: na'ī-i semend-i yārdur B.

71 A.120a, B.143a, C.153a.

2 a: mehi hevā-yı ruḥuñdur B, tāk u hilāl C.

- 3 Baba naşihatidür mekr-i hışten hâzer it
İden fütâde çeh-i Yûsuf'ı birâderidür
- 4 Sühûlet ile kesilmek olur mı ey zâhid
'Arak ki tıfl-ı dilûn hem-çü şîr mâderidür
- 5 Nukûd-ı encûm ile Vehbiyâ bu heft-e-crâm
Hidîv-i kişver-i şun'un hâzîne çâderidür

Vezni: Mefâ'ilûn/ fe'ilâtûn/ mefâ'ilûn/ fe'ilûn

72

- 1 Sevdâ-ger-i hayâl ki dil-keş mekân arar
Nağm-i metâ'-ı nağm idecek bir dükân arar
- 2 Dîvân be-dest 'ayneke câm ile pîr-i mey
Evşâf-ı Cem'de bir gâzel-i dil-sitân arar
- 3 Bilmezlik ile zâvi' idüp nice gevheri
Şem'-i kamerle sonra yine âsumân arar
- 4 Eyler hayâl-i çeşm-i bütan düst-cû-yı dil
Câsûs-ı reh-zenan eğer-i kârbân arar
- 5 Her şubh mühr-i jâle-rübâ gülleri açar
Güyâ metâ'-ı kâfileyi dîde-bân arar
- 6 Âvâredür hevâ-yı nihâl kaddûn ile dil
Elbette mürş kendüye bir âşiyân arar
- 7 Bî-hûde kad-hamîde degül Vehbiyâ Felek
Erbâb-ı tab'a atmağa senğ-i girân arar

Vezni: Mef'ûlû/ fâ'ilâtû/ mefâ'ilû/ fâ'ilûn

4 a: Bu beyit C nüshasında yoktur.

72 A.120b. B.143a. C.153a.

2 a: Dîvân be-dest 'ıysûn câm ile pîr-mey C.

- 1 Ser-mest-i şam olmazsa gönül şad degüldür
Bir dil ki harâb olmaya âbâd degüldür
 - 2 Gen zulfüne qeh hattuna dil-bestadür ey şah
Hiç bendelerün kayddan âzâd degüldür
 - 3 Ârâviş-i meşşâta ile reşk-i gul olsa
Dil virmem o hüsne ki Hudâ-dâd degüldür
 - 4 Kîmvâ-ger-i feyz olamaz ol zer ü cebin kim
Ruḡ-sûde-i ḡâk-i reh-i emcâd degüldür
 - 5 Her müy-i tenüm nâtika-zây olsa da Vehbî
Elṡâf-i Hudâ kâbil-i ta'dâd degüldür
- Vezni: Mef'ûlû/ mefâ'ilû/ mefâ'ilû/ fa'ûlûn

- 1 Tîğ-i niğâh-ı kîn-i dilüm çâk çâk ider
Basmale ki neṡârede âḡır helâk ider
- 2 Düzd-i fenâ metâ'-ı şebâbı tebâh ider
Her reh-neverd 'ömri şü yir pîr pâk ider
- 3 Rûşen-ger-i şafâ-yı ḡamun gösterür sürür
Berd-i kederden âyine-i kaibi pâk ider
- 4 Müjgân-ı sâ'ir ol dere biz kim meh-i felek
Kettân hâlesin aña çârûb-ı ḡâk ider
- 5 Hûnîn idüp sirîşkini çün ḡüşe-i 'ineb
Naḡl-i niğâhın 'âşık olan reşk-i tâk ider

73 A.120b. B.143b. C.153b.

74 A.120b. B.143b. C.153b.

2 b: diḡ-neverd A.

- 6 Vardukça ol tabîbden ağıyara çäre-cüy
Vehbî-i zârı zahm-ı hased derd-nâk ider

Vezni: Mef'ûlû/ fâ'ilâtû/ mefâ'ilû/ fâ'ilûn

75

- 1 Şerâr-ı âhum ile dâmen-ı fiğan tutuşur
O âteşin ruhı yâd eylesen dehan tutuşur
- 2 Lahîb-i nâlemi dem-bestalûkle başdurdum
Dehânumı açamam korkaram zeban tutuşur
- 3 Benümle nâlede dem-sâz olur mı mûsikâr
Kı âteşin nağamâtümle neysitan tutuşur
- 4 İder şikest-ı keş-â-keş dil-i za'îfûmi şan
Berây-i bâzi-i yâdest-i üstühan tutuşur
- 5 Sühanda şâhib-i hamsayle alleşür Vehbî
Bu penc beyti idüp pençe-i beyan tutuşur

Vezni: Mefâ'ilûn/ fe'ilâtûn/ mefâ'ilûn/ fe'ilûn

76

- 1 Ceşm-i merdüm-keşi mey-ğâra degüldür de nedür
Mest-i hûn-ı dil-i bî-çäre degüldür de nedür
- 2 Dâne-i hâlini 'arz eylemeden makşûdı
Sayd-ı mürğ-i dil-i âvâre degüldür de nedür
- 3 Ceşm-i terde idicek cilve hayâl-i zekânûn
Dir gören beyza-i fevvâre degüldür de nedür
- 4 Rûz u şeb çeşmine hâb-âver iken cunbiş-i çarh
Kûdek-ı bahtuma gehvâre degüldür de nedür

75 A.120b. B.143b. C.153b.

76 A.121a, B.144a, C.154a.

- 5 Tîğ der-dest ü nîgeh mest ü küleh işkeste
Vehbiyâ kâsdı dil-i zâra degüldür de nedür

Vezni: Fe'ilâtün/ fe'ilâtün/ fe'ilâtün/ fe'ilün
(Fâ'ilâtün) (fa'ilün)

77

- 1 Sezâ-yı nazra degüldür niğân-ı yâra nazar
İder mi merdum olan nergis-ı bahâra nazar
- 2 Şerer-feşân olur 'avdetinde hürmen-i şabr
Ne dem ki 'azm ide ol âtaşın 'ızâra nazar
- 3 Göz âşinâlarına olmaz oldu nazra-figen
İşâbet itdi meger dîde-i niğâra nazar
- 4 Cenân görünmez olur çeşmine olursa eğer
O şâha dest-res-i devlet-i nezâre nazar
- 5 Hayâl-i serv-kadûnle gören yem-i şakûm
İder mi bir dağı hiç taraf-ı cûybâra nazar
- 6 Habân-ves nazarum kaldı cânda ey sâkî
İfâza-ı mey ile eyle hâl-i zâra nazar
- 7 Açıldı baht-ı siyeh Vehbî dîdeler rûşen
O mân itdi bu şî'r-i şafâ-si'âra nazar

Vezni: Mefâ'ilün/ fe'ilâtün/ mefâ'ilün/ fe'ilün

78

- 1 Bönül kim nakd-i cânı bir büt-i nâ-râm içün şaklar
Sadepler gevherin gavvâş-ı bahr-âşâm içün şaklar
- 2 Virur bir câm ile târâca sâkî 'akl ü sēmānı
Niğân-ı der-kemīnin gâret-i islām içün şaklar

77 A.121a, B.144a, C.154a.

6 a.b: Bu beyit B ve C nüshalarında yoktur.

78 A.121a, B.144a, C.154b.

- 3 Hukûk işbât idüp vâ'iz kibâra intisâb eyler
Kühen da'vâyı şerrîr ülfet-i hükkâm için şaklar
- 4 O âfet şem'-i rüyin zîr-i dâmânında gîsûlar
Dil-i nâlan gibi bir mûrg-i şeb-hengâm için şaklar
- 5 Dem-i vuslatda hûn-ı aşk çeşmüm ber-cüyûş eyler
Belî rengin libâsı merdûman bayrâm için şaklar
- 6 Şatar halka mürâyî cins-i tâ'ati şehirlerde
Metâ'-ı şeb-pesend-i 'işreti ahşâm için şaklar
- 7 Niyâz-ı vaşla şarf itmez de 'âşık nakd-i ibrâmı
'Aceb genc-i derûnında ne güne kâm için şaklar
- 8 Kalem isrâf-sâz-ı genc-i ma'nâ olmaz ey Vehbî
Nişâr-ı efser-i destûr-ı nîkû-nâm için şaklar
- 9 Muvakka' Mustafâ Paşa ki Mevlâ gevher-i re'yin
Nizâm-ı silk-i devlet olacak hengâm için şaklar
- 10 O hîrz-ı bâzu-yı devlet ki vifâk-ı kader anı
Yemin-i mülk ü millet sâ'id-i ayyâm için şaklar
- 11 Yir itmez hubb-i dünyâ hâşırında itse de farzâ
Mahalliyle niyâz erbâbına in'âm için şaklar
- 12 Dür-i nâ-yâb zâtın şaklasun dâ'im hatâlardan
O kim yâkût mühri hâtem-i ayyâm için şaklar
- Vezni: Mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün

79

- 1 Tutma gûşun bûlbüle ne bâğa ne gülzâra var
Gel beni bu bâbda gûş it der-i dil-dâra var
- 2 Gerd-i fânûs-ı nişâbında olur pervâne mihr
Şem'-i bezm-efrûz-ı nahvet şimdi bir meh-pâre var

4 a: zîr-i dâmânunda gîsûnuñ A, zîr-i dâmânında gîsûnuñ C.

5 a: siper-i hoş eyler A, çeşm-i ser-cüyûş eyler C.

79 A.121b, B.144b, C.154b.

- 3 Hâb-ı rāhat dīde-i ‘uṣṣāka olmaz rāh-yāb
Şimdi çeşm-i dil-rübā nāmında bir sehḥāre var
- 4 Ol ṭabīb-i nāzdan merhem-gedā-yı vuslat ol
Zahmuña ey sine-i pür-yāre çāre ara var
- 5 Kūze deryāsına da dūzah cigerde sūz-ı gam
Var mı bir pür-derd ‘āşık Vehbi-i bī-çāre var

Vezni: Fā‘ilātün/ fā‘ilātün/ fā‘ilātün/ fā‘ilün

80

- 1 Dīde kim ḥāllerün ol ruḥ-ı zībāda görür
Mērdüm-i ‘aksini mir’āt-ı muṣaffāda görür
- 2 Vesme-i ḥüsni o ebrūda gören ehl-i nazar
Sürme-i nāzı da ol dīde-i şehlāda görür
- 3 Bîñ bisāt-ı tarab u maykede itmekde ḥayāl
Zāhidün çeşmi ise mescid ü seccāde görür
- 4 Hātıra gelse ḥaṭ-ı rûyı ider la‘li meger
Döndi ol may-keşe kim rûz u şeban bāde görür
- 5 Şi‘r-i Maḥdüm felek-i kadre nazîr olsun mı
Ki cehan gonce-i nazmın ser-i şu‘rāda görür
- 6 Yed-i meşşātada gīsū-yı dil-ārāyı görür
Dāmen-i Yūsuf’ı şan dest-i Zālīḥā’da görür

Vezni: Fe‘ilātün/ fe‘ilātün/ fe‘ilātün/ fe‘ilün
(Fā‘ilātün) (fa‘lün)

81

- 1 Hıy dāneler ki şebnem-i verd-i ‘izārıdur
Deryā-yı behcetün güher-i şāh-vārıdur

80 A.121b, B.144b, C.155a.

3 b: mescid-i seccāde görür A.

5 a,b: Bū beyit B ve C nüshalarında yoktur.

81 A.121b, B.82 A.121b.

- 2 Hārā-yı mevc-ḥīzdür ol rūy-i nev-ḥaṭuñ
Mūy-i siyāh zūlfuñ anuñ pūd u tārıdūr
- 3 Yelseñ nesīm gibi nola bāğ kūyına
Ey āh ‘aceb hevāyilūğūñ rūzgārıdūr
- 4 Farḳ-ı felekde dūd-ı dilimdūr degül seḥāb
Şanmañ nücūm āteş-i āhum şerārıdūr
- 5 Ceşmine girse bu nazar anuñ ‘aceb degül
Vehbī-i zār ḥāk-i maḥabbet ḡubārıdūr

Vezni: Mef‘ūlū/ fā‘ilātū/ mefā‘ilū/ fā‘ilūn

82

- 1 Hat-āver olmayıcak rūyi buse virmez yār
Güneş tolanmayıcak sā‘im eylemez iftār
- 2 Şafā-yı rūyuñı itmez ḡubār-ı ḥaṭ zā‘il
Kil ile setr ola mı hiç mihr-i pūr-envār
- 3 Riyāz-ı ḥūsn ü leṭāfet sefāludur zekānuñ
Benefsedūr anā ḡūyā ki ol ḥat-ı jengār
- 4 Ḥayāl-i ḥaṭṭ u ruḥuñ piş-i dīdeden çıkmaz
Anuñla eglenürem şubḥ u şām u leyl ü nehār
- 5 O mürş-i dil ki göre dānehā-yı ḥālleruñ
Şikār-ı dām-ı ḥaṭuñ olmasında şübhe mi var
- 6 Ḥat-ı bütāna katı çok tolaşduñ ey Vehbī
Helāk olursın o sevdā ile sen āḥır-i kār

Vezni: Mefā‘ilūn/ fe‘ilātūn/ mefā‘ilūn/ fe‘ilūn
(fa‘lūn)

- 1 Ğarīk-i eşk ise dil yine sūz bākīdūr
Dem-i maṭar yine tāb-ı Temmūz bākīdūr
- 2 Ne deñlu itse havāş-ı ḥaṭuñ cemālūñi şerḥ
Yine o şafḥada vāfir rumūz bākīdūr
- 3 Nukūd-ı ‘aql u dili itdüm ol büte teslīm
Velīk deyn-i revānum henūz bākīdūr
- 4 Diyār-ı hicruñ ‘acebdur hevā-yı pūr-sūzı
Furūş-ı cām-ı mey-i dil-furūz bākīdūr
- 5 Naẓardan olsa nihān ol parī ne şam Vehbī
Kā fıkret-i niḡeh-i sīne-dūz bākīdūr

Vezni: Mefā‘ilün/ fe‘ilātün/ mafā‘ilün/ fe‘ilün

- 1 Ḥayāl-i şem‘-i ‘izāruñla sūz bākīdūr
Gönülde ‘āteş-i ‘aşkuñ henūz bākīdūr
- 2 Şabāḥ-ı vaslde ancak gider sipāhi-i baḡt
Ki tīre-kāri-i şeb tā-be-rūz bākīdūr
- 3 Olursa hū ile bir sırr-ı müstetir bāriz
Zamīrümüzde yine şad-rumūz bākīdūr
- 4 Fenā-peşīr-i şavm-ı firāka nā-şādem
Ki ‘ıyd-i vuşlatuñ ancak se-rūz bākīdūr
- 5 Tevekkuf itme nişār-ı cevāhir-i sūḡana
Ki Vehbiyā daḡı dilde kūnūz bākīdūr

Vezni: Mefā‘ilün/ fe‘ilātün/ mafā‘ilün/ fe‘ilün

83 A.122a, B ve C’de yoktur.

4 a: Bu mısra Adana nüshasından alınmıştır. A nüshasında yoktur.

84 A.122a, B ve C’de yoktur.

- 1 Būrka ber-efgen olmış o meh mest-i bādedür
Minnet Hudā'ya gonce-i bahtum gūşādedür
- 2 Dānā şarāb-ı nāb ile zevk ü şafādadur
Nā-dān humār-ı humla dem-ā-dem belādadur
- 3 Çerhūñ 'aceb mi yıldızı düşkün olursa kim
Hep ahterān-ı çerh o māha fütūdedür
- 4 Şol deñlü sahtedür ki kemān-ı maḥabbetūñ
Yanında kave-i Rustem anuñ bir kepādedür
- 5 Ser-şafḥa-i ruḡında ḥurūf-ı ḥat istemez
Bilmez kitāb-ı 'işvevi ol tıfl-ı sādedür
- 6 Vehbī ḥaṭ u ruḡ u leb-i dil-dārı vaşf kıl
Faşl-ı bahār u vakt-i gül ü cām-ı bādedür

Vezni: Mef'ūlū/ fā'ilātū/ mefā'ilū/ fā'ilūn

- 1 Ne dem ki kākūli zencīr-veş müselsel olur
Anuñ esīr-i nuḡustīni 'akl-ı evvel olur
- 2 Dilinde cevher olanlar olursa mühr be-leb
Te'accüb itmege gencīneler mukāffal olur
- 3 Nedür bu ḥāşşa destūñde bilmem ey sāķī
Elūñde içdügümüz mey şarāb-ı şandal olur
- 4 Le'im aḡzuma tiryāk şunsa zehr gelür
Mezāk-ı tab'uma minnetle kand-ı ḥanḡal olur
- 5 Miyān-ı yāra şarıldukça fikrüm ey Vehbī
Lisānuma gelen eş'ār hep muḡayyel olur

Vezni: Mefā'ilūn/ fā'ilātūn/ mefā'ilūn/ fā'ilūn

85 A.122a, B ve C'de yoktur.

86 A.122b, B ve C'de yoktur.

Fî-Harfi'z-Zâ'*

11

Şûretde eger cām-ı mey-i der-dastûz
Biz lîk şarâb-ı 'aşkla ser-mestûz
Hürsîd kadar bülenddür mertebemûz
Zâhîrde miğâl-i sâye gerçi pestûz

87

- 1 Şâh şamz-i cünûd-i belâdur sîpâhumuz
İklîm-i 'aşk olursa nola tahtgâhumuz
 - 2 Benzer o âfitâba diyü eylesek niğâh
Çûn ebr-i mâha perde olur dūd-ı âhumuz
 - 3 Bu hânkâhda gerre kadar şurre olmayuz
Hürşîde hem-ser olsa da tarf-ı külâhumuz
 - 4 Olsak hevâ-yı zûlf-i siyâhuñla hâksâr
Bir dâne saçlu sünbül olur her giyâhumuz
 - 5 Göstermez oldu âyine-i rûy-i pâkini
Âyâ ne gördi bizden o nûr-ı niğâhumuz
 - 6 Vehbî cahîm-i hicrde süzâni-i şamuz
Ummîd-i 'adn-ı vaşl mı oldu günâhumuz
- Vezni: Mef'ûlû/ fâ'ilâtü/ mefâ'ilü/ fâ'ilün

88

- 1 Bir kibârûñ bî-niyâz va'de-i gûna-gûniyuz
Âb-ı rû şarf itmezüz feyz-i Hak'ûñ memnûniyuz

*: B ve C nüshalarında başlık, " Harfû'z-Zâ' " şeklindedir.

11 A.122b, B.197a, C.155a.

87 A.122b, B ve C'de yoktur.

88 A.122b, B ve C'de yoktur.

1 a: va'de-i gûniyuz A.

- 2 Nāfe çīn-i zūlf-i müşgin tārīnuñ dil-hūnıyuz
Şöyle bir Leylī-i deşt-i naḥvetuñ Mecnūn'ıyuz
- 3 Dīde-i ḥasret sefīd ü eşk sürḥ ü çihre zerd
Ol siyeh-mestūñ esīr-i cevri-günā-gūnıyuz
- 4 Münşe'āt-ı dehre Nābī tāze bir mazmūn ise
Nazm-gūnuñ biz de Vehbī mısra'-ı mevzūnıyuz

Vezni: Fā'ilātūn/ fā'ilātūn/ fā'ilātūn/ fā'ilūn

89

- 1 Biz ki dil-beste-i zencīr-i ḥam-ı gīsūyuz
Gözi āhūlar içün nağme-keş-i yā Hū'yuz
- 2 Çeşm-i āhūya çeker meyl-i 'amā her müjesi
Böyle bir gözleri ḥun-rīz ile hem-pehlūyuz
- 3 Bāğ-ı kūyuñ nola geşt eyler iseñ cūy-miḡāl
Serv-i nāzum ayagın öpmege fırsat-cūyuz
- 4 Dāğ-ı ḥasret görünür dīdemūze çeşm-i ḡazāl
Biz ki ḥayret-zedegān-ı nıgeh-i cādūyuz
- 5 'Aşıkuz māye-i temyīz bize sūzişdür
Gūyiyā biz reg-i 'ūd içre nūhūfte būyuz
- 6 Zevkūmüz şevk-i leb-i yār ile āh itmekdür
Meclis-i bādāde biz mā'il-i tenbākūyuz
- 7 Bizi tarḥ eylemek ister nazarından aḡyār
Gūyiyā merdūm-i çeşminde demīde mūyuz
- 8 Olalu cılve-nümā şūret-i ḥayrāni-i 'aşk
Ser-fürū perde-i mir'āt-i sırr-ı zānūyuz
- 9 Pestı vū rif'ati dehrūñ bize bāzīçe gelür
Deşt-i teslīmde çevgān-ı kazāya gūyuz

- 10 Vehbiyiz Vehbi bu da'vākede-i ma'nāda
Kimse inkār idemez şā'ir-i mu'ciz-gūyuz
- 11 Nola eş'arumuz eşbāh-ı le'ālī olsa
Nazm-ı maḥdūm-i sūḥan-sence neẓā'ir-gūyuz
- 12 Gerçi biz mīrlivā-yı kalemūz ammā kim
O şeh-i ma'rifete dā'i-i devlet-gūyuz

Vezni: Fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilün
(Fā'ilātün) (fa'ilün)

90

- 1 Pür-dāğ-ı eşk isek ne 'aceb mest-i bādeyüz
Bağ-ı fenāda naḥl-i gül-āb-dādeyüz
- 2 Anda bulındı mürğ-i dile nāle-i karār
İḥvān eger sorarsa bizi Akbaba'dayuz
- 3 Şehbāz-ı cāna ḡam kara kuş gibi şunmasun
Biz Akbaba'da kuş gözi meyle şafādayuz
- 4 Medḥ idüp akbabayı uçursam 'aceb degül
Biz anda bir kebūter-i ḥüsne fütādeyüz
- 5 Nābī Efendi biñ yaşasun akbaba gibi
Kim dimiş anda derd ü belādan rehādayuz

Vezni: Mef'ülü/ fā'ilātü/ mefā'ilü/ fā'ilün

91

- 1 Eşk-i ḥūn-ālūdı zīb-i tār-ı müjgān eylerüz
Pence-i nezzāreye tesbīḥ-i mercān eylerüz

10 a: Vehbī bize B.

11 a: eş'arumuza A.

90 A.123a, B.145b, C.155b.

2 a: lāne-i karār B, C.

5 b: kim virmiş anda derd-i belādan rehādayuz B, derd-i
belādan rehādayuz C.

91 A.123a, B.145b, C.155b.

- 2 Teşne-i zehr-âbe-i mergüz kızıl dīvāneyüz
Âb-ı şemşîr-i nigâhın üstine kan eylerüz
- 3 Hamle-i şîrâne-i gâmdan bezimde kaçmazuz
Şu'le-i cevvalê-i meyle gürîzan eylerüz
- 4 Bâde bir kibrit-i ahmer şevk anuñ te'sîridür
Biz anuñla şem'a-ı âhı fûrûzân eylerüz
- 5 Çokdan el çekdük gelenden hârzâr-ı 'âlemün
Vehbi bilmem nice tahlîş-i girîbân eylerüz
- 6 Dilde yok tâb-ı sühân tanzîr-i şî'r-i Vâkıf'a
Vâkıf-ı ahvâldür 'öğr-i firâvân eylerüz

Vezni: Fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilün

92

- 1 Cehan-peymâ olursa şâf-meşrebler 'acîb olmaz
Sebük-rûhan mişâl-i âb bir yirde garîb olmaz
- 2 Kef-i dest-i hînâ-peyvest yârûñ kıl temâşâsın
Felekde böyle bir pertev-nümâ keffü'l-hadîb olmaz
- 3 Gelû-yı 'âşıka hatî-ı siyâhuñ sürme-rîzandur
Bahâristân-ı hayretde nevâ-yı 'andelîb olmaz
- 4 Bu kânûn-ı maḥabbetdür ki bîmârân-ı derd-i 'aşk
Helâk olsa pezîrâ-yı müdâvâ-yı tabîb olmaz
- 5 İden dest-i du'âyı kâse-i deryûze ey Vehbî
Nişâb-ı kâmdan feyz-i Hudâ'dan bî-naşîb olmaz

Vezni: Mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün

2 a: neş'e-i zehr-âbe-i mergüz A.
5 b: Bilmezüz Vehbî nice tahlîş-i girîbân eylerüz A, C.
92 A.123b, B.145b, C.156a.

- 1 Senüñ şirin lebün tütü-i hoş-güftarı söyletmez
Dil-i şad-dāstānum 'andelīb-i zārı söyletmez
- 2 Geçer meyden ferāqat dilden ammā farṭ-ı mestīden
Zebānum 'ukdelendi harf-i istiğfārı söyletmez
- 3 Mavūnden girye-i mestī fevāk-engīz olup sākī
Elūnden çekdügüm telh-ābe-i āzārı söyletmez
- 4 Dil almakda söz olmaz gamze-i tātārına amma
Helāk eyler o kâfir mâcerā esrārı söyletmez
- 5 Çeker sed rân-ı nuṭka puşt-i dest-i hayret ey Vehbī
Sūhan-sencân-ı dehrün vaz'-ı nâ-sencârı söyletmez

Vezni: Mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün

- 1 Dem olmaz kim gözüm bir pençe-i hürşide dūş olmaz
Fiqānum çāk-sāz-ı perde-i gūş-i sürüş olmaz
- 2 Kalender-tavr-ı 'aşkuz sâdeyüz müjgân u ebrūdan
Yem-i âteş hürüş-i eşkümüz hâşâk-pūş olmaz
- 3 İder taklīb ihdāk eyledükce kalb-i hâşşiyet
Dağı gūyâ ter olur sürmeden çeşmün hamūş olmaz
- 4 Zamīr-i şâf zib-i müste'âra eylemez raqbet
Derūn-ı hâne-i âyine muhtâc-ı nukūş olmaz
- 5 Şarâb âmāde sākī sâde-hâtır gamdan âzāde
Niçün nakd-i hîred masrūf-i vakt-i 'ıyş u nūş olmaz

93 A.123b, B.146a, C.156a.

5 b: vaz'-ı nâ-hencârı B.

94 A.123b, B.146a, C.156b.

3 a: ider taklīd A.

- 6 O'da ser-mest olur vâsıl olunca bezm-i rindân
Bu demde pend-i zâhid râh-yâb-ı semt-i gûş olmaz
- 7 Sebük-sâmanluğa Vehbî tahammül cāna minnetdür
Hele bârî sipihrûn imtinânı bâr-ı dūş olmaz

Vezni: Mefā'îlün/ mefā'îlün/ mefā'îlün/ mefā'îlün

95

- 1 Nihāl-i nâzinuñ neşv ü nemâsı artar eksilmez
Dükenmez genc imiş nakd-i cefâsı artar eksilmez
- 2 Gürisne çeşm-i devlet degme bir ni'metle sîr olmaz
Hücûm-ı imtilâdan iştihâsı artar eksilmez
- 3 Gelince kârbân-ı hattı bendergâh-ı gaybîden
Metâ'-ı hüsn-i dil-dâruñ bahâsı artar eksilmez
- 4 Kemâle irmeden bulmaz zevâlin ehl-i istidrâc
Ki tâbdur olıcak mâhuñ ziyâsı artar eksilmez
- 5 Olanlar mübtelâ-yı keyf-i hâlin arturur dâğın
Ki afyon-hörlaruñ gün gün gıdâsı artar eksilmez
- 6 Ser-efrâz eyleyen 'uşşâkı zağm u giryedür gör kim
Biri de tāk-ı giryânuñ nemâsı artar eksilmez
- 7 Tenevvür mevc-i tūfan-hîz-i çeşmüm böyle kalursa
Sirişkümle muhîtuñ mâcerâsı artar eksilmez
- 8 İden mihmanlaruñ emvâc-ı ikbâl ile istikbâl
Dilüm yemm gibi dâ'im âşinâsı artar eksilmez
- 9 Nefes ta'sîridür kim kîse-i nutkında Vehbî'nün
Bu deñlü bezl ile nakd-i edâsı artar eksilmez

Vezni: Mefā'îlün/ mefā'îlün/ mefā'îlün/ mefā'îlün

95 A.123b, B:146a, C.156b.

1 a: nihāl-i tâzenlün B.

5 a: mübtelâ-yı keyf-i hâli arturur dâğın B.

7 a,b: Bu beyit B nüshasında yoktur.

- 1 Efsâne-i 'aşkum ne 'aceb olsa keder-hîz
Her bir sühanümde iderem âh-ı şerer-hîz
- 2 Itse nola bî-tâb beni bûs-ı dudağın
Mestâneyi ayıktan alır kâse-i berhîz
- 3 Hursîd-şîfat itse nola kat'-ı menâzil
Feyz-i nefes-i şubhla merdân-ı seher-hîz
- 4 At oynadamaz vâdi-i bâtında hemîşe
Meydân-ı mezâhırde olan rahş-ı nâzar-hîz
- 5 Kim pey-rev olur râh-ı haylde anâ Vehbî
Eylar mi nümâyan meger tevsen-i çerhîz

Vezni: Mef'ûlû/ mefâ'ilû/ mefâ'ilû/ fa'ûlûn

- 1 Itsek yolında biñ tek ü pû yara yaramaz
Güm-keşte-i reh-i ğamı olsak da aramaz
- 2 Ancak şikest-i beyza-i râz itdügi kalur
Bûlbûl riyâz-ı 'aşkda yavru çıkaramaz
- 3 Alış veriş cevân iledür sük-ı 'aşkda
Zenle mu'âmele iden âdem oñaramaz
- 4 Nâ-müstakîm sa'y ile irmez murâdına
Biñ bâli olsa menzile kec tîr varamaz
- 5 Vehbî nihâd-ı şûhuña mahşûşdur senûn
Bu şan'at-ı bedî'ayı herkes başaramaz

Vezni: Mef'ûlû/ fâ'ilâtü/ mefâ'ilû/ fâ'ilûn

- 1 Bezm-i belāda bāde-i ālām sürmüşüz
Biz devr-i hicr-i yārda çok kām sürmüşüz
 - 2 Ey sāki-i bezinkede devlet gurūrı ko
Devr-i felekde biz dahı çok cām sürmüşüz
 - 3 Sākī bu infi'āl nedür bezmde meğer
Mestī-i 'aşk ile şaded-i kām sürmüşüz
 - 4 Menzıl-res olsa tevsen-i himmet 'aceb midür
Rāh-ı talebde eyleyüp ikdām sürmüşüz
 - 5 Vehbī hayāl-i hāhişi fermān-ı ye's ile
Mülk-i derunda virmeyüp ārām sürmüşüz
- Vezni: Mef'ūlū/ fā'ilātū/ mefā'ilū/ fā'ilūn

- 1 Meclisde olsa ol melekiyyü's-sifātumuz
Olmazdı mihre zerre kadar iltifātumuz
 - 2 Olsak nola helāk-i ğam-ı nāf-i yār ile
Girdāba düşmüşüz umulur mı necātumuz
 - 3 Gördükce yāri secde-i şükr eylerüz müdām
Vakt-i tulū'-ı şemse düşer hep şalātumuz
 - 4 Aqyār-ı fīl-sireti māt eylemek nedür
Nat'-ı vişāl-i yārda oynasa atumuz
 - 5 Vaşf-ı hat-ı lebin iderüz Vehbiyā nola
'Anber-sirişte olsa midād-ı devātumuz
- Vezni: Mef'ūlū/ fā'ilātū/ mefā'ilū/ fā'ilūn

98 A.124a, B.146b, C.157a.

2 a: ey sāki-i bezingeh-i devlet B.

99 A.124a, B.147a, C.157b.

4 a: Aqyār-ı hīle-sireti B.

- 1 Senden ey çarh bize lutf u mürüvvet gelmez
Ser-nigun cāmla mey-keşlere hālet gelmez
- 2 Telh-kām-ı siteme lutf-ı tasellī virmez
Düşse biñ teng-i şeker bahre halāvet gelmez
- 3 Beste kalursa eger böyle reh-i bendergāh
Küçe-i hātıra kālā-yı meserret gelmez
- 4 Açaruz bī-hūde āgūş-ı meşāmm-ı hevesi
Senden ey gonce-i tar buy-i haķikāt gelmez
- 5 Itmeyen cānını ni‘metkede-i isti‘dād
Hāne-i kalbine mihmān-ı ‘ināyet gelmez
- 6 Pāy-i fersūde-i şahrā-yı taleb olmayıcak
Ādeme kendü ayağı ile devlet gelmez
- 7 Söyle mest itdi beni neş‘e-i dīdārūñ kim
Bāde-i cenneti nūş itsem o hālet gelmez
- 8 Sarf-ı māl ile girerse ele kālā-yı vişāl
Hātıra ‘ākıbet beyl ü sefāhet gelmez
- 9 O perī itmez imiş ādem ile ünsiyyet
Uğramaz dā‘ireñe eyleme da‘vet gelmez
- 10 Rişte-i ülfeti kat‘itse dağı cānla ten
Şohbetūñden senūñ ey ‘aşk ferāğat gelmez
- 11 Seb ola hāneye tenhā gele mestāne o şūh
Hātıra hiç nice ümniyye-i vuşlat gelmez
- 12 Vehbiyā şimdi benüm kadrūmi bilsün yārān
‘Āleme bir dağı Nabī ile zīnet gelmez

Vezni: Fe‘ilātūn/ fe‘ilātūn/ fe‘ilātūn/ fe‘ilūn
(Fā‘ilātūn) (fa‘lūn)

100 A.124b, B.147a, C.157b.

4 a: āgūş-ı meşāmm-ı hūşı B.

6 a: Pāyümüz sūde-i sahrā-yı taleb olmayıcak B.

- 1 El-hak o meh-i evc-i cemāle yetişilmez
Ol şem'-i şebistān-ı hayāle yetişilmez
- 2 Yok mīve-i ruhsārına bir dest-res olmuş
Ser-keşlik ile hiç o nihāle yetişilmez
- 3 Eyler şam-ı vālā mı yetişdükce gürizān
Hiç neş'e-i cām-ı mey-i āle yetişilmez
- 4 Mihniz-zen-i tevsen-i ān ol neh-i şamda
Bī-sa'y-i velā şahr-i vişāle yetişilmez
- 5 Çok şahsuvārān-ı hüsn görmüşüz ammā
Vahbī o rahş-rān-ı cemāle yetişilmez

Vezni: Meḥ'ülü/ meḥā'ülü/ meḥā'ülü/ fa'ülün

- 1 Cü mihr gerçi ki mir'āt-ı pür-ziyā olamaz
'Arūs-ı ṭab'uma ammā ki rû-nümā olamaz
- 2 Egerçi şabrdan efzûn olur marāretde
Belāya şabr gibi lîk bir devā olamaz
- 3 Cehān ü cān ile bîḡāne olmayan bī-derd
Cemāl-i şāhid-i taḥkika āşinā olamaz
- 4 Bu hüsn ü hulk ile ben bildüğüm güzellerde
Beḡüm senün gibi bir şüh-ı dil-rübā olamaz
- 5 Dem-i Mesīh ile terkibi olsa rûh-ı sirīşt
Mariz-i 'aşka yine kâbil-i devā olamaz
- 6 Sināverān-ı yem-i şu'le mevc-i sevdānün
Teninde havşala-i pūşış-i kabā olamaz
- 7 Gönül zemān-ı zemistān-ı ye'sdür şimdi
Nihāl-i mīve-i ümmidde nemā olamaz

101 A.124b, B.147b, C.158a.

102 A.124b, B.147b, C.158a.

4 b: Beḡüm hele senün gibi bir şüh-ı dil-rübā olamaz A. C.

- 8 Heman yûri ser-i teslîm-i tās-ı miğfer kıl
Siper çü dest-i redd nāvek-i kazā olamaz

Vezni: Mefā'ilün/ fe'ilātün/ mefā'ilün/ fe'ilün

103

- 1 Nihāl-i gül nola kıl olssa gonce muhbirümüz
Ki vaşf-ı kadd ü lebündür me'al-i defterümüz
- 2 Beyāz-ı penbe-i dāğ-ı ser oldı ziverümüz
Gül-i sefid olamaz küşe-gır efserümüz
- 3 'Aceb mi dide-i can hāb-ı beyn-i vaşl olssa
Ki seng-i südde-i yār oldı bāliş-i serümüz
- 4 Niyāz-ı būs-i dehān ile eşk-riz olduk
Velik yok yire sarf oldı hayf cevherümüz
- 5 Fūrūğ-i 'aks-i ruḥuñla 'aceb mi ey sākī
Dönerse gerdış-i ḥurşide devr-i sāğarumuz
- 6 O mihr 'arz-ı ruḥ itse dil-i fütādemüze
Cü zerre ḥāk iken evc-i sipihr olur yirümüz
- 7 O ser-be-ceyb melālüz ki rüz-ı mahşer ider
Iderse ref'-i ser-i şevk en sebük-serümüz
- 8 Resān-ı menzil-i tahsîn isek nola Vehbī
Bu nev-zemīnde çün Tālib oldı reh-berümüz

Vezni: Mefa'ilün/ fe'ilātün/ mefa'ilün/ fe'ilün

104

- 1 Dāğ urmaz oldı sīneye tiğ-ı ḥabibümüz
Kat'-ı 'alāka oldı kesildi naşibümüz
- 2 Gamzeñ ki düzd-i kâfile-i ehl-i 'aşkdur
Hep gâret itdi kâle-i şabr u şekibümüz

103 A.125a, B ve C'de yoktur.

8 a: Resān-ı menzil-i tahsîn isek de nola Vehbī A.

104 A.191a, B ve C'de yoktur.

3 Hoş gördi nûş-i sâgarı sâkî-i meykede
Re'y itdi şîşe çekmegi ya'nî tabîbümüz

4 Zerd ü nizâr sînede nâlede mûrg-i dil
Zerrin kafesde cîlve-künân 'andelîbümüz

5 Şâyeste-i kabûl-i cehan bil sözün hemân
Tanzîr iderse şî'rûnî Vehbî edîbümüz

Vezni: Mef'ûlû/ fâ'ilâtû/ mefâ'ilû/ fâ'ilûn

Fi-Harfi's-Sîn*

12

Sâkî meded it idâre-i câm-ı kü'ûs
Câmuñdan ola reng-i mey annâ mahsûs
Def' itdi şam-ı rûzgârı eyle câmı
Şem'-i mey-i şam-sûza billûrın fânûs

Fî-Harfi's-Sîn*

105

- 1 Hayâl-i çeşm-i tannâzuñ ki sînemde mekan tutmuş
Metâ'-ı nâzı neşre hâce-i 'işve dükân tutmuş
- 2 Nigâhuñ kim o ebrûda müjenle mihre ta'n eyler
O tîr-endâzdur kim table-i zerrin nişan tutmuş
- 3 Zenahdânın çehinde Yûsuf-ı dil habs idi şâhâ
Degül hatt dest-i şun' anı hulâşa rîsman tutmuş
- 4 Olinca hüsnüñi tahrîre şâri' hâme-i 'âşık
Felek jengâri kâğıd gösterüp meh rîgdan tutmuş

*: C nüshasında başlık, " Harfû's-Sîn " şeklindedir.

12 A.125a, C.158b, B'de yoktur.

** : B ve C nüshalarında başlık, " Harfû's-Sîn " şeklindedir.

105 A.125a, B.148a, C.158b.

1 b: mekan tutmuş A.

- 5 Uşûl-i devre rakḳās-ı felek tatbîk idüp rakşın
Safak zann itme kim bir al eteklik der-miyan tutmuş
- 6 Ceh-i dilde şehā habs eylemişdüm Yūsuf-ı 'aşkun
Değül āhum anı iḥrāca nālem rīsmān tutmuş
- 7 Ele alup ḳad-i hum-geşte-i 'uşşākı ol meh-rū
Dil-i aḡyāra tīr-endāzi-i reşke gūman tutmuş
- 8 Anup ol şem'ı ḥatt-ı rüyını yād itmemiş Vehbī
O tıfl-āsā ki destinde kitāb-ı gūlsitan tutmuş

Vezni: Mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün

106

- 1 Dil tıflı kim kitāb-ı ḥatın ezber eylemiş
Her nūkhetin nūmūne-i meşḳ-i tar eylemiş
- 2 Müjgānı ḥāme dīdesini muḥbir eylemiş
Ḥübānı levḥ-i sīneye dil defter eylemiş
- 3 'Aşık zemin sīnesini vakf-ı tīğ idüp
Mülk-i dilin mukāta'a-i ḥançer eylemiş
- 4 Mīr-i livā-yı 'aşḳ olup tūḡ-ı āh ile
Vehbī fiğān u nālesini mehter eylemeş

Vezni: Mef'ūlū/ fā'ilātū/ mefā'īlū/ fā'ilün

107

- 1 Turre-i dil-dārı seyrān eyledüm ammā ne hoş
Ḥāl-i 'anber-bārı seyrān eyledüm ammā ne hoş
- 2 Ḥamdü li'llāh kim bu gūn şahn-ı cemende rū-be-rū
Ḡonce-i pūr-ḥārı seyrān eyledüm ammā ne hoş

5 a,b: Bu beyit B ve C nüshalarında yoktur.

7 b: tīr-endāzını B.

8 a,b: Bu beyit B ve C nüshalarında yoktur.

106 A.125b, B ve C'de yoktur.

107 A.125b, B ve C'de yoktur.

- 3 Dāne-i fülfüllerin gördüm o mäh-ı enverün
Kāmet-i ruhsārı seyrān eyledüm ammā ne hoş
- 4 Tab'-ı pākinden anuñ yok 'āşıkā rahm itmek
Gānzesi gāddārı seyrān eyledüm ammā ne hoş
- 5 Lutf u ihsān eyleyüp Vehbī kulin şād eyledi
O şeker-güftārı seyrān eyledüm ammā ne hoş

Vezni: Fā'ilātun/ fā'ilātun/ fā'ilātun/ fā'ilün

108

- 1 Meyle o kim izāle-i derd-i ser eylemiş
Tācin firāz-ı meykedeye zīver eylemiş
- 2 Hātır-nevāz şu'le-nihādān olup dirīq
Cerh-i denī o meh-veşi dūn-perver eylemiş
- 3 Dil micmer-i derundan olup 'itr-sāy-ı cān
Her dāğ-ı ateşinini pūr-aḥker eylemiş
- 4 Hiss eylemiş meger ki der-āğūş olduğın
Tavk-ı kemer miyānını der-çenber eylemiş
- 5 Vehbī-i zār sīnesini vakf-ı 'aşk idüp
Mülk-i dili mukāta'a-i ḥaṇçer eylemiş

Vezni: Mef'ülü/ fā'ilātü/ mefā'ilü/ fā'ilün

109

- 1 Niqāh-ı mesti bezm-i 'işvede çün bāde-nūş olmış
Hum-ı mey-veş dil-i pūr-ḥūn-ı 'āşık pūr-ḥurūş olmış
- 2 Degül hāle meh-i nūra neverd-i Kā'be-i kūyūñ
Kabā-yı ebrden 'uryān olup iḥrām-pūş olmış

1 b: mezar-ı meykedeye B.

108 A.125b, B.148a, C.158b.

109 A.125b, B.148a, C.159a.

- 3 Niyâz-ı vaşlı nola olsa makbûlün ki küyünde
Du'â-yı 'âşıkân âmin-fermâ-yı sürüş olmuş
- 4 Nesîm-i âhdan şem'-i hayâlün hıfz için cânâ
Dil-i pür-dâğ bir fânûs-ı pür-zîb ü nukûş olmuş
- 5 Ney-i hâmen nevâ-yı nazma âğâz eylesün bârî
Ki hep meclis-nişinân-ı sühan Vehbî hamûş olmuş

Vezni: Mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün

110

- 1 Riyâzat gibi cânâ hırz-ı bâzû-yı ten olmazmış
Belî şayd-ı nezâre üstühan-veş cûş olmazmış
- 2 Mücerred görmeyenler nüsha-i tecrîdi 'îsâ'dan
Ta'allümgâh-ı rûhânide üstâd-ı fen olmazmış
- 3 Rûsûm-ı bezm-i vahdet şart-ı yek-rengî imiş ancak
Miyân-ı yek-zebânân-ı şafâda sen ben olmazmış
- 4 Yem-i nâ-ka'r-yâb-ı 'aşkun emvâc-ı 'alâyıkdan
Yine âğûş-ı girdâbı kadar bir me'men olmazmış
- 5 Kusûrun pâyê pâyê süllemî bürhandur ey dil kim
Tarîk-i kâmda tayy-i merâtib birden olmazmış
- 6 Seçürdüm dîdeden hep nâvek-i müjgân-ı hûbânı
Rûfû-yı za'hm-ı cânâ cümlesi bir süzen olmazmış
- 7 Ser-â-pâ çeşm-i âgâhî dil-i pür-iztîrâb-âsâ
Hakikat âsitânı içre bir pervîzen olmazmış
- 8 Selâmet piş-rev olmakmış ancak bād-ı takdîre
Yem-i teslîm keştisinde Vehbî âhen olmazmış

Vezni: Mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün

4 b: fânûs-ı pür-zîb-i nukûş A.
110 A.126a, B.148b, C.159a.

1 a: bâzû-yı yen olmazmış C.

3 b: şîrîn olmazmış C.

111

- 1 Sitāre hāhiş-i şab'-ı münīre degmez imiş
O rüy-i zeşt nişāb-ı harīre degmez imiş
- 2 Ne pehlevanları zūr-ı ecel şalar hāke
Cehanda pūşti tūtalum ki yire degmez imiş
- 3 Tevāzu' it ki Süleyman bu denlū şevket ile
Hemīşe hātır-ı mūr-ı hakīre degmez imiş
- 4 Bu āsiyāb-ı emel vakf-ı ehl-i devlet imiş
Felekde nevbet-i hāhiş fakīre degmez imiş
- 5 Şoñında merg mukarrer bu bārgāh-ı hayāt
Hamīde-geştin-i bālā-yı pīre degmez imiş

Vezni: Mefā'ilün/ fe'ilātün/ mefā'ilün/ fe'ilün

112

- 1 Şarf-ı nakdīne-i eşk itme berāy-ı hāhiş
Gelsün ey dil saña ye's ile gınā-yı hāhiş
- 2 Nola hirmān ise rū-dāde-i mir'āt-ı emel
Oldı rüşen-ger-i gam jeng-zidāy-ı hāhiş
- 3 'Aleme çerh boyınca kerem itse virmez
Bu bürehne ten-i āmāle kabā-yı hāhiş
- 4 Hāb-ı bahtum beni pesmande-i mahfil eyler
itse ikāz-ı cehan bang-ı verā-yı hāhiş
- 5 Vehbiyā itmam anı yine hayāl-i naḥcīr
Evc-i çeşmümde uçar gerçi hümā-yı hāhiş

Vezni: Fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilün
(Fā'ilātün) (fa'lün)

111 A.126a, B.148b, C.159b.

2 a: rüz-ı ecel C.

5 a: Şoñında merg mukarrer iken bu bārgāh-ı hayāt A.

112 A.126a, B.149a, C.159b.

- 1 Yâre suzen aqyâr-ı fûsun-sâz geçermiş
Şan'atla züyûfin o dağal-bâz geçermiş
 - 2 Evvel geçilür miydi ser-i reh-güzerinden
Şimdi biraz ol mest-i mey-i nâz geçermiş
 - 3 Gelmiş o perî bezmine dil mest bulunmuş
Bir fırsat imiş tâli'-i nâ-sâz geçermiş
 - 4 Bildüm görüp âmâdeliğin harf-i niyâzuñ
Gönlinden o meh dâ'îye-i nâz geçermiş
 - 5 Bu nazm-ı güher-bârı gören dir yine Vehbî
Bir târe nice lû'lu'-i mümtâz geçermiş
- Vezni: Mef'ûlû/ mefâ'ilû/ mefâ'ilû/ fa'ûlûn

- 1 Cevâb-ı pürsiş-i her nîk ü bed ne müşkil imiş
Bu bahşi bilmez idüm ben meded ne müşkil imiş
 - 2 Vefâya dâ'ir olan bahşi kimse dinlemiyor
Hilâf-ı meşreb-i yâran şaded ne müşkil imiş
 - 3 Haţ-âverâne ta'alluk iden rehâ bulmaz
Esîr olanlara kayd-ı ebed ne müşkil imiş
 - 4 Binâ-yı câha nezâret emânet-i Hak iken
Mühinleri ideler mu'temed ne müşkil imiş
 - 5 Kalem teraşşuh ider ben hamûş olsam da
Ru'âfdan reh-i bîniye sed ne müşkil imiş
- Vezni: Mefâ'ilûn/ fe'ilâtûn/ mefâ'ilûn/ fe'ilûn

- 1 Ol neş'emend 'ukbî ğubār olmış olmamış
Çek bādeyi şoñinda ħumār olmış olmamış
- 2 Şad-çākdür kabā-yı dilüm eylemem hirās
Etrāf-ı bāğ-ı 'aşkda ħār olmış olmamış
- 3 Ādem odur ki itmeye tağyīr vāz'ını
İkbāl ü baht kendüye yār olmış olmamış
- 4 Pür olmadukça dāmen-i āmāl neyleyem
Naħl-i ümīd mīve-nisār olmış olmamış
- 5 Bulsak vuşūl menzil-i makşūda ğam degül
Pāy-i ümīd āb-ile dar olmış olmamış
- 6 Olmaz şüşāde ğonce-i dil rüzgārda
Birdür yanumda faşl-ı bahār olmış olmamış
- 7 Erbāb-ı naẓm olmayıcak Vehbī tāze-tarh
Kim diñler anı nükte-şī'ār olmış olmamış

Vezni: Mef'ûlû/ fâ'ilâtû/ mefâ'ilû/ fâ'ilûn

Fî-Harfi's-Sād*

- 1 Mümkin mi bend-i zülf-i siyeh-tābdan ħalās
Kābil mi mürq-i cāna o kullābdan ħalās
- 2 Dil görse tāb-ı 'arızunı çāk çāk olur
Kettān olur mı pençe-i mehtābdan ħalās
- 3 Kim buldı cevri-i gerdiş-i eflākdan rehā
Kābil midür keş-ā-keş-i girdābdan ħalās

115 A.126b, B.149a, C.160a.

2 a,b: Bu beyit B nüshasında yoktur.

3 b: İkbāl-i baht A.

*: B ve C nüshalarında başlık, " Harfû's-Sād " şeklindedir.

116 A.126b, B.149b, C.160a.

- 4 İnsānı zūr-ı merg ider pest 'ākıbet
'Uşfūr olur mı pençe-i 'ukabdan hālās
- 5 Vehbī-i zārı lutfuñ ile eyle yā ilāh
Cevr-i 'adū vü minnet-i aḥbābdan hālās

Vezni: Mef'ūlū/ fā'ilātū/ mefā'ilū/ fā'ilūn

Fī-Harfı't-Ṭā'

117

- 1 Hātır-ı pür-tāba meyl-i sāğar-ı rahşan gālat
Halvet-i germābe içre münkıl-ı sūzan gālat
- 2 Nüşa-i ahlākı pāk olmazsa ḥüsne kim bakar
Hāl olur çün nokta-i zā'id hat-ı reyhan gālat
- 3 Tesliyet efsürdegān-ı ye'se olmaz kār-ger
Mevsim-i sermāda ey dil mirveḥa-cünban gālat
- 4 Leblerin harf āşinā-yı dil-nevāzī eylemez
Gālibā lafz-ı selāmi zann ider ḥūban gālat
- 5 Vehbiyā ol kim derūn aḥvāline vākıf degül
Sāğar-ı la'lin be-cādur sūbḥa-i mercan gālat

Vezni: Fā'ilātūn/ fā'ilātūn/ fā'ilātūn/ fā'ilūn

118

- 1 Olmadı gitdi dil-i zār kadem-i cāy-ı neşāt
Başmadı hiç der-i ḡam-ḥānemūze pāy-ı neşāt

4 a: rüz-ı merg B.

*: B ve C nüshalarında başlık, " Harfüt-Ṭā' " şeklindedir.
117 A.127a, B.149b, C'de yoktur.

5 a: Bu mısra Adana nüshasından alınmıştır, A nüshasında yoktur.
118 A.127a, B.149b, C.160b.

1 a: dil-i zāra kadeh cāy-ı neşāt B.

- 2 Rûzgâr itmede seyli hûr-ı rû mevc-şîfat
Girse de dest-i dile dâmen-i şahrâ-yı neşât
- 3 Kôr mı emvâc-ı pey-ender-peyi endûh ki ola
Cây-i âsâyişümüz sâhil-i deryâ-yı neşât
- 4 Bizi hayrânî-i şam eyledi der-hâb-ı huzûr
Seyrümüzde iderüz şimdi temâşâ-yı neşât
- 5 Nakd-i ümmîd degül gevher-i can virsek de
Sûk-ı mihnetde bulunmaz yine kâlây-ı neşât
- 6 Dilerem kim olasın lezzet-i şamdan mahrum
Vehbiyâ eyler isen çerha temennâ-yı neşât
- 7 Şevk-bahş-i dil olup sâgar-ı nazm-ı Birrî
*Hele gördük nicedür neşve-i şahbâ-yı neşât

Vezni: Fe'ilâtün/ fe'ilâtün/ fe'ilâtün/ fe'ilün
(Fâ'ilâtün) (fa'lün)

119

- 1 Ebr-veş mihr-i ruḡ-ı dil-dârı pinhân itdi ḡatt
Rûz-ı 'uşşâkı şeb-i târ ile yeksân itdi ḡatt
- 2 Men' idüp gül-bûse-i çinden nigâh-ı 'aşîkı
Tarf-ı gülzâr-ı ruḡında ḡusn nümâyân itdi ḡatt
- 3 Âteş-i ruḡsâr-ı dil-dâra ḡubâr-efşân olup
Tâbiş-i şem'-i ruḡ-ı yâri fûrûzân itdi ḡatt
- 4 Keşti-i Nûḡ bād-bân-ı çerḡ ḡark olsa nola
Mevc urup bahr-i siyâh-ı âhı cûşân itdi ḡatt
- 5 Pür-dür-i eşk olsa çeşmüm nola mânend-i şadef
Ebr-i Nisân'ın bahâr-âsâ nümâyân itdi ḡatt

3 b: cây-ı âsâyişümü B.

5 b: şevk-i mihnetde A, C.

119 A.127a, B.150a, C.160b.

2 a: gül-bûse-i çininden B, gül-bûse-i çiniden C.

- 2 Rūzgār itmede seyli hūr-ı rû mevc-şifat
Girse de dest-i dile dâmen-i şahrâ-yı neşât
- 3 Kır mı envâc-ı pay-ender-peyi endûh ki ola
Cây-i âsâyişümüz sâhil-i deryâ-yı neşât
- 4 Bizi hayrânî-i ğam eyledi der-hâb-ı huzûr
Seyrümüzde iderüz şimdi temâşâ-yı neşât
- 5 Nakd-i ümîd degül gevher-i can virsek de
Sûk-ı mihnetde bulunmaz yine kâlây-ı neşât
- 6 Dilerem kim olasin lezzet-i ğamdan mahrûm
Vehbiyâ eyler isen çerha temennâ-yı neşât
- 7 Sevk-bahş-i dil olup sāgar-ı nazm-ı Birrî
*Hele gördük nicedür neşve-i şahbâ-yı neşât

Vezni: Fe'ilâtün/ fe'ilâtün/ fe'ilâtün/ fe'ilün
(Fâ'ilâtün) (fa'lün)

119

- 1 Ebr-veş mihr-i ruḥ-ı dil-dârı pinhân itdi ḥatt
Rûz-ı 'uşşâkı şeb-i târ ile yeksân itdi ḥatt
- 2 Men' idüp gül-bûse-i çinden nigâh-ı 'âşıkı
Tarf-ı gülzâr-ı ruḥında hüsn nümâyân itdi ḥatt
- 3 Âteş-i ruḥsâr-ı dil-dâra gubâr-efşân olup
Tâbiş-i şem'-i ruḥ-ı yâri fûrûzân itdi ḥatt
- 4 Keşti-i Nûḥ bād-bân-ı çerḥ ğark olsa nola
Mevc urup bahr-i siyâh-ı âhı cûşân itdi ḥatt
- 5 Pür-dür-i eşk olsa çeşmüm nola mânend-i şadef
Ebr-i Nisân'ın bahâr-âsâ nümâyân itdi ḥatt

3 b: cây-ı âsâyişümü B.

5 b: sevk-i mihnetde A, C.

119 A.127a, B.150a, C.160b.

2 a: gül-bûse-i çininden B, gül-bûse-i çiniden C.

- 6 Leşkerin ebr-i siyeh gibi nümāyān eyleyüp
 'Asker-i hüsnün' tozıtdı çün gürizān itdi haṭṭ
- 7 Fülk-i dil baḥr-i siyāh-ı āha gark olsa nola
 Vehbiyā cūş eyleyüp mevcin nümāyān itdi haṭṭ

Vezni: Fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilün

Harfū'l-ʿAyn

120

- 1 Niyāz-ı vuslata olmazsa da bütan māni'
 Görince zülfin olur pīçiş-i zeban māni'
- 2 Cemāli genc-i leṭāfetdür ol şehūn ammā
 Vuşūle tīg-i niğehden hirās-ı can māni'
- 3 Tabāh-kāri-i 'aşka ḥired degül ḥā'il
 Olur mı ḥānedeki düzde pāsban māni'
- 4 Cemāl-i şu'leye ḥāşāk olur mı hiç nikāb
 Fūrūğ-ı tab'uma olmaz gam-ı cehan māni'
- 5 Kabā vü pīrehan ile şināveri olmaz
 Olur te'ammuk-i taḥkika cism ü can māni'
- 6 Sipihr-i niyyet-i luṭf eyledükce ey Vehbī
 İyvar bu baḥt-ı siyāhum olur heman māni'

Vezni: Mefā'ilün/ fe'ilātün/ mefā'ilün/ fe'ilün

120 A.127b, B.150a, C.161a.

5 a.b: Bu beyit C nüshasında yoktur.

121

Harfû'l-Fâ*

13.

İtdün yeter esb-i va'di ey zât-ı şerîf
 Fâ-beste-i bâr-bend-i 'avk ü tesvîf
 Hasretle gözümde arpacıklar çıktı
 Arpalığa itdünse vuşûlin tevķîf

121

- 1 Ger şebîh olmasa ey dil dehen-i yâre şadef
 Câygâh olmaz idi gevher-i şeh-vâre şadef
- 2 Görse çeşmüm hat-ı hây-gerdesini pür-nem olur
 Ebr-i Nisan'dan alır gevheri hem-vâre şadef
- 3 Mihri der-sîne iderse nola reşkinden çerh
 Oldı ol tıfl-ı güher-pâreye geh-vâre şadef
- 4 Eksük olmazsa nola lû'lû'-i ma'nî Vehbî
 Oldı mecmû'a-i nazmum yem-i eş'âra şadef

Vezni: Fe'ilâtün/ fe'ilâtün/ fe'ilâtün/ fe'ilün
 (Fâ'ilâtün) (fa'ilün)

Harfû'l-Kâf

122

- 1 Bâde-i nâbdur bahâne-i şevk
 Kulkul-i câmdur terâne-i şevk
- 2 Reh-i 'aşk içre oldı esb-i dile
 Turre-i yâr tâziyâne-i şevk

*: B ve C nüshalarında başlık yoktur.

13 A.127b, B.200a, C.208b.

121 A.127b, B ve C'de yoktur.

122 A.127b, B ve C'de yoktur.

- 3 Āteş-i ğam cehānı yakdı velī
Olmadı şu'lezār bāne-i şevk
- 4 Kāle-i 'işret ile memlūdur
Sūḳ-ı vuşlatda kār-hāne-i şevk
- 5 Kıştār-ı ümīdde bitmez
Āb-ı aşk olmadukca dāne-i şevk
- 6 Suver-i nakş-ı 'aşkla oldı
Dil-i Vehbī niğār-hāne-i şevk
- 7 Nakd-i ma'nā ile leb-ā-leb olup
Oldı tab'um yine hizāne-i şevk

Vezni: Fe'īlātūn/ mefā'ilūn/ fe'ilūn
(Fā'īlātūn) (fa'ilūn)

123

- 1 Āzürde itdi pāy-i dilüm hār-ı iftirāk
Kaldum reh-i firākda bīzār-ı iftirāk
- 2 Gülşen-serāy-ı 'ālemi dar itdi başuma
Hār-ı sitem şikence-i āzār-ı iftirāk
- 3 Ādemden ayrılınca yiri bāğ-ı 'Adn iken
Tübānuñ itdi kaddini ham bār-ı iftirāk
- 4 Rūz-ı vişāl kāmēt-i bahtum gibi kaşır
Zülfün gibi dirāz şeb-i tār-ı iftirāk
- 5 Ancak şarāb-ı vaşlla olur devā-pezir
Dārū'ş-şifā-yı 'aşkda bīmār-ı iftirāk
- 6 Yākūt-pāre-i cigerüm ahker eyledi
Vehbī ne güne āteş olur nār-ı iftirāk

Vezni: Mef'ūlū/ fā'īlātū/ mefā'ilū/ fā'ilūn

123 A.128a, B.150b, C.161a.

1 a: āzürde eyledi dilümi B.

5 b: dārū'ş-şifā-yı 'āşıka B.

- 1 Kañkı neşât olur ki şonında melâli yok
Bir neşve var mı kim 'akabinde kelâli yok
- 2 Bâğ-ı niyâza cûy-i sirişkûm revân iken
Nev-bâde çîn-i kâm olacak bir nihâli yok
- 3 Haññ şamma mâlikâne idüp cân-ı hüsnini
Tuğrâ-yı şân-ı 'ışvedür ol kim miğâli yok
- 4 Bî-nokta kıl kalemle nüvişte kitâbdur
Haññ-ı 'ızâr-ı sâde-i dil-ber ki hâli yok
- 5 Girdâb-ı bañr-ı 'aşka düşen keşti-i dilün
Hızr olsa nâ-hudâsı halâş ihtimâli yok
- 6 Eyler zecân-ı hâlle hâlin nigâra nakl
Fehm eylemez rakîb haruñ intikâli yok
- 7 Haññuñla zâ'il olmadı hüsn-i mükemmelün
Âhir zemandur ki kemâlün zevâli yok
- 8 Vehbî-i bî-günâha görüp itdügün şehâ
Levm itse saña ehl-i mañabbet vebâli yok

Vezni: Mef'ûlû/ fâ'ilâtû/ mefâ'ilû/ fâ'ilûn

- 1 Çalışdı yâr rakîbi yalandurıncaya dağ
Dürûğ-ı va'de-i vaşla inandurıncaya dağ
- 2 Nişân-ı nâvek-i nâz eyledi o gamze beni
Kemân-ebru-yi yâri yaşandurıncaya dağ
- 3 Birer birer baña itdi havâle müjgânın
Sihâm-ı terkeş-i çeşmin boşandurıncaya dağ

124 A.128a, B.150b, C.161b.

125 A.128a, B.151a, C.161b.

2 a: feşân-ı nâvek-i nâz eyledi B, feşân-ı nâvek-i nâr eyledi C.

- 4 Şebāne rüyine dil itdi eşk-i germ-tebār
O şem'i hāb-ı safādan uyandurıncaya dak
- 5 Ciger kebāb olup hūn-ı dil şarāb oldu
O şūhı meclis-i 'ıyşa dadandurıncaya dak
- 6 Reh-i maḥabbetūñ itdüm firāz u şībini tayy
Saṇa kumeyt-i hūlūşum şınandurıncaya dak
- 7 Görince neş'e-i hun çeşm-i mestūñ Vehbī
Şarāb-ı hūn-ı dilin şundi kandurıncaya dak

Verzî: Mefā'ilūn/ fe'ilātūn/ mefā'ilun/ fe'ilūn

El-kāf*

14

Sākī meye rağbetin o gül-ruḥsārūñ
İşrāb idiyor ḥumār-ı çeşmi yārūñ
Leb-ber-leb olur mı 'arz it görölüm
Al ağızınūñ ölçüsün meded dil-dārūñ

Na't-ı Serīf**

126

- 1 Eyā ümīdgeh-i ümmet e's-selāmü 'aleyk
Melāz-ı 'āsī ber-zillet e's-selāmü 'aleyk
- 2 Miyān-ı lücce-i 'isyanda kaldı keşti-i dil
Hulāşasından olur himmet e's-selāmü 'aleyk

5 a: şarāb olur B.

7 a: teşne-i hun B.

*: B nüshasında başlık, " Harfū'l-Kāf " şeklindedir.

14 A.128b, B.197a, C.162a.

**: B nüshasında başlık yoktur, C nüshasında ise, " Gazel " şeklindedir.

126 A.128b, B.151b, C.162a.

- 3 Vişâlin ile telâfîsin itmez iseñ eger
Helâk ider beni bu firkat e's-selâmü 'aleyk
- 4 Hudâ müyesser ide rûy-mâli-i kabrûñ
Diyem saña baña kıl şefkat e's-selâmü 'aleyk
- 5 Şefâ'at eyle kemîneñ Hüseyñ Vehbî'ye
Eyâ şefî'-i kerem-hilkat e's-selâmü 'aleyk

Vezni: Mefâ'ilün/ fe'ilâtün/ mefâ'ilün/ fe'ilün

127

- 1 Dil 'andalîbidür o gül-i bâğ-ı nahvetün
Kim-zîb-i tâc-ı fahridür ehl-i mahabbetün
- 2 Itmekde cām-ı dîdemüzi reşha-rîz-i eşk
Germ-âbe-i derunda olan sūz-i firkatün
- 3 Ey dil egerçi zer gibi hâlis 'ayârsın
Bilmez velîk şayrefi-i çerh kıymetün
- 4 Pîr-i sefid ise de gören sîne-çāk olur
Çün şubh-ı tîğ-ı çamzesin ol mihr-tal'atun
- 5 Olmak rehâ-peğîr felâket ne ihtimâl
Derunda Vehbiyâ felek-i bî-mürüvvetün

Vezni: Mef'ûlû/ fâ'ilâtû/ mefâ'ilû/ fâ'ilün

128

- 1 Mahbûbda hayâl gibi ince bel gerek
Şeh-beyt-i hüsne mısra'-ı şânî güzel gerek
- 2 Cāh-ı vişāl tālîbiyüz lîk ol şehe
'Arz-ı cemāl itmege tenhâ maḥal gerek

- 3 Bu bahr-i pür-ḥaṭarda şinā-kār olanların
Dā'im kedü-miṣāl seri der-bağal gerek
- 4 Geçmem lebünden itmeyicek būs hālünü
Meyden ferāğa ḥabb-i mu'anber bedel gerek
- 5 Da'vā-yı şā'iriyyeti işbāta Vehbiyā
Dil-keş edā bu gūne müselleḡ ḡazel gerek

Vezni: Mef'ülü/ fā'ilätü/ mefā'ilü/ fā'ilün

129

- 1 Ey sīne tāze dāğların yok midur senün
Ey bāğ-ı 'aşk verd-i terün yok midur senün
- 2 Kūl-i cilā düşerse nazardan 'aceb degül
Ey şāh-ı ḥāk reh-güzerün yok midur senün
- 3 Sevdā-yı zülf-i yār başuḡda degül midür
Hiç ey rakīb derd-i serün yok midur senün
- 4 'Arz itmedün mi laḡt-ı dilün tīg-ı dil-bere
Ol mīr-i nāza mā-ḥazarun yok midur senün
- 5 Bizden kesilme sīne-i aḡyārı itme cā
Ey tīg-i yār dilde yirün yok midur senün
- 6 Vehbī felekde ḡüṣa-i Pervīn'e kim bākar
'Akdü'l-le'āl-i nazm-ı terün yok midur senün

Vezni: Mef'ülü / fā'ilätü/ mefā'ilü/ fā'ilün

130

- 1 'Uşşāka ey şabā ḡaberün yok midur senün
Kūy-i nigāra hiç saferün yok midur senün

129 A.129a, B.151b, C.162b.

130 A.129a, B.151b, C.162b.

1 b: güzerün yok midur senün B, C.

- 2 Hübân olursa halka be-güş-i rehûn nola
Zencîr-i gerdiş-i nazarûn yok midur senûn
- 3 Keştî-i dil olursa 'aceb mi pür-iztîrâb
Mavc-i hayâl-i la'l-i terûn yok midur senûn
- 4 Ey dîde yâr mâ'il-i eşk-i terûn degül
Ebr-i bahâr-veş güherûn yok midur senûn
- 5 Tîğ-ı niğâhûn itmedesin dâ'imâ hayâl
Vehbî 'aceb ki bîm-i serûn yok midur senûn

Vezni: Mef'ûlû/ fâ'ilâtû/ mefâ'ilû/ fâ'ilûn

131

- 1 Yine şemşîr-i âhı ol büt-i gaddâra göstersek
O şûhı ya'ni tahvîf eyleyüp gaddâra göstersek
- 2 Gamûn viranesidür dil diyü dil-dâra 'arz itsek
Yine ta'mîr için gam-hânemûz mi'mâra göstersek
- 3 Rebâb-ı nâleyi kânûn-ı 'aşka uydurup ey dil
Nevâ-yı nağme-i 'uşşâkı mûsikâra göstersek
- 4 Akıtsak havz-ı dilden cûy-i hûnı pây-i dil-dâra
Dü-çeşmüm aña 'ayniyle iki fevvâre göstersek
- 5 Metâ'-ı vuslat için sîm ü zer 'arz eylesak ya'nî
Sirişk-i çeşm ü rûy-i zerdümûz dil-dâra göstersek
- 6 'Aceb eyler mi bir kerre niğâh-ı iltifât-âmîz
Bu şî'ri Vehbiyâ üstâd-ı feyz-âsâra göstersek

Vezni: Mefâ'ilûn/ mefâ'ilûn/ mefâ'ilûn/ mefâ'ilûn

131 A.129a, B.152a, C.163a.

3 a: kânûn-ı 'aşka uydurup evvel C.

- 1 Irince kûyine yârûñ de çok şitâb gerek
Düşen bu dâ'iyeye bâde hem rikâb gerek
- 2 Hevâ-yı gülşen-i kûyuñla hem-çü mürğ-i kafes
Revân-ı sîne-i 'âşık pür-ıztırâb gerek
- 3 Getürmege o mehi halvete çü germ-âbe
Gözünde âb u derûnuñda sûz u tâb gerek
- 4 Zemân-ı devlet-i hüsnünde kâm-yâbiye
Göñül saña o şeh-i nâza intisâb gerek
- 5 Görinme çeşmine ol şüh-ı kavs-i ebrûnuñ
Ki tîr-i gamze-i şühından ictinâb gerek
- 6 Olan bû bezmde Vehbî gibi nevâ-perdâz
Sarâb-ı 'aşk u mahabbetde neşve-yâb gerek
- 7 Cahâna faşl-ı hitâb-ı belâğatin göster
Ki şî'r-i Râşid'e bir mu'cizin cevâb gerek

Vezni: Mefâ'ilün/ fe'ilâtün/ mefâ'ilün/ fe'ilün

- 1 Düşer mi 'âşıkuna vaşluñ ârzü itmek
Olur mı hiç muhâlâtı cüst ü cü itmek
- 2 Ğinâ-yı bûse virür mi hayâl-i 'arız-ı döst
Olur mı hiç gül-i taşvîr neşr-i bû itmek
- 3 Şarâb ile dil-i leb-teşnegânı tesliyedür
Nüvîd-i faşl-ile 'uşşâka güft ü gû itmek

132 A.129b, B.152a, C.163a.

1 a: irince kûyine yârûñ ki B, varınca kûyine yârûñ de C.

4 b: Bu mısra C nüshasında yoktur.

5 a: Bu mısra C nüshasında yoktur.

7 a,b: Bu beyit B ve C nüshalarında yoktur.

133 A.129b, B.152a, C.163a.

- 4 Hayāl-i şemsden eyler ğarīķ ümīd-i vişāl
Dile 'aceb mi temennā-yı ħaṭṭ-ı rū itmek
- 5 Olursa süzen-i 'İsā vü rişte-i Meryem
Muḥāl sīne-i şad-çākümüz rūfū itmek
- 6 'Aceb mi māni'-i ğaflet olursa eşk-i terüm
Ki def'-i ḥāb ider rūyı süst ü şū itmek
- 7 Şafā-yı vaşf-ı bütān iledür şifā nicedür
Bu ğüne ḥāme-i Vehbī'yi tāze-ġū itmek

Vezni: Mefā'ilün/ fe'ilātün/ mefā'ilün/ fe'ilün
(fa'ilün)

134

- 1 Kişi ğill-i taleble kadrini lāyık mı pest itmek
Lab-i ümmīdi vakf-ı buse-i dāmān u deşt itmek
- 2 Tahāşşundur ḥurūş-i mevcden āġūş-i ğirdāba
Ferāġ-ı bāde için kendüyi afyon-perest itmek
- 3 Nice tarḥ-ı binā-yı pāy-dārī olsun 'ālemde
Memn-i seylde mümkün mi vaz'-ı pāy-best itmek
- 4 Hüner teşhīr-i ıklīm kılup itmekdedür yohsa
Deġöldür nām-dārī mührini pür-zīb-i dest itmek
- 5 Ğaraż bir dil-nişin vaz' ile dillerde yir itmekdür
Hüner zann itme şadr-ı devleti cāy-ı nişest itmek
- 6 Hezāran Ka'be bünyād eylesek ḥayr olmaz ey Vehbī
'itāb-ı telḥle bir dardmendi dil-şikest itmek

Vezni: Mefā'ilün/ mefā'ilün/ mefā'ilün/ mefā'ilün

7 a: şafā-yı vaşfet-i bütān iledür C.

134 A.129b, B.152b, C.163b.

5 a: Ğaraż-ı ter dil-nişin vaz' ile dillerde yir itmek C.

- 1 Dil-i hun-geştme kâr eyledi tîr-i sitemün
Hayf kim kanuma girdi yine şemşîr-i gamun
- 2 Yine nokşânunı bil vakt-i zevâlün fikr it
Mâh u mihr olsa eger mehçe-i tûğ u 'alemün
- 3 Şiğmayanlar felege anda olur nâ-peydâ
Bundan it vüs'atini derk feżâ-yı 'ademün
- 4 'Aşkla germ-rû ol bûd u ne-bûdı terk it
Yürî berf üzre bedîd eyleme nakş-ı kademün
- 5 Bahşîş-i nâ-be-maḥal cûddan olmaz ma'dûd
Sıfr-ı ma'kûs ile artar mı hisâbı rakamun
- 6 Dergeh-i Hak'a şîğın ister iseñ emn ü salâm
Seyr it âzâdeliğın âhu-yı deşt-i Harem'ün
- 7 Vâdesin eylemez erbâb-ı kerem istirdâd
Cezri medd ile virür cûşîş-i baḥr-i himemün
- 8 Dösti zâr u ḥazın düşmeni şâdân eyler
Sen sen ol eyleme bir kimseye izhâr elemün
- 9 Venbiyâ saḳḳ-ı 'aşâ imiş olur râh-nümâ
İğr-i üstâddan ayırma sühanda kalemün

Vezni: Fe'ilâtun/ fe'ilâtun/ fe'ilâtun/ fe'ilün
(Fâ'ilâtun) (fa'lün)

- 1 Berekâtın kurıdur gürsine çeşman ni'amun
Kirnidür ehl-i ṭama' ḥüṣe-i kerm-i keremün

135 A.130a, B.152b, C.163b.

2 a: vakt-i zevâlin fikr it B, C.

7 b: Cezri bî-medd iledür cûşîş-i baḥr-i himemün B, C.

136 A.130a, B.153a, C.164a.

- 2 Devri def'ine medār olmayıcak dilde ğamūñ
Farkı bir köhne sıfāl ile nedür cām-ı Cem'ūñ
- 3 Cilve-i nahveti terk it yūri ey ğurre-i cāh
Ġayra el ğalmadadur cūnbiş-i bāl-i 'alemūñ
- 4 Yine bir tāze kumāş-ı sūhan ihzār eyle
'Arz için bezmine maĥdūm-ı veliyyū'n-ni'amūñ
- 5 Vehbiyā olsa daĥı zīver-i mīnā-yı kabūl
Ġonce-āsā eşer-i ĥāme-i zerrin raĥamūñ
- 6 Berg-i sebz itmege anı yine nā-lāyıkdur
Kemterin bandesine bezm-i veliyyū'n-ni'amūñ
- 7 Ya'ni fahrū'l-'ulemā 'Ārif Efendi ki anuñ
Lāl olur vaşf-ı kemālinde lisānı kalemūñ

Vezni: Fe'ilātūn/ fe'ilātūn/ fe'ilātūn/ fe'ilūn
(Fā'ilātun) (fa'lūn)

137

- 1 Dem-i seher ki nesīm-i bahār gelse gerek
Ġam-ı ĥaṭuñla dile çok ğubār gelse gerek
- 2 Nişār-ı rīq-i sirişk ile reh-ġüzārına kim
Semend-i nāz ile ol şeh-süvār gelse gerek
- 3 Senūñ de ğonce-i baṭuñ olur ğuşāyiş-yāb
Taḥammūl it daĥı çok rūzgār gelse gerek
- 4 Biz intizār ile olduk helāk-ı renc-i ĥumār
Daĥı bu bezme mey-i ĥoş-ġuvār gelse gerek
- 5 Ġarīk-i ğamda olursam şadef-veş ey dūr-i pāk
Yine derūnuma fikr-i kenār gelse gerek

Vezni: Mefā'ilūn/ fe'ilātūn/ mefā'ilūn/ fe'ilūn

- 1 Eşerin görmez idük can gibi cânānemüzün
Geldi gördük yirine geldüğünü cânümüzün
- 2 Kısmet-i rızka tahālūkle cedaldendür hep
Düşdüğü biri birine şaf-ı dendānumuzun
- 3 Fāvūne dökmek içündür senün ey serv-i revān
Lūle-i maksim-i eşk olduğu müjgānumuzun
- 4 Büt-perestüz o şanem-hāne-i taḥkīkde kim
Dili Meryemkede-i feyz ola ruhbānumuzun
- 5 'İyd o demdür ki idüp rūze-i hicra iftār
Būs'ideydük şekerin la'lini cânānumuzun
- 6 Rengde la'l-i sirīşkūm cigere ḥānde ider
Re'yidür gevheri ḥurşīd-i Bedaḥşān'umuzun
- 7 Ruḥ-ı şāfında degül ḥalka-i gīsū-yı siyāh
'Aksidür āyinede dide-i ḥayrānumuzun
- 8 Cilve-i pertev-i taḥkīka gönül şāf olıcak
Hiç ḥaylūleti yok perde-i 'iştānumuzun
- 9 Vehbiyā cins-i hūner gerd-i kesād-ālūde
Bulınur bir tarafında yine dükkānumuzun

Vezni: Fa'ilātün/ fa'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilün
(Fa'ilātün) (fa'lün)

- 1 Şaldı tatār-ı ḡamze akın mülk-i cāna dek
Te'sīr itdi tīr-i müje üstüḡāna dek

139 A.130b, B.153b, C.164b.

4 b: dil-i Meryemkede-i feyz ola A; bu mısra C nüshasında yoktur.

5 a: Bu mısra C nüshasında yoktur.

6 b: Bu mısra C nüshasında yoktur.

7 a: Bu mısra C nüshasında yoktur.

139 A.130b, B.153b, C.164b.

- 2 Gelmez harîş-i 'ömre kanâ'at iderse de
Dest-i hayâtı dâmen-i âhir-zemâna dek
 - 3 Hikmet-şinâs-ı dehr aña olmaz firîfte
Her gerdişinde itse felek sâhirâne dek
 - 4 Güm-geşte gönlüm aramağa kûy-i dil-bere
Vardukça gönlümü bulamam bir zemâna dek
 - 5 Gör sūzişüm ki bir sūhan itsem hayâl olur
Her harfi bir zebâna gelince zebâna dek
 - 6 Himmetle tayy-i menzil-i makşūd ider kişi
Yohsa varur mı nâvek-i bî-per nişâna dek
 - 7 Ders almasaydı benden eger Vehbiyâ hezâr
Fenn-i havâda çıkmaz idi gülsitâna dek
 - 8 Taşsîn iderse Vâkıf-ı 'âlî-nijâd eger
Fark-ı tabî'atüm irişür Ferkadân'a dek
- Vezni: Mef'ûlû/ fâ'ilâtû/ mefâ'ilû/ fâ'ilûn

- 1 Mişâl-i baħr derûnuñda saklayup güherün
Hüner-nümâliğa meyl itme var ise hünerün
- 2 Ayâq-ı mey gibi meclis-be-meclis eyleme dūr
Hum-ı şarâb gibi çek vakâra bekle yerün
- 3 Kec olma lîk kec-i cāmı gör de hāmûş ol
Teħammül eyle yanarsañ da çıkmasun şererün
- 4 Hâdeng-i âha yine hâ'il olmaz ey meh-rû
Eger Felek gibi nuh-tûy olursa da siperün

2 a, b: Bu beyit B nüshasında yoktur.

140 A.130b, B.154a, C.165a.

4 b: nuh-büy olursa da seyrün C.

- 5 Kalem-rev-i dil-i Vehbî'de sūziş-i müjeden
Senüñ de ey nıgeh-i nāz var mıdur haberüñ

Vezni: Mefā'ilün/ fe'ilātün/ mefā'ilün/ fe'ilün

141

- 1 O yārūñ kad-i hoş-ter nāz ile ref-tarı hem nāzūk
Edāsı reşk-i tūti lutf ile güftarı hem nāzūk
- 2 Ruḥı gül lebleri mül kākūli āşūb-ı 'ālem-gır
O şūḥ-ı çeşm-mestūñ şamze-i tātarı hem nāzūk
- 3 Niğāhı dil-rübā çeşm-i siyāhı fitne-ger ammā
Güzeldür iltifāt-ı şivesi etvārı hem nāzūk
- 4 Hırām-ı 'işve-bēz-ı cilve-sāz-ı ser-firāz ammā
O şāvus-ı cemālūñ rüy-i hūb ruḥsārı hem nāzūk
- 5 Niğūn dil 'andelīb-i gülşen-i ḥüsn olmasun Vehbî
Lebi hoş ḡonce-i ra'nā gül-i bî-hārı hem nāzūk

Vezni: Mefā'ilün/ mefā'ilün/ mefā'ilün/ mefā'ilün

142

- 1 Şeydā-ter eyledi beni ḥōy-gerde gerdenuñ
iki yakayı görmeye bir yirde gerdenuñ
- 2 Zann eylerem ki Leyle-i Kādr içre nūrdur
Bördükce zīr-i zūlf-i mu'anberde gerdenuñ
- 3 Birdāb içinde pertev-i mehtābı görmeyen
Görsün miyān-ı 'akd-i mücevherde gerdenuñ
- 4 Āfākı itdi nūr-ı ruḥuñ bî-niyāz mihr
Kıldı 'amūd-ı şubḥı fūrū-kerde gerdenuñ

141 A.191a, B ve C'de yoktur.

142 A.131a, B.154a, C.165a.

1 a: şeydā-ser eyledi B.

1 b: iki yakayı C.

- 5 Luṭf ile cāy-i buseden āzürde olmasun
Öpdürme sevdüğüm hele bir ferde gerdenün
- 6 Şerm ile mihr ser be-girībān-ı ebr olur
Zīr-i tetikden olsa ber-āverde gerdenün
- 7 Gerden-firāzlık güzel ey ehl-i cāh lîk
Âşer görünmese leb-i hañçerde gerdenün
- 8 İtdi kelāmı rāhat-ı hulkūmı bî-revāc
Vasf itdi Vehbî bu ğazel-i terde gerdenün

Vezni: Mef'ûlû/ fâ'ilâtû/ mefâ'ilû/ fâ'ilün

143

- 1 Öpdi mi çüb-i tütün diyü dehān-ı pākūñ
Ey meh-i zühd-meniş ağızın arar misvākūñ
- 2 Şüret-i zülde olan 'izzeti gör kim hākūñ
Pâyine rihtedür āb-ı ruḥı eflākūñ
- 3 Rûze-i 'ıyd be-dünbāldür idrāk itdüm
Beḡl-i cûd olduḡını āḡiri her imsākūñ
- 4 Ceşm-i mey-keşde ider 'ākıbet āşarı zuhūr
'Aşda zāyi' olur mı gözi yaşı tākūñ
- 5 Hāk-ı cārî gözedür anuñ içün ey gülşen
Götürür çü kef-i destinde ḡas ü ḡāşākūñ
- 6 Ne 'aceb ḡāsidi süst aylese nazmum Vehbî
Mārı efsürde ider ḡāşşıyeti tiryākūñ

Vezni: Fe'ilâtün/ fe'ilâtün/ fe'ilâtün/ fe'ilün
(Fâ'ilâtün) (fa'lün)

6 a,b: Bu beyit B ve C nüshalarında yoktur.

143 A.131a, B.154a, C.165b.

1 b: ağızūñ arar B.

2 a: şüret-i dilde olan B, C.

5 a: ḡak-ı cārî gözdür A, C.

- 1 Dil virüp bir şacı leylāsına Mağnīsā'nun
Düşdi gönüm yine sevdāsına Mağnīsā'nun
- 2 Bu ne ni'metdür olur her gice bir şöbet-i hāş
Hiç toyılmaz hele burasına Mağnīsā'nun
- 3 Kūh u şahrāsına ey bād beyān it şevkūm
'Arz it a'lāsına ednāsına Mağnīsā'nun
- 4 Virelüm her ne ise mā-haşal-i seyr ü sefer
Müjdeğānī-i temāşāsına Mağnīsā'nun
- 5 Halkınun bā'is-i āsāvişidür ey Vehbī
Hak şafālar vire mollāsına Mağnīsā'nun
- 6 Dem-i can-bağ-ı Mesihā eğer-i 'adli ile
Oldı el-hak sebep ihyāsına Mağnīsā'nun
- 7 Böyle 'ālī-himemi kendüye teşhīr itmiş
Āferin himmet-i vālāsına Mağnīsā'nun

Vezni: Fe'īlātūn/ fe'īlātūn/ fe'īlātūn/ fe'īlūn
(Fā'īlātūn) (fa'lūn)

- 1 Beni dīvāne kılupdur ruh-ı āli hüsnün
Çeşm-i āhūsı ile fitne-i hāli hüsnün
- 2 Bir içüm şudurur ey dil lebi baksañ gūyā
Kandurur teşneleri āb-ı zülālī hüsnün
- 3 Gerçi yüz biñ bulinur dil-ber-i ra'nā ammā
Belmemişdür dağı dehr içre mişālī hüsnün
- 4 Kat kat iderdük ana biz dağı bilsek āli
Olssa idi eğer el ile vişālī hüsnün

144 A.131a, B.154b, C.165b.

5 b: monlāsına C.

6 b: olur B.

7 a,b: Bu beyit B nüshasında yoktur.

145 A.191a, B ve C'de yoktur.

5 Yaşdanup eşügin ey Vehbi o meh-ruhsārūñ
Bice gündüz yeter eglence hayāli hüsnūñ

Vezni: Fe'ilātün/ fe'ilatün/ fe'ilatün/ fe'ilün
(Fā'ilātün) (fa'lün)

E'l-Lām*

15

Çeşm olup dāmen-i müjgānda fānūs-ı hayāl
İtdi reng-i remed ilbās aña pīrāhen-i āl
Göricek yār ile ağıyarı kim āgūş-ı vaşl
Gözümü kan büridi reng-i remed itme hayāl

146

- 1 Mīşāk-ı bī-vefā gibi işkestedür gönül
Cün çeşm-i nā-tüvān-ı bütan hastedür gönül
- 2 Nakşın çıkarsa halk nola düşse dillere
Zencir-i çin-i zülfüne kim bestedür gönül
- 3 Ma'nāsı taze kâfiyesi gül zemini şüh
Nazm-ı hevāda mısra'-ı bercestedür gönül
- 4 Şahn-ı tevekkül içre hamām-ı Harem gibi
Kayd-ı niyāzdan hele vārestedür gönül
- 5 Pā-māl-i cevri idenler anı çok zarār görür
Mir'āt-ı seng-i hurde-veş işkestedür gönül
- 6 Āb-ı hadeng-i cevri ile hān-ı hayātdan
Vehbī-mişāl dest ü dehen şüstedür gönül

Vezni: Mef'ülü/ fā'ilātü/ mefā'ilü/ fā'ilün

*: B ve C nüshalarında başlık, " Harfū'l-Lām " şeklindedir.

15 A.131b, B.197a, C.166a.

146 A.131b, B.154b, C.166a.

- 1 Ummîd-i vuşlat itme şafâ-yâb-ı firķat ol
Şādî-i dehre eyleme minnet ğam-ûlfet ol
- 2 Mihre şühûd nâzır olup ey bilûr-çeşm
Nazrañla âteş-efgen-i hâşak-i ğaflet ol
- 3 Nağl-i ümîde dest-dirâz olma ey gönûl
Her bâr rîze-çîn-i riyâz-ı riyâzat ol
- 4 Telmîh-i lutf bil niĝen-i kîn-i dil-beri
Fehm it rumûz-ı işveyi şâhib-firâset ol
- 5 Dirseñ her âyîne olayum münzır-ı bütân
Âyîne gibi sâde-dil ü zerd-şûret ol
- 6 Ol kûs-kûb-i sîne vü çek tûĝ-ı âhuñi
İklîm-i ğamda şân-ı serîr-i maĥabbet ol
- 7 Ben şâne eyledüm hat-ı yâre şebanlarum
Sen ey rakîb reşkle şad-çâk-ı ğayret ol
- 8 Vehbî ğubâr-ı dergehe erbâb-ı nazm olup
Kûhl-i cilâ-yı dîde-i ehl-i başîret ol

Vezni: Mef'ûlû/ fâ'ilâtü/ mefâ'ilü/ fâ'ilün

- 1 Rûha ğidâ mâye-i rahat-ı candur o ĥâl
Habb-ı mu'anber gibi neş'e-resandur o ĥâl
- 2 Câh-ı zenaĥdân-ı yâr işve raşadĝâhıdur
Aĥter-i dümdâr-ves fitne-nişandur o ĥâl
- 3 Hüsniñüñ erkâmını itmede kat kat ziyâd
Defter-i ruĝsârına sıfr be-câdur o ĥâl

147 A.131b, B.154b, C.166a.

2 a: mehd-i şühûda B.

3 b: Her bâr rîze-i çîn-i riyâzat ol A, C.

5 a,b: Bu beyit B ve C nüshalarında yoktur.

148 A.131b, B.155a, C.166b.

- 4 Vakt-i haşâdında bād ile egerçi henûz
Mezre'a-i hüsnüñe tohm-feşandur o hâl
- 5 Bundan olur münfehim nâzüki-i 'ârîzî
Cây-ı nigâh-ı dil-i hasretiyandur o hâl
- 6 Mevc-i hatı Vehbiyâ itmiş anı der-kenâr
'Anber-i hoş-nefha-i kûlzum-i andur o hâl

Vezni: Müfte'ilün/ fâ'ilün/ müfte'ilün/ fâ'ilün

149

- 1 Zevrakçe-i cām-ı meyi çek halka-nişîn ol
Girdāb-ı yem-i 'aşkda bir dürr-i şemîn ol
- 2 Kır kākül-i pür-çînini levh-i dile taşvîr
Ey kîlk-i heves reşkde Mânî-i Cîn ol
- 3 Peyveste-i gerdûn ola dirseñ ser-i kadrûñ
Pâ-mâli-i erbāb-ı dile rû-be-zemîn ol
- 4 Ser-şafha-i sînemde leb-i la'lini nakş it
Ey dâğ-ı dilüm gîbtada faşş-ı nigîn ol
- 5 Ey güfte-i nev-tarh-ı hoş-âyende-i Vehbî
Sen vâdi-i eş'ârda bir tâze zemîn ol.

Vezni: Mef'ûlû/ mefâ'ilû/ mefâ'ilû/ fa'ûlûn

150

- 1 Sâkiyâ şun bâde gül-fâm olsa da mânî' degül
Aña la'lûñ nukl-i bādām olsa da mânî' degül
- 2 Bezme gelsün de baña rām olsa da mânî' degül
Gözgöre leb-ber-leb-i cām olsa da mânî' degül

149 A.132a, B ve C'de yoktur.

2 b: Vezin bozuktur.

150 A.132a, B.155a, C'de yoktur.

- 3 Hâ'il olmaz pertev-i ruhsârına hatt-ı siyâh
Mâh-ı tâb olsun da aḥṣâm olsa da mâni' degül
- 4 Nokta-i fem sürh-gün olsun da hâl-i rûy-i yâr
Necm-i baḥtum gibi şeb-fâm olsa da mâni' degül
- 5 Câm-ı vaşluñla ḥumâr-ı hicre evvel çäre kıl
Soñra iş muhtâc-ı hammâm olsa da mâni' degül
- 6 Hâl-i dil-ber pek be-câ olmazsa da makbûldür
'Anber olsun da biraz ḥâm olsa da mâni' degül
- 7 Reh-neverd-i Ka'be-i 'aşkum mücerred Vehbiyâ
Fûşîşüm bir köhne iḥrâm olsa da mâni' degül
- 8 Dil ser-i zülfünde giryân olsa da mâni' degül
Sâye-bân olsun da bârân olsa da mâni' degül

Vezni: Fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilün

El-Mîm*

16

Sâkî saña küstâḥ-ı nigâh eylemedüm
Mestâne görüp girye-i vâh eylemedüm
Ben düzah-ı hicründen olup şâyân
Sevdümse seni ne var günâh eylemedüm

151

- 1 İtdük hayâl-i vaşl hatâmuz budur bizüm
Düşdük 'azâb-ı hicre cezâmuz budur bizüm

B a, b: Bu beyit B nüshasında yoktur.

*: B ve C nüshalarında başlık, " Harfû'l-Mîm " şeklindedir.

16 A.132a, B.197a, C.166b.

151 A.132a, B.155b, C.166b.

- 2 Feryād dest-i hār-ı sitemden ki gül gibi
Şad-pāre-sāz-ı ceyb-i kabāmuz budur bizüm
- 3 Olsa ‘aceb mi meş‘ale-efrūz-ı nāle dil
Kūy-i habībe rāh-nümāmuz budur bizüm
- 4 Itdükce āh gülmez açılmaz derūnumuz
Bāğ-ı ğamuz nesīm-i şabāmuz budur bizüm
- 5 Vehbī-veş istikāmetedür istinādumuz
Ancak bu lağzgehde ‘aşāmuz budur bizüm
- 6 Sırr-ı kemālî bizde nola eylese zuhūr
Nebī Efendi’nün ki babāmuz budur bizüm
- 7 Ol gitse pīrsüz kalur erbāb-ı ma‘rifet
Hakkā ki pīr-i tāze-edāmuz budur bizüm

Vezni: Mef‘ülü/ fā‘ilātü/ mefā‘ilü/ fā‘ilün

- 1 Ma‘na dīvāne olur hüsnüñi takrīr itsem
Harfi zencīre çeker hattıñı tahrīr itsem
- 2 Kalemle lağziş ele ra‘şā dile lerze gelür
Hañcer-i ğamzeñi levh-i dile taşvīr itsem
- 3 İremez menzile bād-ı kader olmazsa mu‘īn
Bāl-i Cibrīl’i pūr-nāvek-i tedbīr itsem
- 4 Dest-gīr olduğını himmet-i şeyhün görsem
Yār ile halka-i tevhīdde el bir itsem

4 a,b: Bu beyit C nüshasında yoktur.

4 b: bāğ-ı ğama B.

6 a: sırr-ı kemāl B.

152 a.132b, B.155b, C.167a.

- 5 Yine ol seng-i dile itmez eğer ey Vehbî
Tîğ-ı feryâdı fesan-süde-i te'sîr itsem

Vezni: Fe'ilâtün/ fe'ilâtün/ fe'ilâtün/ fe'ilün
(Fâ'ilâtün) (fa'lün)

153

- 1 Ğalaṭ itdüm sipihri sofra-i bezm-i tarab şandum
Mehi sîmin-ṭabak Pervîn'i 'unḳûd-ı 'ineb şandum
- 2 Şıyânetmiş meğer maksûdı zahm-ı tîğ-ı çeşminden
Baña vaz'-ı teğâfûl-gûnesin yârûn ғазаб şandum
- 3 Kuşûr itdüm niyâz itmekde şâhum saña mestâne
Düşüp dâmânûña yüz sürmeği terk-i edep şandum
- 4 Tebessümden dehânûn olduğuñ hiss eyledüm ammâ
Meğer reng-i tebessüm sığmamış ben anı leb şandum
- 5 Dirâz itmiş şurâhî gerdenin bûs-i leb-i câma
iki hasret-keşîde yâri gûyâ leb-be-leb şandum
- 6 Rakîb-i rû-siyâhuñ yâre der-pay geldüğüñ gördüm
Kafâ-yı şâhid-i rûza düşen gîsû-yı şeb şandum
- 7 Dir idi rûḥ-ı Nâbî görse Vehbî kâle-i nazmum
Sevâd-ı şafhañı bendergeh-i şehri Haleb şandum

Vezni: Mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün

154

- 1 Bu baht ile yine olmaz fütâde mâhi-i kâm
Olursa halka-i çeşm-i hüma şebîke-i dâm
- 2 Ne mümkün ola bu deryâda şayd-ı mâhi-i şayk
Komaz telâtum-ı emvâc mihnet-i eyyâm

5 b: fûsun-süde-i te'sîr itsem B.

153 A.132b, B.155b, C.167a.

3 b: yüz sürdügüm B.

154 A.132b, B.156a, C.167b.

- 3 Şebâne mâhi-i vaşlın şikâr ise maksûd
Gerekdür eylemek izhâr sūz-ı tâb -ı ğarām
- 4 Şikâr-ı mâhi-i sîmden yanumda râcihdür
Olursa hançer-i sîmin yarasına yanam
- 5 Şikâr-ı mâhi-i şevk ol zemân olurdu eger
Balık etinde bir âfet olaydı Vehbi'ye rām

Vezni: Mefâ'ilün/ fe'ilâtün/ mefâ'ilün/ fe'ilün

155

- 1 Hayâl-i la'ilûn ile çeşmi hun-feşân itdüm
Dirîğ mesti-i cām-ı ğamuñla kan itdüm
- 2 Hümâ-yı tîrûne sinemde âşiyân itdüm
Idince şayd anı çok 'arz-ı üstühân itdüm
- 3 Sicihr-i 'aşka 'urûc itmäge nesîm gibi
Kemend-i ğam-be-ğam-ı âhı nerd-bân itdüm
- 4 Umîd-i vaşl-ıla kâğıd uçurdum ol şâha
Hamâms-i dil-i âvâreyi revân itdüm
- 5 O râst fehme idüp rāzum elf-i âhla şerh
Hezâr nükteyi bir rezm ile beyân itdüm
- 6 Benân-ı kîlküm idüp çeşmesâr âb-ı sūhan
Tamâm mu'cize-i nazmumı 'ıyân itdüm

Vezni: Mefâ'ilün/ fe'ilâtün/ mefâ'ilün/ fe'ilün

156

- 1 itdi biñ nâz ile ğam-hâneme teşrîf benüm
Cûş-i ħüsn eyledi Yûsufkade beytû'l-ĥüznüm

3 b: sūz u tâb-ı 'izām B.

4 a: şikâr-ı mâhi-i sîminden A, C.
155 A.133a, B.156a, C.167b.

4 b: ğamâ'il-i dil-i âvâreyi B.
156 A.133a, B.156b, C.167b.

- 2 Gerçi vuşlatla mükāfāt-ı firāk eyledi yār
Tāzelendi benüm ammā nice derd-i kühenüm
- 3 Ketm-i esrāra çalışdukca dil-i āşüfte
Mesti-i vuşlatı işrāb ider oldı sühanüm
- 4 Küşte-i aşkum ider sūz-ı dilüm hākister
Reğ-i yākūtdan olursa da tār-ı güftüm
- 5 Ey hoş ol rüzeñe dil-ber diye Vehbî dem-i 'ıyd
Nuql-i şîrîn ideyüm bādeñe sîb-i zekānüm

Vezni: Fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilün
(fā'ilātün) (fa'lün)

157

- 1 Humār-ı hamri ki çekdüm hamireden geçdüm
Çü nūş-ı māder ise nūş-ı şireden geçdüm
- 2 Şafāası hayret imiş 'ālem-i velāyetde
Şühūd kūyı dînür bir mesireden geçdüm
- 3 Hayālını yeni dünyā gibi görince gözüm
Muḥîr-i giryede vāfir cezireden geçdüm
- 4 Bulınca āb-ı hayāt-ı vücūd Hızr-āsā
'Adem gibi nice tîre vü tîreden geçdüm
- 5 Sühanverāna şalā it bu nazmla Vehbî
Bilürler ise müfādın nazireden geçdüm

Vezni: Mefā'ilün/ fe'ilātün/ mefā'ilün/ fe'ilün

158

- 1 Sūz-ı aşk ile ider dîdelerin ter hammām
Gör ki 'ayniyle dil-i 'āşıkā beñzer hammām

4 a: keştî-i aşkum C.

157 A.133a, B ve C'de yoktur.

158 A.133a, B.156b, C.168a.

- 2 Halveti olmaz idi mecma'-ı ehl-i tecrîd
Nefes-i külhaniye olmasa mazhar hammâm
- 3 Bes degül mi ten-i sîminini 'uryan itmek
O perî rûyî çeküp sîneye neyler hammâm
- 4 'Aks-i pehlû-yı bütân âbın idüp sîm-i müzâb
Kubbesin eyledi çün pûte-i zerger hammâm
- 5 Germ olup yâr ile çok işler ider ey Vehbî
Bu 'amellerle cehennemliğe beñzer hammâm

Vezni: Fe'îlâtûn/ fe'îlâtûn/ fe'îlâtûn/ fe'îlûn
(Fâ'îlâtûn) (fa'îlûn)

159

- 1 Karîn-i cevri bütânâ vefâ nedür bilmem
Gam-âşînâ-yı cehânam şafâ nedür bilmem
- 2 Ne hâldür varmam kûy-i yâre derdüm den
Marîz-i 'aşkam u dârü's-şifâ nedür bilmem
- 3 Olursa da ne kadar mûcib-i ser-efrâzı
Kibâr-ı nâsa yine inhinâ nedür bilmem
- 4 Gurûr-ı 'aşkla birdür yanumda pest ü bülend
Şu deñlü ser-hoşam arz u semâ nedür bilmem
- 5 Yegâne reh-rev-i 'aşkam cünunda münferidem
Bu rehde kimseye ben iktidâ nedür bilmem
- 6 Sipihr-i devlet için minnet itmem ey Vehbî
Rakîbe vuşlat için ilticâ nedür bilmem

Vezni: Mefâ'ilûn/ fe'îlâtûn/ mefâ'ilûn/ fe'îlûn

- 1 Kankı mahzûnuñı mesrûr ideceksin bilmem
Kankı vîrâneñi ma'mûr ideceksin bilmem
 - 2 Hañt-ı rûyuñla kimûñ büsesin ey şâh-ı cehân
Lâyık-ı pûşiş-i semmûr ideceksin bilmem
 - 3 Gam-ı hicrûñ komadı derk-i neşâta tâkat
Ne zaman vasl-ıla mesrûr ideceksin bilmem
 - 4 Ey şabâ zülf-i siyeh-kârını tahrîk itdûñ
Yine mi 'âlemi pür-şûr ideceksin bilmem
 - 5 Kankı sa'd ahterûñ âyâ ki Şeb-i Kadr gibi
Kûlbe-i târını pertev ideceksin bilmem
 - 6 Leb-i şîrinûñ ile kankı dil-i nâlânûñ
Dehenin hâne-i zûnbûr ideceksin bilmem
 - 7 Ey şabâ bizden idüp hâk-i reh-i yâri dirîğ
Kimlerûñ çeşmini pür-nûr ideceksin bilmem
 - 8 Ben tururken 'aceb ol gerdan-i kâfûr kimûñ
Zahmına merhem-i kâfûr ideceksin bilmem
 - 9 Nûşâ-i güfte-i Üstâd tururken Vehbî
Halka şî'rûñ nice manzûr ideceksin bilmem
- Vezni: Fe'ilâtûn/ fe'ilâtûn/ fe'ilâtûn/ fe'ilûn
(Fâ'ilâtûn) (fa'ilûn)

- 1 Seni ey nâme der-i dil-bere irsâl ideyûm
Ya'ni pür-beste-i dâğ-ı dil-i meyyâl ideyûm
- 2 Sûrû-ı hûn-âbe-i eşküme yazup her sañruñ
Âteşin lafzlaruñ şu'le-i cevval ideyûm

160 A.133b, B.157a, C.168a.

8 a: gerdan-i kâfûrı B.

161 A.133b, B.156b, C.168b.

2 b: Âteşin lafzların B.

- 3 Hāme-i tîr ile levh-i dilüme vuslat için
Nokta-i dâğ döküp şıdık ile bir fāl ideyüm
- 4 Sürhî-i rüyini vaşf eyleyeyüm gülşende
Bülbüle dām ile şayd itmege bir āl ideyüm
- 5 Yāre kâğıd uçurup mürğ-i dil ü cānum ile
Ser-nüvişt-i dilüme vākıf-ı ahvāl ideyüm
- 6 Menzıl-i ‘aşkda baña dil uzatdıysa cenes
Kāfile içre anı nāle ile lāl ideyüm
- 7 Söyle efsāne-i hicrānı dırāz eyleyeyüm
Güş-dārānı ğam-ı ‘aşk-ile imlāl ideyüm
- 8 Ne öter bülbül ‘aceb bildüğümüz kuş iken
Bāğ-ı kuyuñda anı nālem ile lāl ideyüm
- 9 Ser-nüviştüm ideyüm satır-ı nuḥust-i nāme
Vehbiyā yāre ğam-ı ‘aşkıñı icmāl ideyüm

Vezni: Fe‘ilātün/ fe‘ilātün/ fe‘ilātün/ fe‘ilün
(Fā‘ilātün) (fa‘ilün)

162

- 1 Evvel āzāde gezerdüm nitekim mürğ-i Harem
Kayddan sālīm idüm görmez idim seng-i sitem
- 2 Haves-i mansıb ile derde giriftār oldum
Kalmadı tēb ü tüvan çekmeden evzā‘-ı ḥidem
- 3 Beni bir nıṣsitān içre esīr eyledi kim
Hākinūñ mūr-ı siyāhı urun ejderden dem
- 4 Hem-çü pergār çizer şan‘at ile tiz kenār
Sehv ile eyleyen ol dā‘ireye vaz‘-ı kadem

4 b: bülbüle A.

162 A.134a, B.157b, C.168b.

- 5 Üstine ditreyecek dil-beri olsa bārī
Kim çekirdi çekilen lerze-i hummāya elem
- 6 Vaz'ını çekmeğe şāyeste olaydı bārī
Ne kadar bār-ı girān olsa çeker miydüm ğam

Vezni: Fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilün
(Fā'ilātün) (fā'lün)

163

- 1 Süzülmede nigehün şāh-bāz imiş tütalum
Ya ol girişme nedür mest-i nāz imiş tütalum
- 2 Görince necm-i ruḥun pīl-veş bulur şihhat
Rakībe tīq-ı ğamun şerha-sāz imiş tütalum
- 3 Nesīm-i āhum ider münhanī o serv-ḳadi
Hurūş-ı eşküm ile ser-firāz imiş tütalum
- 4 'Aceb mi girye idersen ki telḥ olur ğāyet
Rakībe ḥüsn-i ḥitābuñ niyāz imiş tütalum
- 5 Ne yüzle rūyuña kendinde buldı vech-i şebah
Sāña müşābehēt-ı meh mecāz imiş tütalum
- 6 İder mi cür'et-i tanzīr şī'r-ı Maḥdüm'a
Zebān-ı Vehbi-i efsun-tirāz imiş tütalum

Vezni: Mefā'ilün/ fe'ilātün/ mefā'ilün/ fe'ilün

164

- 1 Diyār-ı ğurbete 'azm eyledün benüm cānum
Beni ḳoduñ vātanumdan ğarīb sultānum

163 A.134a, B.157b, C.169a.

3 a: servi ḳadi B.

164 A.134a, B.157b, C.169a.

- 2 Fūrūg-ı mihr-i ruḥuñ geşt iderken āfākı
Saña sefer neden ey āfitāb-ı rahşānum
- 3 Dū-çeşmüm eyledi hem-hāl dīde-i Ya'kūb
Nihān olup nazarumdan o meh-i Ken'ān'um
- 4 Rakīb ile sefere hem-'inan gidüp oldı
Kebāb-ı laḥt-ı ciger-zād rāh-ı cānānum
- 5 O şeh-süvār-ı ḥüsn gitdi reh-güzārında
Mişāl-i naḳş-ı kadem kaldı çeşm-i giryānum
- 6 Sezādur ebru-yı zīn-i semendūne olsa
Be-cāy-ı maḥare āvīze çeşm-i giryānum
- 7 Çıkup ser-i rehine cānum eyleyüp teşyī'
Ki itdi 'azm-i sefer pādīşāh-ı devrānum
- 8 Gelürdi yirine cānum seferden ey Vehbī
Gelürse yār Hudā almadan eğer cānum

Vezni: Mefā'ilün/ fe'ilātün/ mefā'ilün/ fe'ilün

- 1 Yine ebrūda 'ukde kāsduñ istignā mīdur bilmem
Murād ol beytden ben virdüğüm ma'nā mīdur bilmem
- 2 Yine çin der-cebin vaz'-ı tegāfūl-güne āmāde
Bizümle ey tenük-ḥū niyyetūñ gavğa mīdur bilmem
- 3 Güşāyiş bulmadı rāh-ı ferāğum geşt-i gülşende
Gül-i gülşen-serāy-ı 'aşr-ı nā-būya mīdur bilmem
- 4 Gelüp ser-cümle destār-ı kebūd ile ider cilve
Benefşe gülşen içre ümmet-i 'İsā mīdur bilmem

Vezni: Mefā'ilün/ mefā'ilün/ mefā'ilün/ mefā'ilün

3 b: māh-ı Ken'ān'um B, C.

6 b: maḥara C.

165 A.134b, B.156b, C.169b.

E'n-Nün*

17

Sakî senden gam-ı cehan dūr olsun
 Bezm-i tarabun dā'ire-i sūr olsun
 Meclisde fiğan eylersem 'ayb itme
 Dīvānelüğüm var hele ma'zūr olsun

166

- 1 Saña meyl añlanur ey mihr şubhun āh-ı serdinden
 Gamun yüz gösterür mihr-i sipihrun rūy-i zerdinden
- 2 Mişāl-i dīde-i 'uşşāk çeşmüm katre-bār aylar
 O naḥlun tāb-ı mey cerr-i gül-āb itdükce derdinden
- 3 Döner pervāneye 'uşşākı kendü şem'-i tābāna
 Bu şehrun dāğ-dāruz dil-berān-ı tekye-gerdinden
- 4 Ne bilsün aşk-ı germ ü āh-ı serdin 'āşık-ı zārun
 Haber-dār olmayanlar rûzgārun germ ü serdinden
- 5 Dil-i pūr-derde kimden çāre-cūy oldumsa ey Vehbī
 Tutınca nabzını bildüm ki 'āciz kendü derdinden

Vezni: Mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün

167

- 1 Mest olmaduk şarāb-ı vişāl ile yārdan
 Kurtulmasun anun da nigāhı ḥumārdan

*: B ve C nüshalarında başlık, " HarfÜ'n-Nün " şeklindedir.

17 A.134b, B.197a, C.169b.

166 A.134b, B.158a, C.169b.

167 A.134b, B.158a, C.169b.

1 a: şarāb-ı vişāl ile B.

- 2 Zülfün degül mi böyle perişân iden beni
Âsûde olmasun o dağı rûzgârdan
- 3 İtdün esîr şiddet-i sermâ-yı şam bizi
Maîrûm ola riyâz-ı cemâlün bahârdan
- 4 Bed-nâm-ı 'aşk eyledi hâl-i ruhuñ bizi
Olmaya hâli fitne ile iştihârdan
- 5 İki yakayı görmeye bir yerde gerdenuñ
Dûr eyleyen odur beni dâr u diyârdan
- 6 Şihhat yüzini görmeye bîmâr gözleruñ
Dâ'im budur recâ-yı dilüm Kirdgârdan
- 7 Vehbî bu tâze-tarh nev-îcâda isterem
Pey-revlik ehl-i şab'-ı belâgat-şi'ârdan

Vezni: Mef'ûlû/ fâ'ilâtü/ mefâ'ilü/ fâ'ilün

168

- 1 Semm itmede büy-i 'ismati gül bedenümden
.....
- 2 Ol Yûsuf-ı hüsnem ki ser-â-pây güzellik
Âyîne gibi şafvet alur reng-i tenümden
- 3 Hürşid-i cemâlân-ı cehan hep güm olurlar
Seyyâre-şîfat tâbiş-i vech-i hasenümden
- 4 Gîsûlarumuñ bestesi Hârût ile Mârût
Sihrin yañılur hasret-i çâh-ı zekânumdan
- 5 Vehbî bu nazîre yine dil-ber deheninden
Ney şekker-i aḥbâb ola nevî-i kalemünden

Vezni: Mef'ûlû/ mefâ'ilü/ mefâ'ilü/ fâ'ilün

168 A.135a, B ve C'de yoktur.

1 b: Bu mısra A nüshasında da yoktur.

- 1 Felek ayırdı beni bāğ u hānmānumdan
O bülbülem ki cüdā düşdüm āşiyānumdan
- 2 Beni bir 'ukdeye itdi esir kākūli kim
Gamum beyān idemem piç-i zebānumdan
- 3 Cavāb-ı ye'ale iskāt ider o şūh beni
Dağı hurūf-ı recā çıkmadan dehānumdan
- 4 Ne fikr-i neş'e-i vaşl-ı bütan ne nūş-i şarāb
Beni netice uşandurdu çerç cānumdan
- 5 O ūstād-ı fūnūn-ı cūnūnam ey Vehbī
Ki Kays mülzem olur harf-i imtihānumdan

Vaznı: Mefā'ilün/ fe'ilātun/ mefā'ilün/ fe'ilün

- 1 Ne mümkün seyr-i çeşm olmak temāşā-yı dil-ārādan
Olur āzürde ol meh tal'atun engüşt-i İmādan
- 2 İder mi sāde-levhan fark hiç nā-dānı dānādan
Ki döndermez yüzün mir'at-ı rüy-i zişt ü zibādan
- 3 Karīn-ı rāstī menzıl-res-i maksūd olur çün tır
Gözün aç 'ibret al ey dil 'aşā-yı dest-i a'mādan
- 4 'Azīmet-hān-ı teshīrūn mi bilmem ey perī-ruhsār
Felek bir sūbha almış destine 'ikd-ı Süreyyā'dan
- 5 İden tahrīr vaşf-ı hālın ol āhū-nigeh şūhun
Midādın sāhte itsün sevād-ı çeşm-i mīnādan
- 6 Virür bir başka revnak lafz-ı rengin tāze maizmūna
Bulur dest-i 'arūsan luṭf-ı diğer reng-i hīnnādan

169 A.135a, B ve C'de yoktur.

170 A.135a, B ve C'de yoktur.

- 7 Megeş konduramaz ehl-i cāh kâd-ı devlete ammā
Güzâriş-yâb olur ammā ruḡ-ı ehl-i temennâdan
- 8 Meger kim gizlik-i takdîr ḥakk ile ide taṣḥîḥ
Pür olmuş nüṣṣa-i devlet ser-â-ser ḥarf-i bî-câdan
- 9 İsimden intikāl eyler müṣammâya o dānâ kim
Mu'ammâ-yı neṣṣâta vâṣıl olur nām-ı ṣahbâdan
- 10 Kâbûl-i merhem itmez ḡust ü ṣû olmasa bâḡeyle
O dil kim pür ola endûn ile zaḡm-ı ser-â-pâdan
- 11 Şafâ-yı cāmdan olur dü-bâlâ luṭf-ı reng-i mey
Nümâyandur dü-ṣu'le pertev-ı fânûs-ı mînâdan
- 12 Dil-i Vehbî ümîd-i pey-ravî-i Râḡib'a düşmek
Dem uṛmak ḡibidûr bir kaṭre feyz-i cûṣ-i deryâdan

Vezni: Meṣâ'ilûn/ meṣâ'ilûn/ meṣâ'ilûn/ meṣâ'ilûn

171

- 1 Sîne-i pür-şavḡuma mey-ḡâneler reşk eylesün
Neş'e-i 'aşḡum görüp mestâneler reşk eylesün
- 2 Bezm-i mayde la'î-i nâbuḡdan baña bir bûse vir
Bûlbûlan kan aḡlasun peymâneler reşk eylesün
- 3 Eyle ey gencîne-i naḡvet nihânî cilvegâh
Genc-i vîran-ḡāname kâṣâneler reşk eylesün
- 4 Baste-i zencîr-i zûlf ile dil-i âṣuṭeyi
'Âḡılan mecnûn olup dîvâneler reşk eylesün
- 5 Bir niḡâh-ı iltifât eyle dil-i Vehbî'ye kim
Âṣınalar döstler bîḡâneler reşk eylesün

Vezni: Fâ'ilâtûn/ fâ'ilâtûn/ fâ'ilâtûn/ fâ'ilûn

- 1 Nice ferâğ olunur lezzet-i vişâlınden
Ki kand-i şerbete beñzer Girîd balından
- 2 Gelû-yı tang-i kalem oldu kand-ı mi'sarası
Nevâ-yi vaşf-ı leb-i sükkerin makâlinden
- 3 Süvâre-i 'asele beñzedi halâvet ile
Gönül Giridlu Hüseyin'ün lebi hayâlinden
- 4 Başında nice dil-âşuftan'ın yanar âteş
Serindeki o levandâne âl-ı şâlinden
- 5 Serini gürz der-âvîze eylemiş Feşte
İder Tehemten'i lerzende yâl ü bälinden

Vezni: Mefâ'ilun/ fe'ilâtun/ mefâ'ilün/ fe'ilün

- 1 Halâş eyle ilâhî beni bu berzahdan
Ne deñlü mücrim isem de çıkar bu düzahdan
- 2 Bu dāmğāh-ı belādan rehā bulursam eğer
Bu semte bakmayayum şad-hezār fersahdan
- 3 Havâsı düzah-ı can-süz iken bu memleketün
Riçâlinün dem-i serdi nümunedür yahdan
- 4 Pesend aña ki bu dām-ı belādan ola rehā
Döner o mürq-i giriftāra kurt ile fahhdan

172 A.135b, B.158b, C.170a.

5 a: Serin gürzi der-âvîze eylemiş beşne A, serin reh-i gürzi der-âvîze eylemiş beste C.

173 A.135b, B.158b, C.170b.

4 b: kurt ile mihdan E.

- 5 Remideyem şu kadar kim giran gelür Vehbî
İştirmek ismini şirin-leban hallundan

Vezni: Mefā'ilün/ fe'ilātün/ mefā'ilün/ fe'ilün

174

- 1 Ol tîr-i kazâ kim atıla şaşt-kaderden
Dönmez girüye elbet alur kâm siperden
- 2 Semşîr-i firâkuñ yûreğin pärelemişdür
Hun-geşte dil itse nola feryâd cigerden
- 3 İflâs bizi garka-i cûy-i keder itdi
Nîlûfere döndi ruhumuz hasret-i zerden
- 4 Bî-kıymet ü bî-lezzet iden vefretidür hep
Yohsa nemekün farkı nedür reng-i şekerden
- 5 Bir kaş şalât eylemeden gayrı ne gördük
Âsâyişe dâ'ir bu kadar seyr ü seferden
- 6 Vehbî nola bu nazm-ı ter ü taze-edâya
Cûyende-i tanzîr isem erbâb-ı kaderden

Vezni: Mef'ûlû/ mefā'ilû/ mefā'ilû/ fa'ûlûn

175

- 1 Câm-ı şarâb-ı la'lûñi hândân olur gören
Esrâr-ı hatt-ı sebzûñi hayrân olur gören
- 2 Giryeyle tev'em olduğın atfâl-i 'âlemün
Dünyâya geldüğine paşîmân olur gören
- 3 İtmîş sırayla rahleler etfâli der-kenâr
Hayret-şî'Er-ı zevk-i debistân olur gören

174 A.135b, B.158b, C.170b.

1 b: Dönmez girüye dest rû zi-reh ü siperden A.

175 A.136a, B.159a, C.170b.

1 b: esrâr-ı hatt-ı şeb-rengi B.

- 4 Teşmîr-i sâ'id eylese 'ıyd-i zebîhâda
Şemşîr-i hun-feşânına kurbân olur gören
 - 5 Ey mihr-i hüsn mâh-ı nev ebruvânûnı
Tercîh-sâz-ı mihr-i dirahşân olur gören
 - 6 Şemşîr-i meşk süde-i çeşm-i mükeşşalûn
Behrâm-ı Gûr olursa da bî-cân olur gören
 - 7 Haţţına şâne büse-zen oldukça dil-berûn
Mânend-i târ zülf-i perîşân olur gören
 - 8 Peyğamber-i cemâlinûn i'câz-ı hüsnini
Gök başlu kâfir olsa müselmân olur gören
 - 9 Gel pister-i vişâlde çoklık açılma kim
Serdî-i hicri pây be-dâmân olur gören
 - 10 Vehbî yetîm-i nazmını merhûm Vâsîk'ın
Tercîh-sâz-ı gevher-i gâltân olur gören
- Vezni: Mef'ûlû/ fâ'ilâtü/ mefâ'ilû/ fâ'ilûn

176

- 1 Nâle-i 'âşık midür ben mi cemâlûn zerd iden
Derdüme dermân iken kindür seni pür-derd iden
- 2 Bût midür dil-germ iden hün-ı ciger midür seni
Ey dehân-ı ehl-i 'aşkı vakf-ı âh-ı serd iden
- 3 Âfitâbum hüsnûn eفزün eylemiş tebâlelden
Jâleyi hây dâne-veş zîb-i cemâl-i verd iden
- 4 Rûzgâr ile gözine girmegi eyle naşîb
Ey vücûdum râh-ı 'aşk-ı dil-rübâda gerd iden
- 5 Feth ider bir gün tılsım-ı sâhil-i ümmîdûme
Dil-ber-i keştî-nişînüm genc-i bād-âverd iden

176 A.136a, B.159a, C.171c.

5 b: dil-ber-i sâhil-nişînüm B.

- 6 Zen-perestî itmekdür Vehbi'yi Mecnun-misāl
Hamdi-i 'aşk u maḥabbetde bu gūne merd iden

Vezni: Fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilün

177

- 1 Kāse eylerken gülüstānuñ buḡūr-ı Maryem'in
'İtr-sāy itmek o 'İsā-dem 'abesdür perçemin
- 2 Zāḡm-ı hicrāna gönül kendinde bulsun merhemîn
Mürr-i şāfî ile pür eylerse cüz'-i a'zāmin
- 3 Şad-beyābān āhuvān-ı ğīn-i bend-i zūlf iken
Müşğ-sāy itmek ḡatādur kākūl-i ḡam-der-ḡamin
- 4 Tercemān-ı nāzdur nezzāre-i ehl-i derūn
Rāz-dāran cūnbiş-i müḡgandan eyler mahremîn
- 5 Zevk-i hicran gibi nā-pāyan mīdur bilmem henüz
'Ālem-i vaşlın daḡı bir kerre gördüm 'ālemin
- 6 Çihre gösterse biri de reng olup gül dönderür
Bir leb-i tebḡāle-dāra ḡonce-i pür-şebnemîn
- 7 Nāz-perver ü ḡinā-yı tab' olan kānî'-dilān
Hiç çeker mi dirhemîn ğīn-i cebīn-i dirhemîn
- 8 Nakd-i 'ömr-i Hicr serīr-i 'ömr-i Nūh'ı vīrseler
Zevk-i vaşlın Vehbiyā āña deḡişmem bir demîn

Vezni: Fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilün

178

- 1 Mum-ı sürḡa döndi la'l-i nābı tāb-ı rūzeden
Sormānuz aḡzı mūhūrlūdūr ḡisāb-ı rūzeden

177 A.136a, B.159b, C.171a.

2 b: bir eylerse B, C.

5 b: 'Ālem-i vaşlun daḡı B, 'Ālemin vaşlın daḡı C.

178 A.136b, B.159b, C.171b.

- 2 Hiç kemâline bakılmaz hep zevâli muntazır
Ehl-i imsâk 'ibret alsun âfitâb-ı rûzeden
- 3 Şavm için niyyet tutup fâil-i ikâmet eylesem
Açılan bâb-ı müsâfirdür kitâb-ı rûzeden
- 4 Duymaduk bir düş gibi geçdi diyenler 'ıyde
Şubh tâ-şeb hiç göz açmazlardı hâb-ı rûzeden
- 5 'İşret-i yak-rûze-i 'ıyde fidâdur niyyetüm
Vehbiyâ nem var ise nakd-i şevâb-ı rûzeden

Vezi: Fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilün

179

- 1 Düşmiş maḥabbete dağı nev-res cevân iken
Olmış esîr pâdişeh-i hüsn ü ân iken
- 2 Pâ-mâl esb-i nahveti olmuş bir âfetün
Bir tıfl-ı ney-süvâr maḥabbet ne-dân iken
- 3 Olmuş zülâl-i vuşlata leb-teşne bir mehûn
Ser-çeşme-i letâfete âb-ı revân iken
- 4 Bir naḥl ile şarılmağ için girye-nâk imiş
Mânend-i tāk tāze yetişmiş fidân iken
- 5 Bir necm-i hüsnî görmege olmuş raşad-nişîn
Dâğ-ı derun mihr ü mehe âsumân iken
- 6 Hayretle eylemiş ser-i zânûsın âyine
Olmış ḥamûş tûti-i şîrin-zebân iken
- 7 'Uşşâk-ı zâra itdüğini bulmuş ol perî
Pîr-i ḥamîde-kâmâte dönmüş cevân iken
- 8 Çarpılmış ol da kendü gibi bir perî-veşe
Aldurmuş 'aqlın 'aqlı alıcı dil-sitân iken

179 A.136b, B.160a, C.171b.

3 a: zülâl-i vaşlına B.

3 b: ser-çeşme-i letâfet B.

- 9 Meftûnı olmış ol dağı Vehbî bir âfetün
Âşûb-ı şehîr ü fitne-i devr-i zemân iken

Vezni: Mef'ûlû/ fâ'ilâtü/ mefâ'ilü/ fâ'ilün

180

- 1 Âb olur tang şeker-i lezzet-i gûftâruñdan
Mañv olur âb-ı güher tâbiş-i ruhsâruñdan
- 2 Hâtır-ı fitne perîşan hat-ı ruhsâruñdan
Hem-çü gîsû-yi bütan zülf-i siyeh-kâruñdan
- 3 Yaka yırtar seni gördükce karanfil ey gül
İaşıdur kendüsini hayret-i dîdâruñdan
- 4 Göz göre itdi fütâde beni gâh-ı geğana
Lağziş-i pây-i naçar hâlet-i neitâruñdan
- 5 Deet-i sūv itdi beni şevk-i mev-i vuslatdan
Bulduğum gâ'ika zehr-âbe-i âzâruñdan
- 6 Girye zann itme ki pây-i nigehe su indi
İntizâr-ı kadem-i meymenet-âğâruñdan
- 7 Dâmen-i şafhâyı itdün yine pür-meyve-i naẓm
Cünbiş-i nañlçe-i kîlk-i güher-bâruñdan
- 8 Vehbiyâ şevk ile âmîhte bir fikrün var
Yine bir tâze haber geldi meger yârûñdan

Vezni: Fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilün
(Fâ'ilâtün) (fâ'ilün)

181

- 1 Ayaklandurmağa pâ-mâl-i 'aşkuñ himmet itmezsın
Humâr-âlûde hicrûñ mest-i câm-ı vuslat itmezsın

180 A.136b, B.160a, C.172a.

1 a: şeker-i haclet-i gûftâruñdan B. C.

181 A.137a, B.160b, C.172a.

- 2 Olup defter-nüvīs-i nāz kilkin der-fem itmiş yār
Nice enqūšt 'akluñ der-dehān-ı hayret itmezsın
- 3 Saña ey dīde-i dil-ber nazar mı degdi bilmem kim
Görinmezsın bize gāhī nigāh-ı şefkat itmezsın
- 4 'itāb-ı la'ī-i'nābindan ne denlū bī-huzūr olsañ
Yine ol gonceyi meclisde ey dil gıybet itmezsın
- 5 Gönül dārū-feşān-ı cān iken ey mürğ-i evc-i hūsn
Yine sen meyl-i dām-ı dūd-ı āh-ı hasret itmezsın
- 6 Reh-i eş'ārda çāpüksın ammā neyleyem Vehbī
Kemiyet-i'tab'a irhā-yı 'inan ruhsat itmezsın

Vezni: Mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün

182

- 1 Derviş-i cilvedür şeref-i hānkeh-ı hūsn
Şems-üstüvār ol meh-i nahvet külāh-ı hūsn
- 2 Beste kemend-i zulfūñe pāy-ı nigāh-ı hūsn
Payveste semt-i dergahūñe şāh-rāh-ı hūsn
- 3 Döndükce döndi şu'le-i cevvalēye hemān
Tennūre-pūş o Mevlevi-i tekyegāh-ı hūsn
- 4 'Uşşāk esīr olur mı tehī bend-i zulfūñe
Ser küşesinde olmasa pinhan sipāh-ı hūsn
- 5 Başındaki külāh-ı vefāyīden it hicāb
Besdür bu cevır Vehbī'ye ey pādişāh-ı hūsn

Vezni: Mef'ūlū/ fā'ilātū/ mefā'īlū/ fā'ilün

2 a: defter-nüvīs-i 'uşşākı B.

6 a: rāh-ı eş'ārda B.

182 A.137a, B.160b, C.172b.

3 a,b: Bu beyit C nüshasında yoktur.

- 1 Ey ğayri kām-ı vaşlla mesrūr u şād iden
Sensin beni esīr-i ğam u nā-murād iden
 - 2 Hāşāk-i mā-sivāyı yakar bir nigāh ile
Dāğ-ı belāñı merdüm-i çeşm-i fu'ād iden
 - 3 Nakşın alurlar 'ākıbet āyine-veş anuñ
Her düzd-şūrete yañılur i'timād iden
 - 4 Olursa vaşf-ı hālūñe lāyık debir olur
Zıll-i sevād-ı merdüm-i hūrī-midād iden
 - 5 Nāz u niyāzı āyine vaṭvaṭı eylemiş
'Älemde 'aşkı hūsn-ile germ-ittihād iden
 - 6 Çün serkeşī-i şu'le-i hūsn tiz mahv olur
Evzā'-ı sīne-süzünü hadden ziyād iden
 - 7 Vehbī'yi itdi tıfl-ı sebak-ğan Nābi'yi
Ta'līmğāh-ı ma'rifete üstād iden
- Vezni: Mef'ÜLÜ/ fā'ilātü/ mefā'ilü/ fā'ilün

- 1 İstimā' itmege Nīsān-ı 'aṭānuñ cūşın
Açar erbāb-ı ma'ānī şadef-āsā gūşın
- 2 Deyrden sāhte mescid gibi dilden tevbe
Mahv ider fikr-i günāhuñ şuver-i menkūşın
- 3 Zaḥm-ı zālimden olur pā-zedegān āsūde
Düzd-i şeb-gerd ider na'lçesüz pāpūşın

183 A.137a, B.160b, C.172b.

5 a: āyine-i tūtī B.

184 A.137a, B.161a, C.173a.

- 4 Kāmilūñ feyz-i dili hokkada çün nefha-i müşğ
Bellüdüñ itnese de bāz leb-i hāmūşın
- 5 Olamaz Kays-nihādāna nedīm-i meclis
Meşreb-āmūz-ı cünün eylemeyenler hūşın
- 6 Çaker elbette zahm zīb-perestan ki zenān
Şevk-ı menqūş ile süfte iderler gūşın
- 7 Aldanan devlet-i dehre añā beñzer ki ida
Hābda yāre kamer-bend-i miyān āğūşın
- 8 itmezüz dildeki endūha şafāyı tercīh
Virmezüz bülbele vīrānemüzün baykuşın
- 9 Nazm-ı Nābī'de hurūş-ı neşe'āt-ı ma'nā
Vehbiyā bezmūñ unıtdurdu mey-i pūr-cūşın

Vezni: Fe'ılātün/ fe'ılātün/ fe'ılātün/ fe'ılün
(Fā'ılātün) (fa'ılün)

185

- 1 Deryūze-i nūr eyler idi mihr kamerden
Olseydi kamer muktebes ol nūr-ı başardan
- 2 Itse dūr-i dendānuñı gavvāş temāşā
Dest-i nazarın gūste ider āb-ı güherden
- 3 Şīrīn-mezākān kanā'at nazarında
Hall ü nemeğūñ farkı nedür şīr ü şekerden
- 4 Umīd-i kenār eylemayem aşka düşer mi
Keştī-i hayātın şakınan mevc-i haşardan
- 5 Āyīne-i ruhsārına rū-pūş çeker yār
Hüsnin şakınur var ise āsīb-i kederden
- 6 Çerh itse sezā pāre-i endīşeme Vehbī
Māh-ı nevi ta'vīz-veş āvīze-i gerdan

Vezni: Mef'ūlū/ mefā'īlū/ mefā'īlū/ fa'ūlūn

- 1 Alsam şemīm-i vaşlı nola haţţ-ı yârdan
Bûy-i şafâ gelür dile bād-ı bahârdan
- 2 Çü şanma pây-i servde ey hoş-hırâm-ı nâz
Su indi ayağına saña intizârdan
- 3 Genc-i hazânı gülşene tabdîl eyleyüp
Ayrıldı dil şamun gibi bir yâr-ı dârdan
- 4 Dil-beste hân-ı naķş-ı hatun nağme-senc olup
Faşl-ı nevâya başladılar tâze kârdan
- 5 Vehbî gönül o serv-kade akdı âb-veş
Bî-fark işe sirişki nola cûybârdan

Vezni: Mef'ûlû/ fâ'ilâtû/ mefâ'ilû/ fâ'ilûn

- 1 Mir'ata kıl bir kez nazar gör kendün cānānesin
Yüz Yûsuf'ı hayrân ider bir mişli yok cānānesin
- 2 İtdün meh-i Ken'ân'ı sen üftâde-i çâh-ı zekân
Kimdür nazîrin var diyen sen hûsn-ile bir dānesin
- 3 İnşâf kıl ey bî-vefâ cürmüm nedür nitdüm saña
Aqvâra olduñ âşinâ benden niçün bigānesin
- 4 Ey âfet-i Leylâ-nijâd Ferhâd u Kays'ı itme yâd
'Uşşâķ-ı zâruñ eyle yâd anma elün dīvānesin
- 5 Dünyâyı zîr-i dest ider hırşîd-i kâdrin pest ider
Bîñ hûş-yârı mest ider bir gözleri mestānesin
- 6 Vehbî yeter zâr eyledün dünyâyı bîzâr eyledün
Çok sūziş izhâr eyledün yıkduñ felek kâşānesin

Vezni: Müstef'ilûn/ müstef'ilûn/ müstef'ilûn/ müstef'ilûn

Fî-Harfi'l-Vāv*

18

Açıldı gönül rāz-ı gamum mû-ber-mû
 Ol âyine-ruhsâra gelüp rûy-be-rû
 Ye'kûb-ı dilûn açıldı çeşmi alıcak
 Pîrâhen-i Yûsuf-ı Umîdinden bû

188

- 1 Hâst-gâr-ı vuşlat oldum mest-i kan zildür diyü
 Havfa düşdüm şonra çeşmi kana mâ'ildür diyü
- 2 Ânuna dem-sâz oldum 'arş-menzildür diyü
 Eşkumi gözden bırakdum pây der-güldür diyü
- 3 Dillere düşdüm dehân-ı yâra mâ'ildür diyü
 İnkişâm-ı cevher-i ferd ile kâ'ildür diyü
- 4 Resaçâh-ı fitnede zülfün şebîhün eyleyüp
 Gönümü aldı o kâfir mâ-cerâ oldur diyü
- 5 Nîstî-âbâd-ı 'âlemde be-câdur itmesem
 Gûşîş-i mahv u fenâ tahsîl-i hâsıldur diyü
- 6 Nokta-i şek gibi la'lin tügmeler iş'âr ider
 Halli şeh-beyt-i girîbanuñ ne müşkildür diyü
- 7 Mây-e-i şöhret hilâl-âsâ heman noksân imiş
 Bedri göstermezler engüşt ile kâmildür diyü
- 8 Zübde itmiş eyleyen tertib-i Dîvân-ı Celâl
 Zâtını beytû'l-kasîdeyle mu'âdildür diyü

*: B ve C nüshalarında başlık, " Harfû'l-Vāv " şeklindedir.

18 A.138a, B.197a, C.173.

188 A.138a, B.161b, C.174a.

- 9 Leyle-i habli baña çok zulm ider ammā çî-sūd
Kimseler kâdir degül ta'zîre hâ'ildür diyü
- 10 Bâz-ı ser-gerdüm kamer tayy-i tarîk-i Sām idüp
'Azm ider dergâhına akşa'l-menâzildür diyü
- 11 Nazm-ı destûr-ı güzîne Vehbiyâ haddûñ degül
Kaşd-ı tanzîr eylemek taklîd-i kâbıldür diyü
- 12 Def'-i keyde zulm içün her şahli fermānuñ kaizā
Hırz-ı bâzû-yi enām eyler hamâ'ildür diyü

Vezni: Fâ'ilâtun/ fâ'ilâtun/ fâ'ilâtun/ fâ'ilün

189

- 1 Mest itdi beni dâ'ire sâğar mı nedür bu
Deldi yüregüm nağme mi hançer mi nedür bu
- 2 Ağzuñ mı ya tütî-i suhanver mi nedür bu
Lebler mi yahod kand-i mükerrer mi nedür bu
- 3 Muhtrib idiyor cāna eger tîr ü kemānuñ
Peykân-ı kaizā gamze-i dil-ber mi nedür bu
- 4 Ma'cûn-ı cevânir mi o leblarla dehānuñ
Hâilün mi o ma'cundaki 'anber mi nedür bu
- 5 Sünbül mi karanfil mi o gîsû ile bu hâl
Rûy-i 'arâk-efşan mı gül-i ter mi nedür bu
- 6 Vehbî ney-i hâmeñde ne bu leggat-i güftâr
Hayret geliyor söz mi ya sükker mi nedür bu
- 7 Deryâ-yı 'Aden'den mi çamenden mi gelürsin
Gül-deste midür rişte-i gavhar mi nedür bu

10 a: kat'-ı tarîk-i Sām idüp B.

12 a,b: Bu beyit B nüshasında yoktur.

189 A.138a, B.162a, C.174a.

6 b: şekker mi B.

7 a: Çin'den mi gelürsin B.

- 8 Eş'ār ise eş'ārda olmaz bu selāset
 Āb ise eger lücce-i kevser mi nedür bu
- 9 Her lücce-i pür-cüşda olmaz bu leṭāfet
 Vaṣf-ı kerem-i ḥazret-i dāver mi nedür bu
- 10 Yek-şemme-i ahlākını derk eyleyen añlar
 'Akl-ı küle üstād-ı sühanver mi nedür bu
- 11 Bir kerre hele şohbet-i cān eyle de seyr it
 Baṣdan ayağa rūḥ-i muşavver mi nedür bu
- Vezni: Mef'ülü/ mefā'īlū/ mefā'īlū/ fa'ülün

Fī-Harfi'l-Hā**

19

Ḥançer-i müjgan ber-keff kaşd itdi çaşmūñ cānuma
 Bir dikiş kaldı giribāñ itmege dāmānuma
 Gam yimem bağrum kebāb olsa gelür bu bazmda
 Dil-rubā bir yanuma la'lün kadeh bir yanuma

İlāhī**

190

- 1 Kāmu 'āşıkıların cānānı sensin yā Resūla'llāh
 Netīce 'ālemūñ sultānı sensin yā Resūla'llāh
- 2 Dilūñ miftāḥ-ı kufı ü kalbūñ ise genc-i rahmetdür
 Hudā'nuñ ḥāzin-i iḥsānı sensin yā Resūla'llāh

*: B ve C nüshalarında başlık, " Ḥarfü'l-Hā " şeklindedir.
 19 A.138b, B.197a, C.174b .

** : B nüshasında başlık yoktur.
 190 A.138b, B.162b, C'de yoktur.

- 3 Hayālūñsüz görünmez mihr ü meh çeşmine 'uşşākūñ
Cehānūñ kūrretü'l-'aynānı sensin ya Resūla'llāh
- 4 Marīz-i 'aşkuña dārū's-şifādur ravza-i pakūñ
Kamu dardlülerūñ dermānı sensin yā Resūla'llāh
- 5 Dil-i Vehbī'yi tūfān-ı güneşden sen halāş eyle
Bu bahrūñ çünki keştiyānı sensin yā Resūla'llāh

Verzi: Mefā'īlūn/ mefā'īlūn/ mefā'īlūn/ mefā'īlūn

191

- 1 Hoş düşdi hat-ı hāl leb-i dil-ber üstine
Güvā ki üşdi mūr u meşes sükker üstine
- 2 Evvel lebini sonra hat-ı müşş-fāmın öp
İnkār olur mı kahvede gül-şekker üstine
- 3 Mehtābda hayālūme hem-hābe oldu yār
'Aks-i 'izārı gül döşedi pister üstine
- 4 Virmezse nakd-i cāna metā'-ı vişāli yār
Eyle miyancı hançeri şor n'ister üstine
- 5 Ansuz miyān-ı yāri der-āgūş ne ihtimāl
Yok yire mi cehan kırılır hançer üstine
- 6 Yār eylemiş rakīb-i giran-cānı iltizām
Böyle şakīl-hamli alır nayler üstine
- 7 Püşt-i lebinde ol hat-ı sebz oldu Vehbiyā
Tārīh-i Hızr çeşme-i Iskender üstine
- 8 Sen de nazīre eyle de Vehbī kaşīde yaz
'Ayn-i 'atā-yı şadr-ı kerem-güster üstine
- 9 Ger yüz bulup düşerse yiri eyle 'arī-ı hāl
Düş hāk-i pāyine yüzüñi sür yir üstine

191 A.138b, B.163a, C.174b.

1 b: şekker üstine B.

3 a: mehtābla A.

10 Teftiř idüp murâduñı eyler müsâ'ade
Bûdur düşen o şadr-ı gedâ-perver üstine

Vezni: Mef'ûlû/ fâ'ilâtû/ mefâ'ilû/ fâ'ilün

192

- 1 İdenler çeşm-i hıra u âzı beste zer huşûşında
İşin altun ider feyz-i naçarla her huşûşında
- 2 Tekebbür çeşm-i halka 'aybın izhâr eyler insânun
Bu sırrı dūr-binler keşf ider cevher huşûşında
- 3 Olur pây-i nigeh her gördüğüm gîsûya der-zencîr
Ne kayda düşdi gönlüm nev-res-i dil-ber huşûşında
- 4 Döner nūr-ı nigeh pervâne-i bezm-i çerâğâna
Baña hayret virür tercîh meh-rûlar huşûşında
- 5 O âhû çeşmi göz gördükce eyler gönlümi pür-şûr
Olur cîran nizâ'ı hânede manzar huşûşında
- 6 Niyâz ister fakat dâğ-ı derunla yâr rahm itmez
Hele bir 'arza da muhtâcdur mahzar huşûşında
- 7 Lebûñden isterem ma'cun kırmaz cām-ı rencûra
Eğer hâlûñden olursa kerem 'anber huşûşında
- 8 Zen-i dünyâya bu nâ-merd-perverlik cibillîdür
Ki meyli mâderûñ efzûndur duhter huşûşında
- 9 Ekall-i mertaba kadri yine kendüden a'lâdur
Hünermendi felek pest itse de ekşer huşûşında
- 10 Tehî destan kısmet kendü kassâm olsa da farzâ
Yine şifrû'l-yed olur yazduğı defter huşûşında
- 11 Sipih-rûñ minnetin çekmem efendüm var iken Vehbî
Metâ'-ı devlet-i dünyâ-yı dun-perver huşûşında

192 A.139a, B.163a, C.175a.

4 b: hayret virür B.

9 a: ekalli mertebe A.

- 12 Eger ben görmeseydüm Āsaf İbrāhīm Paşa'yı
Kalurdu irtiyābum himmet-i Ca'fer husûşında
- 13 'Umūmen halk-ı dünyāya du'ā-yı hayrī vācibdür
Muvaffak ayleye Bārī Ta'alā her husûşında

Vezni: Mefā'ilün/ mefā'ilün/ mefā'ilün/ mefā'ilün

193

- 1 Pesend-i havsala-i 'ālemün tahammüline
Efādıl üze nice cāhilün tefaddüline
- 2 Kişi taleble hâlel virmemek tevekküline
Olur husûl-i merāmün sebep tesâhüline
- 3 Felek benüm gibi 'âcizdür itmey istimdâd
Kim i'timâd ider müflisün tekeffüline
- 4 Hayâl-i bâtil imiş kaşdı zâhidün bildüm
Bakınca sübhasının devrine tesselsüline
- 5 Yeter nümüne perînün o merdüm-i dîde
Cehanda şûret-i insân ile temessüline
- 6 Gümân-ı şadme-i minnet çekenlerün el-hak
Pesend-i Rüstem ise bâzu-yı tahammüline
- 7 Bûzeşte tâzelere göçe gard-i 'aşk olmak
Nümünedür selem erbâbının te'âmüline
- 8 Olur sühan müteselsil hadîs-i mâr gibi
O şûhün aylesen âşâz vaşf-ı kâkûline
- 9 Olan bu şaş-der-i fakr içre zâr u ser-gerdân
Bakar nigâh-ı tehassürle tavlanun pulına
- 10 Nesim-i âhumuz ol serv-nâzuñ ey Vehbî
Rakib semtine bādî olur temâyüline

Vezni: Mefā'ilün/ fe'ilâtün/ mefā'ilün/ fe'ilün

193 A.139a, B.163b, C.175b.

4 a: bilürem B.

- 1 Zâmîrüm 'â'id olsa nola eşkümle Sitanbül'a
Şıla lâzımdur elbette efendi mâ-i mevsûle
 - 2 Fakat bir cevher-i can kaldı pinhan hokka-i dilde
İderdüm anı da yâre hediye geçse makbûle
 - 3 Bulur genc-i hayâl-i yâri bî-güft ü şinîd halkı
'Acab mi olsa dil 'uzlet-güzîn-i genc-i peygûle
 - 4 Dil-i bî-şabr 'acab mi rûy-i gerdân olsa gamzeñden
Olur mı sîne germek bî-siper hiç sayf-i meslûle
 - 5 Nola sîr-âb-sâz-ı teşnegân-ı nazm isem Vehbî
Devâtum çeşmesâr-ı feyz kılkumdür aña lûle
- Vezni: Mefâ'îlün/ mefâ'îlün/ mefâ'îlün/ mefâ'îlün

- 1 Sîne kâkum gibi berrâk u sefid ammâ kim
Oldu gîsûları hem-reng siyeh semmûra
 - 2 Nâfe-i Cin gibi hoş-bû o siyeh parçemler
Benzer ol şâf boğaz âyine-i billûra
 - 3 Gelse kuyruk şalarak nâz-ile gerdan kırarak
Dilkülensem düşüp endîşe-i dūr-a-dûra
 - 4 Zer devâdur bilürüz çeşm-i remed-dîdeye çün
Ruh-ı zerdümle devâ it nîgeh-i rencûra
 - 5 Vehbiyâ Rûm harâcı değer ol muğbece lîk
Kati a'lâ idi lutf itse dil-i mehcûra
- Vezni: Fe'îlâtün/ fe'îlâtün/ fe'îlâtün/ fe'îlün
(Fâ'îlâtün) (fa'lün)

194 A.139b, B.164a, C.176a.

195 A.134b, B ve C'de yoktur.

2 a: hokka-i dildür C.

- 1 Fitnede tūfān ile bağlardı başı bir yire
‘Āşıkun cem‘iyyet itse kanlu yaşı bir yire
- 2 Kūh u şahrā şanmañuz kim kaşr-ı dil vīrān olup
Toprağı bir yire rīzān oldu taşı bir yire
- 3 Her giyāhı girye-i mestāne eyler tāk-veş
Mey-keşān-ı dūrd itse cūr‘a-pāşı bir yire
- 4 ‘Aynun ħurşīd ũ mehle görmemiş pīr-i felek
Olduğın resm-i vefānun intikāşı bir yire
- 5 Birbirinden infikāk itmez ħubūb-ı sūbḥa-veş
Bağludur ehl-i derūnun cümle başı biryire
- 6 Ma‘den-i sīm-āb zann eyler gören ‘aks eylese
‘Āşık-ı pūr-iżtīrābun intikāşı bir yire
- 7 Kēr-ı Vehbī naķş-ı i‘cāz ile buldı imtiyāz
Tūde olsa bender-i nazmun kumāşı bir yire

Vezni: Fā‘ilātūn/ fā‘ilātūn/ fā‘ilātūn/ fā‘ilūn

- 1 ilīşūp kākūl-i dil-berde şikenden şikene
Dil-i zār oldu giriftār miḥenden miḥene
- 2 Dil hevā-yi ḥaṭ-ı sebzūñle nola ey gül-ruḥ
Pūye-kār olsa şabā gibi çemenden çemene
- 3 La‘lin öpdürmege kâ‘il olur ağıyāra dirīğ
Delinüp ğonce lebūm düşdi dehenden dehene
- 4 Dil resen-bāz-şıfat nāle-kūnan zūlfūñde
Ḥatve-perdāzdur ey şūḥ resenden resene

196 A.139b, B.164a, C.176a.

197 A.139b, B.164a, C.176a.

5 Nazm-ı Nâbî ile şî'rûn olamaz yek-lehçe
Vehbiyâ fark var elbette sühandan sühana

Vezni: Fe'ilâtan/ fe'ilâtün/ fe'ilâtün/ fe'ilün
(Fâ'ilâtün) (fa'lün)

198

- 1 Yârdan hâste dile geldi meveddet-nâme
Muṭrib-i cân okısun şevk ile şihhat-nâme
- 2 Geldi bir nâme-i manzûm-ı sa'id-âver kim
Diseler nâmına şâyeste sa'âdet-nâme
- 3 Şafha-i câna virür mühr-i dâğ ile cilâ
Yazsa 'uşşâkına maḥbûb maḥabbet-nâme
- 4 Şafha-dil hâmemûze dûde olur merdüm-i çâşm
İstesem yazmağa ol âfete hasret-nâme
- 5 Peyk-i dil hâlûmi i'lâmdan olmaz hâlî
Dergeh-i dil-bere yazmağa ne hâcet nâme
- 6 Âhum evrakı yakar ben daḥî nâme yazaram
Eyledükce saña tahrîr şikâyet-nâme
- 7 Gelmedükce hatı itmez nigeḥi ref'-i sitiz
Sulḥ çıkmaz başa yazılmasa elbet nâme
- 8 Geldi şebender-i 'irfan tarafından Vehbî
Külçe-i cins-i 'inâyet gibi fûrkat-nâme

Vezni: Fe'ilâtün/ fe'ilâtün/ fe'ilâtün/ fe'ilün
(Fâ'ilâtün) (fa'lün)

198 A.140a, B.164b, C.176a.

2 a: nâme-i manzûme-i sa'id-âver kim A, C.

4 a: şafhadan B.

5 a,b: Bu beyit B ve C nüshalarında yoktur.

- 1 Bakmaz o ğurra mest-i bahā can-sipārına
Bī-hūde pāy-māl oluruz reh-güzārına
- 2 Düşindeki melekleri görse dem-i namāz
Virmez selām taraf-ı yemīn ü yesārına
- 3 Böyle giderse haşrda nāz eyler ol perī
Rıdvan da'vet eylese kevġer kenārına
- 4 Mest-i şarāb-ı sil ħurūş-ı ğurūr iken
Gelmez ħalel 'aceb ki binā-yı vakārına
- 5 Ser-germ-i naġvet olmasun ol şūġ çok da kim
Degmez neşāt-ı bāde-i 'işve ħumārına
- 6 Bakmaz mı dil-beran kuhan-i sālūñ ol perī
'Uşşākā rīş-ħān olarak i'tizārına
- 7 Vanbī zevāl-i devlet-i ħüsnin ol āfatūñ
İtdūñ ħavāle fitne-i ħatt-ı 'izārına

Vezni: Mef'ūlū/ fā'ilātū/ mefā'ilū/ fā'ilūn

- 1 Düşmiş yire mestem diyü mey-ħāne derinde
Bu bābda 'akıl u dil üftāde yirinde
- 2 Virmez küre-i bend-i miyānuñ ħazer eyler
Kesb itdüġi naġd-i dili şaklar kemerinde

199 A.140a, B.164b, C.176b.

4 a: Mest ü şarāb-ı sil B.

6 b: 'uşşāk-ı rīş-ħān olarak B, 'uşşāk-ı rīş-ħān olarak C.
200 A.140a, B.164b, C.177a.

1 b: 'akıl dil üftāde B.

2 a: durmaz B, C.

- 3 Der-kār olıcak giryē-i tūfan hurūşa
Bir katre degül kulzüm-i 'umman nazarında
- 4 Āzāde ser-abdāl-ı mahabbet aña dirler
Destāra bedel penbe-i dāğ ola serinde
- 5 Mey neş'esini virdi mezāk-ı dile Vehbī
Rengin sūhanam vaşf-ı leb-i la'l-i terinde

Vezni: Mef'ûlû/ mefâ'ilû/ mefâ'ilû/ fe'ûlûn

201

- 1 O şüh olursa baña mihr-ban murādumca
Müsâ'id olmış olurdı zaman murādumca
- 2 Nişanda itmiş idüm gülşan-i hayālümde
Hele yetişmiş o serv-i revan murādumca
- 3 O tarz u tavr tabī'atce şive gönümce
Hırām u cilve sürin ü miyan murādumca
- 4 Niqāhum olmaz ise tercemen harf-i niyāz
Degül ifādeye kâdir zeban murādumca
- 5 Güzellerüñ severem cümlesin dimem Vehbī
Fulan hilâf-ı tabī'at fulan murādumca

Vezni: Mefâ'ilûn/ fe'ilâtûn/ mefâ'ilûn/ fe'ilûn

202

- 1 Şikār-ı cāna şehbāz-ı vişālûñ olsa âmāde
Döner laht-ı cigerle her müjem fitrāk-ı sayyāde

201 A.140b, B.165a, C.177a.

3 a: tarz tavr A, C; şive-kār gönümce C.

3 b: cilve-i şirin C.

202 A.140b, B.165a, C.117a.

- 2 Nigāh-ı çeşm-i şūhūn kıl-k-i müjgānın idüp der-kār
Olur inşā-yı rāz itmekde 'aynı Nergisī-zāde
- 3 Tehī dest-i niyāz itme beni nakd-i temāşādan
Ki çeşmüm kāse-i deryūzedür āh-ı temennāda
- 4 Kalur mı rüz-ı rüst-ā-hīze yohsa ey kıyāmet-kād
Senūñle bir gice haşr olmak olmaz mı bu dünyāda
- 5 Şeb-i vaşl oldu ammā özge hāletle gūzer itdi
Nigeh nezzāre-i hayretde hātır gayru sevdāda
- 6 Revāc-ı kāle-i Hindī devātum görse ey Vehbī
Olur dāğ-ı hased temā kumāş-ı Ahmed-ābād'a

Vezni: Mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün

203

- 1 Hāl-i siyeh miyāne-i hāt-ı 'izārda
Ol fitnedür ki mużmer ola iştihārda
- 2 Hāt-ı zenah kenāre-i hāt-ı 'izārda
Bir nüşhadur ki mine yazılmış kenārda
- 3 Gel būseler yirin gör o zerrin 'izārda
Güyā kirās mevsimidür Şariyār'da
- 4 Zaḥm-ı nigāh-ı ahveli çeşm-i nizārda
Bir zū'l-fekar resmine beñzer Fenār'da
- 5 Güyende eşk-i çeşm-i rakībūñ bi-'ayniñi
Şeytan akındısına müşābih Hişār'da
- 6 Mihri o seyyidūñ dil-i sent-i rakībde
Pinhan çü resm-i hāt-ı Muhammed Hişār'da

2 b: inşā-nüvis olmakda B.

6 a: revāc-ı gülçe-i Hind B, revāc-ı gülle-i Hind C.
203 A.140b, B.165a, C.177b.

3 a: birin gör B, C.

5 a: gözinde A, C.

- 7 Vehbî kalem ki Nâbi'ye pey-revlik eyleye
Güyâ fesâne hâme olur i'tizârda

Vezni: Mef'ûlû/ fâ'ilâtû/ mefâ'ilû/ fâ'ilûn

204

- 1 'Anberin haţţını gör zâhid o la'î-i terde
Sünbül-i cenneti seyr eyle leb-i kevgerde
- 2 Şîşade habs-i perî seyrini ietersen eger
'Aks-i ruhsârını gör âyine-i sâğarda
- 3 Dil mu'anberde hayâl-i leb-i la'li yârûn
Benzer ol ahkera pinhân ola hâkisterde
- 4 Tâkdan eyledi ben hâke tenezzül dil-dâr
Buldum ol mâh-veşi gökde anarken yinde
- 5 Hâl-i'mû dârını seyr it zekânında güyâ
'Anber-âlûde-i dūd oldu bün-i micmerde
- 6 Sünbül-i haţţını ârâviş-i destâr itmek
Var iken hâşılı sevdâ-yı mahabbet serde
- 7 Vehbiyâ gâh haţţun seyr iderem ki zülfün
Şu didi meşrebüm ârâm idemem bir yinde

Vezni: Fe'ilâtûn/ fe'ilâtûn/ fe'ilâtûn/ fe'ilûn
(Fâ'ilâtûn) (fa'lûn)

205

- 1 Keder bulmaz gezer seyl-âb-ı meyden tab'-ı rindâna
Dem-i 'işretde gelmez pend-i zâhid yâd-ı mestâna
- 2 Hayâl-i çeşm-i şûhûn her dil-i pür-hûnı geşt eyler
'Acab bir mestdür her dem gezer mey-hâne mey-hâne
- 3 Esîr-i deyr-i hüsn itmiş hezâran pîr-i şan'ânî
O kâfir subhayı zünnâr kılmış çok müselmâna

204 A.140b, B.165b, C.177b.

205 A.141a, B.165b, C.178a.

4 Degül ebrū-yı pür-çin kilik-i kudretten celî haşla
Keşide hil'at-i tahsindür ol hatt-ı reyhāna

5 Ne tozlar kopdı hüsnün başına gördün mi ey Vehbî
Sipāh-ı hatt kemîn-i gaybdan çıkdukda meydāna

Vezni: Mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün

206

1 Başladı var ise cādū-yı nigh efsūna
Döndi sevdā-yı mahabbetle gönül Mecnūn'a

2 Yediler kırklar elbette tutar anda makām
Beñzemez mi ser-i küyün Cebel-i Kaysūn'a

3 Eşer-i nişter-i çeşmün ile şādıkdur
Taşt-i faşşād każā dinse dil-i pür-hūna

4 Sāz-kār olmaz ise lutfun eger da'vi-i vaşl
Ne olur şer'a muvāfık ne uyar kânūna

5 Dür-i dendan ü leb-i la'le beñzer dehenün
Cüz'-i terkibi cevāhirden olan ma'cūna

6 Vehbiyā vaşf-ı ruḥında ḥased eyler Selmān
Tāze-perdāht tırāş eyledüğüm maẓmūna

Vezni: Fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilün
(Fā'ilātün) (fa'ilün)

207

1 Sükkerin bir süḥan-i zā'ika-pirā söyle
Tūtinün ağzı şulansun yine cānā söyle

2 Müslüman-zālıḡı gögsüne ko inşāf it
Bir selāmün da mı yok ey büt-i ra'nā söyle

5 a: siyāh-ı hatt-ı kemîn A, C.
206 A.141a, B.166a, C.178a.

2 a: elbet tutar B.
207 A.141a, B.166a, C.178b.

- 3 Bâri bir şâfi cevâb eyle tabîbüm lutf it
Derdüm olmazsa peziṛây-ı midādâ söyle
 - 4 Diñleme muṭrib-i bezmi beni diñle dir iseñ
Vâ'izâ diñlemez erbâb-ı hevâhâ söyle
 - 5 Demidür ney gibi feryâd-ı gelû sözlerün
Yine dem-bestesin ey bûlbûl-i şeydâ söyle
 - 6 Hidmet-i 'aşkuña pervâne olur bencileyin
Var mı bir dil-şûde ey şem'-i şeb-ârâ söyle
 - 7 Cûn çelîpâ saña âgûş-gûşâ oluğuna
Eger incindün ise ey bût-i tersâ söyle
 - 8 Dehen-i tengine âyîne-i ruhsârına bak
Var mı cây-i sühan ey tûti-i güyâ söyle
 - 9 Kalb-i şâf ehline rûşen görünür ister iseñ
Dil-berun nâminı yâd itme mu'ammâ söyle
 - 10 Nazm-ı Maḥdûm ile hem-kadr olamaz ey Vehbî
Sözi istersen eger lû'lû'-i lâlâ söyle
 - 11 Hazret-i Vâkıf Efendi ki dükenez vasfı
Haşre dek ister iseñ eyleyüp iṭrâ söyle
- Vezni: Fe'ilâtün/ fe'ilâtün/ fe'ilâtün/ fe'ilün
(fâ'ilâtün) (fa'ilün)

208

- 1 Şem'-i 'aşkuñ olalum hidmetine pervâne
Dönelüm halka-i tevḥîdde yana yana
- 2 Erre-i zikr ile dünyâdan idüp kaṭ'-ı nazar
Zekerıyyâ gibi canlar virelüm cânâna
- 3 Bizi girdâb-ı şafâ döne döne gark itsün
Halka-i zikrde ey dil idelüm devrâna

5 a: feryada gelür C.

208 A.141b, B.162b, C.178b.

- 4 Hikmetinden bize bir derd vire Mevlâ kim.
Hayret-efzâ ola dermânı dil-i Lokmân'a
- 5 Âşinâ olmağa istersen eger Hallâk'a
Vehbiyâ 'uzlet idüp halkla ol bî-gâne

Vezni: Fe'îlâtün/ fe'îlâtün/ fe'îlâtün/ fe'îlün
(Fâ'îlâtün) (fa'lün)

209

- 1 Düşdük reh-i meşakkate Allâh yol vire
Çıkduk diyâr-ı şurbete Allâh yol vire
- 2 Meydân-ı gâmda cân u dil itdi müsâbakat
Bindiler esb-ı gayrete Allâh yol vire
- 3 Sâhil-nişân-ı vuşlat iken keşti-i dili
Salduk muhîr-i firkate Allâh yol vire
- 4 Band-i havâdan itdi gönül niyyet-i güniz
Dârü'l-emân-ı tâ'ate Allâh yol vire
- 5 Venbî teveccüh itdi resen-bâz himmetüm
Ser-menziel-i hakîkate Allâh yol vire

Vezni: Mef'ûlû/ fâ'îlâtü/ mefâ'ilü / fâ'îlün

210

- 1 Te'şîr-i dem-i nâşihî gör terk-i gînâda
Çıkamaz meşesün dahî şadâsı bu fezâda
- 2 Âdem gezemez nişesitân-ı haşarında
Biñ lâne-i 'akreb bulunur her teh-i pâda
- 3 Destârı ucın yirde sürür ehl-i ta'aşşub
Kuyruklu dîv olsa sezâ nâm-ı nihâda

209 A.141b, B.162b, C.179a.

2 a: nişesitân-ı haşardur A.

210 A.141b, B.166b, C.179a.

2 a,b: Bu beyit C nüshasında yoktur.

3 b: Vezin bozuktur.

- 4 Yanında 'aşā meç taşımak gibi gelürdi
Kalyon nihān olduğunu görse 'aşāda
- 5 İbrīk-i vuzū' eyler idi şayma'asında
Girse eline minnet eger şīşe-i bāde
- 6 Ta'dīl-i şalātı idüp ifrāt mürāyī
'Avk itmededür Hakkā dağı dīni edāda
- 7 Sūfī saña nisbet görünür hokka-i tiryāk
Mārūn daheni niş-i zebān ile eżāda
- 8 Vehbī aña vakf olsa eger penbe-i mīnā
Eylendi halāli yerine cāme şitāda

Vezni: Mef'ülü/ mefā'ilü/ mefā'ilü/ fa'ülün

211

- 1 Zīnet düşer mi şadr-ı güzīnān-ı rif'ate
Korlar mı nokta kıl nazar imzā-yi hüccete
- 2 Uşkūfeler ki şaff-zededür deşt-i kudrete
Güvā şühūd-i dürr yazılır zeyl-i hüccete
- 3 Kābil olur mı nüşa-i ülfetden intifā'
Harf-i hulūş-ı rābiṭa olmazsa şohbete
- 4 Perverdesi has olsa da ğark eylemez bihār
Bir kimseye ki lutf idesin boğma minnete
- 5 Nā-müstehakka rābiṭa-bağṣī-i 'izz ü cāh
Güvā te'addi itmege beñzer emānate

Vezni: Mef'ülü/ fā'ilātü/ mefā'ilü/ fā'ilün

4 a: gelür de B, mēnend-i 'aşā C.

7 a: hokkadur yak B, C.

7 b: edāda B.

211 A.142a, B.166b, C.179a.

4 a: ğark eylemez buhār A, C.

- 1 Her ki bālin-veş tayanmazsa eşügi taşına
Dergeh-i dil-dārda yokdur yiri taş başına
- 2 Sen de 'akluñ var ise bir neş'e tahsīl it yūri
'Ālemūñ ta'n itme tiryākīsine 'ayyāşına
- 3 Kaṭre-i eşkümdə deryālar nihān olmış görüp
Merdüm-i çeşmüm didi girdün yine bir yaşına
- 4 Biñ yaşasun Nūh-veş ol mäh-rū bakmazsa da
'Āşıkūñ tūfān-ı eşk-i dīde-i hun-pāşına
- 5 Vehbiyā ebyāt-ı hoş-naḡşın bu tarḡ-ı dil-keşün
Ser-fürü eyler görenler hāme-i nakḡāşına

Vezni: Fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilün

- 1 Zāmīr-i şāfa esrār-ı dili i'lāma hācet ne
Olur mir'āta şūret mūrtesem ressāma hācet ne
- 2 Perīsin cilvegāhın çeşmesār-ı dīde-i candur
Ten-i 'uryānını seyr itmege hammāma hācet ne
- 3 Ğamuñla ḡod-be-ḡod 'ıyş eylerem bī-minnet ey sākī
Yeter ḡūn-i derūnum bāde-i ḡül-fāma hācet ne
- 4 Şafā-yı rüyine tenkin virür ḡaṭṭ-ı siyeh kim dir
Nüzūl-i şu'leye dūd-ı siyehden dāma hācet ne
- 5 Ḥayāl-i dūr çeşm-i ṭab'ına nezdik iken Vehbī
Olan der-dest-i dā'im dūr-bīn-i cāma hācet ne

Vezni: Mefā'ilün/ mefā'ilün/ mefā'ilün/ mefā'ilün

212 A.142a, B.166b, C.179b.

5 a: ebyāt-ı hoş-naḡşını B.

213 A.142a, B.167a, C.179b.

2 a: birisin B, C.

3 a: bī-minnet-i sākī B, C.

4 b: tezerv-i şu'leye A, B.

- 1 Dehānum dest-i hayretle 'aceb mi eylesem beste
Ki çerh itmiş sühan-sencānı hep hayrān ü dem-beste
- 2 Yeter bu şeşder-i hayretde kalduk zār u ser-gerdān
Güşād it kalmasun yā Rab der-i cūd-ı himem beste
- 3 O şāhuñ reh-güzārında şaf-ı mūran hayāl itme
Nice bī-tāb esīr 'aşkını itmiş be-hem-beste
- 4 İder zūlfın perīşān itse çeşmi meyl-i hun-rīzi
Belī olmaz dem-i paygārda bāl-i 'alem beste
- 5 Hātar görmez olanlar dāhil-i dārū'l-emān-ı 'aşk
Kemend-i şayda olmaz pāy-i mürgān-i Harem beste
- 6 Ferāmūş olmasun kār-ı ma'ārif diyü ey Vehbī
Girihler şanma kim olmışdur engüşt-i kalem beste

Vezni: Mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün

- 1 Ağyārı ki yād ide o şeh şohbetümüzde
Fırkāt gibi mihnetle geçer vuslatumuzda
- 2 Çerhūñ şu kadar ruhsatı var zevka ki gāhī
Rakkās temāşā iderüz sā'atümüzde
- 3 Biz dilde temāşā iderüz sırr-ı dü-kavni
Var bāde-i keşret kadeh-i vahdetümüzde
- 4 Yah-pāre mişāli iken ol hançer-i elmās
Zahm urşa erür sīne-i sūz ülfetümüzde
- 5 Kurbānuñ olam gamze-i hun-rīzūñe karşı
Var hālet-i bismil nazar-ı hayretümüzde
- 6 Vehbī nice mümkün ki ola kābil-i tanzīr
Ol feyz ki var kīlk-i velī-ni'metümüzde

214 A.142a, B.167a, C.180a.

2 b: der-i cūd u himem beste B.

215 A.142b, B.167a, C.180a.

- 7 Memdüh-ı cehan Hazret-i Mağdüm-i güzin kim
Kâbil degül evşâfın edâ midhatümüzde

Vezni: Mef'ülü/ mefâ'ilü/ mefâ'ilü/ fa'ülün

216

- 1 Murâduñ Hak'dan iste ber-murâd olmakda reyb itme
Gel 'akluñı başa cem' itmege cehd eyle 'ayb itme
- 2 Henüz âlâyiş-i dünyâyı terkün gelmedi vakti
'Abeş el çekme akrân içre kâhillerne 'ayb itme
- 3 Suvâr ol rahş-i isti'dâda çık meydân-ı ümmide
Licâm-ı rahş-ı ihlâsı kavî tut elde seyib itme
- 4 Libâs-ı 'iffetüñi çek miyâne zeyl-i inşâfı
Anı o nâs hırşıyla şakın âlûd-ı ceyb itme
- 5 Husûl-i cevher-i 'işmet cevâbında gerek Vehbî
Şakın tahşîlini vâ-beste-i vakt-i نسیب itme

Vezni: Mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün

217

- 1 Ağyârı lücce-nüş-i mey-i vuslat eyleme
'Uşşâkı gavta-hâr-ı yem-i firkat eyleme
- 2 Seytâna uyma 'âşıkâ rahm eyle ey parî
Âdem şanup rakîb ile ünsiyyet eyleme
- 3 Rüşen-nümûd u tîre-dil olup mişâl-i şem'
Ey meh şebâne gayr ile germiyyet eyleme
- 4 Şarf itme âb-ı rüyüñi bezm-i kibârda
Hoy-kerde-i hicâb olarak zillet eyleme

216 A.191a, B ve C'de yoktur.

217 A.142b, B.167b, C.180a.

5 Gırmez ele nukûd-i kerem şimdi ey gönül
Sa'y it heman güşâd iken hâcet eyleme

6 Vehbî koma devâtda bî-kâr kilküñi
Engüşt-i 'ağd der-dehen-i hayret eyleme

Vezni: Mef'ûlû/ fâ'ilâtû/ mefâ'ilû/ fâ'ilûn

218

1 Tebhâlehâ-yı yâri gör ol la'l-i nâbda
Güyâ habâbdur k'ola câm-i şarâbda

2 Ummîd-i bûse câ'iz imiş hatt-ı yârdan
Gördüm yirin o mes'elenüñ ben kitâbda

3 Gırbâl-i hâleyi nola meh tutsa rûyuña
Kalmış o âfitâbı görince hicâbda

4 Olmaz resîde menzîl-i te'şîr-i tîr-i âh
Kaddûñ keman-veş olmayıcak piç ü tâbda

5 Gölşende nâle itme der-i yâre 'âzîm ol
Gel 'andelîb diñle beni sen bu bâbda

6 Ol şem'-i hüsnâ karşı ravân eyle rûhuñı
Zîrâ sefer lazîğ olur mâhtâbda

7 Vehbî bu şî'r vaşf-ı leb-i la'l-i yâr ile
Reşk-i gül ü mül olsa nola âb ü tâbda

Vezni: Mef'ûlû/ fâ'ilâtû/ mefâ'ilû/ fâ'ilûn

219

1 Cehânı mülzem ider la'li harf-i nağvet ile
Fünûn-i 'işvede kim söyleşür o âfet ile

6 b: engüşt-i 'ağdi B.

218 A.142b, B.167b, C.180b.

4 a: menzîl-i te'şîre te'şîr ile B.

219 A.143a, B.168a, C.180b.

- 2 İdeydi penbe eger imtizâc âteş ile
İderdi sūz gam-ı ūlfet ketân-ı tākāt ile
- 3 Olursa şimdi olur tâb-ı gamla germ-â-germ
Alışdı gül-hun-ı dil âteş-i mahabbet ile
- 4 Ne-dîde rûy-i sehvdür mişâl-i dîde-i baht
Geçürdi 'ömrümüzi hayf hâb-ı gaflet ile
- 5 Çeker o 'âşıkı dil-dâra kehrübâ-yı vişâl
Geh eşk gâh ola zer rûy-i za'f ü firķat ile
- 6 Bu şî'r-i nâzûki ibrâz eyleyüp Vehbî
O şâha hâlûmi 'arz eylesem nezâkat ile

Vezni: Mefâ'ilün/ fe'ilâtün/ mefâ'ilün/ fe'ilün

220

- 1 Saña bir mäh-likâ mîhr-i dirâşşân olsa
Seyr iden kevkebe-i hüsnini hayrân olsa
- 2 Dil-ber olinca benüm şu'le-i rahm sencileyin
Hüsnî âteş-figen-i hîrmen-i sâmân olsa
- 3 Mäh görünmez mi saña hüsnine garrâlanarak
Bilse mâhiyyetini kendüde iz'ân olsa
- 4 Bâğda servi şalındurmaz o naql-i hüsnüm
Nâz ile gülşen-i kûyında hîrâmân olsa
- 5 Bâd dâmençe gibi âteşin efzûn eyler
Sîne-süzân gamın mirvâha-cünbân olsa

4 a: Ne-dîde girdi şühûdüz mişâl-i dîde-i baht B.

5 a,b: Bu beyit C nüshasında yoktur.
220 A.143a, B.168a, C.181a.

3 a: mäh görünmezdi B, C.

5 b: gamuñ B, C.

- 6 Kilk-i zerrîn ile şâyeste degül mi Vehbî
Bu gazel zîver-i mecmû'a-i yârân olsa

Vezni: Fe'ilâtün/ fe'ilâtün/ fe'ilâtün/ fe'ilün
(Fâ'ilâtün) (fa'ilün)

221

- 1 Vaşl-yâb olmaz o kim hicrûñle me'nûs olmaya
Kâm-bîn olsun mı ol gam-keş ki me'yûs olmaya
- 2 Gulgûl-endâz-ı cehân olmaz şah-i 'aşkam diyü
Sîne-kûpîde o kim reşk-âver-i kûs olmaya
- 3 Sâyeden diken evvel mihr-veş mümkün mi kim
Çihresi âyîneye bakdukca ma'kûs olmaya
- 4 Habbezâ sa'd-ahterî kim Vehbiyâ gam-hâneme
Yâr teşrîf eyleye bir şahs menhûs olmaya

Vezni: Fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilün

222

- 1 Haşr itmedi felak bizi ol meh-cebîn ile
Hayfâ ki geçdi 'ömrümüz şh u enîn ile
- 2 Dergâh-ı yârda yirümüz bellü eyledük
Başt-ı haşır pâre-i çîn-i cebîn ile
- 3 'Âşık odur ki mâhi-i mahı kebâb ide
Bezm-i belâda bir nefes-i âteşîn ile

221 A.143a, B.168a, C.181a.

3 a: B nüshasında ikinci kelime yazılmamıştır, C nüshasında ise beyit atlanmıştır. (Bu mısradaki vezin bozuktur).

3 a,b: Bu beyit C nüshasında atlanmıştır.

4 a: gam-hânemüz B, C.

222 A.143b, B.168b, C.181a.

1 a: hiss itmedi C.

4 Itmez nühüfte şevkını būs eyleyen lebūñ
Zā'il olur mı nefha-i mey dārçīn ile

5 Sebzinde-dār hasretiyüz şimdi Vehbiyā
Hem-hābe-i vişāl iken ol nāzenīn ile

Vezni: Mef'ūlū/ fā'ilātū/ mefā'ilū/ fā'ilūn

223

1 Gülzār-ı hūsnine o mehūñ intizār ile
Hem-hāldür müjem reg-i ebr-i bahār ile

2 Tāc-ı ri'yā ile küleh-i rindi fark ider
Hem-ser degülse kubbā 'aceb mi menār ile

3 Bir āfet-i siyeh beni mest itdi göyle kim
Fark eylemem henüz yemīni yesār ile

4 Cū şanma ey şanevber-i gülşen-tırāz-ı rāz
Bu indi pāy-i serve sañā intizār ile

5 Emvāc-ı bahr olsa 'aceb mi kenāre-gīr
Mümkin midür mukābele hiç rūzgār ile

6 Sākī meded-res ol ki girībān-ı şevkumuz
Sad-pāredür keş-ā-keş-i dest-i humār ile

7 Vehbī nazīre eyler iseñ şī'r-i 'izzet'e
Hatm it kelāmı kāfiye-i i'tizār ile

Vezni: Mef'ūlū/ fā'ilātū/ mefā'ilū/ fā'ilūn

224

1 Sākī ne dem ki nūş-i mey-i lāle-gūn ide
'Uşşāk cām-ı çeşmini leb-rīz-i hūn ide

223 A.143b, B.168b, C.181b.

224 A.143b, B.168b, C.181b.

- 2 Zülfin ki yâr mevc-nümâ-yı füsûn ide
Şad-‘akl-ı külli silsile-bend-i cünûn ide
 - 3 Çerhün tahammül eyledüğüm bâr-ı miñneti
Tahmîl olinsa ki o zemîne zebûn ide
 - 4 Pertev-gedâ-yı feyzem o rûşen-zamîre kim
Nûr-ı yakîni mahv-i zalâm-i zunûn ide
 - 5 Me’mûldur o dâver-i ‘alî-fütüvvetün
Luţfı telâfî-i sitem-i çerh-i dûn ide
 - 6 Ya’nî cenâb-ı ‘Ârif Efendi ki bulsalar
A’yan şubâr-ı râhını kühl-i ‘uyûn ide
 - 7 Kulzum-nevâl-i şadr-ı muhîtü’l-kemâl kim
Görse hurûş-ı cûdını deryâ sükûn ide
 - 8 Böyle kalursa cûşîş-i tûfan hurûş-ı aşk
Fûlk-ı vücûdı garkâ-i girdâb-ı hûn ide
 - 9 Şad-şayf o sâde levha ki neyl-i merâm için
Umniyye-i müsâ‘ade-i baht-ı dûn ide
 - 10 Keşşâ-ı müşkilât ki isterse her sözün
Fihrist-i şad-hezâr şürûh u mütûn ide
- Vezni: Mef‘ûlû/ fâ‘ilâtü/ mefâ‘ilü/ fâ‘ilûn

- 1 İa‘nî kî zâhid bânâ hem-vâre Allâh ‘aşkına
Kıl nâzar ol âfete yek-pâre Allâh ‘aşkına
- 2 Hep esîrûndür senûñ deryûze-kârân-ı vişâl
Merhamet kılsañ ne var bir pâre Allâh ‘aşkına
- 3 Bâde-ı vaşlûñ ile ol şüst ü şû kıl ey tabîb
Zahm-ı cânâ soñra eyle çâre Allâh ‘aşkına

3 b: tahammül olinsa C

5 a: dâd-ı ‘alî-fütüvvetün B.

6 b: kühl-i zunûn ide A, C.

225 A.144a, B.169a, C.192a.

- 4 Āhumı şaff-ı rakībāna havāle eyledüm
Tig çekdüm leşker-i küffāra Allāh 'aşkına
- 5 Her biri bir revzen-i kaşr-ı tecelliyyāt olur
Kim ki eyler sīnesin biñ pāre Allāh 'aşkına
- 6 itme ey şeh 'arz-ı hālin Vehbi-i ūftādenün
Cāme-i şabri gibi şad-pāre Allāh 'aşkına
- 7 Pey-rev oldum Hazret-i Maḥdüm'a ey feyz-i sühan
Ol meded-res şab'-ı pür-efkāra Allāh 'aşkına

Vezni: Fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilün

226

- 1 Sebāne meclise gelse o şem'-i tābende
Yanup yakılmağı pervāne görse tā bende
- 2 O şüh hāl ü hatın dām ü dāne itdi baña
Velī çalışdı giriftār idince tā bende
- 3 Dirīg kūy-i vişāle irişmedi dil-i zār
Reh-i şamında deli oldum çok şitā ben de
- 4 Nifāk-pīşedür aqyāra i'timād itme
Olur ise saña ey şāh şūretā bende
- 5 Sitem-keşan ne çeker bilmez idüm ey Vehbī
Mey-i maḥabbeti nūş itmeyince tā ben de

Vezni: Mefā'ilün/ fe'ilātün/ mefā'ilün/ fe'ilün

227

- 1 Benefşe virdi riżā ser-fürū nihādelige
Kenāre-gir ola tā bāğda güşādelige

226 A.144a, B.169b, C.182a.

2 b: pā-bende B.

3 b: Reh-i şamında deli oldı çok şitā bende B, C.

227 A.144a, B.169b, C.182b.

1 a: fūrū-nihādelige A.

- 2 Neşât-bahşı-i mey intisâb-ı hûmdandur
Kerem-güvâh-ı nesebdür kibâr-zâdelige
- 3 Şehâda sikkeyi mermerde kazmasa Hâtem
Ne lâyıķ idi nigin gibi nâm-dâdelige
- 4 Çeken kemân-ı ğam-ı ebruvân-ı dil-dârı
Kemân-ı Rûstem'i almaz ele kepâdelige
- 5 Olursa küyi nola hâbgâh-ı râhatumuz
Ki seng-i dangehi çeşban gelür visâdelige
- 6 'Aceb mi jâle gül için iderse kendüyi mahv
Belî vücûdını iftâ düşer fütâdelige
- 7 O şehsüvâr-ı felek cilvegâh-ı ma'nâyam
Ki esb-i fikrûme Parvin sezâ kılâdelige
- 8 Bu nazm-ı tâzeze tanzîr idenlere Vehbî
Yerâ'a virdi rızâ ser-fürû nihâdelige

Vezi: Mefâ'ilün/ fe'ilâtün/ mefâ'ilün/ fe'ilün

228

- 1 Baña nisbetle yeksandur sürür u sūr mâtemle
Yanumda farkı yokdur ğurra-i 'ıydün Muħarrem'le
- 2 Beni itdi ümîd ü ye'sden âzâde hûkm-i 'aşķ
Berâberdür yanumda buĝli çerhün cûd-ı Hâtem'le
- 3 Hayâl-i yâre dest-i da'vat oldı cünbiş-i müjgân
Nola gâhî gelüp ülfet iderse çeşm-i pür-nemle
- 4 'Aceb mi halka-i zencîre dönse gerdiş-i çeşmi
Göñül dîvâne olmışdur hayâl-i zülf-i pür-ħamla
- 5 Benem ol riş-ħand ey tiğ-i âteş-tâb-ı hicran kim
Söyünmez süziş-i zaħm-ı derûnum âb-ı merhemle

228 A.144b, B.169b, C.182b.

5 a: Benem ol riş-ħâr-ı tiğ-i âteş-tâb-ı hicran kim B.

6 Var iken dilde ümmîd-i şafâ-yı 'afvı ey Vehbî
Değişmem ben günâhum züh'd-i İbrâhîm Edhem'le

Vezni: Mefâ'îlün/ mefâ'îlün/ mefâ'îlün/ mefâ'îlün

229

- 1 Muştâkdur gönül ruḥ-ı cānānı görmege
Cün 'andelîb-i rûy-i gülîstānı görmege
- 2 Ser-geştayüz biz ol meh-i tâbānı görmege
Pervâne gibi şem'-i sebistānı görmege
- 3 Hâşiş-kerûz hat-ı ruḥ-ı cānānı görmege
Tâliblerüz kitâb-ı gülîstānı görmege
- 4 Sûr u sūrūr eyler idüm bâğ-ı dehrde
Olsa tarîk o naḥl-i hîrāmānı görmege
- 5 Kûr tâlî'î ki bâña göz açdurmaz eşk-i şevk
'Azm eylesem o mihr-i dirâşşānı görmege
- 6 Elbet görürdi çâresini ol tabîb-i nâz
Gelseydi ger bu haste-i hicrānı görmege
- 7 Zînet-serây-ı dehri tehî kîseğan nider
Bağış gerek cihâz-ı 'arûsānı görmege
- 8 Bir kerre kor mı hatt-ı şubân-efgenün' şehâ
Mir'ât-ı dilde şûret-i şādānı görmege
- 9 Dârû-yı eşki halka-i çeşmünde gösterüp
Bir dâm kor o kebg-hîrāmānı görmege
- 10 Şad-hayret ile şûret-i bî-cāna döndiler
Deyr-i hasende ol bût-i devrānı görmege
- 11 Hûn-ı gamuñla destümi âğuşte seyr iden
Bî-rağbet oldu pençe-i mercānı görmege

229 A.144b, B.170a, C.183a.

7 a: zînet-serây-ı dehr C.

10 b: dehr-i hasende B.

- 12 Nakd-i şakibi rüy-nümā virdi isteyen
Ol nev-'arūs-ı hacle ki cānānı görmege

- 13 Itsün nişār-ı gevher-i tahsin Vehbiyā
Tālib olan bu şāhid-i 'irfānı görmege

Vezni: Mef'ülü/ fā'ilātü/ mefā'ilü/ fā'ilün

230

- 1 Āh kim sevdā-yı zūlf-i haṭṭ-ı 'anber-fām ile
Şāne-veş çāk oldı cismüm erre-i ālām ile
- 2 Hāle şanma ṭayy-i menzil eyleyüp meh şāmdan
Ka'be-i kūyuñ ṭavāf itmekdedür ihrām ile
- 3 Revzen-i çeşm-i başıret bāz olmazsa eger
Rūşen olmaz hāne-i dil pertev-i ilhām ile
- 4 Vehbiyā itdi felek dem-beste-i hayret beni
İtmedi ülfet leb-i ümmīd-i harf-i kāmile

Vezni: Fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilün

231

- 1 Hoşā o rinde ki mestī-nümā-yı gaflet ola
Gelen gözine velī bāde-i haḳīkat ola
- 2 Hoşā o şoḫbet-i hāl āşinā-yı nāz u niyāz
Zeban nühüfte nigeh gūş-i çeşm-i hayret ola
- 3 Hoşā o dā'ire-i bezm-i sūr hāne-i ins
Ki mihmāna perīler sefīr-i da'vet ola
- 4 Hoşā o dād u sitād-ı dil ü dil-ārā kim
Nazar miyancı-ı bāzār-ı üns ü ülfet ola

12 b: cānı görmege A, B.

230 A.144b, B.170b, C.183b.

13 a: yār olmazsa B.

231 A.145a, B ve C'de yoktur.

- 5 Hoşā tegāfūl-i nāz u niyāz ki anuñ-çün
Zebān u dīdede da'vā-yı 'akd u şirket ola
- 6 Hoşā o dem ki murād ittifāk ide zuhūr
Bezimde keş-me-keş-i da'vi-i kerāmet ola
- 7 Hoşā nigāh-ı nihānī ki dāmen-i müjede
Çerāğ-ı düzd gibi nā-nümūde hey'et ola
- 8 Hoşā o bezm-i Felātun-pesend kim görilen
Sarābı terbiye-pīrā-yı hum-ı hikmet ola
- 9 Hoşā hadīg-i maḥiyyet ki nazm-ı Vehbī-ves
Me'ālī hālet-i dīdārdan 'ibāret ola

Vezni: Mefā'ilün/ fe'ilātün/ mefā'ilün/ fe'ilün

232

- 1 Şubḥ-dem 'azm idüp ol dil-siyehüm Şehbā'ya
Şeb-i hicrinde gönül düşdi 'aceb sevdāya
- 2 Bize vaḥşilik idüp gitdi o āhū ammā
Havfım oldur giderek münis olur a'dāya
- 3 Nağmesi Zühre'ye icāb-ı semā' eyler idi
Himmet-i nāle ile bir nefes itsem nāya
- 4 Sāhil-i yemde olur mevce-şümār-ı ḥasret
Düşelü gönölümüz ol kākül-i 'anber-sāya
- 5 Bir gün elbette olur kāle-ḥarīd-i ümmīd
Vehbiyā naqd-i hünerdür kişiye sermāye

Vezni: Fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilün
(Fā'ilātün) (fa'lün)

- 1 Gelüp lağzide-pā mey-hāneden mestāne düşdükce
Goñul kıl 'arza-i üftādeñi cānāna düşdükce
- 2 Değöldür berf-i pāre çerh çil akçe niğār eyler
Niğāhı ol 'arūs-i haclegāh-ı cāna düşdükce
- 3 Bisāt-ı 'ıyşa fart-ı şevkdan hun-pāş olur didüm
Kadehden katre-i mey küşe-i dāmāna düşdükce
- 4 Dözihsün yohsa 'aqlumda olur pā-beste-i sevdā
Hayāl-i 'ukde-i zülfün dil-i nālāna düşdükce
- 5 Olur cüyende-i āb-ı hayāt-ı vaşl Hızr-ı dil
Bevādī-i gamında zulmet-i hicrāna düşdükce
- 6 Cenāb-ı seyyid-i şāniye eyle pey-revī Vehbī
Kemiyet za'f ile 'azmūñ reh-i 'irfāna düşdükce

Vezni: Mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün

- 1 Şeb tā-seher o dīde ki bī-dār olmaya
Cāy-i hayāl zülf ü ruh-ı yār olmaya
- 2 Mümkün mi dil o zülfe giriftār olmaya
Manşūr-ı 'aşk ola yine ber-dār olmaya
- 3 Lāyık mı sil-i cūş ola bārān-ı eşkümüz
Mīzāb-ı kāmumuz yine serşār olmaya
- 4 Hiç bir şanem mi var ki hayāl-i kenār ile
Tārīki-i miyānına zünnār olmaya
- 5 Yā Rab beni o bezmde ser-mest itme kim
Sākī-i bāde-āveri dil-dār olmaya

233 A.145a, B ve C'de yoktur.

234 A.145a, B ve C'de yoktur.

6 Lâyık mîdur bu nazm-ı hoş-âyende Vehbiyâ
Zîb-âver-i şahâyif-i eş'âr olmaya

Vezni: Mef'ûlû/ fâ'ilâtü/ mefâ'ilû/ fâ'ilün

Fî-Harfi'l-Yâ*

20

Bir şeb ki felek eyledi şem'-i kameri
Pûf-kerde-i enfâs-ı nesîm-i şeheri
Kâşânemüze eyleyüp ol mihr tûlû'
Rûzençe-i çeşmi itdi pür-nûr u ferî

235

- 1 Nidem ol mest-i 'işve meyl-sâz-ı 'ıyş u nûş oldı
Hum-ı mey-veş dil-i pür-ğün-ı 'âşık pür-hurûş oldı
- 2 Değül hâle olup meh reh-neverd-i Kâbe-i kûyun'
Kabâ-yı ebrden 'uryân olup ikrâm-pûş oldı
- 3 Nola olsa niyâz-ı vaşl makbûlûñ ki kûyûnda
Du'â-yı 'âşıkân âmin-fermâ-yı sürûş oldı
- 4 Nesîm-i âhdan şem'-i hayâlûñ hıfz için cânâ
Dil-i pür-dâğ bir fânûs-ı pür-zîb ü nukûş oldı
- 5 Ney-i hâmem nevâ-yı nazma âgâz idicek Vehbî
Semâ'-ı cân ile gûş eyleyüp 'âlem hamûş oldı

Vezni: Mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün

*: B nüshasında başlık yoktur, C nüshasında ise,
"Harfû'l-Yâ" şeklindedir.

20 A.145b, B.170b, C.183b.

235 A.145b, B.175b, C'da yoktur.

- 1 Bize de sāki 'aks-i çihresin der-cām gösterdi
Yine mir'āt-ı bahtum baña rüy-i kām gösterdi
- 2 Kūleh kec cephe pür-çin çihre ma'kūs u kıyāfet şūh
O meh mir'āt-ı şüret-zerde bir endām gösterdi
- 3 Nice reng-i şafaqla hoş-nümūd olduysa rüy-i mihr
O māhī tā o resme cāme-i gül-fām gösterdi
- 4 Nigāhuñ hattına turre-i fevti eyleyüp telmih
Hañuñda aña şayd-ı kalb için bir dām gösterdi
- 5 Nice ser-dāde-i 'aciz olmasun Vehbī'ye a'dāsı
Ki tır-i tiz-i ahı kuvvet-i şamsām gösterdi

Vezni: Mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün

- 1 Helāk itdi beni tır-i nigāhı
Ecal mevkūf-ı şemşir-i nigāhı
- 2 Yanındayken nola olsam gürisne
Olur mı kimse hiç seyr-i nigāhı
- 3 Tenüm çün halka kaldı çille-i gam
'Acab mı olsa zih-gir-i nigāhı
- 4 Olur hem-şüret-i şehbāz-ı hun-riz
Beyāt-ı dilde taşvır-i nigāhı
- 5 Anuñla pençeleşmez kimse Vehbī
Yıkar babri anuñ şir-i nigāhı

Vezni: Mefā'īlün/ mefā'īlün/ fa'ülün

236 A.145b, B.175b, C'de yoktur.

1'ar-bezmde A.

237 A.145b, B ve C'de yoktur.

- 1 Ol bün-niğîn-i baħr-i maħabbet şadef gibi
Ummîd-i sâhil eyleme seng-i ħazef gibi
- 2 Bî-vâyedür çerāgeh-i ħāhişden ehl-i dil
Zîrâ naşîb-i ħirmen-i şandur 'alef gibi
- 3 Şāhâ recâ-yı vaşl-ı velî itmedün kabûl
Ĥâtîr gönûl yanuñda senün ber-ťaraf gibi
- 4 Bermiyyet itmeseydi gönûl sūz-ı 'aşk-ile
Tâ böyle âteşin nağam olmazdı deff gibi
- 5 Her mest-i dil-siyāhı bu bezm-i melāhatün
Ĥünî midür o âfet-i ħançer be-kef gibi
- 6 Ummîd-i yek-nigāhuñ ile ey kaşı kemān
İttumd ħadeng-i cevruñe sînem hedef gibi
- 7 Oldukça dūr-nigār sūĥan-i yār Vehbiyâ
Ol dem dehen-güşâ-yı taĥayyür şadef gibi

Vezni: Mef'ûlû/ fâ'ilâtû/ mefâ'ilû/ fâ'ilûn

- 1 Şikest-i revnak-ı cām itdi māh-ı rûze gibi
Börindi ħurrezi zîrâ şikeste göze gibi
- 2 Çekilmez oldu mey-i nâ-güvār-ı hicrānuñ
Mizâc-ı 'aşkumı sâķî bu bâde boza gibi
- 3 Fûrûġ-ı devlet-i imsāk-meşrebānın ĥalk
İder zevālin ümîd âfitāb-ı rûze gibi

238 A.146a, B.170b, C.183b.

7 a: sūĥan-i bārû B.

239 A.146a, B.170b, C.184a.

3 b: ider zevālini ümîd A.

4 Bu 'ālem-i gül ü āb ile olan ālūde
Kalur ayakda olur hāksār mūze gibi

5 Yine bize kalan eyyām-ı hicridür Vehbī
Ki zevk-i vaşlı geçer devlet-i se-rūze gibi

Vezni: Mefā'ilün/ fe'ilātün/ mefā'ilün/ fe'ilün

240

1 Zāhidūn sūreti zebānı gibi
Beddūr ahlākı da lisānı gibi

2 Sīnede zahm-ı tīg-ı cānānı
Şaklar erbāb-ı 'aşk cānı gibi

3 Kavs-i ebrū-yı yānı vaşf itseñ
Atılur saña ok yılanı gibi

4 Eylerem zahm-ı nīze-i yāre
Cā bir lāle-i sinānı gibi

5 Götürür çok mütāla'a hat-ı yār
'Arifün ders-i imtiḥānı gibi

6 Hār-ı kūyūñ nesīm-i Vehbī'ye
Götürür hāci armağānı gibi

Vezni: Fe'ilātün/ mefā'ilün/ fe'ilün
(Fā'ilātün) (fa'lün)

241

1 Ebruvān idmān-ı nāz eyler keman-keşler gibi
Nāvek-i şamzeyle pürdür çeşmi terkeşler gibi

4 a: bu 'ālem-i gül-āb ile A, C.
240 A.146a, B.171a, C.184a.

3 a: vaşf itdün C.

4 b: لاله lāle-i sinānı gibi B, C.
241 A.146b, B.171a, C.184a.

1 a: idāmān-ı nāz eyler B, dāmān-ı nāz eyler C.

- 2 Hasret-i la'lûñle içmişdüm şarāb-ı şu'le-reng
Hanmān-ı cāna sūziş virdi āteşler gibi
- 3 Ol 'arūs-ı 'işve gīsū-yı mutallāsın bu şeb
İtdi gerden piç-i dil mār-ı münakkaşlar gibi
- 4 Her gice nālānam ey gül şem'-i rūyuñ şevkına
'Andelībān-ı şeb āheng-i nevā-keşler gibi
- 5 Tāze ma'nālar gelür āgūs-ı fikre Vehbiyā
Ehl-i nazma nāz iderlerken parī-veşler gibi

Vezni: Fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilün

242

- 1 Çeşm-i şūhuñ görünür çeşmüme şebbāz gibi
Cünbiş itdükce o müjgan per-i pervāz gibi
- 2 Leb-güşāyende olan halkı kesüp biçmek içün
Vakf-ı hamyāze-i şamdan dehen-i kāz gibi
- 3 Dostlar şīve-i nā-sāz-ı felekden feryād
Nāz ider ehl-i dile dil-ber-i mümtāz gibi
- 4 Her işüñ āhiri 'aks-efgen olur hātırına
Sīnesi ehl-i dilüñ āyine-i rāz gibi
- 5 Beçerüz lutf-ı Hudā ile sırātı vā'iz
Rīsmān üzre iden cilve resen-bāz gibi
- 6 Şīre-i nā-res-i vā'd olsa da şevk-āver dil
İdemez mest-i şafā bāde-i incāz gibi
- 7 Böyle pür-süz iken elfāzı bu nazmuñ Vehbī
Āb-dār olması ya sihr ya i'cāz gibi

Vezni: Fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilün
(Fā'ilātün) (fā'lün)

242 A.146b, B.171a, C.184b.

2 b: vakf-ı hamyāze-i şamdur C.

6 a: şevk-āverden B, C.

- 1 Kākūlinda fitne pā-beste dil-i şeydā gibi
‘işve çeşminden nümāyan neşve-i şahbā gibi
- 2 Zahm-ı şemşīr-i tegāfūlden şakın ey dil yine
Gamze hañcer der-kef olmuş mest-i istignā gibi
- 3 Zabṭ-ı mülk-i hüsne hüccetdür haṭ-ı rüyuñ senūñ
Ebruvan üstinde saṭr-ı evvel-i imzā gibi
- 4 Zīr-i müjganda niğāh-ı luṭfı olmuş der-kemīn
Perde-i alfāzda pinhān olan ma‘nā gibi
- 5 Pençe-i ferman gibi itmiş perīšan perçemin
Düşe salmış gīsüvānın zülfine tuğrā gibi
- 6 Vehbiyā ben gayra itmey ilticā şimden gerü
Bir efendüm var cehanda ol perī-sīmā gibi

Vezni: Fā‘ilātün/ fā‘ilātün/ fā‘ilātün/ fā‘ilün

- 1 Şunmada la‘lini ağıāra mey-i nāb gibi
Kaşdı meclisde baña cavrini işrāb gibi
- 2 Hum-nişīn olma şakın cām-ı mey-i nāb gibi.
Şaff-ı evvelde yir it şem‘a-i mihrāb gibi
- 3 Dostlık eylemem ümmīd-i ‘felekden k’olmuş
Düşmen-i mihr ü vefā hāṭır-ı ahbāb gibi
- 4 Sāf-ṭab‘ān olamaz muntazam-ı silk-i merām
Delmedükce yüregın çerh-i dūr-i nāb gibi
- 5 Zahm-ı ‘aşkın dahı dil tıfl iken itmişdi nihān
Mushaf-ı sīnede berg-i gül-i sīr-āb gibi

Vezni: Fe‘ilātün/ fe‘ilātün/ fe‘ilātün/ fe‘ilün
(Fā‘ilātün) (fa‘lün)

243 B.171b, A ve C’de yoktur.

244 A.146b, B.171b, C.194b.

245

- 1 Gämzesi kanlar döker her demde çeşmānum gibi
Desti hūn-āğuştēdür 'ayniyle müjgānum gibi
 - 2 Şaff-ı hūbān içre sensin ser-firāz-ı imtiyāz
Şadr-ı satr-ı nāmede rif'atlü sultānum gibi
 - 3 Çäkler dest-i müjeñden cāme-i āşūbda
Tā-be-dāmān-ı kıyāmetdür girībānum gibi
 - 4 Çıkısa can çıkmaz gönülden pertev-i esrār-ı 'aşk
Şem'-i zulmet hāne-i kabrūmdür imānum gibi
 - 5 Hātem-i la'li ile kim mülk-i 'aşkı Vehbiyā
Hüsnine zīr-i nigīn itmiş Süleymān'um gibi
- Vezni: Fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilün

246

- 1 Cihre göster kıl perīde reng-i rüy-i lāleyi
Eyle tebhāle dehān-ı gonce üzre jāleyi
 - 2 Şeb ki pertev-pāş ola hüsnüñ niķāb-ı şerm ider
Şem'-i bezme dāmen-i pervāne māha hāleyi
 - 3 Gülşene 'azmūñ görüp etrāfuma tarh eyledüm
Lāle-āsā hūn-ı dilden rihte-i pergāleyi
 - 4 Deys-i gam şīr olsa da havf itme devr-i cām ile
Eyle tēbūr-ı taḥaṣṣun şu'la-i cevvēleyi
 - 5 Pās-dār oldu gılāf-ı dilde besdür Vehbiyā
Çerḫa çekmek niyyetüm şemşīr-i āh u nāleyi
- Vezni: Fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilün

245 A.146b, B.171b, C.184b.

2 a: ser-efrāz-ı imtiyāz A.

246 A.147a, B.171b, C.185a.

- 1 Gön̄lüm yıkıldı ba'd-ezīn ābād olam gibi
Encāma irdi guşsa vü gam şād olam gibi
- 2 Ol şūh-ı zūhd-huvāle almazsa hātırım
Mānend-i tār sübḥa-i zūhhād olam gibi
- 3 Sīrin lebā gamuñla zebān-ı zemānede
Ferhād-pīşe tīşe ile yād olam gibi
- 4 Mümkin degül şikenc-i ser-i zūlfden rehā
Āḫir şehīd-i gamze-i cellād olam gibi
- 5 İtdi ihāṭa şehri sirişk-i muḫīṭ-i cūş
Münşī-i şöhret-i şaṭ-ı Bağdād olam gibi
- 6 Meşḳ-ı tettebbu' eyleyerek şī'r-i Es'ad'a
Vehbī fūnūn-ı naẓmda ūstād olam gibi
- 7 'Azbü'l-beyan ki her sūḫaninde şenīdedür
Lezzet-rübā-yı sūkker-i mī'ād olam gibi
- 8 Bāzīceğāh-ı 'aşḳda bu āfet ü hīz ile
Mānend-i zār taḡte-i nerrād olam gibi

Vezi: Mef'ūlū/ fā'ilātū/ mefā'ilū/ fā'ilūn

- 1 Muṭrib bezimde nağme-serālıklar eyledi
Her nağmede karar-rübālıklar eyledi
- 2 Var idi ḫālī hūş-rübālıklar eyledi
Cādū-yı çeşmi sihr-nümālıklar eyledi

247 A.147a, B.172a, C.185a.

2 a: Ol şūh-ı zūhd-havāle itmezse hātırım C.

3 b: Ferhād-tīşe pīşe ile B.

7 b: Lezzet-rübā-yı sūkker-i mī'ād olam gibi B.

248 A.147a, B.172a, C.185b.

- 3 Pîr-i muğan terbiyesiyle yetiştürüp
Rez duhterine haylû babâlık lar eyledi
 - 4 Cây-i zekât-ı penbe-i mînâ-yı mey-furûş
Serdî-keşân zühde şitâlık lar eyledi
 - 5 Mağlûb eylemişdi beni leşker-i humâr
İmdâda şâh-ı zûd-resâlık lar eyledi
 - 6 Olsa güher-nişâr sühan Vehbiyâ nola
Hindû-yı hâme dahme-güşâlık lar eyledi
- Vezni: Mef'ûlû/ fâ'ilâtû/ mefâ'ilû/ fâ'ilûn

249

- 1 Tamâm-ı şekve-i hicr eyleyüp makâlümûzi
Gazelde söyleyelüm bâri hasb-i hâlümûzi
 - 2 O ser-girân-ı mey-gamzeyüz ki sâki-i çerç
Mey-i neşât ile def' idemez melâlümûzi
 - 3 Sipih-i ma'rifet olsa da kevkeb-i tâli'
Halâl tâ ki ümîd eylemez hilâlümûzi
 - 4 Tamâm-ı fenn-i cünûnda bilürdi nokşânın
Ta'akkul eylese Mecnun bizüm kemâlümûzi
 - 5 Ne deñlü zâlim-i bî-rahm ise de ey Vehbî
İderdi merhamet ol, şeh bileydi hâlümûzi
- Vezni: Mefâ'ilûn/ fe'ilâtûn/ mefâ'ilûn/ fe'ilûn

250

- 1 Bazm-i vuşlatda velî mest-i sürûr itdük mi
Hiç bu dünyâda 'aceb biz de huzûr itdük mi

4 b: şinâlık lar eyledi B, C.

5 b: imdâd A, C.

249 A.147b, B:172b, C.185b.

2 a: O ser-girân-ı mey-i gamzeyüz B, o ser-gerdân-ı gamzeyüz C.
250 A.147b, B.172b, C.186a.

- 2 Yine pür-çîn-i gâzab oldı cebîn-i nâzı
‘Acebâ hâtır-ı dil-dâra huşûr itdük mi
- 3 Nigeh-i mestinûn imâsını fehî itme miyûz
‘Âşık olduksa heman selb-i şu‘ûr itdük mi
- 4 Bezmgâh-ı tarab-ı vuşlata bulduk mı vuşûl
Hiç bu mâtemkede-i hicrde sûr itdük mi
- 5 Almasak kühli nola ‘aynümüze ey Vehbî
Dîdeden hâk-i reh-i dil-beri dûr itdük mi

Vezni: Fe‘ilâtûn/ fe‘ilâtûn/ fe‘ilâtûn/ fe‘ilûn
(fâ‘ilâtûn) (fa‘ilûn)

251

- 1 Bir hoşca gönül mezheb-i rindâneye döndi
‘Azm itmiş iken mescide mey-hâneye döndi
- 2 Zerdî-i şam u dâğ-ı ten ü nâle ile dil
Bak hankah-ı hicrde cânâneye döndi
- 3 Almaz mı ele gönlümüz ol şûh-ı hat-âver
Şad-çâki-i tîğ-ı şam ile şâneye döndi
- 4 Bir yirde karar eylemez oldı dil-i pür-hûn
Mey-hâneyi dûr itmede peymâneye döndi
- 5 Vehbî ile ol gonce-leb itdükce tekellüm
Esnâı tebessümdeki dendâneye döndi

Vezni: Mef‘ûlû/ mefâ‘ilû/ mefâ‘ilû/ fa‘ûlûn

252

- 1 Bezimde yâr figende-nikâb olmaz mı
Şarâb-ı bâ‘ig-i ref‘-i hicâb olmaz mı

251 A.147b, B.172b, C.186a.

2 a: zerdî-i şam-ı dâğ-ı ten B.

252 A.147b, B.173a, C.186a.

- 2 Zülāl-i la'ī-i lebin kanda eylesem teşbīh
Benümle ol gül-i tar şekker-āb olmaz mı
 - 3 Gubār-ı hattını ruhsār-ı âteşin üzre
İden müşāhede hayret-me'āb olmaz mı
 - 4 Zemān-ı devlet-i hüsünde ol şehūn 'acebā
Kemīne bendeleri kām-yāb olmaz mı
 - 5 Düşer mi ādeme endūh-ı pāy-māli-i dil
Soñında bu ten-i hāki türāb olmaz mı
 - 6 Habāb gibi şakın rüzgāra aldanma
Kalur mı böyle bu 'ālem harāb olmaz mı
 - 7 Zemīn-i Birri-i pākīze-gūya ey Vehbī
'Aceb bu şi'r-i selīsūm cevāb olmaz mı
- Vezni: Mefā'ilün/ fe'ilātün/ mefā'ilün/ fe'ilün
(fa'ilün)

253

- 1 Sebzın kabā ile gören ey gül-beden seni
Fark eylemez latāfet ile gönceden seni
- 2 Ey mihr-i hüsn şubh gibi sīne-çāk olur
Pīr-i sefid-rīş ise de her gören seni
- 3 Bālīn-i derdden nice ref'-i ser eylesün
Bir kez hayāl-i hābda seyr eyleyen seni
- 4 Ağyār nice da'vet ider bilsem ey perī
Çıkmaz mı 'akl dā'iresinden gören seni
- 5 Mikrāz-ı gamla çāk-i girībān iden gönül
Elbette alur āğuşa çün pīrehen seni
- 6 Mīnā-yı çeşm reşha-feşān-ı sirīşk ider
Germ-ābe gibi halvet-i vaşla çeken seni

4 a,b: Bu beyit B ve C nüshalarında yoktur.
253 A.184a, B.173a, C.186b.

- 7 Ta'yīb itme hüsünüñ hayrân olanları
 Âyîne içre görme misin hiç sen seni
- 8 Virdüñ cevâb Râşid'e nazmuñla Vehbiyâ
 Sad-âferîn bilmez idüm böyle ben seni
- 9 Ey esb-i şab' reh-beri-i Hızr-feyzidür
 Menzil-resân-ı hüsn-i murâd eyleyen seni

Vezi: Mef'ûlû/ fâ'ilâtû/ mefâ'ilû/ fâ'ilûn

254

- 1 'Uşşâkınuñ sipihre de çıksa fiğanları
 Gûşına almaz ol meh-i nâ-mihr-banları
- 2 Ol mihr sür'at ile geçüp reh-güzârdan
 Bî-tâb kaldı sâye gibi pey-revanları
- 3 'Uşşâka rahm itmez o hançer be-dest-i nâz
 Eflâke çıksa zenzeme-i el-emanları
- 4 İtdükce 'azm-i bâğ idüp bād-ı âh-ı gûş
 Hum-geşte kadd ider saña serv-i revanları
- 5 Vehbî müdâm el üzre tutar cām-ı nazmumı
 Bezm-i kemâl-i ma'rifetüñ mey-keşanları

Vezi: Mef'ûlû/ fâ'ilâtû/ mefâ'ilû/ fâ'ilûn

255

- 1 Germ-âbe içre gördüm o şîrin şemâ'ili
 Yok zîr-i heft-kubbede anuñ mu'âdili

9 a: reh-ber-i Hızr feyzidür A, C.

9 b: Menzil-resân-ı kûy-i murâd eyleyen seni B.
 254 A.148a, B.173a, C.186b.

2 b: bî-revanları B.
 255 A.148a, B.173b, C.187a.

- 2 Dûnyāya hırz-ı cān iken āşûb-ı zûlfdan
Havf ile gerdene şarılmış hamā'ili
- 3 Māni' mi peştemāl temāşā-yı hûsnine
Olsun mı nûr-ı kûş-ı mehûn hāle hā'ili
- 4 Ser-geşte olmaz idi sipihr-i kebûd-fām
Çeşm-i kebûd-ı dil-berûn olmasa mā'ili
- 5 Vehbî emîn olurdı gezend-i rakîbden
Sâ'idlerımı ol mehûn itsem hamā'ili

Vezni: Mef'ûlû/ fâ'ilâtü/ mefâ'ilû/ fâ'ilûn

256

- 1 Bu gerdişden sipihr-i kîne çü hem-vâre dönmez mi
'Aceb ber-vefk-ı kām ehl-i dil bir pâre dönmez mi
- 2 Nola ser-geşte olsak ol meh-i tâbende ruşşâna
Ki şem'în üstine pervâneler hem-vâre dönmez mi
- 3 O mäh-ı âteşin-rû devre girse çerç-i zikr içre
Felek de cilve-i hürşîd-i pür-envâre dönmez mi
- 4 Miyân-ı halka-i bezm içre ey dil zevrak-ı sâğar
Heman girdäba düşmiş keşti-i devvâre dönmez mi
- 5 Hadeng-i gamzesine eşk-i 'âşık âb virdükce
Eserde her nigâhı tîg-ı cevher-dâra dönmez mi
- 6 Sevâd-ı vaşf-ı hatt-ı rûyi ile şafha-i şî'rüm
Heman Vehbî kitâb-ı Bülşenü'l-Envâr'a dönmez mi

Vezni: Mefâ'ilûn/ mefâ'ilûn/ mefâ'ilûn/ mefâ'ilûn

2 b: Bu mısra B ve C nüshalarında yoktur.

3 a: Bu mısra B ve C nüshalarında yoktur.

256 A.148a, B.173b, C.187a.

2 a: meh-i tâbende ruşşâra B, C.

- 1 Ne mâyem var elümde feyz-i mâder-zâddan gayrî
Ne kesb itdüm cehanda nakd-i isti'dâddan gayrî
- 2 İdüp taẕyî'-i nakd-i vakt kesb-i dāniş itmekden
Ne oldı dest-i dāda sili-i ūstâddan gayrî
- 3 Cehan ser-cümle kām-ālāy-ı zehr-i kahr-i dehr olmış
Halâvet-âşinâ yok şîşe-i kânnâddan gayrî
- 4 Sümâr-ı mihnete vâfî degül âlâfı a'dâduñ
Hisâb-ı şevka çesban bulmadum âhâddan gayrî
- 5 Nevâ-perdâz-ı şükr-i cāh u devlet olmada yārān
Bize söz düşmez âheng-i mübârek-bâddan gayrî
- 6 Bu kuhsâr-ı belâda tîşe-kārān-ı maḥabbetden
İşin başa çıkarmış kimse yok Ferhâd'dan gayrî
- 7 Kibâr-ı küh-ı temkînān-ı dehre ilticâ itme
Ne imdâd idecek feryâduña imdâddan gayrî
- 8 Der-i ūmmîd beste ehl-i ḥâcet zâr u ser-gerdān
Elinde kimsenüñ bir pulı yok nerrâddan gayrî
- 9 Ne kaldı zîb-i bâzâr itmedüñ esbâb-ı şervetden
Kesâdından kalan kâlây-ı isti'dâddan gayrî
- 10 Nigâh itmez dem-i nuṭkında ammâ vakt-i luṭfında
Görenler çeşm-i yâra Vehbi-i na-şâddan gayrî
- 11 'Aceb vaşf eyleyenler Dürriyâ'nun lezzet-i nazmın
Yine tanzîr iderler sükker-i mî'âddan gayrî

Vezni: Mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün

- 1 Vişâli ile telâfî-i fûrkât olmaz mı
Bu mihnetün 'akabi bir meserret olmaz mı

257 A.148b, B.173b, C.187a.

B a: zâr-ı ser-gerdān C.

258 A.148b, B ve C'de yoktur.

- 2 Nigîn-i la'l-i leb-i dil-rübâyı seyr idenûñ
Dehânı hâtem-i engüş-t-i hayret olmaz mı
 - 3 O tıfl-ı fitne-ger-i nev-hirāmumuz giderek
Bu kad ü kâmet ile pek kıyâmet olmaz mı
 - 4 Görüp o gonçe-lebûñ hatt-ı nev-demîdesini
Benefşe ser-be-girîbân-ı hayret olmaz mı
 - 5 Idince pençesin ağıyar hattına şâne
Gönül o reşk-ile şad-çâk-i gayret olmaz mı
 - 6 'Aceb mi eylese Birrî nazîre ey Vehbî
Bu nev-zemin gâzel-i pâke ragbet olmaz mı
- Vezni: Mefâ'ilün/ fe'ilâtün/ mefâ'ilün/ fe'ilün

259

- 1 Şarâb-ı la'lüne leb taşnedür rûh-ı revan sâkî
Helâk oldum meded ihyâya lutf it el-aman sâkî
- 2 Nola meh-pâraler pertev-güzâr-ı tal'atun olsa
Bu gün sensin fâlekde âfitâb-ı hüsn ü an sâkî
- 3 Nice rûyuñ 'arâk-rîz oldı ise neş'e-i meyden
Yüze çıkdı lebûñ şevkiyle her râz-ı nihan sâkî
- 4 Nice âfet-resîde olmasun hirmengeh-i endûh
Furûğ-ı may olur destinde çün berk-i cahan sâkî
- 5 Pesand eylerse her kim minnet-i ünsiyyeti idrâk
Hat-ı sâğardur ehl-i 'ıyşe ders-i imtihan sâkî
- 6 Gice cām-ı hilâli tās-ı mihri kullanur gündüz
Ayâğ-ı 'işreti elden bırakmaz âsuman sâkî

- 7 Seb-i 'işret nola müstağni-i şemm olsa ey Vehbî
Mişāl-i kevkeb-i durrî olur pertev-resan sākî

Vezni: Mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün

260

- 1 Bir gün direm o mihre düşerse eger yiri
Hercāyi olmasa kanı hūb idi her yiri
- 2 Mūy-i sefīd oldu 'ıyān aç gözün gönül
Tā-key bu hāb-ı gāflet ağardı seher yiri
- 3 Endāma virme ra'ş-e-i şehvetle zelzele
Būnyan dinse şad-hazer oldu haşar yiri
- 4 Hāl-i siyeh şanurdum o nāzūk-'izārda
Kalmış nigāh-ı merdüm-i çeşmün meger yiri
- 5 Vehbî mişāl-i nokta-i şekdür dehān-ı yār
Bāfil me-bāş hatt-ı lebīdür nazar yiri

Vezni: Mef'ūlū/ fā'ilātū/ mefā'īlū/ fā'ilün

261

- 1 Ol berbere 'uşşāk tırāş olmağa üşdi
Gör kayd-ı serūn sen de gönül iş başa düşdi
- 2 Deryūze idüp ol kuzumun na't-i vaşlin
Tuyunca yidüm cerbini ammā ne sögüşdi
- 3 Cem' oldu maţāf-ı der-i dil-berde dil ü cān .
Hācī hāciye Ka'be-de gūyā ki buluşdi
- 4 Çok sencileyin āfet-i şīrin-dehānuñ
Kand-ı leb ü şehd-i ruhına mūrlar üşdi
- 5 Kurtaramadı dāmenini dest-i kazādan
Dil mahkeme-i 'aşkda haylüce sürişdi

260 A.149a, B.174b, C.188a.

261 A.149a, B.174b, C.188a.

- 6 Mir'āta bakup kaldı görüp 'aksini hayrān
Gūyā iki hasret biri biriyle görüştü
- 7 Bilmem ne şaka eyledi Vehbī bu gāzelde
Yārān okıyup Sābit'i yād itdi gülüştü
- Vezni: Mef'ūlū/ mefā'īlū/ mefā'īlū/ fa'ūlūn

262

- 1 Taşvīr idüp rahle baña şūret-i lāy
Hengām-ı şabāda okıdum ders-i fenāy
- 2 Kim māye alan keyf-i may-i şāf-ı germden
Ağzına komaz āb-ı hayāt olsa da lāy
- 3 Mustāğni-i irşād olur erbāb-ı haqīkat
Sūkkān-ı Harem neyler imiş kible-nümāy
- 4 'Om̄r olduğına bār-ı girān ehl-i fenāya
Dil oldı nihāl-i kad-i pīr anda dū-tāy
- 5 Gayruñ geçirenler yakadan zāde-i tab'ın
Beñzer ki tebennī ide māder be-hatāyī
- 6 Vehbī yine bu şi'r-i şerer-bār ile itdūñ
Āteşgede-i reşk kulūb-i şu'arāy

Vezni: Mef'ūlū/ mefā'īlū/ mefā'īlū/ fa'ūlūn

263

- 1 Ğark itdi eşk-i dīde tenūm rūh duymadı
Tūfanlar oldı şūr-nümā Nūh duymadı
- 2 Ahsante tīz dest-i kaşşāb gamzeñe
Sātūr-ı zahmını dil-i mezbūh duymadı

262 A.149a, B.174b, C.188a.

263 A.149b, B.175a, C.188b.

2 a: tīr-i dest-i kaşā tīb-ı gamzeñe B.

- 3 Gitdi hîred gelince gönül kûy-i dil-bere
Oldı der-i vişâl aña meftûh duymadı
- 4 Ser-mest olup nigâh-ı ciger-düz yârdan
Zahm-ı hadengini dil-i mecrûh duymadı
- 5 Ferzâne-tavr nat'-ı mahabbet iken gönül
Ol şehden itdiler anı ma'rûh duymadı
- 6 Olmadı Vehbi cûş-i cünûndan hîred-habîr
Tûfanlar oldu şûr-nümâ Nûh duymadı

Vezni: Mef'ûlû/ fâ'ilâtü/ mefâ'ilü/ fâ'ilün

264

- 1 Tâ tîfl iken ne analar ağlatdı ol peri
Zannum budur cefâ ile toğurdı mâderi
- 2 Gördügi sâ'at 'akreb-i zûlf-i siyâhuñı
Rakkâş gibi oynadı halkuñ yürekleri
- 3 Tasvîr idenler âteş-i seyyâle-i lebûñ
Eyler meger kalem reg-i yâkût-ı ahmeri
- 4 Hâkister eyler âteş-i âh-ı marîz-i 'aşk
Memlû da olsa bâl-i semenderle pisteri
- 5 Zâhid mey içdi şanma görüp kan bulaşduğum
Sâkî-i meyle eyledüm 'akd-i birâderi
- 6 Geh gavta-hâr-ı gam geh olur pây-i kûb-i ye's
Deryâ-yı ârzûda idenler şinâverî
- 7 Vehbî nazımda Nâbi'ye hayrû'l-halef benem
İrş ile girdi zabtuma mülk-i sühanverî

Vezni: Mef'ûlû/ fâ'ilâtü/ mefâ'ilü/ fâ'ilün

265

- 1 Hatt zâ'il itdi hüsnini ben kaçdayam dağı
Gün batdı gitdi seyr-i keman-keşdeyem dağı
- 2 Ya dest-i üstühânına döndi dil-i za'if
Ben yâr için el ile keş-â-keşdeyem dağı
- 3 Başdurdı şu'le-i ruḥını hatt gubâr ile
Genc-i zenaḥda ben yanar âteşdeyem dağı
- 4 Vehbî nizâm-ı mülke ḥalâl geldi ben henüz
Kayd-ı nizâm-ı fikr-i müşevveşdeyem dağı

Vezni: Mef'ûlû/ fâ'ilâtû/ mefâ'ilû/ fâ'ilûn

266

- 1 Medâr-ı şevk olaḡör cām-ı bâde-ḡar gibi
Mükedder itme görışdüklerûn ḡumâr gibi
- 2 O şūḡuñ eylesen âḡâz vaşf-ı kâküline
Olur sūḡan müteselsil ḡadıḡ-ı mâr gibi
- 3 O ḡonceden çekilen bâr-ı cevri vaşf itsem
Ham ola naḡl-i kalem kad-i iktidâr gibi
- 4 Telâḡı var ser-i kūyuñda Vehbi-i zâruñ
ḡuzûra 'arz idecek bir murâdı var gibi

Vezni: Mefâ'ilûn/ fe'ilâtûn/ mefâ'ilûn/ fe'ilûn

265 A.149b, B.175a, C.189a.

266 A.149b, B.175b, C.189a.

3 a: o ḡoncede çekilen B.

L. Kıt'aları:

1

Kıt'a

- 1 Emr hep münderiç olmağla zeheb lafzında
Bez1 idersenñ anı bî-sâbıkâ-i harf-i recâ
- 2 Hibenüñ maşdarı sensin yine sen fi'le getür
Vehbi'yem bende münäsibdür o emri icrâ

Vezni: Fe'ilâtün/ fe'ilâtün/ fe'ilâtün/ fe'ilün
(Fâ'ilâtün) (fa'lün)

2

Kıt'a

- 1 Zerre-ves kimse olmasun pâ-mâl
Komasun kimseyi ayakda Hudâ
- 2 Muttasıl mı görürse de kişiyi
Gördüğinden ayırmasun Mevlâ

Vezni: Fe'ilâtün/ mefâ'ilün/ fe'ilün
(Fâ'ilâtün) (fa'lün)

3

Kıt'a

- 1 Rengîn olur olsa 'arâk-rîz 'izârun
Güyâ ki düşer katre-i şebnem güle cânâ
- 2 Şevk-i mey-i la'lüñle gülistân-ı tarabda
Bülbül gibi şad-nağma ider bülbüle cânâ

Vezni: Mef'ûlû/ mefâ'ilû/ mefâ'ilû/ fa'ûlün

1 A.175b, B.192b, C.201b.

2 A.175b, B.192b, C.201b.

3 A.175b, B.192b, C.201b.

Kıt'a

- 1 Kaşr-ı çār-erkan cismin zevk ile pâyende kıl
Sâde-nakş ol mâ-sivâdan mâla meftûn olma hiç
- 2 Yâra çatmış kâm alup cāmın çeküp içmiş rakīb
Var yıkıl 'akluñ keserse sen dağı çat al çek iç

Vezni: Fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilün

Kıt'a

- 1 Ey Mesîhâ-dem cehānı lutfuñ ihyâ eyledi
Makdemûñle vâlideñ kabrinde buldı tâze rûh
- 2 Der-lisân-ı hâl olup her bir giyâh-ı merkadi
Haş saña toprakda ben yatdukca virsün 'ömr-i Nuh

Vezni: Fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilün

Kıt'a

- 1Bu saır-ı pāk-i tevḥîd-iştimâli eylemiş tahrîr
Cenâb-ı Hazret-i Sultân Ahmed Hân-ı Kiserâ-dâd
- 2 İdüp miftâh-ı genc feth u nuşret olduğın eş'âr
Der-i vâlâ-yı kaşra itmiş âvîze hümâyun-bad

Vezni: Mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün

4 A.176a, B.192b, C.201b.

5 A.176a, B.193a, C.201b.

6 A.178b, B.195b, C.204b.

Kıt'a

- 1 Arpalık tebşir-i telmiḥ ile bir zāt-ı şerif
Eylemişdi va'd üç dört ay mukaddem bir semend
- 2 Gālibā şimdiye dek arpalığın silmek gerek
Yağod anı daḥi bahtum eylemişdür müstemend
- 3 Bā'is-i te'hîr raḥt u cîn ü tezyindür disem
Olmaş ol hāzır bisât u raḥtdan tā bār-bend
- 4 Tehniyet ayyāmıdur şimdi tekellüf ber-ṭaraf
Tiz gelendür yücregi hāzır olandur dil-pesend
- 5 Sîm-berlerdür kenâr itmek harâm oldu baña
Sindi besdür esb-i tab'a bir helâli sîne-bend

Vezni: Fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilün

Kıt'a

- 1 Bu sülḥan saña münabbih yeter ey taze-heves
Düzd-i ma'nâ lek ile şıyt çıkarma zinhâr
- 2 Çalar olduğu için bende giriftâr olup
Aşma sâ'atleri gör kim nice olmaş ber-dâr

Vezni: Fe'ilâtün/-fe'ilâtün/ fe'ilâtün/ fe'ilün
(Fâ'ilâtün) (fa'lün)

7 A.178a, B.195a, C.204a.

8 A.176a, B.193a, C.202a.

Kıt'a

- 1 Humār-ı hicr ile çok derd-i ser çekilmişdür
Bu bezmgāh-ı fenāda neler çekilmişdür
- 2 Cehan keş-me-keş-i derddür gönül 'ālem
Behī gümān-ı sitem geh keder çekilmişdür
- 3 Cemāl-i yārda ebrū-yı zerd zann itme
Berāt-ı hüsnine tuğrā-yı zer çekilmişdür

Vezni: Mefā'ilün/ fe'ilātün/ mefā'ilün/ fe'ilün
(fa'lün)

- 1 Var mı haberün söyle meded ey dil-i şeydā
Kimdür o levendāne-reviş tāze kimündür
- 2 Hayretde kodı Vehbi-i āşüftayı cānā
Bu ğaliyetü'l-misk kimün ğāze kimündür

Vezni: Mef'ülü/ mefā'ilü/ mefā'ilü/ fa'ülün

Kıt'a

- 1 Kabā-yı kâmet-i dil-ber ki cins-i mihmeldür
Kumāş-ı atlas-ı gerdun yanında sandaldur
- 2 Biri birine mukābil dü-şafha-i hattun
Fünün-ı 'işvede bir nüşa-i mukābeldür

Vezni: Mefā'ilün/ fe'ilātün/ mefā'ilün/ fe'ilün
(fa'lün)

9 A.176b, B.193b, C.202b.

2 a: keş-me-keş-i dürr B.

10 A.192b, B ve C'de yoktur.

11 A.176b, B.193b, C.202b.

Kıt'a

- 1 Bir keremver kim nihâdî 'afv ile mecbûldür
'Arz-ı cürm itmek yanında tuhfeden ma'büldür
- 2 Mu'terif takşîre ammâ hâsılı Vehbî kuluñ
Hâzır u gâ'ib du'â-yı devlete meşgûldür

Vezni: Fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilün

Kıt'a

- 1 Şevk-i la'lünle ki bûs-i leb-i peymâne ider
İçdüğü hûn ise de 'âşıkî mestâne ider
- 2 Devr kim böyle sürerse bizi iflâs-ı neşât
'Âkıbet cür'a gedâ-yı der-i mey-hâne ider

Vezni: Fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilün

Kıt'a Der-Midhat-i Ebü'l-Hayr Ahmedî*

- 1 Ey hâme bil ki rık'a-nüvîs olduğun kerîm
Aşhâb-ı câh-ı devletün en ser-bülendidür
- 2 Ol şeh-süvâr-ı cûd ki 'ankâ ile hümâ
Nağcîr-i pür-şikeste-i fitrâk bendidür

12 A.177a, B.193b, C.202b.

13 A.177a, B.194a, C.202b.

14 A.175b, B.192a, C.201a.

*: B nüshasında başlık yoktur, C nüshasında ise, " Ve Lehü " şeklindedir.

2 b: nağcîr-i şikeste-i fitrâk bendidür B.

- 3 Güm-geşteğân-ı bâdiye-i 'aciz ü hayrete
Reh-berlik eylemekde heman Hızr kendüdür
- 4 Kimdür sü'âl idersen eger nâm u şânını
Şadrü'l-efâzıl Ahmed Ebü'l-Hayr Efendi'dür
- 5 İmdi zebân-ı 'aciz ile sen tercemanlık it
Ahvâlüme ki 'arz-ı recâ dil-pesendidür
- 6 Yaz 'arz-ı hâlüm ol der-i devlet-penâha kim
Vehbî gûlâm-ı kemteridür müstmendidür

Vezni: Mef'ûlû/ fâ'ilâtû/ mefâ'ilû/ fâ'ilün

15

Kıt'a

- 1 Recâ-yı vuslat-ı dil-dâra âh kâfîdür
Ummîd-i mağfirete bir günâh kâfîdür
- 2 İderse da'vi-i yektâ'i sühan Vehbî
Bu şi'r-i nâdire-senci güvâh kâfîdür

Vezni: Mefâ'ilün/ fe'ilâtün/ mefâ'ilün/ fe'ilün

16

- 1 Ne kalyon inmede bir kimsenün tekâsülü var
Ne kalyonuñ da nüzûl itmede ta'allülü var
- 2 Çoka atasını ister ki ide pây-endâz
Biraz efendüme nâz itse de tahammülü var

Vezni: Mefâ'ilün/ fe'ilâtün/ mefâ'ilün/ fe'ilün

6 b: gûlâm kesmemüz A, C.

15 A.177a, B.193b, C.202b.

2 b: bu şi'r-i nâdire-senc B.

16 A.192a, B ve C'de yoktur.

17

- 1 Ol yeşillü haşamı eylediler nefy-i beled
O Selânîk'e eşeksüz varamaz kim esirür
- 2 Nâbi'ye bindürelüm fitne başılsun yohsa
O Yahüdî eşağem diyü kıyâmet koparur

Vezni: Fe'ilâtün/ fe'ilâtün/ fe'ilâtün/ fe'ilün
(Fâ'ilâtün) (fa'lün)

18

Kıt'a

- 1 Haft arasında öpdürür 'uşşâka ruhların
Güye ölümlü hastaya penbeyle şu virür
- 2 Mihrâb-ı ebruvânını der-hâtır eylesem
Ceşm-i sirîşk ile dil-i zâra vuzû virür
- 3 'Aşık ki yârine dil-i pür-günün 'arz ider
Für-bâde dest-i miñnet ile şan sebû virür

Vezni: Mef'ûlû/ fâ'ilâtû/ mefâ'ilû/ fâ'ilün

19

Kıt'a

- 1 Kec ü mec harf ile elfâz-ı perîşânından
Tezkirem gerçi perîşanlığum iş'âr eyler
- 2 Varakun lîk mücellâ idügi her tarafı
Zâhir ü bâtınunû şafvetin izhâr eyler

Vezni: Fe'ilâtün/ fe'ilâtün/ fe'ilâtün/ fe'ilün
(Fâ'ilâtün) (fa'lün)

17 A.192a, B ve C'de yoktur.

18 A.176b, B.193a, C.202a.

2 a,b: Bu beyit B nüshasında yoktur.

19 A.176b, B.193a, C.202a.

20

Kıt'a

1 Zemānede kişi ser-geşte olmasun yohsa
Lisān-ı halkda nāmı giran-ṭabī'at olur

2 Dönerken üstine seng-i felāhun insānuh
Yine yabāne atarlar anı ne hikmet olur

Vezni: Mefā'ilün/ fe'ilātün/ mefā'ilün/ fe'ilün

21

Kıt'a

1 Hased-ender-hased ey hokka-i sīmin saña kim
Būs idince lebūñi yārūmūñ ağız şulanur

2 Saña meylin görüp ol hokka-dehen dil-dāruñ
Gözgöre naẓm idemem ḥāşılı gönüm bulanur

Vezni: Fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilün
(Fā'ilātün) (fa'lün)

22

Kıt'a

1 Bülend-menzeletē dikdügūñ nişāneleri
Gören tūfeng yetişmek aña muḥāl şanur

20 A.176a, B.193a, C.202a.

21 A.176a, B.193a, C.202a.

1 a: hased ider hased B, bu mısra C nüshasında yoktur.

1 b: iltifātı virür B.

22 A.176b, B.193b, C.202b.

1 a: Bu mısra C nüshasında yoktur.

- 2 Sebūyî şöyle şikest itdi zūr destūñ kim
Sipihre sıçradı kulpı gören hilāl şanur

Vezni: Mefā'ilün/ fe'ilātün/ mefā'ilün/ fe'ilün

23

Kıt'a

- 1 Ey şeh-süvâr-ı 'arşa-i iclāl destüme
Bir kez 'inān-ı tevsen-i iltifâtı vir

- 2 'Arz eylesün rikābuña kâşid hediyeymi
Makbûlūñ olmaz ise eger rahtum atıvir

Vezni: Mef'ûlû/ fā'ilātû/ mefā'îlû/ fā'ilün

24

Kıt'a

- 1 Sâkî eli boş meclis-i duht-i reze gelmez
Pak masharalık aylemez elümüze gelmez

- 2 Sûd dökmiş idi Kañluca'da yaptı yoğurdu
Bir dağı rakib ol meh ile körfeze gelmez

- 3 Dil sende nazar gayrıda olursa ne mâni'
Pergäruñ iki ayağı bir merkeze gelmez

Vezni: Mef'ûlû/ mefā'îlû/ mefā'îlû/ fa'ûlün

23 A.176b, B.193b, C.202a.

24 A.179b, B ve C'de yoktur.

25

Kıt'a

- 1 Āfet-i hırmen-i sāmānumuz olsa ne 'aceb
Rūstāyī beçemūñ tāb-ı cehan-sūzına bak
- 2 Hāşılı görse ger ol dil-ber-i gendüm-gūnı
Gül-i ter dirler idi şerm-ile burçak burçak

Vezni: Fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilün
(Fā'ilātün) (fa'lün)

26

Kıt'a

- 1 Simdi 'ālem olup felek-meşreb
Resmdür va'd idüp yine dönmek
- 2 Kimi incāz va'd ider ammā
Şabr-ı Eyyüb 'ömr-i Nūh gerek

Vezni: Fe'ilātün/ mefā'ilün/ fe'ilün
(Fā'ilātün) (fa'lün)

27

Kıt'a

- 1 Şafā-yı mevsim-i nev-rūza ingürürse felek
Bezimden eyleme sīnāt-ı seb'ayı münfekk

25 A.177a, B.194a, C.203a.

1 b: rūstāyī beçenūñ B, rūstāyī beçe C.

26 A.178a, B.195a, C.204a.

27 A.179a, B.196a, C.205a.

- 2 Siman u sirke vü selvete vü secī vü semek
Velik sīb ü sefercel dağı yanınca gerek

Vezni: Mefā'ilün/ fe'ilātün/ mefā'ilün/ fe'ilün

28

Kıt'a

- 1 Aşiyān itdi bu dergehde hümā-yı iqbāl
Oldı bu saṭr-ı hümāyūn o hümāya per ü bāl
2 Diñle bu bābda bi'llāh sözüm gerçekdür
Aña kim girse ider zevk ü şafā istikbāl

Vezni: Fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilün
(Fā'ilātün) (fa'ilün)

29

Kıt'a

- 1 Bayāz cāme giyince olur o mihr-i cemāl
Kelām-ı nūrūn 'alā-nura mūr u irsāl
2 'Abīr-i ḥāline bir sīm micmer olmışdur
'Aceb mi gerden-i yāra şarılca 'ūdī şāl

Vezni: Mefā'ilün/ fe'ilātün/ mefā'ilün/ fe'ilün

2 a: sīmāt ü sirke B.

28 A.178b, B.195b, C.204b.

29 A.179a, B.196a, C.205b.

1 b: nūrūn 'alā-nūr B.

2 b: gerden-i şāha C.

30

Kıt'a

- 1 Āşaf İbrāhīm Paşa menzīlīdür bu makām
Kim der-i dergāhına yüz sürse olur şād-kām
- 2 Böyle bir bēb-i murād olur mı kim ikbāl ile
Vefk-ı devlet eylemiş resm üstine şāh-ı enām

Vezni: Fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilün

31

- 1 Velīyy-i ni'met-i 'ālemsin ey kerem-pīşe
Buyur ma'īşet-i Vehbī-i zāra sultānum
- 2 Hücüm-ı leşker-i maşraf kaçurdı rāhatumı
Taḥaşşun eyleyellüm Akḥisār'a sultānum

Vezni: Mefā'ilün/ fā'ilātün/ mefā'ilün/ fā'ilün

32

Kıt'a

- 1 Yaktā süvār-ı 'arşa-i himmet ki rahşinun
Satl-ı şıtabl-ı olsa revā mihr-i āsumān
- 2 Meydān-ı midḥatında tak-ā-pūya başlasa
Esb-i sebük-'inan kalem-i kâle nā-tüvān

Vezni: Mef'ülü/ fā'ilātü/ mefā'ilü/ fā'ilün

30 A.179a, B.196a, C.205a.

31 A.182a, B ve C'de yoktur.

32 A.177b, B.194b, C.203b.

Kıt'a

- 1 Ey şadr-ı keremver-i yegâne
Kim luṭfuñı bî-şümâr idersin
- 2 Bu dest-i güher-feşân ile sen
Deryâyı da şermsâr idersin
- 3 Deryâda semek degül efendüm
Hüt-ı felegi şikâr idersin
- 4 Hak 'ömrüñi Nüh'a bâliğ itsün
K'ehl-i dile i'tibâr idersin
- 5 Vehbî kuluña hemîşe luṭfuñ
Sermâye-i iftiḥâr idersin
- 6 Bu luṭf-ile anı refte refte
Müsteğnî-ı rûzgâr idersin

Vezni: Mef'ûlû/ mefâ'ilûn/ fa'ûlûn

Kıt'a

- 1 Yıllıkla olup mağhar-ı elṭâf-ı hümâyûn
Tecdîd-i libâs-ı meh ü sâl eyledi gardûn
- 2 Rûz u şeb olup târ ile pûdı o kumâşın
Endâze-i garbiyle tolu on iki arşun

Vezni: Mef'ûlû/ mefâ'ilû/ mefâ'ilû/fa'ûlûn

33 A.178b, B.195b, C.204b.

1 a: Ey şadr-ı kām-kār-ı yegâne A.

34 A.177b, B.194b, C.203b.

35

- 1 Kâsîd eylerken gülistânũ buhûr-ı Meryem'in
İtr-sây itmek o 'İsâ-dem 'abesdür perçemin
- 2 Zevk-i hicran gibi nâ-pâyan midur bilmem henûz
'Âlem-i vaşluñ dahı bir kerre görsem 'âlemin

Vezni: Fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilün

36

Kıt'a

- 1 Bindi dâmâdı ile zevrakâ şâh-ı Cem-câh
Burc-ı âbîde kırân eyledi burçîd ile mâh
- 2 Her gören didi zihî kevkebe mâşâallâh
Biri birinden ayırmaya Cenâb-ı Mevlâ

Vezni: Fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilün
(Fâ'ilâtün) (fâ'ilün)

37

Kıt'a

- 1 Halka bu nice lutf u kerem itdün âsafâ
Ben de 'acebmi kalkar isem 'arz-ı kâmete
- 2 Kâtib olan kemînelerün yıllık aldı hep
Bendeñ dahı kesilmeye yemmi kitâbete

Vezni: Mef'ûlû/ fâ'ilâtü/ mefâ'ilü/ fâ'ilün

35 A.192b, B ve C'de yoktur.

36 A.179a, B.195b, C.205a.

1 =: şâh-ı Cem-câh B, C.

37 A.178a, B.194b, C.203b.

38

Ve Lehū

- 1 Rūmeli şadrına geçdükde Ganī-zāde yine
Oldı yārān-ı selef tehniyye āmāde
- 2 Qīn-i sihr gördüm 'arak-rīz olarak pīr-i muğan
Bir koca desti ile geldi mübārek bāde

Vezni: Fe'ilātūn/ fe'ilātūn/ fe'ilātūn/ fe'ilūn
(Fā'ilātūn) (fā'ilūn)

39

Kıt'a

- 1 Bī-fā'idedür şem' gibi vakt-i seherde
Mihr olsa fūrūzende şeb-i zulmetümüzde
- 2 Ebrūsına 'uşşāk perestişler iderler
Mihrāb gibi şavma'a-i tā'atümüzde

Vezni: Mef'ūlū/ mefā'īlū/ mefā'īlū/ fa'ūlūn

40

Kıt'a

- 1 'ömr olduğına bār-ı girān ehl-i fenāya
Şāhid yetişür pīrdeki kadd-i hamīde

38 A.192a, B ve C'de yoktur.

39 A.178a, B.195a, C.204a.

2 a: her şema B.

40 A.177b, B.194a, C.203a.

- 2 Taẕyîk-i yed da'vet olup hem gama Vehbî
Hem râhatum itdi kef-i efsûs-ı remîde

Vezni: Mef'ûlû/ mefâ'ilû/ mefâ'ilû/ fa'ûlûn

41

Kıt'a

- 1 Ceyhûn'a döndi dîdelerüm hûn-ı âl ile
Merdüm şinâver oldu siyeh peştemâl ile
2 Bir âl perde çekdi ramed tāk-ı çeşmüme
Dîdem zifâfa girdi 'arûs-ı hayâl ile

Vezni: Mef'ûlû/ fa'ilâtû/ mefâ'ilû/ fâ'ilûn

42

Kıt'a

- 1 Dâverâ çerh ki çârûb-keş-i dergâhuñdur
Kaddi ham olsa nola hizmetüñ âsan şanma
2 Siler engüşt-i hilâl ile felek alnı derin
Böriñen kaatre-i hâyduñ anı bâran şanma

Vezni: Fe'ilâtûn/ fe'ilâtûn/ fe'ilâtûn/ fe'ilûn
(fâ'ilâtûn) (fa'ilûn)

43

Kıt'a

- 1 Bir kırı deri kalmağ ile döndi ten-i zerd
Başmakçı dükânındaki fersûde edîme

41 A.179a, B.196a, C.205a.

42 A.178b, B.195a, C.204b.

43 A.177b, B.194b, C.203b.

- 2 Âhîr hele bir müze düzüp eyledüm ihdâ
Bûs-ı kademün şevkine sen zât-ı kerîme

Vezni: Mef'ülü/ mefa'ilü/ mefa'ilü/ fa'ülün

44

Kıt'a

- 1 Sanmañuz üstüme rîzân oldı mevlûd şerbeti
Süst ü şû itdi zünûbum Hakkunñ âb-ı rahmeti
2 Sürh iken sebz oldı destârum gibi cämem dahı
Zâhir oldı Hazret-i Kevney'ne neslüm nisbeti

Vezni: Fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilün

45

- 1 Dâmen-i siyeh-nesîbe kıl teşebbüs Vehbiyâ
İki 'âlemde eger istersenñ 'izz ü sermedî
2 Tâhirü'l-'ırk Ahmedü'l-hulk olduğın işbât ider
Beyyinâtı olduğı 'Âl-i şahih-i Ahmedî

Vezni: Fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilün

46

Kıt'a

- 1 Pür-süz-ı reşk idüp dil-i 'uşşâk micmeri
Sevdâ-yı hâl-i yâr dahı yakdı 'anberi

44 A.179a, B.196a, C.205a.

2 b: hazret-i gevher-i nesîm nisbeti C.

45 A.192a, B ve C'de yoktur.

46 A.179b, B.196a, C.205b.

- 2 Beñzer nücüm-i çerh arasında mäh-i nev
Hübân-ı şehri-i işve miyânında hançeri
- 3 Çıksam 'aceb mi dâ'ire-i 'aql u hüşdan
Germ-âbede görüp seni çarpıldum ey perî

Vezni: Mef'ûlû/ fâ'ilâtû/ mefâ'ilû/ fâ'ilûn

47

Kıt'a

- 1 Dösta altûn oluklar haşma tîg-i Haydarî
Âsaf İbrâhîm Faşa'nun murassa' hançeri
- 2 Hizmetinde şıdk-ile bel bağlayup Hân Ahmed'ün
Kâbia-i teşhîrine râm itdi bunca kişveri

Vezni: Fâ'ilâtûn/ fâ'ilâtûn/ fâ'ilâtûn/ fâ'ilûn

48

Kıt'a

- 1 Gelecek at var yakında diyü
Bizi itdi esîr sevdâsı
- 2 Uzadı gitdi olmadı zâhir
Küllü atun karîb ma'nâsı

Vezni: Fe'ilâtûn/ mefa'ilûn/ fe'ilûn
(Fâ'ilâtûn) (fa'lûn)

49

Ve Lehû

- 1 Kimse nokta koyamaz sözlerine Vehbî'nün
Ceyb-i harfi güher-i noktadan olsa hâlî

47 A.178b, B.195b, C.205a.

48 A.178a, B.195a, C.204a.

49 A.192a, B ve C'de yoktur.

- 2 Meger ol âşaf-ı deryâ-kef ide hem-çü şadef
Dehen-i mahberesin dürr ü güherle mâlî

Vezni: Fe'ilâtün/ fe'ilâtün/ fe'ilâtün/ fe'ilün
(Fâ'ilâtün) (fa'ilün)

50

Kıt'a

- 1 Şarâb-ı 'aşk - ile leb-rîz olmasaydı eger
Ne dönderürdi kaşâ câm-ı âsumânı tehî
2 Hadeng-i berķ nişâhuñ varup nişânı urur
Yine yirine gelür olmadan kemânı tehî
3 Degül hilâl-i şab-i tîrade o meh-rûnuñ
Dökildi kühli yire kaldı sürmedânı tehî

Vezni: Mefâ'ilün/ fe'ilâtün/ mefâ'ilün/ fe'ilün

51

Tebri̇z Fethinde S'ad-âbâd'da Gice Senli̇gi Eñnâsında 'Acem
Oyunı Hilâlinde Bi'l-Bedâhe Zuhûr İden Kıt'a

- 1 Hem-vâre muẓaffer ide Allâhü Ta'âlâ
Meh-kevkebe Hân Ahmed-i ħurşîd-likâyı
2 Evreng-i ħilâfetde mü'eyyed kıla Mevlâ
Ol ħüsrev-i Cem-çâker-i iklîm-güşâyı
3 Zîrâ hep anuñ pertav-i luṭfı ile gördük
Bu 'ıyd-i dü-bâlâyı vü bu zevķ ü şafâyı
4 Ey pîr-i felek gördüñ işitdüñ ise söyle
Bir pâdişehüñ saltanatında bu ğazâyı

50 A.177b, B.194b, C.203b.

51 A.186b, B ve C'de yoktur.

- 5 İran gibi bir memleketi eyledi vîrân
Emriyle bir ednâ kulinuñ şadme-i yâyi
- 6 Galtîde-i hâk eyledi tâc-ı ser-i şâhı
Çeldi anâ şemşîr ile sîlî-i Hudâ'yı
- 7 Tebrîz'i de aldı 'Acem'e zelzele şaldı
Teb-lerze-i kâhra düşürüp ehl-i şifâyı
- 8 Ol feth-i mübin şevkına oldu bu donanma
Kim hayret alır seyr iden erbâb-ı şafâyı
- 9 Bir böyle 'Acem oyunu itdün mi temâşâ
Gördün mi kızılbaşa olan kahr-ı Hudâ'yı
- 10 Bir mertebe seyyâre-nümâ oldu fişekler
Kim tāk-ı Süreyyâ'ya nazîr itdi şerâyı
- 11 Tebrîz kumâşıyla tonansun diyü eflâk
Müjde götürür 'âlem-i bâlâya hevâyı
- 12 Vehbî idelüm vâsıl-ı ser-menzil-i eflâk
Peykân-ı icâbat eşer-i hayr-du'âyı
- 13 Mevlâ idüp ikbâlini günden güne efzûn
Re'yine muvâfık ide tevfiķ u hüdâyı
- Vezni: Mef'ûlû/ mefâ'îlû/ mefâ'îlû/ fa'ûlûn

M. Luğazlar:

1

Luğaz

- 1 Bäreke'lläh hoşā laṭīf luğaz
Sellema'llāhü zāte min-elğaz
 - 2 Ne luğaz ṭılsım-ı künüz-ı hüner
Reddi çok kimsenüñ belini bükür
 - 3 Līk kāsıd ifāde eyler iken
- İtdüm iz'an çıkınca ağızından
 - 4 Kim ki anuñ me'ālini añlar
Naẓm iden zāta ser-fürü eyler
 - 5 Fihris-i pāk nüsha-i ihlās
Evvelin mevc-i baħr-i sohbet-i hās
 - 6 Müjde-i vaṣl dil-rübā-āsā
İstimā'ı virür derūna şafā
 - 7 'Aybsuz bir kumāşdur ancak
Her alan redd ider bu hikmete bak
 - 8 Eyleye nāzımını nā'il-i kām
Narı iden ḥal ile bir dü-selām
- Vezni: Fe'ilātün/ mefā'ilün/ fe'ilün
(Fe'ilātün) (fa'ilün)

1 A.187a, B.185b, C.213a.

1 b: Sellema'llāhü min-elğaz A.

2

Luğaz*

- 1 Nedür ol 'âşık-ı sebük-meşreb
Tıfl-ı nev-rasler iledür işi heb
- 2 Giceler ansuz itmayüp şohbet
Anı alurlar ortaya elbet
- 3 Eyleyüp nice cevriyle zebûn
Akıdurlar kulağına kurşun
- 4 Görür işin ne pāyi var ne eli
Emri cārī ne ağız var ne dili
- 5 Turre-i dil-berāna mā'ildür
Vāşita olmağa da kē'ildür
- 6 Birinün vaşf-ı zātıdur bu sühan
Dölan oyuncağı mı şandun sen

Vezni: Fa'ilātün/ mefā'ilün/ fa'ilün
(Fa'ilātün) (fa'ilün)

3

Luğaz**

- 1 Nedür ol şahs-ı 'acibü'l-haykel
Dksüz oğlan göti çıplak başı kel
- 2 Başı kalpaklı Tatar hācısıdur
Başma kaftanlu Urus bacısıdur
- 3 Güldürür girye iden etfāli
Açup āgūşın ider ikbāli

2 A.187a, B.186a, C.213a.

*: B nüshasında başlık, " Ve Lehū Luğaz " şeklindedir.

3 A.187a, B.185b, C.213b.

**: B nüshasında başlık, " Ve Lehū Luğaz " şeklindedir.

- 4 Dā'im eṭṭāl ile idüp ülfet
Yine eyler düşe kalka hareket
- 5 Yimez içmez gice gündüz şā'im
Hiç yatmaz uyumaz hep kā'im
- 6 Jīve bir dāğı disem gerçektür
Ya'ni bir kuḫlası bir muḫhikdūr
- 7 Dengden çıkmışa beñzer nā-çār
Maḳ'adında yatamaz kuḫsun var
- 8 Elçi şapkasına beñzer tācı
Ka'be'yi görmemiş adı hācı
- 9 Vehbiyā fikre sezādur bu sūḫan
Oḡlan oyuncağı şanma anı sen

Vezni: Fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilün
(Fa'ilātün) (fa'lün)

4

Luğaz*

- 1 Ol nedür kim Eb u gülden hilḳati
Mu'teberdür ḫalk içinde şūreti
- 2 Meclis-i va'z u naşīhatda müdām
Āh idüp ādāb ile eyler kıyām
- 3 Hoş-nefes şāhib-edeb rūşen-güher
Müstakīmü'l-kāme vü bādi'l-beşer
- 4 Gāhī eyler künc-i mihrābı maḳām
Seyr iden anı şanur hācı imām
- 5 Hep lisān-ı ḫāl ile eyler niyāz
Saff-ı evvelde kılar ekşer namāz

6 a: zīve B.

7 b: maḳ'adından B.

8 b: Ka'be'ye varmamış C.

4 A.187b, B.186a, C.213b.

*: B nüshasında başlık, " Luğaz ve Lehū " şeklindedir.

- 6 Da'vete gelmezse yār-ı ser-keşi
Eksük olmaz hiç başından âteşi
- 7 Cümlenün maṭlûbıdur merḡûbıdur
Nâmı zîbâ bir Habeş maḥbûbıdur
- 8 Vâ'iz-i kürsî-nişindür güyyiâ
Nefhatü'l-esrâr'ı nakl eyler saña
- 9 Yûsuf-âsâ dil-ber-i maḥbûbdur
'Âşık-ı dil-mürdesi Ya'kûb'dur
- 10 Fend-i Şeyh 'Attâr'ı kıl hâtır-güzâr
Şunu hall eyle baña hey yâdigâr

Vezni: Fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilün

5

Luğaz*

- 1 Nedür ol tîr kim zihsüz kemânı
Kemandan çıkmadan urur nişânı
- 2 Kuramaz herkes ol tîrûn kemânın
Uramaz urşa da farzâ nişânın
- 3 O tîrûn temrenidür müşg-i sûde
Oñılmaz çekdügi zahm-ı güşûde
- 4 Bulaşur gâh u geh paykānı kana
Döner güyâ hınâlanmış benâna
- 5 Turur geh terkeş-i sîmîn içinde
Girer gâhî mezâra lîk zinde
- 6 Ne tîr aña sinan dînes yiridür
Bakılssa zü'l-fekâr-ı Haydarîdür

5 A.187b, B.186b, C.214a.

1 b: kemandan çıkmadın B.

*: B nüshasında başlık, " Luğaz ve Lehû " şeklindedir.

- 7 Derunda şaklamaz rāz-ı nihānı
Başını kesseler söyler zebānı
- 8 Şebīh olur gehī çüb-i nebāta
Gehī şan lüledür 'aynū'l-hayāta
- 9 Beşer kullandır ol tīr ü kemānı
Melaklerden de hiss itdüm ben anı
- Vezni: Mefā'īlün/ mefā'īlün/ fa'ülün

6

Lugaz*

- 1 Nedür ol mağribi-i şāf-siyer
Ki odur nūr-ı siyāha mağhar
- 2 Halvetilerle olup germ-ülfet
Gülşenilerle de eyler sohbet
- 3 Kātı mevzūn u latīf endāmı
Şi'ri yok maḥlaşı ammā Cāmī
- 4 Gice seccādesi üzre ekşer
Çok tecellīlere olmuş mağhar
- 5 Kimseden istemeyüp nān u penīr
Kavrilur kendü yağıyla o fakīr
- 6 Mescid ü meykedede şadr-nişīn
Ka'be vü bütkedede oldu mekīn
- 7 Bir ayağ üzre 'ibādet eyler
Sūre-i Nūr'ı tilāvet eyler

9 b: feleklerden C.

6 A.188a, B.186b, C.214a.

*: B nüshasında başlık, " Lugaz ve Lehū " şeklindedir.

1 a: mağribī-i pāk-sīr B.

1 b: ki olur B.

4 a: giceler B.

5 b: kavrilup C.

- 8 Gāh ḥandān u gehī giryandur
Gāh u geh muḳ'id ü geh pūyandur
- 9 Görürem dem-be-dem ol bī-gūnehi
Gāh ḳazukda vü çengelde gehī
- 10 Gāh Ḥallāc dilinde mestūr
K'oldı ber-dār miḡāl-i Maṣṣūr
- 11 'Āḳıbet eyledi ol ehl-i şühūd
Girye vü āh ile ifnā-yı vüçūd
- 12 Virmemiş gerçi Ḥak aña per ü bāl
Eylemiş şeb-peraye līk miḡāl
- 13 İsmiñi saña işit söyleyeyüm
Ta'miye-gūne beyān eyleyeyüm
- 14 Düşse təcından eger bir cevher
Kendü vaşfını beyāna o yater
- 15 İkiñi olaa nühüfte farzā
Cam' olur ḥalline yārān-ı şafā
- 16 Uçı birden dökilürse anuñ
Vaşfidur sāmī' olan yārānuñ
- 17 Kalbi olmışken 'amāya maşdar
'Ālemün dīdesini rüşen ider
- 18 Bu mu'ammāyı bilen olur ehl
Var düşün bir gice saña mehil

Vezni: Fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilün
(Fā'ilātün) (fa'lün)

7

Luğaz*

- 1 Nedür ol sīm-ten sūtūde-liḳā
Yüzi nūrāni gerdende ridā

18 b: saña bir gice mehil A.

7 A.188a, B.187b, C.215a.

*: B nüshasında başlık, " Luğaz ve Lehū " şeklindedir.

- 2 Yaşşı bağırludur za'if-endām
Yanı üzre yatur mişāl-i niyām
- 3 Müte'eddebdür ağızı var dili yok
Başı vardur ayağı yok eli yok
- 4 Seri üzre mücevvezeyle gören
Şanur anı halīfe-i ma'den
- 5 Taşur ammā yanında tīg u sinān
Çıkarur āşikāre ba'zı zemān
- 6 Vehbiyā anuñ içün urdı każā
Boynına bend alnına tamğā

Vezni: Fe'ilātün/ mefā'ilün/ fe'ilün
(Fā'ilātün) (fa'ilün)

8

Luğaz*

- 1 Görindi şeş-cihāt içre nümāyān
Görüme bir hişār-ı saht-bünyān
- 2 O hişānuñ burc u bārūsı mükemmel
Yapılmış 'asker içün nice medhal
- 3 Ganīmet gerçi kim içinde bişār
Velī feth eylemek haylūce düşvār
- 4 Eli meçlū nice müstahfazı var
Çetacidür mişāl-i cünd-i Tātār
- 5 O ceyşe mīr olan serdāruñ ekşer
Sızıltıyla geçer evkātı dirler

4 a: mücevvezeyle B.

8 A.188b, B.187b, C.215a.

*: B nüshasında başlık, " Luğaz ve Lehū " şeklindedir.

5 b: geçer evkātı ekşer B.

6 Muḥaṣṣal Vehbiyâ ol hışn-ı mergûb
Açılmaz olmadukça bal yimez top

Vezni: Mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ fa'ülün

9

Luğaz*

- 1 Nedür ol ser-be-pîş hayrânı
Küçek-i tekyegâh 'uryânı
- 2 Cismi 'uryân iken o bî-çâre
Su kıyâfetle haylû zenpâre
- 3 İsmi var lîk cismi nâ-peydâ
Cismi var belki ismi nâ-peydâ
- 4 Yırde gökde degül mu'allakda
Gâh yüksekde gâh alçakda
- 5 Gerçi Yûsuf-veş oldı zindânî
Reşk ider bir gün aña ihvânı
- 6 Âb-ı hayvânı cüst ü cûda meger
Nice demdür ki zulmet içre gezer
- 7 Meclis-i tengde perişan-hâl
Pây u serde selâsil ü ağılâl
- 8 Vaşfını söyleyem saña mücmel
Fi'l-i mâzide oldı müstakbel
- 9 Dahı ifrâd u tegniye şânı
Âferin hall idenlere anı
- 10 'An-karîb eyleye Cenâb-ı Hudâ
Şeh-i devrâna birkaçın i'tâ

Vezni: Fa'ilâtün/ mefâ'ilün/ fa'ülün
(Fâ'ilâtün) (fa'ülün)

9 A.188b, B.188a, C.215b.

*: B nüshasında başlık, " Luğaz ve Lehû " şeklindedir.

8 a: vaşfını söyleyeyüm saña mücmel A, vaşfını söyleyem senge-
mahall B.

Luğaz*

- 1 Ol nedür kim sezâ-yı şāhandur
Mudhik-i bezm-i pâdişāhandur
- 2 Nān içün var yanında zenbīli
‘Acem olurdi olsa mendīli
- 3 ‘Acemīdür ne söz bilür ne hūner
Līk Hindūca az çok añlar
- 4 Mestdür keyf ile olur mezkūr
İsmi Kur‘ān‘da böyledür mestūr
- 5 Fi‘l-meşel oldu kırbalu sakkā
Olsa nāmı tulumcı başı sezā
- 6 Bilmemek bunı saña pek alçak
Hey kulağına dökdüğüm aḥmak

Vezni: Fa‘ilātün/ mefā‘ilün/ fe‘ilün
(Fa‘ilātün) (fa‘lün)

Luğaz**

- 1 Ol nedür kim şöhrati şağırdurur
Līk ol sağır degüldür kürdur
- 2 Şūretā āyīne-i ‘ālem-nümā
Şūret ardında velī mestūrdur
- 3 Bir yüz olsa gösterür beş altı yüz
İki yüz leylek ile meşhūrdur

10 A.189a, B.187b, C.216a.

*: B nüshasında başlık, " Luğaz ve Lehū " şeklindedir.

11 A.189a, B.188a, C.215a.

** : B nüshasında başlık, " Luğaz ve Lehū " şeklindedir.

- 4 Kim bakarsa gösterür çîn-i cebîn
Güiyâ bir dil-ber-i mağrûrdur
- 5 Ma'denî ciemi nebâtî câmesi
Nârdan çıkmışdur ammâ nûrdur
- 6 Güiyâ gözlükdür ol bir dîdede
Kim o gözlüksüz şafâdan dûrdur
- 7 Ol göze nâzır nice göz dağı var
Her birisi nâzır u manzûrdur
- 8 Tûrfedür ol göz ki aķ olsa görür
Kara olsa görmeden mehcûrdur
- 9 Ol ne şağırdur ne kûr ne âyine
Ol ne dil-berdür ne nâr u nûrdur
- 10 Mûrg-i mînâdur kafesdür lânesi
Kaşrı içinde o kuş mevfûrdur
- 11 Âşiyânın saña didüm yûri var
Urmaz iseñ taş vireyüm urdur

Vezni: Fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilün

12

Luğaz

- 1 Nedür o şey ki ne şûret ne hüd heyûlâdur
Teşekkûlât-ı keşîreyle cilve-fermâdur
- 2 Anası doğduğı sâ'at doğar yanınca gezer
Geh oldı kâmeti kûtâh gâh bâlâdur
- 3 Kimi görürse uyar itmez ittibâ'-ı Nebî
'Aceb bu der ki yine ne Yahûd ne Tersâ'dur

9 a: Ol ne şağır u ne kûr u ne âyine B.

10 a: kafesde lânesi B.

12 A.189a, B.189a, C.215b.

2 b: Bu mısra C nüshasında yoktur.

3 a: Bu mısra C nüshasında yoktur.

3 b: ne Yahûd u Tersâ'dur A, C.

4 Ne cevher ü ne 'araz ne 'adīm ü ne mevcūd
Ne ins ü cin ü bahāyim 'aceb mu'ammādur

Vezni: Mefā'ilün/ fe'ilātün/ mefā'ilün/ fe'ilün
(fa'lün)

13

Luğaz*

1 Ol nedür kim kalkamaz yirden başı
Meşrebi mā'il 'arakla bādeye

2 Şarılup sevdāsı ağız şulanur
Rāst gelse bir cemāli sādeye

3 Geh esīr-i kahve geh gök sūrnā
Nola beñzetsem Kubūrī-zāde'ye

Vezni: Fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilün

14

Luğaz**

1 Gördüm Aydın Dede dirler bir ışık
Işık ammā katı tatsuz bulaşık

2 Gülşenī tekyesinün dervīşi
Rūşenīlerle dahı vardur işi

3 Eyleyüp hükm-i berātı icrā
Oldı her mescide kayyum gūyā

Vezni: Fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilün

13 A.189b, B.188b, C'de yoktur.

*: B nüshasında başlık, Luğaz ve Lehū " şeklindedir.

3 a: Geh esīr-i kahve vü geh gök sūrnā B.

14 A.189b, B.188b, C.216b.

**: B nüshasında başlık, " Luğaz ve Lehū " şeklindedir.

15

Luğaz*

- 1 Ol ne sâ'ildür ki cerdür 'âdeti
Desti açuk zevka dâ'ir şohbeti
- 2 Eyleseñ de dâmenin pür-sîm ü zer
Yine ehl-i meclise taksîm ider
- 3 Ekserî pûşîşden 'âridür teni
Ditrer eksüksüz gehî dürdür teni
- 4 Bir nedîmi var gör aña neyledi
Urdu bir sille kulağı çınladı

Vezni: Fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilün

16

Luğaz

- 1 Bir hisâr itdüm temâşa burc u bârûsı metîn
Nice müstaḥfaḫları var olamaz kimse yakîn
- 2 Nicesi gidüp toyumlıkla gelür ser-dârına
Nicesi sūrâḫ-ı medḥalde olur ser der-kemîn
- 3 Karşu tûrmak ḥaylû müşkildür o ceyşüñ tîrine
Vehbiyâ bu hisnı her kim feth iderse âferîn

Vezni: Fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilün

15 A.189b, B.189a, C.216b.

*: B nüshasında başlık, " Luğaz ve Lehû " şeklindedir.

16 A.189b, B ve C'de yoktur.

Luğaz

- 1 Ol ne eczâdur ki 'âlem mübtelâ
Görinür kendü siyeh gölgesi ak
- 2 Çu'le ursa cismine bir tâb urub
Aşılur dîvâra bir çinî tîbâk
- 3 Görmeden anı bakarlar âteşe
Âbı görince olur cismi rivâk
- 4 Kim bakarsa rüyına mahbûs ider
'Aksini Yûsuf gibi hem çî-firâk
- 5 Ey ahî bâý ü gedâ ansuz degül
Yok yire fikr eyleyüp gitme irak
- 6 Bu luğaz esrârını fehm eyleyen
Vehbi'den gelsün (de) alsun bir sibâk

Vezni: Fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilün

Luğaz

- 1 Ol ne şayddur bâ-hüner şayyâdını eyler şikâr
Bir deri sindür gibi'çinde diri mevtâsı var
- 2 Meşhedi ğasl eyleyüp hikmet bu ol ehl-i fütûr
Kendüsi niyyet idüp kendüsi namâzın kılar
- 3 İşbu mañlûkuñ biri gâhice hamlin vaî' ider
Başına yetmiş bülüğ olmuş bir evlâdı doğar
- 4 Hikmeti gör toğduğı sâ'atde oğlı hâsılı
Bir atasını helâl itmiş aña Perverdigâr

17 A.190a, B ve C'de yoktur.

6 b: (de) ilâve edilerek vezin eksikliği giderilmiştir.

18 A.190a, B ve C'de yoktur.

5 Bu luğaz esrârını fehm eyleyen ehl-i dile
Eyle tahsîn âferîn ey Vehbi añâ şad-hezâr

Vezni: Fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilün

19

Luğaz

- 1 Ol nedür kim cismi 'uryan dâ'imâ
Sen şanursın kim giyer mâ' bî-kabâ
- 2 Hoş degüldür başı hiç âvâz ile
Olmedükce ülfet itmez sâz ile
- 3 Gösterürse rûy 'arz itmez yüzün
Ekserî anuñ çıkarurlar gözün
- 4 Bâ'is-i mevti olur bir pâre nân
Ekser eyler az tama'la çok ziyân
- 5 Şan perîdür itdi mir'âtı makâm
İsmiñ 'aksi olur kendüye dâm
- 6 Keşret-i ifrâd ile ma'hûddur
Cinsi istiğrâk ile mevcûddur
- 7 Gerçi olmuş bir nebîñ münisi
Oldı rekd ânında cüz'-i meclisi
- 8 Âşikâr olmuş der-i sinde kamer
İsm-i tâzîsinde gâh eyler makarr
- 9 Yirde gökde nâm-ı 'âlî-şânı var
İsmiñ Kur'an'da da tibyanı var
- 10 itseñ ol isminde kalbiyle 'amel
Lafz u ma'nâsına hiç gelmez halel
- 11 Böyledür her harfi anuñ Vehbiyâ
Âferin her kim çıkarsa âşinâ

Vezni: Fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilün

19 A.190a, B ve C'de yoktur.

N. Rubailer: *

1

'Aynı ile çeşmânım olup maksim-i mâ'
 Müjgânım anuñ lûleleridür güyâ
 Der-kâr olıcak girye-i tûfan-hîze
 Bir katre degüldür nazarunda deryâ

2

Ve Lehû

Bildün mi ki ey Vahbi-i dil-haste saña
 Hukneyle niçün olındı tedbîr-i devâ
 Ol sū-i 'amel k'itmiş idün hūbāna
 Bu hālet ile itdi mucāzāt-ı kaza

3

Nā-gāh başup ceyş-i giran hayret
 itdi bizi gāret-zedegan hayret
 Endişe ile ceng içün oldı güyâ
 Engüşt ü dehen tîr ü keman hayret

*: Divanın başındaki 48 adet tevhid ve na't rubailer ile her kafiye değişiminde gazellerin başında geçen 18 adet rubainin dışında kalanlar.

Rubailerin vezinleri,

Mef'ûiü/ mefâ'îiü/ mefâ'îiü/ fa'ûi,

Mef'ûiü/ mefâ'îiü/ mefâ'îiün/ fa',

Mef'ûiü/ mefâ'îiün/ mefâ'îiü/ fa'ûi,

Mef'ûiü/ mefâ'îiün/ mefâ'îiün/ fa'

gibi değişken olduğu için yazılmamıştır.

1 A.180a, B.198a, C.206b.

1 b: anuñ lûlesidür A, C.

1 d: bir katre degüldi B.

2 A.180a, B.198a, C.206b.

3 A.180a, B.198a, C.206b.

3 c: Endişe-i ceng içün oldı güyâ A.

4

Lenger-figen-i sâhil-i istigfâr ol
 Girdâb--ı helâka düşmeden zevrak-ı rûh
 Tûfân-ı günehten itme ümmîd-i necât
 Eşk içre vücûduñ itme keştî-i Nûh

5

Ve Lehû

Min-ba'd gönûl eyleyelüm def'-i keder
 Hak mezra'a-i hâhişümüz eyledi ter
 Cûş eyledi ol 'azîz-i Mişer cûduñ
 Nîl-i keremi kıyâsdan efzunter

6

Ve Lehû

Nakd-i sühânûñ mahbere gencînesidür
 Endîşe velî tilsim-ı dîrînesidür
 Bâzîçe ki şafha-i nazm içre kalem
 Et'fâl-ı benânûñ esb-i cûpînesidür

7

Ve Lehû

Âhum degül ol bâğ-ı belâ sünbülidür
 Nâlem degül ol gülşen-i şam bulbülidür
 Hicrûñle serûmde dâğhâ-yı hûnîn
 Ey lâle-ruhum şanki Edirne gülidür

4 A.176a, B.193a, C.201b.

4 a: lenger-efgen B

5 A.181b, B.199b, C.208a.

6 A.180a, B.198a, C.206a.

6 c: şafha-i nazmum içre B.

6 d: bir esb-i cüyînesidür B, et'fâl-i bütânûñ bir esb-i
 cüyînesidür C

7 A.181b, B.199b, C.208a.

8

Ve Lehū

Erbāb-ı kemāl pīšvāyı neyler
 Seh-rāhı bulan rāh-nümāyı neyler
 Aşhāb-ı yakın delīle muhtāc olmaz
 Sükkān-ı Harem kıble-nümāyı neyler

9

Ve Lehū

‘Aşķ Āteşine olup süveydā ‘anber
 Bir dilde ki sūz ola çıkar andan eğer
 Āteşde hafī ‘abīr olur mahv ammā
 Hıfz eyleyemez şemīm-i düddan micmar

10

Ve Lehū

Sākī bir iki sāğar-ı serşār getür
 Yok dime toluñ nūş idelüm var getür
 Efsürdelere yā Āteş-i sayyāle
 Yā cām-ı ‘arāk yā münkıl-i nār getür

11

Sākī ne bu bezmkede olan feyz-i sürür
 Kim bī-mezedür anda şarāb-ı engür
 Zīrā dağı nām-ı meyi zikr eylemedin
 Bi’llāh beni mest itdi o çeşm-i mahmūr

8 A.181b, B.199b, C.208a.

8 b: reh-nümāyı neyler A:

9 A.180b, B.198b, C.206b.

9 c: Āteş-i mahz-i ‘abīr olur mahv ammā A, Āteşi mahfī ‘abīr olur ammā B.

10 A.180b, B.198a, C.206b.

10 c: efsürde-dilüz B, efsürdelerüz C.

11 A.192b, B ve C’de yoktur.

12

Ve Lehû

Levh-i nazarunda yoğ ise şüret-i gayr
Yok saña nazar tefâvüt-i Ka'be vü deyr
Nakdîne-i vakti 'aşkda şarf eyler iseñ
Bâzâr-ı mahabbetde görürsün çok hayr

13

Ve Lehû*

Sakî kadeh ü badeñe mâ'il degülüz
Biz şifte-i neş'e-i zâ'il degülüz
İşrâkı-i 'aşkuz itmezüz güft ü şinîd
Dîvâne kıyâs eyleme kâ'il degülüz

14

Ve Lehû

Sâyeñde ki bî-vehm ü hirâs u bîmüz
Her rûz peyâm-ı fetha pür-taşmîmüz
Eyyâm-i celâlünde senün hünkârum
Biz büt-şiken-i haşm olan İbrâhîm'üz

15

Ve Lehû

Kıl kâmet-i a'mâlüne takvâyı libâs
İt hâne-i kalbi düzd-i şehvetden päs
Tafşîl-i vird dehende lâzım ammâ
Ekşer şu yolından gelür aña vesväs

12 A.180b, B.198b, C.207a.

12 c: 'aşka şarf eyler iseñ B.

13 A.180b, B.198b, C.207a.

*: B ve C nüshalarında başlık yoktur.

13 c: işrâkı-i 'aşkumuz itmez güft ü şinîd B.

14 A.182a, B ve C'de yoktur.

15 A.180b, B.198b, C.207a.

16

Sakî getürüp meclise mînâ-yı şarâb
Ol tûti sebzi itdi maḥbûs-i kâfâş
Yok yok ki nigîn-dâna dönüp halka-i bezm
Mînâ-yı şarâb oldu zümürüdden faşş

17

Ve Lehû

Sehr-i Menemen halkını yaru gördük
Biz mâr ile ünsiyyeti enseb gördük
Biz 'akrebi sâ'atde görürken evvel
Sâ'at başına bunda biñ 'akreb gördük

18

Maḥfilde o şûḥ na't-ḥân oldukça
Her bir bün-i müyî gûş olur sâmi'inüñ
Bir ehl-i cihet dil-bere meftûnam kim
Mâhî-i nûkûşîdur Vefâ Câmî'i'nüñ

19

Geh kûşe-i mihrâbda tâbân-ı şem'üz
Geh genc-i ḥarâbâtde sūzan kandîl
Ammâ ki yakup çerâğ sūz-ı dilden
Yanmakda ne rûḡan isterüz biz ne fetîl

16 A.177a, B.194a, C.203a.

16 c: dutup B.

17 A.180b, B.198b, C.207a.

17 a: yâ Rab gördük B, C.

18 A.177b, B.194b, C.203b.

19 A.177a, B.194a, C.203a.

20

Ve Lehū

Olsa ne 'aceb sirişk-i çeşmüm mebzûl
Muhtâc-ı şıla degül mi mâ-i mevşûl
Seyr eyle gînâ-yı çeşmümi k'ana nazar
Deryâ sâ'il kayuk elinde keçkûl

21

Her şeb kuraram sâ'atümi destüm ile
Güyâ heves-i sür'at-i âcâl iderem
Hall itmek için dâne-i 'ömri görüñüz
Destâs-ı fenâyı kendüm i'mâl iderem

22

Ve Lehū

Sakî nice demdür ki yanuñdan dūram
Bu gūşede hūm gibi yatur rencūram
Görñüm ne kadar harâb ise sen ma'mūr
Çeşmüñ ne kadar mest ise ben mahmūram

23

Ve Lehū

Sakî olıcak şümū'-ı encüm tábân
Kandîl-i şarâbı sen de eyle sūzân
Sür döke saça şarâb-ı nâbı olıcak
Şahbâ-yı şafak dâmen-i çerha rîzân

20 A.179b, B.197b, C.206a.

20 d: elinde kabak keçkûl B.

21 A.177b, B.194a, C.203a.

22 A.180b, B.198b, C.207a.

22 b: bir gūşede B.

23 A.181a, B.199a, C.207a.

23 c: şarâbı nâbı A.

24

Ve Lehū

Mağrūrī-i luṭfuñladur ey gonca-dehen
 Dest-i sitemūñden gilemend olsam ben
 Dil tıflı iderse girye-i nā-bercā
 Ağzına büber ko fūlfūl-i hālūñden

25

Ve Lehū

İnsānı libās atı açar raht u zīn
 Ma'nāda olur reng-i sūhanla tezyīn
 Bir rahşā bisāt u raht urmaq meselā
 Bir misra'-ı dil-keş eylemekdür tezyīn

26

Sūnnīlik ile gitmez imiş nām-ı bedi
 Ol sūrū-serūñle sebb ide aşhāba
 İslām eline düşen kızılbaşa dinūr
 Engüşt-i şehādet olsa da sebbābe

27

Ve Lehū

Gerçi felegūñ vaşfı degül sencide
 Andan degülem līk felāket-dīde
 Cūn gevher-i āb-dār-ı hem-vāre beni
 Hem-vārelügümdür eyleyen gālṭide

24 A.181a, B.199a, C.207b.

24 d: ağzına büber kor B.

25 A.179b, B.200a, C.208b.

25 a: rahtla zīn B, C.

26 A.192a, B ve C'de yoktur.

27 A.179b, B.197b, C.206a.

28

Ve Lehū

Bīnā oluram şabri penāh itdükce
 Ya'kūb gibi girye vū āh itdükce
 Ol Yūsuf-ı mihr ile berāber görürem
 Sencīde-i mīzan nigāh itdükce

29

Ve Lehū

Tüccār-ı hayāle rüz-ı bāzār olsa
 Kālā bulınur cehan harīdār olsa
 Dükkān-ı dehānum eylemez düm beste
 Dād u sitede sūhanda bir kār olsa

30

Ve Lehū

Sākī ne füsūn ider bu dil meyyāle
 Hem-şīre-i Cem o della-i muhtāle
 Kim meyl ider duhter-i rez diyü añā
 Olursa dahı pīrezen-i şad-sāle

31

Ve Lehū

Sākī kızarup ruḥuñ mişāl-i lāle
 Höy dāneler oldı anda yir yir jāle
 Başladı gelū-yı bülbüle maımaıaya
 Bördükce seni şelāşe-i şassāle

28 A.180a, B.198a, C.206a.

28 c: ol Yūsuf'ı B.

29 A.181a, B.199a, C.207b.

29 c: eyler idüm beste B, eylerdüm beste C.

29 d: dād u sited-i sūhanda A.

30 A.181b, B.199b, C.208a.

30 a: füsūn ider dil-i meyyāle B, C.

31 A.181b, B.199a, C.207b.

31 b: ide yir yir jāle C.

32

Ve Lehû

Sâkî bize şun gelâse-i gâssâle
 Ammâ ki ola mügelleg-i yek-sâle
 Şîrâne gam hücum eyledi üstümüze
 Kıl gerdîş-i cām-ı şu'le-i cevvalē

33

Sâkî bize bu gerdîş-i cevruñ tã-key
 Nûş itmedeyüz zehr-i şamûñ pay-der-pey
 Telhî-i mezâkum şu kadar kim dem-i 'ıyş
 Ağzumda nemekdāna döner sâgar-ı mey

34

Âşâr-ı kerem gitdügi lâ-reyb oldı
 Erbâb-ı emel cümle tahlî-ceyb oldı
 Yâ Rab kime 'arz-ı recâ ayleyelüm
 Bir 'aşra yetişdük ki kerem gayb oldı

35

Ve Lehû

Kâkûl diyü kayd-ı sere düşdüm şimdi
 Dîvâne diyü dillere düşdüm şimdi
 Her yirde düşmez dinacak cevher idi
 Bir kadri bilinmez yire düşdüm şimdi

32 A.181b, B.199b, C.208a.

32 c: şîrân-ı gam B, C.

33 A.180a, B.197b, C.206a.

33 c: dem-i 'ıyşın B, dem-i 'İsâ C

34 A.181a, B.199a, C.207b.

34 d: kerem 'ayb oldı A, C.

35 A.179b, B.197b, C.206a.

36

Ve Lehû

Teşyî' idicek o âşaf-ı zî-şânı
 Kâr eyledi cân u dilüme hicrânı
 Sehbaz-ı ümîdümü uçurdum elden
 Teng oldu baña Toğancılar Meydânı

37

Ve Lehû

Mestî-i mey-i mahabbat-i cânânı
 Çeprâst-ı rûşen itdi dil hayrânı
 Bir taze kul oğlu eyledi Edrine'de
 Ârâmgehüm Yeñiçeri Meydânı

38

Ve Lehû

Da'vâ-yı hulûş eyledün işbât kanı
 İncâz-ı mevâ'îdi mürâ'ât kanı
 Çıkdı mı harun-kümeýt-i va'd-i keremün
 Olsun kazuğına bağlanan at kanı

39

Ceşmün ki siyeh-mest-i cünûn itdi beni
 Dil-şifte-i mekr-i füsûn itdi beni
 Müjganlarumun sayesi bâr oldu baña
 Sevdâ-yı hatun şöyle zebûn itdi beni

36 A.181a, B.199a, C.207b.

36 b: cân u dile hicrânı B.

37 A.181a, B.199a, C.207b.

38 A.182a, B.199b, C.208b.

39 A.179b, B.197b, C.205b.

D. Müfredleri:

1

Sıkıldı duhter-i rez tengnâ-yı mi'şarada
 Anâ mu'âlece hab hâzır eylesün ahhâb

Vezni: Mefâ'ilün/ fe'ilâtün/ mefâ'ilün/ fe'ilün
 (fa'lün)

2

Mihrâb-ı ebruvânunî yâd idüp itsem âh
 Âl kible rûzgârı vezân zann iderdi has

Vezni: Mef'ûlû/ fâ'ilâtû/ mefâ'îlû/ fâ'ilün

3

Sığınmasaydı eger koltuğına a'dânun
 Vebâyâ dir idi âhum bilâ-mübârek bād

Vezni: Mefâ'ilün/ fe'ilâtün/ mefâ'ilün/ fe'ilün

4

Dünki itdün tarîk-i nazma sülûk
 Himmet itdüm ki olasın mürşid

Vezni: Fe'ilâtün/ mefâ'ilün/ fe'ilün
 (Fâ'ilâtün) (fa'lün)

1 A.184b, B.200b, C.211b.

1 b: hazır itse nola ahhâb A, C.

2 A.185a, B.201a, C.212a.

2 b: vezân oldu zann ider B.

3 A.184b, B.200b, C.211b.

4 A.184b, B ve C'de yoktur.

5

Hurûş-ı cûy-i sirişkümle buldı neşv ü nemâ
Şoyındadur hele ol serv-i nâz-ı hoş-reftâr

Vezni: Mefâ'ilün/ fe'ilâtün/ mefâ'ilün/ fe'ilün

6

Şuyı mı çıkdı 'acab âşiyân-ı geçmümüzün
Ki uçdı mürş-i hadeng-i hayâl-i gamze-i yâr

Vezni: Mefâ'ilün/ fe'ilâtün/ mefâ'ilün/ fe'ilün

7

Dün itmiş idüm âteş-i hicrân ile bir âh
Hâlâ dağı ol mäh-veşûñ beñzi çalığdur

Vezni: Mef'ülü/ mefâ'ilü/ mefâ'ilü/ fa'ülün

8

Zemân-ı 'ıydde de pençeleşmeden gam ile
Senüñle padişahüm merhabâya el mi deger

Vezni: Mefâ'ilün/ fe'ilâtün/ mefâ'ilün/ fe'ilün

5 A.184b, B.201a, C.213a.

6 A.185a, B.201a, C.212a.

7 A.184b, B.200b, C.211b.

8 A.185a, B.201a, C.212a.

9

Görince mest-i ser-gerdân-ı 'aşkın ol büt-i haffâf
'Arak-rîz olduğu gül gibi nazûkterliğindendür

Vezni: Mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün

10

Kasem be-ye's ki ümmîd-i neyl-i kâm itmem
Benüm murâd-ı dilüm şimdi nâ-murâdîdür

Vezni: Mefâ'ilün/ fe'ilâtün/ mefâ'ilün/ fe'ilün
(fa'ilün)

11

Şadâ-yı rēhatü'l-ervâhı bandan istimâ' ile
Kıyâs olmaz uşûl-i devr-i çarha bu semâ'idür

Vezni: Mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün

12

Hâk-i derûnî pîr-i muğan sildi süpürdi
Mujgânını çârûb idüp rîşini sünger

Vezni: Mef'ûlû/ mefâ'ilû/ mefâ'ilû/ fa'ûlûn

9 A.185a, B.201a, C.212a.

10 A.185b, B ve C'de yoktur.

11 A.185b, B.201b, C.212b.

11 b: kıyâs olmaz uşûl-i dü-çarha C.

12 A.185a, B.201a, C.212a.

13

Leṭāfetde görüp cisminde 'aks-i dürr-i dendānın
Tebessüm itse dirler ol gül-i bāğ-ı ḥayādurlar

Vezni: Mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün

14

Hep sözdedür şikest-i dil ü merhem-i derün
Ki seng olur maḳāl-i güher mumyālanur

Vezni: Mef'ülü/ fā'ilātü/ mefā'īlū/ fā'ilün

15

Zemān-ı ittikā 'aks-efgen olsa rüy-i zerdümle
O şühun āsitānı bāliş-i zer-kārdan ḳalmaz

Vezni: Mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün

16

Cam-ı çapşmiyle şunup ḥün-ı sirişk-i gül-gün
Kuş gözi mey içürürmiş güle her dem bülbul

Vezni: Fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilün
(Fā'ilātün) (fā'ilün)

13 A.185a, B.201a, C.212a.

14 A.185a, B.201a, C.212b.

14 b: geḥī mumyālanur B.

15 A.185a, B.201b, C.212b.

16 A.184b, B.200b, C.211b.

17

Uçurup kendüni gülşende oturmuş dâ'im
Bir büyük kuş mı şanur kendüyi bilmem bülbül

Vezni: Fe'ilâtün/ fe'ilâtün/ fe'ilâtün/ fe'ilün
(Fâ'ilâtün) (fa'lün)

18

Görmesem mevc-i keder çîn-i cebînünde eger
Hande-rûlûkde gül-i ter saña hem-ser dir idüm

Vezni: Fe'ilâtün/ fe'ilâtün/ fe'ilâtün/ fe'ilün
(Fâ'ilâtün) (fa'lün)

19

Nev-bâre-i vefâ görüp ol naql-i tâzede
Baht-ı rakîbe tâli'üm uyhum saña didüm

Vezni: Mef'ûlû/ fâ'ilâtü/ mefâ'ilü/ fâ'ilün

20

Safağ zann itme Nâhid-i felek bir al eteklikle
Seni ay mihr-veş gördükce rakş eyler şafâsından

Vezni: Mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün

17 A.184b, B.200b, C.211b.

17 a: kendüyi B, kendüñi C.

18 A.184b, B.200b, C.211b.

19 A.185b, B ve C'de yoktur.

20 A.184b, B.200b, C.211b.

21

Tek itme Felek yara cefâ dersini ta'lîm
 Öğretme bize kendüñi geçdük keremünden

Vezni: Mef'ülü/ mefâ'ilü/ mefâ'ilü/ fa'ülün

22

Haddeden tül gibi çekdün kendüñe tār-ı dili
 Ey cevân-ı sîm-keş şad-âferîn üstâduña

Vezni: Fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilün

23

Ebrûdan eyle tehniye-i hatve yohsa kim
 Irmez kadem o Ka'be-i hüsn âsitânına

Vezni: Mef'ülü/ fâ'ilâtü/ mefâ'ilü/ fâ'ilün

24

Yüz bulup da'vî-i hem-rengi ider ruhsârına
 İtmese manzûr-ı rağbet vechi var âyînelü

Vezni: Fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilün

21 A.185a, B.201a, C.212a.

21 b: geçdük kereminden A.

22 A.185a, B.201b, C.212b.

23 A.185a, B.201b, C.212b.

23 b: âsitâneye B, C.

24 A.184b, B.200b, C.211b.

Kalbini pāk idemez maḥv-i vücūd eylemeyen
Kayd-ı taḥīr-i denesdür eriden şābūnı

Vezni: Fe'ilātūn/ fe'ilātūn/ fe'ilātūn/ fe'ilūn
(Fā'ilātūn) (fa'lūn)

25 A.185a, B.201a, C.212b.

25 b: kayd-ı taḥīr-i nesebdür B.

P. Matla'lar:

1

Her dem ki 'arz-ı mahz-ı hulûş eyledüm saña
Hiç iltifât eylemedün neyledüm saña

Vezni: Mef'ûlû/ fâ'ilâtû/ mefâ'ilû/ fâ'ilün

2

Ten-i sîmîni bir mir'ât-ı pür-envârdur gûyâ
Leb-i şîrîni tûṭî-i şeker-güftârdur gûyâ

Vezni: Mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün

3

Gözde âb olmaz idi dilde eger olmasa tâb
Şahid-i hâl yeter tâbda pinhân olan âb

Vezni: Fe'ilâtün/ fe'ilâtün/ fe'ilâtün/ fe'ilün
(Fâ'ilâtün) (fa'lün)

4

Sûk-ı 'âlemde bulunmaz aramañ ey aḥbâb
Hiç çürük-zâde kadar kullanacak şağ esbâb

Vezni: Fe'ilâtün/ fe'ilâtün/ fe'ilâtün/ fe'ilün
(Fâ'ilâtün) (fa'lün)

1 A.183b, B.203b, C.211a.

2 A.183b, B.203a, C.211a.

3 A.182b, B.201b, C.208b.

4 A.184a, B.203b, C.211a.

5

Şubha dek her şeb idersin ne 'aceb 'âlem-i âb
Bunı işrâb ider ey şeyh bize lafz-ı şebâb

Vezni: Fe'ilâtün/ fe'ilâtün/ fe'ilâtün/ fe'ilün
(Fâ'ilâtün) (fa'ilün)

6

Olursa başkın iderken o şüh nûş-i şarâb
Arada fitne başılsun sebû-yı bâdeyi kab

Vezni: Mefâ'ilün/ fe'ilâtün/ mefâ'ilün/ fe'ilün

7

Hicr-i la'lünle baña virmedi neş'e mey-i nâb
İtdi sermâye-i sāmānumı ammā nâ-yâb

Vezni: Fe'ilâtün/ fe'ilâtün/ fe'ilâtün/ fe'ilün
(Fâ'ilâtün) (fa'ilün)

8

Boyamasıyla silüp hūn-ı eşkümi dil-dâr
Gözin boyar imiş 'uşşâk-ı zârınun her bār

Vezni: Mefâ'ilün/ fe'ilâtün/ mefâ'ilün/ fe'ilün

5 A.182b, B.201b, C.208b.

6 A.182b, B.201b, C.208b.

7 A.183a, B.202b, C.209b.

8 A.183a, B.202b, C.209b.

9

Hāl-i zārum yeter itdüm eş'ār
Söyledürsin deve söyler dil-i zār

Vezni: Fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilün
(Fä'ilātün) (fa'lün)

10

Aşcı-zāde güzelün hân-ı vişālin özler
Vehbi-i hāste-dili gör nenün aşın ister

Vezni: Fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilün
(Fä'ilātün) (fa'lün)

11

Dillere kaşd-ı şebihün ile çü ceys-i bahār
Gıceyi gündüze katmış geliyor haşt-ı 'izār

Vezni: Fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilün
(Fä'ilātün) (fa'lün)

12

Bu behişt-ābād güyā ravzatü'l-aḥbābdur
Anda bu dergāh iki faşlı var bir bābdur

Vezni: Fä'ilātün/ fä'ilātün/ fä'ilātün/ fä'ilün

9 A.183b, B.203a, C.210a.

10 A.183a, B.202b, C.210a.

11 A.183a, B.202b, C.209b.

12 A.185b, B ve C'de yoktur.

13

Bu bāğ-ı köhnede ne derd-i kām kalmışdur
Ne bûy-i hâhiş alur bir meşâm kalmışdur

Vezni: Mefā'ilün/ fe'ilātün/ mefā'ilün/ fe'ilün
(fa'lün)

14

Ebrūña perestişler iden ehl-i hevâlar
Çokdan didi mesciddeki mihrâba du'âlar

Vezni: Mef'ûlû/ mefā'îlû/ mefā'îlû/ fa'ûlün

15

Renc-i ğam-ı 'aşkuñla çıkar dise vebâlar
Ağyâra mübârek ola bu tâze belâlar

Vezni: Mef'ûlû/ mefā'îlû/ mefā'îlû/ fa'ûlün

16

Vezîr olan yine muhtâc-ı zîb-i cevher olur
Bakılsa cevher-i harf-i vezîr-i zîver olur

Vezni: Mefā'ilün/ fe'ilātün/ mefā'ilün/ fe'ilün

13 A.183b, B.203a, C.210a.

14 A.182b, B.202a, C.209a.

15 A.183a, B.202b, C.209b.

16 A.182b, B.202a, C.208b.

17

Ḳanda varsam hicr ile her reh-güzer girdāb olur
Ḳatre-i eşküm düşer ditrer döner girdāb olur

Vezni: Fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilün

18

Baḳ mihr ü māha naḳṣ-ı zemīn ü zemānı gör
Dikkat göziyle şāni'-i kevn ü mekānı gör

Vezni: Mef'ülü/ fā'ilātü/ mefā'ilü/ fā'ilün

19

Tiğ-ı nigāha bāde-i nāz ile āb vir
Ben ölmek isterem baña ḳaṭ'ī cevāb vir

Vezni: Mef'ülü/ fā'ilātü/ mefā'ilü/ fā'ilün

20

Sepīde-dem ki şeh-i ḥāver-i cehān-efrüz
Zemīne 'arż-ı sefer eyledi dem-i nev-rüz

Vezni: Mefā'ilün/ fā'ilātün/ mefā'ilün/ fā'ilün
(fā'lün)

17 A.184a, B.203b, C.210b.

18 A.182b, B.202a, C.209a.

19 A.183b, B.203b, C.211a.

20 A.184b, B ve C'de yoktur.

21

Fırın gibi ne 'aceb nār-ı 'aşka yansak biz
Görince ol büt-i ḥabbāzı alduk ekmezsüz

Vezni: Mefā'ilün/ fe'ilātün/ mefā'ilün/ fe'ilün

22

Bu cāmda niçün ey sāki neş'e-i Cem yok
Şarāb-ı köhne var ammā ki eski 'ālem yok

Vezni: Mefā'ilün/ fe'ilātün/ mefā'ilün/ fe'ilün

23

Biz ḥabāb-ı bādeyi tesbīḥ-i mercān eyledük
Çok bilürin sāğarı bozduk nemekdān eyledük

Vezni: Fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilün

24

Çünkü vakf eyleyemezdün cihet-i derde tenün
Ne vazīfeñ idi sevmek mütevell'oglı senün

Vezni: Fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilün
(Fā'ilātün) (fā'ilün)

21 A.182b, B.202a, C.209a.

22 A.182b, B.202a, C.209a.

23 A.184a, B.203b, C.210b.

24 A.185b, B ve C'de yoktur.

25

Neñ aldum bî-sebeb zulm-i firāvāna nedür borcum
 Velî ħabs eyledüñ çāh-ı zenaĥdāna nedür borcum

Vezni: Mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün

26

Ṭāvūs-ı kudse nāz ider oldı ħorozlarum
 Geçdi bābuççı lālelerin (لنقورز)

Vezni: Mef'ülü/ fā'ilātü/ mefā'īlū/ fā'ilün

27

At boynına düşüp gitmege ister cānum
 Raĥt gönder dimenüñ sırrı budur sultānum

Vezni: Fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilün
 (Fā'ilātün) (fā'lün)

28

Berāt-ı ħüsnine virmiş emīrümün 'unvān
 Serindeki o nişān-ı şerīf-i 'ālī-şān

Vezni: Mefā'ilün/ fe'ilātün/ mefā'ilün/ fā'ilün
 (fā'lün)

-
- 25 A.183b, B.203b, C.211a.
 26 B.201b, A ve C'de yoktur.
 27 A.183a, B.202b, C.210a.
 28 A.183b, B.203a, C.211a.

29

Bururken hâce hıfz-ı Muşhaf-ı nāmūs içün gūşın
Kenāra çekmege ol tıflı açmış rahle āgūşın

Vezni: Mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün

30

Alalum kāmı bu gün biz o neşāt-efzādan
Görelüm āb-ı hayāt akduğın ejderhādan

Vezni: Fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilün
(fā'lün)

31

Olup cüyende bir emr-i muhāl içün akar her ān
Tevakkül çeşmesidür 'aynı ile dīde-i giryān

Vezni: Mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün

32

Ol bende bāb-ı şadr-ı refī'u'l-cenābda
Aç halka gibi pendüme gūşuñ bu bābda

Vezni: Mef'ülü/ fā'ilātü/ mefā'īlū/ fā'ilün

29 A.184a, B.203b, C.210b.

30 A.184a, B.203b, C.211a.

31 A.184a, B.203b, C.210b.

32 A.185b, B ve C'de yoktur.

33

Şarîr eyler kıyâs itme güşâd oldukca bu dergâh
iki destin açup eyler du'â-yı âşaf-ı Cem-câh

Vezni: Mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün

34

Çıkşam bu gavtagâh-ı kazâdan selâmete
Tevbe kenâr mahkemesinde niyâbete

Vezni: Mef'ûlû/ fâ'ilâtû/ mefâ'ilû/ fâ'ilün

35

Serbest olan 'avâ'id-i hâş ü ze'âmete
Vâ-bestedür geçinmesi şulb u siyâsete

Vezni: Mef'ûlû/ fâ'ilâtû/ mefâ'ilû/ fâ'ilün

36

Çeşm-i sehharını biñ kerre idüp âmâde
İtdi idlâl beni gözgöre şeytan-zâde

Vezni: Fe'ilâtûn/ fe'ilâtûn/ fe'ilâtûn/ fe'ilün
(Fâ'ilâtûn) (fa'ilün)

33 A.185b, B ve C'de yoktur.

34 A.183b, B.203a, C.210a.

34 a: gavtagâh-ı kazâda C.

34 b: mahkemelerinde B.

35 A.183b, B.203a, C.210a.

36 A.184a, B.204a, C.210b.

37

Hân-ı vaşlîna şakın olma anuñ âmâde
Hâsıl ey dil senüñ aşın degül aşçı-zâde

Vezni: Fe'ilâtün/ fe'ilâtün/ fe'ilâtün/ fe'ilün
(Fâ'ilâtün) (fa'ilün)

38

Hâne-i cānı nola itse münevver dīde
Kubbe-i serde tebeh cāmına beñzer dīde

Vezni: Fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilün

39

Olur âsûde-i kayd-ı sitem ekser husûşında
Tevekkül eyleyen faîl-ı Hudâ'ya her husûşında

Vezni: Mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün

40

Temâşâ it gönül ol hâce-i hüsnî dükânında
O zîbâ gevher-i tâbandeyi seyr eyle kânında

Vezni: Mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün

37 A.183b, B.203a, C.210a.

38 A.182b, B.202a, C.209a.

39 A.183a, B.202b, C.209b.

40 A.184a, B.204a, C.210b.

41

Hilāl-i şeb degül reşk itdi gerdun hāk-i dil-dāra
Döküp kühlün gümüşden sürmedānın aşdı dīvāra

Vezni: Mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün

42

Haṭā vardur sürişdürmek za'īfū'l-bünye dil-dāra
Halāda mum yapışdurmak gibidür taḥte dīvāra

Vezni: Mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün

43

Vāṣita kaydını çekdürmese erzān olsa
Bize bir kendü gelen tāzece oğlan olsa

Vezni: Fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilün
(Fā'ilātün) (fa'lün)

44

Her cānibinde tūde-i rīg-i revān ile
Kum sā'atine beñzer idi 'akreb olmasa

Vezni: Mef'ūlū/ fā'ilātū/ mefā'īlū/ fā'ilün

41 A.183a, B.202b, C.209b.

42 A.185b, B.200b, C'de yoktur.

42 a: Hele der-kār olmağ bir za'īfū'l-bünye dil-dāra B

43 A.184a, B ve C'de yoktur.

44 A.185a, B.201b, C.212b.

45

Açıldukça çemende sîm ile zerrin kadehlerle
Şitâdan tab'a gelmez mi ğinâ nev-rûz geldükde

Vezni: Mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün

46

Cehânı mülzem ider la'li harf-i naḥvetle
Fünûn-ı 'işvede kim söyleşür o âfetle

Vezni: Mefâ'ilün/ fe'ilâtün/ mefâ'ilün/ fe'ilün

47

Bu bey'gâha nâka-i Leylâ hevâsına
Mecnun gelür gelürse deve iştirâsına

Vezni: Mef'ûlû/ fâ'ilâtû/ mefâ'ilû/ fâ'ilün

48

Bin kez didüm ki varma rakîbün konağına
Bir kerre dūr-i pendümi aşmaz kulağına

Vezni: Mef'ûlû/ fâ'ilâtû/ mefâ'ilû/ fâ'ilün

45 A.184b, B ve C'de yoktur.

46 A.185b, B ve C'de yoktur.

47 A.183b, B.203a, C.210a.

48 A.183a, B.202b, C.209b.

49

Teveccüh eyleyen şıdķ-ile mihrāb-ı temennāya
Sürer yüz dergeh-i Dāmād ibrahīm Paşa'ya

Vezni: Mefā'ilün/ mefā'ilün/ mefā'ilün/ mefā'ilün

50

Hāne-i zīni ger eylerse müşerref çelebi
İşte raht-ı Halebī işte kumeyt-i 'Arabī

Vezni: Fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilün
(Fā'ilātün) (fa'lün)

51

Gel diyüp başını şaldı yine döndi gitdi
Bize ol Mevlevi-i şūh külāh oynatdı

Vezni: Fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilün
(Fā'ilātün) (fa'lün)

52

Cesīmdür şu kadar esb-i himmetüm Vehbī
Ki raht u baht aña Çerkesī gelür oldı

Vezni: Mefā'ilün/ fe'ilātün/ mefā'ilün/ fe'ilün
(fa'lün)

49 A.185b, B ve C'de yoktur.

50 A.183b, B.203a, C.211a.

51 A.183a, B.202b, C.209b.

52 A.185b, B.201b, C.212b.

53

Bî-fürûğ itse nola mihr-i cehân-efrûzı
 Gark-ı sūz eyledi dünyâyı cemāl-i sūzı

Vezni: Fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilün

54

Âteş-i hicri yakup mihr-i cehân-efrûzı
 Şu'lezâr eyledi âfâkı firâk-ı sūzı

Vezni: Fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilātün / fā'ilün

55

İhzâr idüp miyânumuza duhter-i rezi
 Kâzî Köyi'nde eyleyelüm 'akd-i meclisi

Vezni: Mef'ûlû/ fā'ilātü/ mefā'ilü/ fā'ilün

56

Gönlün urıldı yâra vebâler mübâreki
 Ey zahm-îâr-ı 'aşk belâlar mübâreki

Vezni: Mef'ûlû/ fā'ilātü/ mefā'ilü/ fā'ilün

53 A.184a, B.203b, C.210b.

54 A.184a, B.204a, C.210b.

55 A.183b, B.203b, C.211a.

56 A.183 a, B.202a, c.209.

57

Ruhsār-ı yāra hatt-ı mu'anber mübāreki
 'Uşşāk-ı zāra tāze belālar mübāreki

Vezni: Mef'ülü/ fā'ilātü/ mefā'ilü/ fā'ilün

58

Bir nigāh-ı gāzab-ālūd ile geldi şer mi
 Bilmem ammā gārazi hayr mı yāhūd şer mi

Vezni: Fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilātün/ fe'ilün
 (Fā'ilātün) (fa'ilün)

59

O mihr-i evc-i melāhat ki 'āleme mişli
 Henüz gelmedi bilmem gelür mi gelmez mi

Vezni: Mefā'ilün/ fe'ilātün/ mefā'ilün/ fe'ilün

60

İtmeseydi 'aks-i hüsnüñ şermsār āyineyi
 Eylemezdi her nefes hōy-riz-i 'ār āyineyi

Vezni: Fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilün

57 A.183a, C.209b, B'de yoktur.

58 A.182b, B.202b, C.209a.

59 A.184b, B.200b, C.211b.

60 A.182b, B.202a, C.209a.

60 b: hun-riz-i 'ār B, C.

61

'Aks-i rüyuñ itmese cāy-ı karar āyineyi
Kim ider manzūr-ı çeşm-i i'tibār āyineyi

Vezni: Fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilün

62

İtdümse taleb nola tarīk-i 'ulemāyı
Ben Āl-i 'Abā'yam yakışur baña 'abāyī

Vezni: Mef'ülü/ mefā'ilü/ mefā'ilü/ fa'ülün

61 A.182b, B.202a, C.209a.

62 A.184a, B.204a, C.210b.

ÖZEL ADLAR İNDEKSİ

A

- 'Abbās: 434.
 'Abbās Beg: 433.
 'Abbās Beg İbn-i Hasan Paşa: 433, 434.
 'Abdi: XV.
 'Abdü'l-bākī: 385.
 Abdülbaki Arif Efendi (Kazasker): XIX.
 Abdülbaki Efendi: CII.
 Abdülkadir Karahan (Prof. Dr.): IV.
 'Abdu'llāh Efendi: 383.
 Abdullah Faik: CI.
 'Acem: 89, 153, 163, 225, 288, 359, 362, 367, 465, 471, 515, 699, 700.
 'Acemce: LXV.
 Ādāb-ı Zurefā: XIII.
 Ādāb Türki-i Tal'at: IV.
 Adana İl Halk Kütüphanesi: XCIII, XCIV, CXIII.
 Adem: XXXVII, XLV, 55, 173, 198, 467, 516.
 'Aden: LI.
 'Adlī: 39.
 'Adn: 378, 589.
 Agriboz: XXXIV.
 Ağvānī Ahmed Ağa: 435.
 Āhī: 38.
 A History of Ottoman Poetry (HOP): LXXI.
 Ahmed: CVII, 184, 344, 402.
 Ahmed (Hz. Peygamber): 14, 87, 92, 398, 409, 417, 418, 462, 697.
 Ahmed (III.): XI, XIX, XXII, XXXIX, 107, 440.
 Ahmed (III.) Kütüphanesi: XXXV.
 Ahmed-ābād: 68, 255, 642.
 Ahmed Ebü'l-Hayr Efendi: 253, 256, 419, 687.
 Ahmed Hān (III.): 53, 72, 73, 75, 76, 82, 98, 106, 108, 113, 114, 115, 127, 154, 222, 264, 268, 273, 339, 348, 372, 375, 378, 379, 392, 401, 441, 450.
 Ahmed Hān-ı Gāzī: 399.
 Ahmed Hān-ı Sālīs: 44, 87, 339, 344, 346.

Ahmed-i Gāzī: V, XCIV, XCVII, XCIX, CII, CIII, CIV, CV, CVII,
CX, 437.

Ahmed-i Muhtār: 129, 136.

Ahmed-i Nāmī Dede: 417.

Ahmed Neyli: XVIII, XIX.

Ahmed Neyli Efendi: XVIII.

Ahmed Resmi: XIV.

Ahmed Vesim: CVII.

Ahnef: 392.

Akar, Metin: XII.

Akbaba: 569.

Akca Kal'a: 48.

Akdeñiz: 487.

Akhisār: XXIII, 692.

Aksaray: XXV.

‘Alī: 332, 389.

‘Alī (Hz.): XXVI, 124, 127, 130, 228, 231, 359, 389, 422, 449,
507.

‘Āl-i ‘Abā: C, CIX, 445, 447, 745.

‘Āl-i Ahmedī: 697.

‘Alī Beg: 411.

‘Āl-i Beyt: 30.

Ali Behcet Efendi: CVIII.

Ali Canib Yöntem: XIX, XLVI, LXXVI, LXXX.

‘Ālī Dīvānı: CI.

Ali Emiri Efendi: XCIII, CIII, CIV.

Ali Enver: XIII.

Ali Hilmi: IV.

‘Alī ibn-i Sīnā: 157.

‘Alī Mirzā: 332.

Ali Nihad Tarlan: XCIII, CVI, CXIII.

‘Āl-i ‘Osmān: 31, 45, 48, 80, 113, 362, 367, 408.

‘Alī Paşa: LVII, CXI, 123, 130, 224, 227, 229, 253, 336, 415,
420, 421, 422, 423.

Ali Paşa Çeşmesi: LIII.

‘Alī Paşa Yalısı: 393.

‘Āl-i Resūl: XXVI.

Ali Rıza: C.

- 'Alī Sīr: 129, 186, 195, 332.
 'Aliyy-i Murtazā: 366.
 'Aliyy-i Rif'atī: 41.
 'Aliyyū'l-Murtazā: 366.
 Amca-zade Hüseyin Paşa: CI.
 Amidli Hami Divanı: CI.
 Āmine Sulţan: 374, 379.
 Anadolu (Anatoli): XIX, XX, XXI, XXX, 328, 427.
 Ankara: IX, X, XI, XII, XIV, XIX, XXIV, XXV, XXX, XXXIII,
 XXXIV, XXXVI, XXXIX, XLII, XLVI, LXXVIII, LXXX, LXXXII,
 XC, XCIV, CIII.
 'Arab: 153, 288, 317, 334, 359, 744.
 Arabic: XCI.
 'Arabistan: 135.
 Arapça: VIII, X, XIV, XXII, LXIV, LXV, LXVIII, XC, CXIV.
 'Aremrem: 225.
 Arif: XI.
 Arif Abdūlbakī: LXXXVII.
 Arif Divanı: CI.
 'Ārif Efendi: XLVII, LXXXVIII, 385, 386, 598, 655.
 Arif Süleyman : XII.
 Aristō (Aristotēles) :123, 129, 266.
 Arnavut: IX.
 Āşaf: 392.
 Āşaf İbrāhīm Paşa: 46, 64, 81, 382, 398, 428, 636, 692, 698.
 Āşaf 'Ubni Berhūyā: 35.
 'Āşım Efendi: 41.
 Aşık Halil (Bursalı): XV.
 Aşık Vartan: XV.
 'Āţif: 40.
 At Meydanı: 346, 363.
 Avrupa: VII, VIII, IX, XIV, XCIV, XCV, XCIX, C, CI, CV, CVII,
 CIX.
 Avusturya: VII, IX.
 Ayasofya (Ayasōfiyye): XXXIX, 175, 254.
 Aydın Dede: 711.
 Āyīnelū Ota: LIII, 361.
 'Ayn-ı 'Alī Paşa: LVII, 423.
 'Ayn-ı İbrāhīm Paşa: LV, LVI, 381, 416, 422, 423, 440.

Aynî Tarihi: XXII.

Ayşe: XXXIV.

Ayvansarayî: XXV.

Azak: 83, 86.

Äzerî: 467.

B

Bab-ı Hümayun: XXXIX, L, LIII.

Bâb-ı Vidin: 401.

Bağdâd: V, 60, 119, 124, 288, 408, 669.

Bağdâdî: 125.

Bahai (Bahayî) Efendi: LXXII, LXXIII, 109.

Bahari-zade: CII.

Bahari-zade Mehmed Said: CII.

Bahreyn: 74.

Bahr-i 'Aden: 251.

Baki: XXX, LXXXI, LXXXVIII, 40, 208.

Banarlı, Nihat Sami: XXII.

Baḥḥā: 4, 6, 72, 340, 407.

Bayezid (Seh-zade): XXXIV.

Baykara: 62, 66, 73, 177, 246, 325.

Bebek: 357.

Beç Kal'ası: 141.

Bedahşān: 78, 310.

Bedir: 135.

Behmen: 62.

Behrām (Behrām-ı Gūr): 150, 304, 463, 544, 623.

Belgrad: XXXIII.

Belkīs: 259.

Berāhīm: 173, 195.

Berberistān: 45.

Bermek: 51, 177, 199, 233, 277, 320, 350.

Beşiktaş: LIII, LIV, 352.

Beyt-i Ma'mūr: 122, 223.

Beytū'l-Harām (Beytū'l-Harem): 60, 177, 359, 555.

Biblioteca Vaticana: CXI.

Bihbūd: 365, 481.

Bihzād: XLIX, 118, 341, 363, 405.

Birrî: XXXII, LXXXVII, 586, 672, 676.

Bokrāt: 73, 97, 266.
 Bū 'Alī: (Bū 'Alī Sīnā): 123, 129, 170, 238, 420, 507.
 Bū Bekr: 362.
 Bū Hanīfe: 10.
 Buharalı Şevket: X.
 Burāk: 8, 16.
 Bursalı Aşık Halil: XV.
 Bursalı İsmail Hakkı Celveti: XIV.
 Bursalı Mehmed Tahir: XIV, XXXIII, LXXVI.
 Bürzū: 33.
 Büzürcmihir: 60, 186, 476, 481.

C

Ca'fer: 60, 339, 636.
 Cafer Fevzi: CIII.
 Ca'fer-i Bermek: 105.
 Cālīnūs: 435.
 Cālūt: 126.
 Cāmī: 705.
 Cāmī'-i İbrāhīm Paşa: 381.
 Cāmī'-i Mehmed Kethudā: 428.
 Canbaziye Mescidi: XXV, XXVI.
 Cāzim: 41.
 Cebel-i Kaysūn: 644.
 Cedy: 66, 228, 517.
 Celāl: 631.
 Cem: LI, LIV, 31, 44, 45, 60, 83, 89, 107, 114, 139, 149, 151,
 156, 173, 177, 202, 203, 218, 224, 226, 229, 231, 246,
 299, 319, 320, 339, 340, 347, 349, 350, 351, 364, 374,
 381, 395, 400, 403, 413, 426, 429, 451, 456, 462, 465,
 471, 480, 484, 515, 524, 557, 558, 598, 694, 722, 737,
 740.
 Cem'ī: XXXI, LXXXVIII, 493, 494.
 Cemşid: 4, 220, 266, 350, 376, 465.
 Cerrahpaşa: XXVI.
 Cevrī: XXXI, LXXXVIII, 489, 490, 503.
 Cevzā: 171, 371, 403, 405.
 Ceyhūn: 351, 696.
 Cibrīl: 6, 608.

Cum'a: XCIX.

C

- Çār: 75, 86.
 Celebi-zade Asım: XI, XIII, XXIV.
 Celebi-zade Asım Divanı: CI.
 Cerāgan: 77, 81, 111.
 Çerkes: 744.
 Çeşme-i 'Alī Paşa: 421.
 Çeşme-i Gūlahmed Ağa: 429.
 Çeşme-i Gūlahmed Paşa: 429.
 Çeşme-i Hazīnedār Usta: 394.
 Çeşme-i Hazret-i Vālide Sultān: 364.
 Çeşme-i Hekīm-zāde 'Alī Paşa: 420.
 Çeşme-i İbrāhīm Paşa: 369, 380.
 Çeşme-i 'İzzet 'Alī Paşa: 422, 423.
 Çeşme-i Minkārī-zāde: 419.
 Çeşme-i Topcubaşı: 432.
 Çeşme-i Vālide-i Han Mahmūd: LV.
 Çeşme-i Vardnāz Kadın: 396.
 Çeşme-i Vāslat Kadın: 395.
 Çeşme-i Yahyā Ağa: 423.
 Çeşme-i Yahyā Paşa: 423.
 Çifta Havz: XLVIII, 75.
 Çin: 289, 347, 504, 606, 637.
 Çoka Anbarı: CIV, 418.
 Çorum: XCV.
 Çorum İl Halk Kütüphanesi: XCIII, XCIV, CXIII.
 Çubuklu: XLVII, LV, 381.

D

- Dahil: XX, XXI.
 Damed İbrahim Paşa: VII, VIII, XIII, XXII, XXVIII, XXXV,
 XXXVIII, LXXXI, LXXXV, CIV, 108, 162, 168, 175, 205,
 213, 384, 385, 406, 415, 744.
 Damed-zade Ebü'l-Hayr Ahmed Efendi (Şeyhülislām): XXVII, LII,
 253, 254, 420.
 Dārē: 32, 45, 49, 53, 73, 92, 131, 139, 168, 170, 320, 324,
 349, 350, 380, 401.

- Darb-hâne: LIII, 353.
 Darü'l-hadis Medresesi: VIII.
 Darü'l-Kütüb: IV.
 Dāvūd: 126, 452.
 Dede Efendi: XII.
 Defterdar İzzet Ali Paşa: XXVII.
 Demiray, Çağlayan: LXXXVII.
 Derviş Mehmed el-Mevlevi: (Derviş Muhammed): XCVII, 434.
 Deryâ-yı 'Aden: 632.
 Deşt-i Hâmûn: 339, 350.
 Devhatü'l-Küttab: XIV, XXV.
 Devhatü'l-Meşayih: XIV.
 Die Arabischen, Parsischen und Turkischen Handschriften: CX,
 CXII.
 DTCF Kütüphanesi: XXXIV, LXXXVII, XCIII, XCV, CXIII.
 Dinar: 31, 194.
 Divan Edebiyatı Antolojisi: X, XV.
 Dīvan-hāne-i Tersāne: 370.
 Dīvān-ı Celāl: 631.
 Dīvān-ı Kemāl: 469.
 Divan-ı Nabî: LXXX.
 Dürri: XIV, 675

E

- Ebher: 455.
 Ebū Bekr: 124.
 Ebu'l-Hayr Ahmedî: 685.
 Ebü'l-Hayr Âsaf İbrâhîm Paşa: 428.
 Ebü'n-Naşr: 367.
 Ebü'n-Naşr Muzaffer: 44.
 Ebü'n Naşr Mü'eyyed: 362.
 Ebū Yūsuf: 10.
 Edīb: XIII, 42.
 Edirne (Edrine): 557, 716, 724.
 Edirneli Efendi: XI.
 Edirne Vak'ası: VII.
 Efgān: 83.
 Eflātun: 62, 325, 468.
 Efrāsiyāb: 339.

Efrenc: 179.
 Ekim: XCVII.
 Elbürz: 80.
 Elenoc die Monscritti Türchi della Biblioteca Vaticana: XCI.
 Emanet Kütüphanesi: V, XCIII, XCVI, CXIII, CXIV.
 Emetü'llah Sultan: XXXIV, XLVII, 376.
 Emine Sultan: XLVII, 374, 379.
 Emn-âbâd: 358.
 Enderun: XIV, XCIX.
 Enderunlu Akif Bey: XIII.
 Enderunlu Fazıl: XII.
 Enverî: 199, 469.
 Ergun, Sadettin Nüzhet: VIII.
 Erivan: XLVII.
 Ermeni: XV.
 Erzurumlu İbrahim Hakkı: XV.
 Es'ad: XXXII, 669.
 Esad Efendi (Şeyhülislâm): XIV, XCIII, CVII, CXIII.
 Esed (Burç): 94, 141, 179, 315, 402.
 Eski Anadolu Türkçesi: LXX.
 Eski Şairlerimiz: X, XV.
 Eslaf: XVIII.
 Esrar Dede: XII, XIII.
 Eşref: 93, 94, 96, 451.
 Eşref Han : XXXI, 92, 450, 451, 455.
 Eşref Hân-ı Efgânî: 92, 166.
 Et Meydanı: LIII, LIV, 346.
 Etrabü'l-Asar: XIV.
 Eyyüb: 393, 690.

F

Fağfūr: 40, 89, 370.
 Fahr-i 'Âlem: 8, 33.
 Fahr-i Cehan: 146.
 Fahr-i Rûsûl: 5, 14.
 Fahrü'l-Enbiyâ: 344.
 Fahrü'l-Mürselîn: 88, 409.
 Faik Reşad: XVIII.
 Fâ'iz: 42.

Farsça: VIII, X, LXIV, LXV, LXVIII, XC, CVII, CX, CXII,
CXIV, CXV.

Fārūk: 32, 130, 404, 448.

Fasîhî: 38.

Fâtîma: 433.

Fâtîma Hanım: 433.

Fâtîma Hâtun: 438.

Fâtîma Kadın: 377, 378.

Fâtîma Sultân: XLVII, 378, 379, 400, 401.

Fatih: XXVI.

Fâtiha: 7, 47.

Fazıl Ahmed Paşa: LXXXVI.

Fâzıl-ı Haddâdî: 39.

Fazıl Mehmed Çelebi: CII.

Felâtun: 73, 97, 123, 186, 194, 226, 261, 295, 350, 660.

Fenâr: 642.

Fener: XVI, 510.

Ferah-âbâd: LVI, 113, 405, 407, 408.

Ferah-âbâd Kaşrı: LIII, 149.

Ferâsiyâb: 53.

Ferhâd: 57, 58, 469, 630, 669, 675.

Ferîdun: 33, 44, 246, 319, 339, 350, 380.

Ferîd Ugur Kitapları: XCIII, CIII.

Ferkad: 93, 344, 358.

Ferkadan: 90, 139, 146, 149, 190, 380, 600.

Feth-âbâd: 118, 356.

Fethü'n-Neklavi (Dr.): IV.

Fevzî: 42.

Feyz-âbâd: 358.

Feyzî: 42.

Feyzullah Efendi (Seyyid): CI, CIV, CVIII, 444.

Fındıklılı Mehmed Aga: XIII.

Fıtnat Hanım: XII.

Firdevs: 367, 447.

Firdevsî: 139.

Firdevsî-i Tûsî: XXVIII, LXIII, 39.

Firengistan: 48.

Firenk: 287.

Flügel, G.: XCIV, CX.

Fransa: V.

Fransız Sefaret-namesi: XIV.

Freiburg: XIV.

Fuzuli: XXXI, XXXII, LXXXVIII, LXXXIX, 494, 495.

6

Gāv (Sevr burcu): 141.

Gence: XLVII, 230, 349, 351, 388, 389.

Gerdos: XLVII, 414, 415.

Gib, E. J. W.: LXXI.

Girid: 621.

Giridlü Hüseyin: 621.

Gölpınarlı, Abdülbaki: XXVIII, CIII.

Götz, Manfred: CXI.

Gūr (Gūr Behrām): 47, 48, 135, 179.

Gülahmed Ağa: 429.

Gülahmed Ağa Çeşmesi: LIV.

Gülahmed Paşa: 429.

Gül-i Zibā: XIV.

Gülşenî: XL, 705, 711.

Gülşenü'l-Envār: 674.

Gülzār-ı Savāb: XIV.

G

Galata: XLVII, 54, 432.

Ganî-zāde: 695.

Gāzî Ahmed Ağa: XLVII, 435.

H

Habeş: 704.

Habeşi-zāde Rahîmî Beg: 437, 438.

Habîb: 7.

Habîbu'llāh: 398.

Hacerü'l-Es'ad: 6.

Hacerü'l-Esved: XLIV, 546.

Hacettepe Üniversitesi: XII.

Hacı Ahmed: XVI.

Hacı Bayrām: 177.

Hacı Bektaş: 346.

- Hadice Kadın: 395.
 Hadice Usta: 395.
 Hadikatü'l-Cevami': XXV.
 Hadikatü'l-Vüzerâ: XIV.
 Hadis-i Erbain Tercümesi: XXXII.
 Hadi-zade : CIV.
 Hadi-zade Mehmed Said: CXI.
 Hâfız-ı Sîrâzî: 380.
 Hâkânî: 33, 41, 44.
 Haleb: XXII, XXIV, XXV, XXX, XXXVII, XXXVIII, XLIV, XLVI, XLVII, LXXX, 4, 119, 196, 317, 334, 431, 432, 742.
 Hâlid: 392.
 Halifetü'r-Rüesa: XIV.
 Hâlîl: 158, 202, 212, 215, 306, 382.
 Hâlîl İbrâhîm: 73, 156, 392.
 Hâlîl-i Lem'iyâ: 41.
 Hâlîlu'llâh: 34, 72, 151, 177, 221, 222.
 Hallâc: 706.
 Halluğ: 516.
 Halvatî: 705.
 Hamel: 66, 118, 158, 205, 293, 315, 382, 443, 517.
 Hâmid: 124.
 Hamidiye: XCIII., CVIII, CXIII.
 Hamiletü'l-Kübara: XIV.
 Hamit Dikmen: VI.
 Hamza: 206.
 Hân Ahmed (III.): XXXIX, LI, 105, 107, 109, 111, 115, 203, 206, 208, 212, 213, 279, 299, 338, 346, 348, 349, 359, 361, 373, 374, 375, 376, 377, 379, 386, 388, 400, 418, 442, 698, 699.
 Hân Ahmed-i Gâzî: 252, 380, 426.
 Hân Ahmed-i Sâliğ: 346.
 Hân Mahmûd: LIV, 226, 316, 318, 361, 364, 365, 391, 420, 432.
 Hân Murâd: 45, 351, 356.
 Hân Murâd-ı Sâliğ: 355.
 H. Nedret İçli: XXVI.
 Han Süleyman: 43, 45, 348.
 Harabat: LXXI.
 Hareket-i Dahil: XX, XXI.

- Harem: 515, 604, 678, 717.
 Haremeyn: XVI, XLIX, CVIII, 25, 27, 54, 100, 101.
 Harem-i Ka'be: 72.
 Hāriç: XIX, XX, XXI, 267.
 Harīrī: 266.
 Hārūn-ı Reşid: 51.
 Hārūt: 139, 618.
 Hasan: 398.
 Hasan Hüsamed-din Efendi: XIX.
 Haşmet: XII.
 Hatayi: XXXII.
 Hâtem: XLVIII, 52, 74, 75, 81, 142, 148, 159, 177, 179, 199, 212, 224, 225, 233, 320, 370, 392, 484, 657.
 Hâtem-i Âd: 59.
 Hâtem-i Tayy: 212, 443.
 Hâtif: 252.
 Hâtifî: 39.
 Havernak: XLIX, 100.
 Havvâ: 173.
 Havz-ı Kebir: XLVIII, 75.
 Hayat Mecmuası: X, XI, XIX, XXIV, XXV, XXX, XXXIII, XXXIV, XXXVI, XXXIX, XLVI, LXXX.
 Heyber: 49, 134, 227, 367.
 Haydar: 45, 71, 87, 113, 227, 323, 420, 462, 698, 704.
 Hayrû'l-Berîyye: 239.
 Hazînedâr Usta: 394.
 Haziran: XCVIII, 78.
 Hazret-i Fahr-i Cehan: 146.
 Hazret-i Fahr-i Rûsûl: 5.
 Hazret-i Fâruk: 448.
 Hazret-i 'İsâ: 7, 510.
 Hazret-i Kevneyn: 697.
 Hazret-i Mûsâ: 7.
 Hazret-i 'Osman: 448.
 Hazret-i Peygamber: XLI.
 Hazret-i Resûl-i Kibriyâ: 6.
 Hazret-i Sıbteyn: 101.
 Hazret-i Sıddîk: 448.
 Hazret-i Şâh (Hz. Peygamber): 26.

Hazret-i Zehra: XLIX, 101.

Hediyetü'l-İhvan: XIV.

Hekimoğlu Ali Paşa: XXIV, XXX, XXXVIII.

Hekim-zade Ali Paşa: XXVII, 224, 227,
229, 420, 421.

Hekim-zade 'Ali Paşa Çeşmesi : LXVI, LIII.

Hekim-zade 'Ali Paşa Sebili: LXVI, LIII.

Hemedan: XLVII, 115, 288, 348, 349.

Hezliyyat: XIV.

Hışn-ı İnebolı: 415.

Hızır: LVII, 113, 121, 178, 194, 226, 243, 295, 354, 365, 366,
371, 396, 399, 416, 421, 424, 429, 440, 458, 477, 481,
590, 611, 624, 634, 661, 673, 686.

Hicaz: XXV.

Hilye: 317.

Hind: 145, 642.

Hindûca: 709.

Hindûsitan: 141, 159.

Hişâr: 642.

Hobyar Mahallesi: XXVI.

Hoca Hatun Medresesi: XX.

Hoca Neş'et: XII.

Hoca-zade Seyyid Osman Efendi: XIX, XX, XXI.

Hotan: 284, 439, 514.

Hucendî: 431.

Hudeybiyye: 188.

Huffâc: 9,

Huneyn: XLIX, 101.

Hüşeng: 87, 173.

Hût (burç): 141, 250, 251.

Huveyze: 166, 455.

Hümâ Şâh: 377.

Hüsâm Efendi: XVII.

Hüsami: XVII, XVIII, XIX.

Hüsâmüddin : XVIII.

Hüsâmüddin Efendi: XVII.

Hüseyn: XVI, XXVI, L, 133, 360, 398.

Hüseyn Ağa: XLVII, 434, 435.

Hüseyn Ağa-zâde: 434.

Hüseyin Ayvansarayi: XIV.
 Hüseyin Baykara: 162.
 Hüseyin Vehbi: XVI, XLIX, 101, 592.
 Hüseyin-âbâd: 133.
 Hüsn ü 'Aşk: XII.
 Hüsrev: 31, 34, 45, 177, 226, 484.
 Hüsrev-âbâd: 381.
 Hüsrev Kethuda Medresesi: XX, XXI.
 Hüsrev-i Pervîz (Şeh): 262.
 Hüveyze: 95.

I

'Irāk: 349.
 İsfahan: 45, 147, 166, 435, 455, 545.

I

Ibn-i 'Affan: 113.
 Ibn-i 'Avf: 430.
 Ibn-i Bevvâb: 284.
 Ibn-i Hacer: 431.
 Ibn-i Minkārî: 256.
 Ibn-i Mukle: 284.
 İbnü'l-Emin Mahmud Kemal İnal Kitaplığı: XCIII, XCIX, CXIII.
 İbnü'n-Nedim Fihristi: IV.
 İbrâhîm: XI, 222.
 İbrâhîm (Hz.): 22, 186, 221, 467, 718.
 İbrâhîm Bey: CIX.
 İbrâhîm Edhem: 658.
 İbrahim Kutluk: VIII.
 İbrahim Müteferrika: VIII.
 İbrahim Paşa: VII, VIII, IX, XIII, XX, XXII, XXIII, XXXIII, XXXVII, XXXVIII, XXXIX, XLIX, L, LI, LV, LVI, LVII, LXXXIX, CXI, 35, 52, 72, 138, 142, 147, 149, 154, 158, 162, 163, 181, 185, 191, 195, 197, 199, 201, 204, 209, 217, 219, 220, 221, 222, 223, 341, 342, 347, 357, 369, 379, 380, 381, 383, 384, 387, 392, 399, 400, 403, 404, 408, 409, 410, 413, 416, 440.
 İbrahim Paşa (Ağrıboz muhafızı): XXXIX.
 İbrahim Paşa Camii: XLVII.

- İbrahim Paşa Çeşmesi: XLVII, LIII.
İbrahim Paşa Medresesi: LIII.
İbrahim Paşa Mektebi: LIII.
İbtida-i Haric 50: XX.
İffetî: 41.
İkdam Matbaası: XIII.
İkinci Dahil: XXII, 43.
İmām-ı A'zam: 125.
İmam-zade Mehmed Efendi: XVI.
İm'ānî: 38.
İnebolu (İnebolı): XLVII, 135, 414.
İngilizce: XCI.
İngiltere: V.
İran: IX, X, XI, XLIV, XLVII, XLVIII, XLIX, LXXI, XC, CVIII,
48, 50, 113, 165, 204, 288, 340, 341, 348, 349, 351,
355, 356, 357, 362, 367, 408, 464, 466, 700.
İran Sefaret-namesi: XIX.
İrem: 515.
İsā (Hz.): 7, 15, 33, 45, 105, 128, 156, 172, 173, 184, 192,
194, 218, 242, 251, 329, 467, 470, 478, 491, 581, 596,
616, 624, 694, 723.
İsfendiyār: 62, 248.
İshak: XXX.
İshak Efendi (Şeyhülislām): XXIV, XXVII, XXIX, 10, 40, 241,
391, 425, 426.
İsî-i Meryem: 224.
İskender: L, LVII, 32, 33, 62, 75, 79, 88, 94, 112, 121, 123,
124, 144, 145, 226, 236, 246, 274, 343, 346, 347, 349,
352, 354, 358, 359, 360, 361, 366, 370, 371, 380, 395,
399, 401, 402, 424, 437, 442, 450, 453, 455, 462, 464,
465, 470, 634.
İskender-i Gānî: 45.
İskenderiye: XCVII, CIII.
İslām Ansiklopedisi: IV, XXIV, XXXII, XXXIII, XL, XC.
İslāmbol: 430, 431.
İslām Türk Edebiyatında Kırk Hadis: XXXII.
İsmā'il (Hz.): LVII, XCVI, 35, 222, 432.
İsmail Belig: XIII.
İsmā'il Efendi. 427, 428.

İsmail Saib Efendi: XCIII, XCV, CXIII.

İsmetî: XXXI, LXXXVIII, 488, 489.

İsrâ: 8, 9.

İstanbul: VII, X, XV, XVI, XVIII, XIX, XXII, XXIII, XXIV, XXV, XXVI, XXVIII, XXXII, XXXIII, XXXIV, XXXV, XXXVI, XXXVII, XXXIX, XL, XLVIII, XLIX, LI, LIII, LIV, LVIII, LXXI, LXXIV, LXXVI, LXXXVII, XC, XCVI, CIX, 347, 417, 430, 431.

İstanbul Çeşmeleri: XXXIX.

İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Yazma Divanlar Kataloğu: XL, CIX,

İstanbul Üniversite Kütüphanesi: XV, LXXXII, XCIII, XCVI, XCVII, XCVIII, XCIX, C, CI, CII, CXIII, CXIV.

İsveç: 189.

İzmîr: 516.

İzzet: LXXXVII, 654.

İzzet 'Alî Paşa: XI, XXVII, XXX, XXXII, LXXXVII, 253, 422, 423.

İzzet 'Alî Paşa Çeşmesi: LIII.

İzzet Beg: XXX, 410.

İzzi: XIII.

K

Kabasakal Mehmed: XV.

Ka'be: XXIV, XLIV, LVII, LXV, 3, 6, 8, 9, 23, 35, 36, 43, 44, 156, 163, 170, 184, 192, 202, 225, 345, 382, 406, 421, 429, 432, 440, 546, 580, 596, 607, 677, 703, 718, 730.

Ka'be-i Mükerrreme: 344.

Kādirî: 234.

Kādri: XXXI, LXXXVIII, 492.

Kāf: 120.

Kaf-zade Faizi: XXXIII.

Kāğıd-hāne: 204.

Kahire: IV.

Kahraman: LXXXIV, CXIV, 33, 44, 80, 109, 187, 465.

Kāht: 48.

Kal'a-i Hemedan: 113.

Kal'a-i Niş: 401.

Kal'a-i Revan: 350, 419.

Kal'a-i Tebrizā: 355.

- Kal'a-i Zānos: 50.
 Kami: XI, XXIX, XXX, 40.
 Kāndehār: 505.
 Kani: XIV.
 Kānluca: 689.
 Kānlu Kilisā: 510.
 Kānun: 162, 167.
 Kapudan Mustafa Paşa: XXVII, 60, 111, 199, 472.
 Karabulut, Ali Rıza: CIII.
 Karahan, Abdulkadir (Prof. Dr.): IV, XXIV, XXXII, XXXIII, XL,
 XC.
 Karahisārī: 71, 284.
 Karatağ: 287.
 Karatay, Fehmi Edhem: XXXV, XCVI.
 Kargı Sokağı: XXVI.
 Karlofça Antlaşması: VII.
 Kārūn: 243, 266, 339, 351.
 Kasīde-i Ramazāniyye: LII.
 Kasīde-i Sūnbūliyye: CII.
 Kaşr-ı Āyinedār: 121.
 Kaşr-ı Mīr-āhur: 363.
 Kaşr-ı Neşāt-ābād: LIV.
 Kāşif: 41.
 Kaygulu: 48.
 Kaynarca Antlaşması: IX.
 Kays: 495, 535, 540, 619, 629, 630.
 Kayseri: 343, 359.
 Kayseri: XXII, XXXIX, XLIV, CIII.
 Kayseri Raşid Efendi Kütüphanesi: XCIII, CII, CXIII.
 Kayseri Raşid Efendi Kütüphanesi'ndeki Türkçe, Farsça, Arapça
 Yazmalar Kataloğu: CIII.
 Kayseriyye: XLIV, 240, 241, 335.
 Kaysun: 644.
 Kazak: 48,
 Kazasker Abdülbaki Arif Efendi: XIX.
 Kazasker Salim Efendi: LXXV.
 Kāzī Köyü: 745.
 Keçeci-zade: XXVI.
 Keçeci-zade İzzet Molla: XXVI.

Kelīm: 41, 488.
 Kemāl-i Isfahan: 45.
 Ken'an: 616.
 Kemerler: XXII, XLVIII, LI, 75, 76, 346.
 Kemiksiz-zade Safvet Mustafa: XIII, XIX.
 Kerbelā: 445.
 Kerkūkī Gāzī Ahmed Ağa: 435.
 Kerrār: 134.
 Kethuda Mehmed Ağa: XXVII.
 Kethuda Mehmed Camii: LIV.
 Key: LXXII, 90, 110, 190, 220, 246, 326.
 Keyhüsrev: 33, 350.
 Keykāvus: 370.
 Keykubād: 228.
 Keyvan: 112, 114, 164, 397, 532.
 Kırım: IX, 145.
 40 Akçe Medrese: XX.
 Kıymeti: XV.
 Kırmanşāh: XLVII, 49, 349.
 Kisrā: 18, 53, 118, 141, 340, 406, 407, 456, 682.
 Kiv: 90.
 Koca Ragıb Paşa: X, XII, XXXII.
 Koçu, Reşad Ekrem: XXXVI.
 Komanke: 86.
 Kostantıniyye: 238.
 Köprülü, Fuad: X, XV.
 Köroğlu: 42.
 Kubād: 55.
 Kubūrī-zāde: 711.
 Kum: 46.
 Kur'an: XXXVI, LXVIII, 32, 82, 149, 365, 409, 709, 714.
 Kur'an-ı Mübin: 356.
 Kuyucu Murat Paşa: LXXXV.
 Kültür ve Turizm Bakanlığı: XI.
 Kürkçübaşı Ahmed Şemseddin Mahallesi: XXVI.
 Kütāhiyye: 40.

Lâle Devri: VI, VII, IX, XI, XII, XCI.
 Levend, Agah Sirri: XIV.
 Levni: XV, XXXV.
 Leylâ: XLII, 3, 133, 483, 485, 506, 535, 568, 630, 743.
 Leyla vü Mecnun: XXXIII.
 Leyle-i Kâdr: 241, 467, 483, 601.
 Leyletü'l-Kâdr: 70.
 Lokman: 73, 535, 646.
 Lokman Hekîm: 296.
 London: LXXI.
 Lutfullâh: CVI, 51.

M

Ma'an: 225
 Macaristan: VIII.
 Mâcid: 42.
 Mâcin: 289.
 Magnîsâ (Manisa): XXIII, XLV, XLVI, 516, 517.
 Maḥdûm: 552, 563, 615, 645, 650, 656.
 Maḥmûd (I.): XXXVIII, 124, 126, 452.
 Maḥmûd (Hz. Peygamber): 16, 236, 398, 413, 428.
 Maḥmûd Han: 121, 123, 124, 224, 362, 363, 364, 365, 366, 395,
 396, 399, 420, 429.
 Mahtumi: XXXII, 39.
 Malta: LVI.
 Ma'n (Ma'an): 52, 59, 81, 105, 177, 200, 208, 224, 225, 370.
 Ma'n bin Ziyâd: 212.
 Ma'nek: 105.
 Manfred Götz: XCIV, CX.
 Ma'n-ı Ziyâd: 212.
 Mâni: XLIX, 118, 341.
 Ma'n ibn-i Ziyâd: 212.
 Mâni-i Çin: 606.
 Manisa (Magnîsâ): XXII, XLIV, XLV.
 Mansûr: 80, 128, 706.
 Mansuri-zade Mustafa Nuri Paşa: VII.
 Mârût: 618.
 Mayıs: XCVIII.
 Mazioglu, Hasibe (Prof. Dr.): VIII, IX, XI, XII, XIV, XLII,

LXXVIII, XC.

Mecelletü'n-Nisab: XIV.

Mecnun: 3, 38, 73, 133, 483, 485, 506, 508, 538, 568, 624,
644, 670, 743.

Mecnuni: XV.

Medīne: 25, 26.

Medīne-i Münevvere: 25, 344.

Medrese-i Hāriç: XXI.

Medrese-i İbrāhīm Paşa: 403.

Mehdi: 367.

Mehmed (Şeh-zāde): XXXIV.

Mehmed Ağa (Kethudā): 258, 262, 271.

Mehmed Ataullah Efendi: CVI.

Mehmed Efendi (Re'īsü'l-küttāb): 268.

Mehmed Emin bin Veliyyüddin: CII.

Mehmed Kethudā: 77, 428.

Mehmed Kethudā Paşa: 258.

Mehmed Mekki: CXII.

Mehmed Nazif: XCVIII.

Mehmed Nebil: CVII.

Mehmed Raşid: CIII.

Mehmed Raşid ibn-i Ca'fer Fevzi: CIII.

Mehmed Sahib: CI.

Mehmed Said: CII, CIV.

Mehmed Süreyya: XVII, LXXVI.

Mehmed Tahir (Bursalı): XIV, XXXIII, LXXVI.

Mekke: 26, 28, 345.

Mekteb-i İbrāhīm Paşa: 408.

Mekteb-i Vālide Sultān: 365.

Me'mun: 51, 339, 350.

Menemen: XLVII, 719.

Merend: 51.

Meryem: 3, 7, 33, 265, 395, 433, 470, 478, 596, 599, 624, 694.

Meryem Ana: 510.

Mescid-i Akşā: 9, 21.

Mesih: 89, 103, 147, 158, 189, 218, 228, 330, 475, 576.

Mesihā: 171, 218, 265, 386, 404, 603, 682.

Mesih bin Meryem: 296.

Mesih-i Meryem: 194.

- Mesih 'übni Meryem: 296.
 Mesnevi: XI.
 Mesnevi-i Mevlâna: XII.
 Meşhed: 95.
 Mevlânâ: 390.
 Mevlâna Müzesi Kütüphanesi: XCIII, CIII, CXIII.
 Mevlâna Müzesi Yazmalar Katalogu: CIII.
 Mevlevî: XIII, 389, 390, 744.
 Meydân-ı Et: 345.
 Meydân-ı Lahm: 345.
 Mezopotamya: VI.
 Mısır: IV, 60, 240, 288, 545, 716.
 Mihrişah: CXIII.
 Mihrişah Sultan: XCIII, CVI.
 Millet Kütüphanesi: XCIII, CIII, CXIII.
 Millî Kütüphane: XCIII, CIV, CV, CXIII.
 Minâ: 156, 170.
 Minkârî-zâde: 419.
 Minkari-zade Çeşmesi: LIII.
 Mîr 'Abbâs (Seyyid): 433.
 Mî'râc: 11, 12, 18.
 Mîr 'Alî: 410, 411.
 Mir'atü's-sî'r: XIII.
 Mîr Mahmûd: 452.
 Mir Mehmed Muhyî'd-din Hakkı Paşa-zade: XCIV.
 Mirrih: 67.
 Mîrzâcan: XXI.
 Mirza Mustafa Efendi: XX.
 Mirza-zade: XX.
 Mirza-zade Ahmed Neyli: XVII.
 Mirza-zade Neyli Ahmed Efendi: XVII.
 Mirza-zade Neyli: XI.
 Mirza-zade Şeyh Mehmed Efendi: XIX, XXI.
 Mollâ Necibâ: 41.
 Monlâ Gûrânî: 404.
 Mora: XLVII, 287, 413, 415.
 Moşkov: XX, XXI, 75, 188, 287, 412, 418.
 Moşkova: XIX.
 Muallim Naci: XVIII.

- Muhammed: 485, 642.
 Muhammed (Hz.): 60, 87, 92, 117, 279, 299, 344, 398, 404, 413, 418, 428, 447, 471.
 Muhammed Ağa: 260.
 Muhammed Beg: 426, 427.
 Muhammed Kethudā Paşa: 79.
 Muhammed Kuli Han: 48.
 Muhammed Muştafā: LVII, 359, 422.
 Muhammed Rāmī Paşa (Seyyid): 437.
 Muḥarrem: XX, 104, 105, 225, 232, 234, 657.
 Muhteşem: 45, 261.
 Murād-ābād: 356.
 Mūsā: LXXXIII, XCIX, CVI, 7, 12, 108.
 Muşaf: 7, 52, 65, 214, 392, 439, 554, 739.
 Muştafā: 271, 366, 393.
 Muştafā (Hz. Peygamber): 15, 24, 449.
 Mustafa (İskenderiye mutasarrıfı): XCVII.
 Mustafa (Seh-zāde): XXXIV.
 Mustafa Con: XXXIV.
 Mustafa Mücib: XIII.
 Muştafā Paşa: 167, 201, 245, 249, 250, 251, 252, 476, 562.
 Mustafa Paşa (İskenderiye valisi): CIII.
 Mustafa Sakıp Dede: XIV.
 Mu'taşım: 187.
 Mu'tavvel: 9.
 Muzaffer Ozak: XCIII, XCV, CXIII.
 Müftī 'Abdullāh Efendi: 383.
 Müftī 'Abdullāh Efendi Sāhilhānesi: LIII.
 Müneccimbaşı: 38.
 Münif: XXVI, XXXVIII.
 Münif Efendi: XXVII.
 Münşeāt: XIV.
 Müstakim-zade Süleyman Sadeddin Efendi: XIX, XXV.
 Müşteri: 165, 171.

N

- Nabi: X, XI, XII, XXIX, XXXI, XXXII, XLVII, LIX, LXIX, LXXII, LXXVIII, LXXIX, LXXX, LXXXI, LXXXII, LXXXVIII, LXXXIX, XC, XCI, CIV, 137, 390, 412, 472, 475, 480, 482, 496,

496, 497, 501, 502, 568, 575, 609, 628, 629, 639, 643,
679, 687.

Nabi Efendi: LXXIX, 567, 608.

Naci: XVIII.

Nadiri: CI.

Nahcivan: XLVII.

Nāhīd: 729.

Nahifi: VIII, XI, XII, 41.

Nail Tuman: XX.

Na'ili: XXX, LXXXIII, LXXXVI, LXXXIX.

Naima: XIII.

Nasru'llahü't-Tirazi (Seyyid): IV.

Nāyī: 432.

Nayi Osman Dede: XII.

Nazife Sultan: XLVII, 377.

Naẓīm: XI, 41, 488.

Nebī: CVII, 14, 710.

Necātī: 208.

Necef: 393, 464.

Necib: XXXI, LXXXVIII, 504, 505.

Nedim: VIII, IX, X, XI, XII, XXVIII, XXIX, XXX, XXXI, XXXVIII,
XL, XLIII, LVIII, LXVII, LXXII, LXXVIII, LXXXI, LXXXVII,
LXXXVIII, LXXXIX, XC, XCI, 39, 486, 488, 490.

Nedim Divanı: XXVIII, LXXXI.

Nedim'in Divan Siirine Getirdiği Yenilik: XII, XLII, LXXVIII,
XC.

Nedim'in Hayatı ve Çağdaşları Üzerindeki Tesiri: XI, LXXXII.

Nedim'in Hayatı ve Muasırlarının Telakkileriyle Yaşadığı Devir-
de Edebî Mevkii: XXVIII, LXXIV, LXXXI.

Nefesi-zade: XIV.

Nefhatü'l-esrār: 704.

Nef'i: XXX, XXXI, LVIII, LXVII, LXXVII, LXXIX, LXXXIII, LXXXIV,
LXXXV, LXXXVI, LXXXVIII, LXXXIX, XCI, CIV, 133, 137,
142, 152, 153, 173, 175, 194, 199, 211, 330, 462, 468,
471.

Nef'i Divanı: XCVI.

Nemçe Sefaret-nâmesi: XIV.

Nemrūd: 125, 147.

Nergisî-zāde: 642.

- Nerīman: 33, 44, 87, 225, 319.
 Neşāt-ābād: 357, 359, 455, 456, 457.
 Neşāt-ābād Kaşrı: LXXX, 204.
 Netaicü'l-Vuku'at: VII.
 Nevres-i Kadim: XII.
 Nevşād: 516.
 Nevşehir: XLVII, LVI, 381, 382, 410.
 Nevşehirli Damad İbrahim Paşa-zade Mehmed Paşa: CIX.
 Neyli: VIII, XI, XXIX, XXX, XXXI, LXXXVIII, 40, 505, 506.
 Neyli Efendi: XVII.
 Nezaret-i Harbiyye: C.
 Nihāvend: XLVII, 349.
 Nīl: CVIII, 716.
 Nīlūfer: 463.
 Nīrem: 33.
 Nīsan: 34, 78, 79, 82, 111, 167, 261, 264, 313, 586, 588, 628.
 Nīş: 402.
 Nīşābur: 51.
 Nizām: 177.
 Nizām-ı Mülk: LXXXV, 140, 186.
 Nizāmī: 62.
 Nūh: 69, 89, 162, 228, 249, 250, 252, 264, 295, 422, 435, 586, 624, 648, 679, 682, 690, 693, 716.
 Nuhbetü'l-Asar li-Zeyl-i Zübdeti'l-eş'ar: XIII.
 Nuhbetü'l-Asar min-Fera'idi'l-Eş'ar: XIII, XIX.
 Nūh Efendi: XLVII, 435.
 Nu'man: 244.
 Nuri: XV.
 Nūşirevan: 75, 239.

D

- Ocāğ-ı Teberdāran: 355.
 Ok Meydanı: XXXV.
 Olcay, Bülent: XV, LXXXII.
 Olgun, Tahir: XL, CIX.
 On İkinci Asırda Divan Edebiyatı: X.
 XVIII. Asırda Edebî Cereyan: XI.
 XVIII. Asır Şairlerinden Seyyid Hüseyin Vehbi: XV, LXXXII.
 Ortaköy: LIV, LVII, 428, 429.

- 'Osman: 114, 373, 465.
 'Osman (Hz.): 124, 448.
 'Osman bin 'Affan: 71.
 'Osman Dede: 432.
 'Osman Efendi: XLVII, 432.
 'Osman Hân-ı Gâzî: 465.
 'Osman-ı Zü'n-nüreyin: 48,
 Osmanî: LI.
 Osmanlı: VII, VIII.
 Osmanlıca: VI, LXX, CXIV.
 Osmanlı İmparatorluğu: VII, IX.
 Osmanlı Müellifleri: XIV, XXXIII, LXXVI.
 Osmanlı Şairleri: XVIII.
 Osmanlı Tarihi: IX, XI.
 'Osman oğlu Zenneci-zâde Emîr Ağa: 240.
 Osman Paşa: XXXIV.
 'Osman 'übni 'Affan: 45, 71.
 Osman-zade Taib: VIII, XI, XIV, XXIV, XXIX, XXXII, LXXIV.
 Osman-zade Taib Efendi: XXVIII, LXXXI.

D

- 'Ümer: 45, 71, 113, 124, 320, 359, 404.

P

- Pasarofça Antlaşması: VI, XXXIII.
 Paşmakçı-zade Seyyid 'Abdullah Efendi: XXVII, 229, 236.
 Paşmakçı-zade Seyyid 'Ali Efendi: XIX, XX, XXI.
 Patrona Halil: VII, IX.
 Pervin: 14, 276, 448, 593, 609, 657.
 Prut Muharebesi: VII.

R

- Râbi'a: 378, 433.
 Râbi'a Sultan: XLVII, 375.
 Râgıb: 620.
 Ramazan: 3, 149, 150, 176, 202, 241, 254, 256, 257, 258, 334.
 Rami Mehmed Paşa: XLVII, LII, 437.
 Râmî Paşa: 437.
 Ramiz Hüseyin: XIII.

Ramiz Tezkiresi: XIII.

Rāsih: 38.

Rasula'llah: XLI.

Raşid: XI, XXX, XXXII, LIV, LXXXVI, LXXXVII, LXXXVIII, XCV,
31, 43, 303, 343, 359, 514, 595.

Raşid Efendi: XXX, CXIII, 40.

Raşid Tarihi: XI.

Ratib Ahmed Paşa: XII.

Rebī'u'l-ūlā: XCIX.

Receb: 3, 334, 415.

Refik Ahmed: VII.

Refref: 9.

Reisü'l-küttab Mehmed Efendi: XXVII.

Resimli Türk Edebiyatı Tarihi: XXII.

Resmi Ahmed Efendi: XIV.

Resûl: 29, 31, 101.

Reşad Ekrem Koçu: XXXVI.

Reşid: XIII, XXXI, LXXIV, LXXXVIII, 339, 350, 506, 673.

Reşid Efendi: XCIV, CIX.

Revan: XLVII, 51, 52, 230, 349, 351, 419, 436, 465, 552.

Reyhāne: 62.

Reyhāne Sultān: XLVII, 372.

Risto: LXIX, 68, 97, 274, 296, 343, 402, 409.

Riyazi: XIII, XXXI, XXXII, LXXI, LXXXVII, LXXXVIII, 208, 485,
486, 530.

Roma: XCI.

Rossi: XCIV, CXI.

Rossi, Ettore: CXI.

Rūh-i kudūs: LXXXIV.

Rūhu'l-kudūs: 293

Rukıyye Kadın: 438, 439.

Rûm: XXI, 112, 153, 288, 359, 385, 427, 436, 637.

Rumeli: XI, 695.

Rus: IX.

Rusya: VII, IX.

Rüşenî: 711.

Rüyinten: 62.

Rûz-nāme: 328.

Rüstem: XLVI, LXXXIV, CXIV, 33, 62, 80, 87, 97, 109, 177, 187,

225, 262, 316, 319, 370, 435, 451, 463, 465, 478, 546,
566, 636, 657.

Rüstem-i Sām: 177.

Rüşdi: XXXI, LXXXVIII, 500, 501.

S

Sabit: XXXII, LXXXVII, LXXXVIII, CI, 180, 257, 390.

Sabit Ali: CI.

Sabit Efendi: XLVII, 390.

Sabrî: 133.

Şād (sure): 270.

Sa'd-âbād: XXXII, XLVIII, XLIX, LIII, LVI, 53, 54, 61, 100,
203, 288, 413, 699.

Sa'dî: XXV, 42, 44.

Şadîk: 38.

Sadrazam Hekimoğlu Ali Paşa: XXIV, XXVII, XXX.

Sadrazam İbrahim Paşa: XXII, XXVII, XXXIII, XXXIX, XLVIII, 61,
206, 210, 222, 245, 250.

Sadrazam Şehid Ali Paşa: XXVII.

Safai: XVI, XXI, XXXIV, LXXV, 38.

Safai Efendi: XXXIV.

Safai Tezkiresi: XIII, XVII, XX, XXIV.

Safiyü'l-lah Musa Dede: VIII.

Safvet Mustafa: XIX.

Şāhib: 40.

Şahib Divanı: CI.

Şahil-hane: LVI.

Şāhilserāy-ı Tersāne: 367.

Sahn: XX, XXI.

Sahn-ı Seman: XX, XXI.

Saib: X.

Said Mehmed Paşa: VIII.

Salahî-i Uşşakî (Şeyh): XV.

Salim: VIII, XI, XVI, XVIII, XX, XXIX, XXXIII, LXXV, LXXXIX,
40, 41.

Salim Efendi: XXIX.

Salim Tezkiresi: XIII, XVII, XX.

Sakıp: XI.

Sām: 33, 87, 99, 177, 246, 248, 451.

- Sami: XI, XIII, 41.
 San'an: 643.
 Sārā: 207.
 Şarıyār: 642.
 Sebīl-i Hekīm-zāde 'Alī Paşa: 421.
 Sefine-i Nefise-i Mevleviyan: XIV.
 Selanik: LXXX, 687.
 Selim: XI, XXIX, 39, 488.
 Selim (III.): IX, 93.
 Selim Efendi: XXIX.
 Selman: LXXVII, 644.
 Semahane-i Edeb: XIII.
 Senāyī: 40.
 Sevr (burç): 66, 228, 293.
 Seyyid: XVIII, XIX, 22, 41.
 Seyyid 'Abdu'llāh: 42.
 Seyyid 'Abdu'llah Efendi (Şeyhülislam): XXVII.
 Seyyid Ahmed Favzi: XCV.
 Seyyid 'Ali: CIII.
 Seyyid 'Ali Efendi (Paşmakçı-zade): XIX, XX, XXI.
 Seyyid Feyzu'llah Efendi: XXXI, 444.
 Seyyid Mehmed 'Asım: CIX.
 Seyyid Mehmed Emin: C.
 Seyyid Mehmed Hilmi: C.
 Seyyid Mīr 'Abbās: 433.
 Seyyid Muḥammed Rāmī Paşa: 437.
 Seyyid Nasru'llahū't-Tirazi: IV.
 Seyyid 'Osman Efendi (Hoca-zade): XIX, XXI.
 Seyyidū'l-Kevneyn: 101.
 Seyyid Vehbi : IV, VI, VIII, XI, XII, XVI, XIX, XX, XXII, XXIV, XXV, XXVI, XXVII, XXVIII, XXIX, XXX, XXXI, XXXII, XXXIII, XXXIV, XXXV, XXXVI, XXXVII, XXXVIII, XXXIX, XL, XLII, XLIV, XLVI, XLVIII, XLIX, LII, LIII, LIV, LVIII, LIX, LXII, LXIII, LXIV, LXV, LXVIII, LXXII, LXXIV, LXXVI, LXXVII, LXXVIII, LXXX, LXXXI, LXXXII, LXXXIII, LXXXIV, LXXXV, LXXXVI, LXXXVIII, LXXXIX, XC, XCI, XCII.
 Seyyid Vehbi And Comparative Article of Divan: XCI.
 Seyyid Vehbi Divanı: IV, XXVII, XXX, XXXI, XXXII, LVIII,

LXII, LXXI, LXXIV, XCII, XCIII, CI, CXIII.

Seyyid Vehbi - Gazeller: LXXXVII.

Sezai Efendi: XL.

Sezar: 412.

Şibteyn: 101, 396.

Şiddik: 45, 71, 113, 320, 448.

Şiddika: 433.

Şifāhan: 46, 83, 106, 341, 367, 516.

Şifāhān-ı 'Irāk: 452.

Şiffin: 95.

Sihah-ı Cevheri: VIII.

Sihhat-nāme: 66, 92, 194.

Sirri: XXXI, LXXXVIII, 497, 498.

Sıtabl-ı 'Āmire: LIII, 363.

Sicill-i Osmanî: XXVII, LXXVI.

Sicill-i Osmanî yahud Tezkire-i Meşahir-i Osmaniyye: XXVIII.

Sikender: LV, 4, 51, 55, 56, 61, 62, 66, 75, 87, 114, 118, 129,
176, 237, 246, 250, 281, 288, 320, 344, 350, 353, 367,
369, 384, 386, 394, 397, 416, 427.

Silahdar İbrahim Paşa: CI.

Silahdar Tarihi: XIII.

Silahdar-zade Mehmed Emin: XIII.

Sincan: 455.

Sirderyā: 129.

Sitanbül: 54, 134, 135, 196, 430, 557.

Subhi: XIII.

Sūdan: 112.

Sulhiyye: XXXIII.

Sultan Abdülhamid: CVIII.

Sultan Ahmed (III.) XXVII, XXXI, XXXIV, XXXV, XLVIII, LI, LIV,
LV, LVI, CIV, CVIII, 29, 50, 66, 69, 71, 96, 117, 298,
339, 340, 344, 345, 346, 349, 350, 352, 353, 355, 356,
357, 359, 361, 371, 372, 374, 387, 388, 403, 408, 418,
419, 454.

Sultan Ahmed Çeşmesi: LXXVI.

Sultan Ahmed Han: XXXI, XLVIII, XLIX, LI, LIV, 25, 31, 34, 53,
61, 66, 69, 77, 81, 83, 88, 92, 96, 98, 100, 102, 111,
147, 223, 343, 345, 354, 370, 384, 407, 413, 415, 430,
440, 462, 465, 682.

- Sultān Ahmed Hān-ı Gāzī: XLIX, 62, 80, 81, 97, 99, 381, 397, 403, 409, 416.
- Sultān Ahmed Hān-ı Sālī: 44, 50, 66, 72, 77, 83, 87, 273, 274, 355, 455.
- Sultān Ahmed-i Gāzī: LV, 101, 189, 367, 369, 428.
- Sultān Ahmed-i Sālī: 25, 45, 339.
- Sultān Bāyezīd: XLVII, 91, 342, 343.
- Sultān Cem: 396.
- Sultān Hüseyn Baykara: 162.
- Sultān Iskender: 228.
- Sultāniyye: 455.
- Sultān Mahmūd (I.): XLVI, 118, 127, 318, 364, 394, 421, 429.
- Sultān Mahmūd Hān (I.): XXVII, 120, 121.
- Sultān Mahmūd Hān-ı Gāzī: 118.
- Sultān Mahmūd-ı Gāzī: 308.
- Sultān Muhammed: 91.
- Sultān Muhammed Hān: 415.
- Sultān Mustafā: XXXIV, 437.
- Sultān 'Osman: 462.
- Sultan Selim (III.): CII.
- Sultān Süleyman: 91.
- Sultān Süleyman Hān: LI, 347.
- Sultān Ummü Gülsüm: 378.
- Sulu Manastır: 510.
- Sumcīd: 48.
- Sūre-i Kevser: 348, 366.
- Sūre-i Mā'ide: 255.
- Sūre-i Mülk: 281.
- Sūre-i Nun: 270.
- Sūre-i Nūr: 478, 705.
- Sūre-i Şād: 475.
- Sūre-i Tavbe: 483.
- Suriye: V.
- Sūriyye: 92.
- Sūr-nāme: VI, XX, XXVIII, XXXIV, XXXV, XXXVI, CVII.
- Suyolcu-zade Mehmed Necib Efendi: XXV.
- Suyolcu-zade Necib: XIV.
- Südlüce: LVII, 419, 420.
- Sühā: 173.

- Sührâb: 172, 478.
 Süleyman (Hz): 32, 34, 35, 45, 49, 56, 66, 69, 79, 82, 84, 87, 88, 90, 93, 99, 112, 118, 119, 130, 151, 200, 207, 208, 246, 259, 319, 339, 353, 355, 356, 380, 392, 396, 426, 442, 463, 555, 582, 668.
 Süleyman (Şeh-zade): XXXIV.
 Süleyman Han: XLVIII, 75, 346.
 Süleymaniye: XXII.
 Süleymaniye Kütüphanesi: XCIII, XCIV, CVI, CVII, CVIII, VIX, CXIII.
 Süleyman Necib: XCVIII.
 Süleyman Sadeddin Efendi (Müstakim-zade): XIV.
 Sünbüli Seyyid Nureddin: XXV.
 Sünbül-zade: LXXVI, LXXXIX.
 Sünbül-zade Vehbi: XII.
 Süreyyâ: 79, 132, 170, 171, 205, 462, 619, 700.
 Süruri: XII.

5

- Şa'ban: XCVIII, 254.
 Şah Hüsrev-i Pervîz: 262.
 Şah-ı Ekrem: 470.
 Şah-ı Risâlet: 5.
 Şah-ı Rûsûl: 16, 20, 22.
 Şah Maḥmûd: 314, 318.
 Şah Mansûr: 452.
 Şah-nâme: 280, 312, 318.
 Şah Sencer: 469.
 Şah Süleyman: 57, 58, 74.
 Şah Tahmâs: 46, 51, 228, 388, 464.
 Şakir: XIII.
 Şâm: 4, 176, 632.
 Şâne: 399.
 Şâne-i Haṭṭ-ı Hümâyun: 399.
 Şânî: 42.
 Şaṭ-ı Bağdâd: 45.
 Şeb-i Kadr: 113, 483, 546, 613.
 Seddâd: 54.
 Şehbâ: XII, XXXVIII, XLVI, 196, 317, 336, 660.

- Seh Hüseyin: 46, 452.
 Seh Hüsrev-i Pervîz: 262.
 Sehîd 'Ali Paşa: XXVII, 127, 134.
 Seh-i Kevneyn: 19.
 Seh-nâme: XXVIII, LXIII, 33, 49, 80, 139, 228, 248, 469, 478.
 Sehri: 41.
 Sehri Divanı: CI.
 Sehri-zade Mehmed Said: XIV.
 Seh Selîm: 45, 288.
 Seh Tahâmasb: 349.
 Seh-zade Bayezid: XXXIV.
 Seh-zâde İbrâhîm: 38, 398.
 Seh-zade Mehmed: XXXIV.
 Seh-zade Mustafa: XXXIV.
 Seh-zade Sultan Bayezid: XLVII, 342, 343.
 Seh-zâde Sultan İbrâhîm: 397.
 Seh-zade Sultan Mehmed: XXXI.
 Seh-zâde Sultan Mehmed bin Sultan Ahmed Hân-ı Sâliḡ: 483.
 Seh-zade Süleyman: XXXIV.
 Sekayık: XIV.
 Semsîyye: 424.
 Semsü'd-din: 48.
 Seref: 60, 225.
 Seref-âbâd: XLIX, L, LVI, 341, 342, 386, 387, 388.
 Seref-abad Kasrı: LIII.
 Seref, Abdurrahman: IX.
 Şerife Hatun Medresesi: XX, XXI.
 Şerif Sabri Divanı: CI.
 Şer'-i Muhammedî: 447.
 Sevkât: X, 45, 353, 391.
 Sevvâl: 53, 56, 105, 150, 170, 232, 242.
 Seyh 'Attâr: 704.
 Seyh Galib: IX, X, XI, XII, XIII, XCI.
 Seyh Galib, Hayatı ve Eserleri: VIII.
 Seyhi: XIV.
 Seyh Mehmed Efendi: XX.
 Seyh Nazmi: XIV.
 Seyh Salahi-i Uşşaki: XV.
 Seyhü'l-islam Bahai Efendi: LXXIII.

- Seyhü'l-islam Damad-zade Ahmed Efendi: XXVII.
 Seyhü'l-islam Damad-zade Ebü'l-hayr Ahmed Efendi: LII.
 Seyhü'l-islam Esad Efendi: XIV.
 Seyhü'l-islam Feyzullah Efendi: CI, CVIII.
 Seyhü'l-islam Ishak Efendi: XXIV, XXVII, 241, 391.
 Seyhü'l-islam Paşmakçı-zade Ali Efendi: XXI, XXVII.
 Seyhü'l-islam Seyyid Abdullah Efendi: XXVII, XLIV.
 Seyhü'l-islam Yahya: LXXXI.
 Sifā Tercemesi: 9.
 Sīrāz: 137, 367, 380, 381, 435.
 Sīr-i Yezdan: 49.

T

- Tahmās: 125, 127, 349, 462.
 Tahmās Kulı: 125.
 Tahmās Kulı Han: 124, 362.
 Tahrān: 46.
 Tā'ib: XI, XXVIII, XXIX, XXXVIII, 39, 42, 197.
 Tā'ib Efendi: 43.
 Takrız: XXXIV
 Talib: LXXXI, 577.
 Tamburi Mustafa Çavuş: XV.
 Tanışık, İ. Hilmi: XXXIX.
 Tarih Musahabeleri: IX.
 Taşkendī: 431.
 Tātār: 702, 707.
 Tātār Han: 145, 189.
 Tatlıkuyu Sokagı: XXVI.
 Taybe: 26.
 Tazī: 436.
 Teberdāran: 355, 356.
 Tebriz: XXII, XXXII, XXXVI, XLVII, 115, 230, 349, 356, 367, 699, 700.
 Tebrizli Saib: X.
 Tehemten: 621.
 Temmūz: 565.
 Tersā: 510, 710.
 Tersāne: LV, LXVII, 289, 367, 368, 370, 371.
 Tersāne Divan-hānesi: LIII.

Tersane Sarayı: LIII.

Tesnīm: 456.

Tezkire-i Meşahir-i Osmaniyye: XXVII.

Tezkire-i Safai: XVI, XVII, XXI, LXXV.

Tezkire-i Salim: XVI, XVIII, XXI, XXXIII, LXXV, LXXXVII.

Tezkiretü'ş-şu'ara: XIII.

Tezkiretü'ş-şu'ara-yı Safai: XXXIV.

Tıfli: 38.

Ṭırsī: 42.

Tiflis: XLVII, 48, 52, 351.

Tīmūr-ı Gūrkan: 190.

Tīmūr-nāme: 39.

Toğancılar Meydānı: 724.

Topçubaşı: LVII, 432.

Topçubaşı Çeşmesi: LIV.

Tophāne: 289.

Topkapı Sarayı Müzesi: V, XCIII, XCVI, CXIV.

Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi: XXXV.

Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Türkçe Yazmalar Kataloğu:
XXV, XCVI.

Tozkoşan: 394.

Tübā: 81, 127.

Tuhfetü'l-Hattātın: XIV, XIX, XXV.

Tulip Age: XCI, XCII.

Tūr: LXX, LXXXIII, 122, 311, 512.

Tūran: 165.

Turco: CXI.

Türk: VII, IX, X, XV, XC.

Türk Ansiklopedisi: VIII, IX, XII, XIV.

Türkçe: X, XV, XXII, LXII, LXIII, LXV, LXVI, LXXIII, XC,
XCII, XCIV, XCV.

Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi: VIII.

Türk Edebiyatı (Eski): VIII, IX, XII, XIV.

Türk Edebiyatında Manzum Mi'râciyeler: XII.

Türk Edebiyatı Tarihi: XIV.

Türkische Handschriften: CXI.

Türkiyat Mecmuası: XXVIII, LXXIV, LXXXI.

Türkiye Yazmaları Toplu Kataloğu: XCIV.

Türk Tarih Kongresi (III.): XI, LXXXII.

U

- Upsala: CXII.
 Urdübād: 349.
 Urfa: 337.
 'Urfī: 42.
 Urus: 702.
 Uşşaki-zade Hasib: XIV.
 Utārid: 71, 83, 88, 141, 165, 343, 424.
 Uzunçarşılı, İsmail Hakkı (Ord. Prof.): IX, XI.

U

- Uç Anbarlu: LVI, 386.
 Uç Anbarlu Kalyonu: LIII.
 Ummihānī: 8.
 Umm-i Ummü Seleme Sultan: XLVII.
 Ummü Bülsüm Sultan: XLVII, 378.
 Ummü Seleme Sultan: XLVII, 372, 373, 374, 376, 377.
 Üniversite Kütüphanesi: V, VIII, XXXII, XXXIII, XXXV.
 Urgüp: XLVII, 369, 440,

V

- Vahīdā: 324.
 Vahīdā Çelebi: XXX, 324.
 Vakāyiü'l-Fuzalā: XIV.
 Vākıf: XXXII, 356, 570, 600.
 Vākıf Efendi: 645.
 Vakıflar İstanbul Başmüdürlüğü: XXVI.
 Vālide Sultan: LV, 364, 365, 366, 371, 372.
 Valide Sultan Çeşmesi: LIII.
 Valide Sultan Mektebi: LIII.
 Van Kulu Lügati: VIII.
 Vanlı Dürri: XI.
 Vanlı Mehmed: VIII.
 Varadin: XXXIII.
 Vartan: 38.
 Vēşif: XIII, 42.
 Vasıf 'Osman: XCIX.
 Vāşık: XXXI, XXXII, LXXXVIII, 498, 499, 623.

Vaṣṭī: 39.

Vaṣṣāf: 266.

Vatikan (Vaticana) : CXI.

Vecdī: 489, 490.

Veda-nāme: XXXVII.

Vefā: 111, 113.

Vefā Cāmi'i: XLIII, 719.

Vefeyāt: XIV.

Vehbi: XVI, XVII, XVIII, XIX, XXI, XXIII, XXV, XXVI, XXVIII, XXXIII, XXXVIII, XXXIX, XL, XLIII, XLVI, L, LI, LIV, LV, LVI, LVII, LXIII, LXIV, LXV, LXIX, LXX, LXXI, LXXII, LXXIV, LXXV, LXXVI, LXXVII, LXXVIII, LXXIX, LXXX, LXXXIV, LXXXV, LXXXVI, LXXXVIII, XCVI, CI, CV, CVI, 2, 5, 17, 29, 31, 43, 49, 52, 60, 65, 72, 77, 83, 87, 91, 92, 96, 98, 101, 107, 110, 112, 113, 115, 116, 119, 121, 124, 127, 133, 138, 142, 148, 153, 157, 161, 167, 174, 191, 194, 199, 206, 208, 210, 213, 215, 216, 220, 221, 223, 224, 227, 229, 234, 236, 237, 244, 228, 249, 252, 258, 261, 263, 267, 270, 273, 293, 297, 303, 306, 317, 319, 321, 327, 328, 329, 330, 334, 340, 342, 343, 345, 346, 348, 349, 351, 352, 354, 355, 356, 359, 361, 362, 364, 365, 366, 368, 387, 389, 390, 391, 394, 395, 396, 398, 400, 403, 404, 405, 408, 410, 411, 412, 413, 416, 417, 418, 419, 421, 422, 423, 424, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 443, 455, 457, 459, 461, 462, 471, 472, 480, 482, 485, 486, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 501, 502, 504, 505, 506, 507, 508, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 622, 623, 624, 625, 626,

627, 628, 629, 630, 632, 634, 635, 636, 637, 638, 639,
 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650,
 651, 652, 653, 654, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662,
 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673,
 674, 675, 676, 677, 679, 680, 681, 684, 685, 686, 692,
 693, 696, 697, 698, 700, 703, 707, 708, 713, 714, 715,
 734, 744.

Vehbi Efendi: XXVI.

Vehbi Hüseyin: XVI, 203, 509.

Vehhâbî: 390.

Vekâlet-nâme: XXVIII, XXIX, XXX.

Veli Efendi: 431, 432.

Venedik: XLVII, 135, 189, 414.

Verdnâz Kadın: 396.

Vidin: 403.

W

Wien: XC.

Wiesbaden: XIV, CXI.

Y

Yahūd: 710.

Yahūdî: LXXXI, 687.

Yahyâ : 389.

Yahyâ Ağa: 423, 424.

Yahya Ağa Çeşmesi: LIII.

Yahyâ Paşa: 423.

Yahyâ-yı Bermek: 423.

Ya'kûb: 434, 616, 631, 704, 722.

Yalova: VII.

Ye'cûc: 94, 121, 462.

Yeñiçeri Meydanı: 724.

Yeñi Kal'a: 86.

Yenikapı Dergâhı: VIII.

Yenişehir: XVI.

Yesrib: 4, 6, 72, 340, 344, 407.

Yezîd: 445, 446.

Yirmisekiz Mehmed Çelebi : VIII, XIV.

Yöntem, Ali Canib: X, XI, XIX, XXIV, XXV, XXVIII, XXX, XXXIII,

XXXIV, XXXVI, XXXIX, XLVI, LXXIV, LXXX, LXXXI, LXXXII.

Yūnus: 41.

Yūsuf (Hz.): LXXIII, 35, 84, 169, 196, 258, 291, 329, 389,
390, 434, 485, 515, 545, 546, 558, 563, 578, 579, 610,
630, 631, 704, 708, 713, 722.

Yūsufistan: 259.

Yūnnī: 41.

Z

Ẓafer-ābād: 120.

Zāl: 248.

Zānos: 51.

Zehrā: XLIX, 101, 400, 433.

Zekerīyyā: 197, 645.

Zelīḡa: LXXIII, 84, 169, 196, 563.

Zencan: 46.

Zettersteen, K. V.: XCIV, CXI, CXII.

Zeyd: 480.

Zi'l-hicce: XCVI, 115, 222, 349.

Zi'l-ka'de: XCVII.

Ziya Paşa: LXXI.

Zühre: 91, 137, 143, 164, 397, 466, 660.

Zü'l-karneyn: 100.

BİBLİYOGRAFYA.

- Abdurrahman Seref, Tarih Musahabeleri, İstanbul 1339.
- Ahmet Refik, Alimler ve Sanatkârlar, İstanbul 1331.
- , Hicri XII. Asırda İstanbul Hayatı, İstanbul 1930.
- , Lâle Devri, İstanbul 1331.
- Akar, Metin, Türk Edebiyatında Manzum Mi'râciyeler, Hacettepe Üniversitesi (Basılmamış doktora tezi), Ankara 1980.
- Arif Hikmet, Arif Hikmet Tezkiresi, Millet Kütüphanesi, Ali Emiri, Tarih Kısmı, No. 789, s. 65.
- Asım, Celebi-zade, Asım Tarihi, İstanbul 1262.
- Babinger, Von Franz, Die Geschichtsschreiber Der Osmanen und Ihre Werke, Leipzig 1927, s. 271-272, mad. 240.
- Banarlı, Nihat Sami, Kesimli Türk Edebiyatı Tarihi, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul 1971.
- Banarlı, Nihat Sami-Gönensay, Hıfzı Tevfik, Başlangıçtan Tanzimata Kadar Türk Edebiyatı Tarihi, İstanbul 1940.
- Baykent, Saliha, Sûr-nâme-i Seyyid Vehbi (Lisans Tezi, Üniversite Kütüphanesi, Tez No: 1385).
- Beliğ, Seyyid İsmail, Nuhbetü'l-Asâr li-Zeyli Zübdeti'l-Eş'âr, Üniversite Kütüphanesi, Nr. Ty. 1182, yk. 116.
- Blochot, E., Catalogue des Manuscrits Turcs della Bibliothéque, Nationale, Paris 1932, c. 2, s. 221, No: 1284.
- Demiray, Çağlayan, Seyyid Vehbi Divanı - Gazeller (Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi 1966, DTCF, Tez No: BT 79.
- Enise Akkan, Nedim'in Hayatına Ait Bilgiler ve Çağdaşları Üzerindeki Tesirleri (1946/47 Lisans Tezi), İstanbul Üniversite Kütüphanesi, Tez No: 1388.
- Ergun, Sadettin Nüzhet, Tanzimata Kadar Muhtasar Türk Edebiyatı Tarihi ve Numuneleri, İstanbul 1931.
- Faik Reşad, Eslâf, İstanbul 1312, c. II, s. 100-104.
- , Tarih-i Edebiyat-ı Osmaniyye, İstanbul 1913.
- Fatin Davut, Hâtimetü'l-Eş'âr, İstanbul 1271, s. 443.
- Fişek, Selman Emin, Sûr-nâme-i Vehbi, (Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi, DTCF, Türk Dili ve Edebiyatı, 1943/44, Tez No: BT 1.
- Flügel, Prof. Dr. Gustav, Die Arabischen, Persischen und Türkischen Handschriften Der Kaiserlich - Königlichen Hofbibliothek, Wien 1865, c. I, s. 676 - 677, Nr. 725.
- Gibb, E. J. W, A History of Ottoman Poetry (HOP), London 1904, c.

- IV, s. 107 - 117.
- Gölpınarlı, Abdülbaki, Mevlâna Müzesi Katalogu, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1972, c. III, s. 430.
- , Nedim Divanı, İstanbul 1951, Ünsöz, s. XIV.
- Götz, Manfred, Türkische Handschriften, Wiesbaden 1968, teil, 2, f. 468 - 469, Nr. 469.
- Hacı Tefrik Efendi, Mecmuatü't-Terâcim, İstanbul Üniversite Kütüphanesi, Ty. No: 192, v. 89 a.
- Hafız Hüseyin (Ayyansaraylı), Hadîkatü'l-Cevâmi', Matbaa-i Amire, İstanbul 1281, c. I, s. 79 vd.
- Hammer, Purgstall Joseph Von, Geschichte der Osmanischen Dichtkunst (GOD) bis auf unsere Zeit, Peşte 1836, c. IV, s. 339.
- Hammer, Purgstall Joseph Von, Geschichte des Osmanischen Riches Riches (GOR), Dicht, Peşte 1832, c. VII, s. 293, 332.
- İbrahim Necmi, Edebiyat Tarihi Dersleri, İstanbul 1338.
- İsmail Paşa (Bağdatlı), İzâhü'l-Meknûn fi'z-Zeyli 'alâ- Keşfi'z-Zunûn, c. I, s. 538.
- Karabulut, Ali Rıza, Kayseri Raşid Efendi Kütüphanesindeki Türkçe, Farsça, Arapça Yazmalar Katalogu, Kayseri 1978, s. 66.
- Karahan, Prof. Dr. Addulkadir, İslâm Türk Edebiyatında Kırk Hadis, İstanbul 1954.
- , " Seyyid Vehbi ", İslâm Ansiklopedisi, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul 1966, c. X, s. 543 - 547.
- Laratay, Fehmi Edhem, Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Türkçe Yazmalar Katalogu, İstanbul 1961, c. I, s. 280.
- Kemiksiz-zade, Safvet Mustafa, Nuhbetü'l-Asâr min-Ferâ'idü'l-Eş'âr, İstanbul Üniversite Kütüphanesi, Ty. No: 6189, v. 148 - 150.
- Koçu, Reşat Ekrem, Bir Muhteşem Sünnet Düşünü, Tarihimizde Garip Vak'alar, Varlık Yayınları - İstanbul 1958, s. 76.
- , Sûr-nâme, İstanbul 1939.
- Kültür Bakanlığı Kütüphaneler Genel Müdürlüğü, Türkiye Yazmaları Toplu Katalogu, Ankara 1981, s. 2517.
- Köprülü, Prof. Dr. Mehmed Fuad, Divan Edebiyatı Antolojisi, İstanbul 1931, s. 452-456.
- , Sa'dâbât Sairleri, Yeni Mecmua, 1918, c. II, sy. 34, s. 136 - 137.
- Levend, Agah Sırrı, Divan Edebiyatı, İstanbul 1943.
- , Türk Edebiyatı Tarihi, Türk Tarih Kurumu Basımevi,

Ankara 1973.

- Mansuri-zade, Mustafa Nuri Paşa, Netâicü'l-Vuku'ât, İstanbul 1327.
- Mazıoğlu, Prof. Dr. Hasibe, Nedim'in Divan Siirine Getirdiği Yenilik, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1957.
- , "(Eski) Türk Edebiyatı", Türk Ansiklopedisi, c. XXXII, sy. 257, s. 130 - 132.
- , Nedim, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları: 868, Başbakanlık Basımevi, Ankara 1988.
- Mehmed Süreyya, Sicill-i Osmanî yahud Tezkire-i Meşahir-i Osmaniyye, Matbaa-i Amire İstanbul, tarihsiz, c. IV, s. 617 - 618.
- Mehmed Tahir (Bursalı), Osmanlı Müellifleri, İstanbul 1333, c. II, s. 234.
- Mirza-zade, Mehmed Salim, Tezkire-i Salim, İkdâm Matbaası - İstanbul 1315, s. 710 - 714.
- Muallim Nari, Esami, İstanbul 1308, s. 177 - 179.
- , Osmanlı Sairleri, İstanbul 1307, s. 70-74.
- Müstakim-zade (Süleyman Sadeddin), Mecelletü'n-Nisâb, Süleymaniye Kütüphanesi, Halet Efendi Kısım, Nr. 628, v. 437-438.
- , Tuhfetü'l-Hattâtin, İstanbul Devlet Matbaası, İstanbul 1928, s. 657 - 658.
- Nail İman, Tuhfe-i Naili, s. 1670 - 1671, No: 4642 (Millî Kütüphane'de).
- Olçay, Bülent, XVIII. Asır Sairlerinden Seyyid Hüseyin Vehbi Efendi (Lisans Tezi), Üniversite Kütüphanesi, Tez No: 1754.
- Olgun, Tahir, İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Yazma Divanlar Kataloğu, İstanbul 1947, c. III, s. 692 - 699.
- Pekalin, Mehmed Zeki, "Lâle Devri", Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul 1951, c. II, s. 355.
- Raşid, Tarih, İstanbul 1282, c. V, s. 404, 421, 425.
- Rossi, Ettore, Elenoc dei Monscritti Türchi della Biblioteca Vaticana, Roma 1953, s. 221, Vat. Turco 260.
- Safai Mustafa, Tezkire-i Safa'i, Üniversite Kütüphanesi, No. Ty. 9583, v. 264 a-b.
- Sahabettin Süleyman, Tarih-i Edebiyat, İstanbul 1328, s. 134.
- Semseddin Sami, Kâmûsu'l-A'lâm, İstanbul 1918, c. VI, s. 4707.
- Tanişık, İ. Hilmi, İstanbul Çeşmeleri, İstanbul 1943, c. I, s. 134.
- Uzunçarşılı, Ord. Prof. İsmail Hakkı, Osmanlı Tarihi, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1982, c. 4, s. 204-205, 253-297,

541-542.

Uzunçarşılı, Ord. Prof. İsmail Hakkı, Osmanlı Devletinin İlmiye Teşkilâtı, Türk Tarih Kurumu, Basımevi, Ankara 1984, s. 74, 276 - 277.

Yöntem, Ali Canib, " Mirza-zade Neyli " , Hayat Mecmuası, Ankara 1927, c. 3, sy. 68, s. 302.

—, " Nedim'in Hayatı ve Muasırılarının Telakkileriyle Yaşadığı Devirde Edebî Mevkii " , Türkiyat Mecmuası, Matbaa-i Amire, İstanbul 1925, c. I, s. 173 - 184.

—, " Nedim'in Hayatı ve Çağdaşları Üzerindeki Tesiri " , III. Türk Tarih Kongresi, 1943, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1948, s. 116.

—, " On ikinci Asırda Divan Edebiyatı " , Hayat Mecmuası, Ankara 1927, c. 1, sy. 6, s. 103.

—, " Seyyid Vehbi " , Hayat Mecmuası, Ankara 1927, c. 1, sy. 16, s. 305.

Zettersteen, K. V. , Die Arabischen, Parsischen und Türkischen Handschriften der Universitätsbibliothek zu Uppsala, Upsala 1935, c. II, s. 84, Nr. 695.

Ziya Paşa, Harabat, İstanbul 1291, I, medhal, s. 17, II, s. 5, 64, 116, 155.

T. C.

Yükseköğretim Kurulu
Dokümantasyon Merkezi